

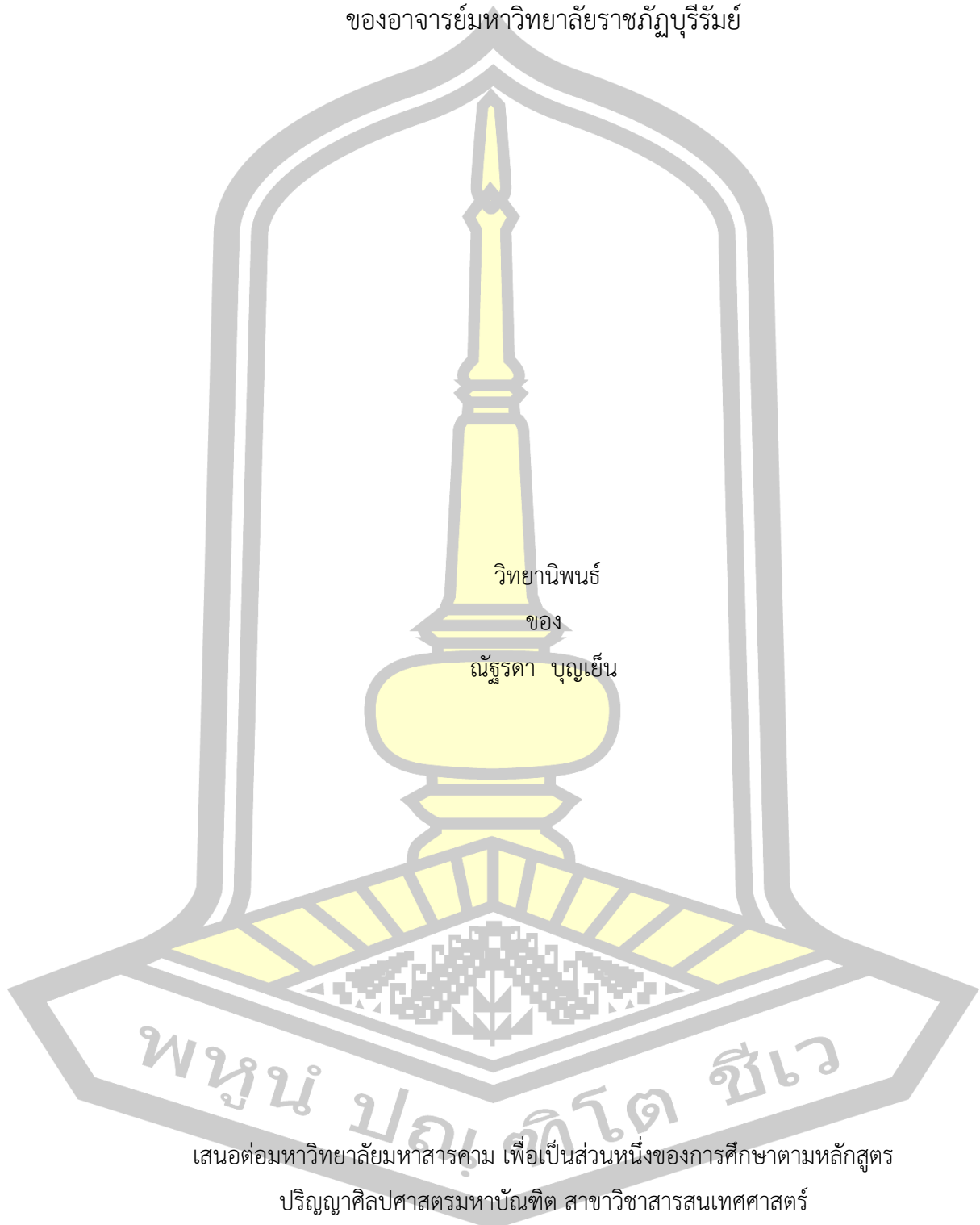
พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์
ของ
ณัฐรดา บุญเย็น

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

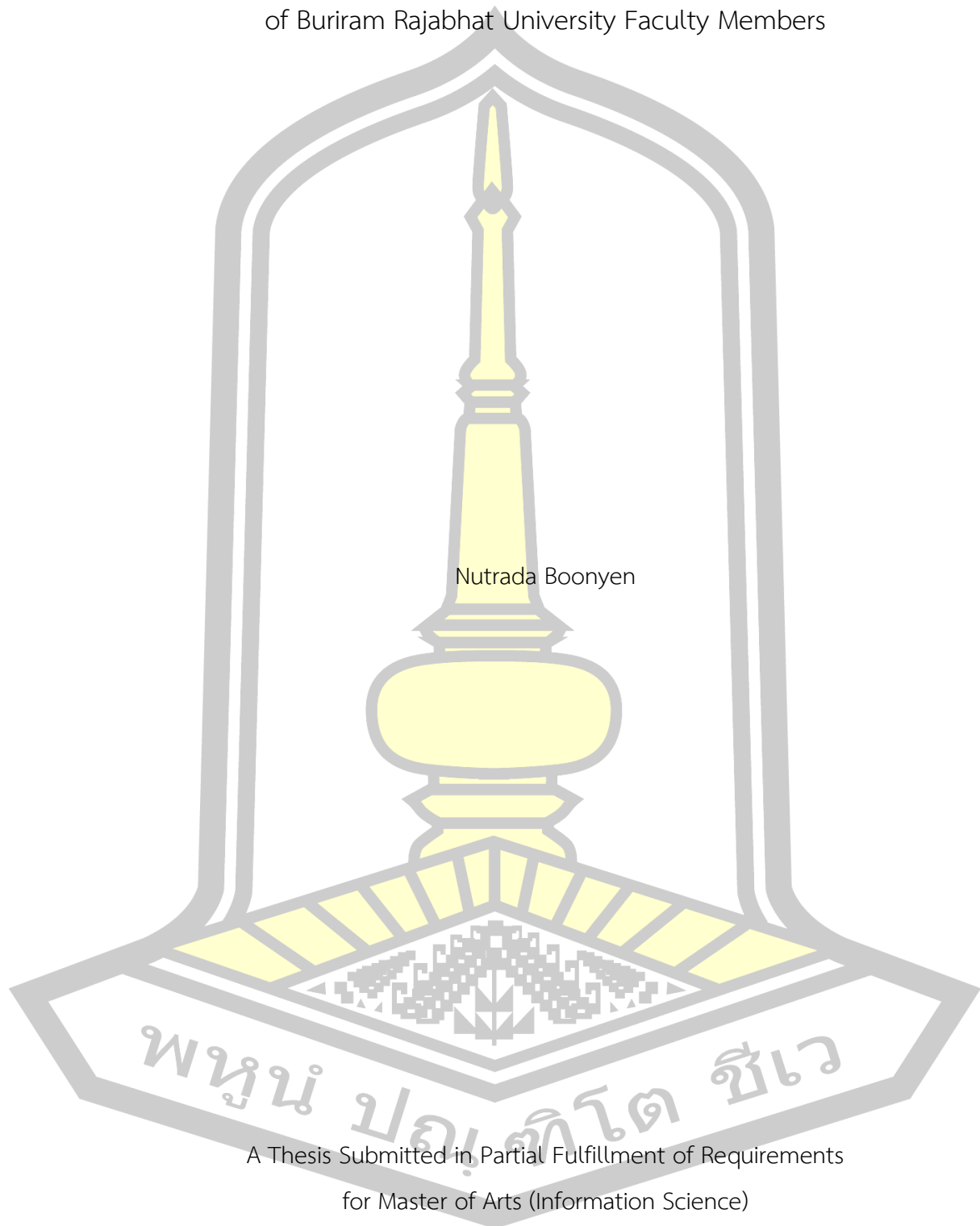

พูน บุญเกิด โชเว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Information Seeking Behavior for Conducting Academic Works
of Buriram Rajabhat University Faculty Members

Nutrada Boonyen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Information Science)

Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวณัฐรดา บุญเย็น
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. พรทิพย์ วรกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ดา)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ฤทัย นิ่มน้อย)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. ดร. สุจิน บุตรดีสุวรรณ)

คณบดีคณะวิทยาการสารสนเทศ

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	ณัฐรดา บุญเย็น		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	สารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และใช้กรอบแนวคิดเรื่องอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันและวอลซ์ เป็นแนวทางในการศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรก็ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ประจำปีงบประมาณ 2560 จำนวน 31 คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ ในการทำผลงานทางวิชาการประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ การเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศ การสำรวจเลือกดูสารสนเทศ การเชื่อมโยงร้อยเรียงสารสนเทศ การตรวจตราสารสนเทศ การแยกแยะสารสนเทศ การดึงสารสนเทศ และการตรวจสอบสารสนเทศ กิจกรรมที่ขาดหายไป คือ การจบการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งแตกต่างจากตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ส่วนอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ พบอุปสรรคเพียง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะเฉพาะของบุคคล พบว่า เป็นอุปสรรคด้านภาษา และอุปสรรคด้านการกำหนดคำค้น 2) อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เป็นอุปสรรคด้านค่าใช้จ่าย 3) อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ พบว่า เป็นอุปสรรคด้านเวลา และอุปสรรคด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร 4) ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ พบว่าเป็น อุปสรรคจากการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ให้บริการ

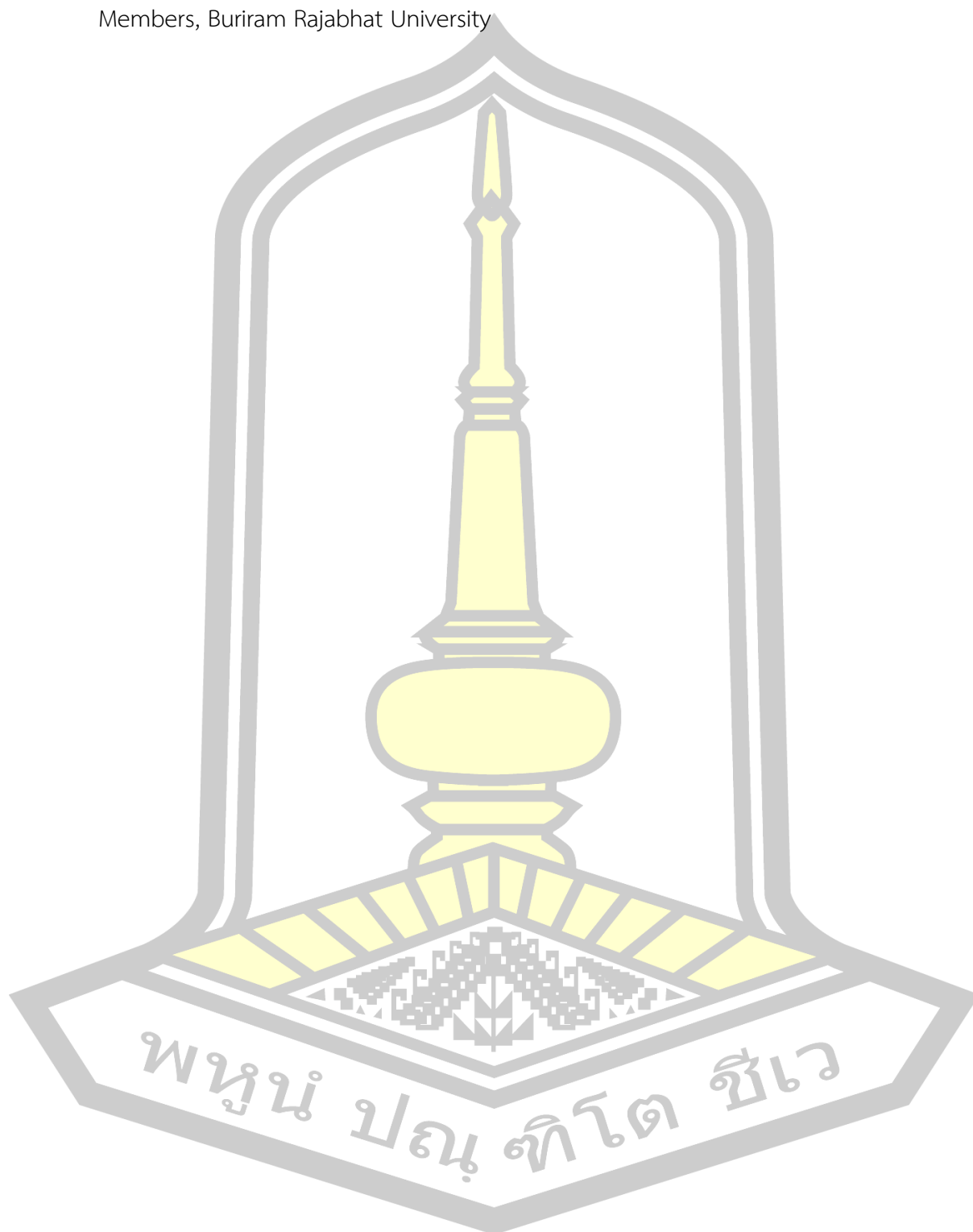
คำสำคัญ : พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ, ผลงานทางวิชาการ, อาจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

TITLE	Information Seeking Behavior for Conducting Academic Works of Buriram Rajabhat University Faculty Members		
AUTHOR	Nutrada Boonyen		
ADVISORS	Assistant Professor Gamgarn Sompasertsri , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Information Science
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2017

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate information seeking behavior and barriers in information seeking for producing academic works of the lecturers of Buriram Rajabhat University. The qualitative research method was adopted by using Ellis behavioral model of information seeking as the approach for investigating the behaviors and employing the theoretical framework of Wilson's and Walt's barriers in information seeking as the approach in investigating the barriers in information seeking. Semi-structured interviews were conducted according to the developed interview guidelines to collect data from a total of 31 key informants consisted of lecturers who participated in the project of how to produce academic works in one year and complete the five-phase cycle of the fiscal year 2017. Research findings revealed that the lecturers' information seeking behavior for producing academic works consisted of seven activities: starting, browsing, chaining, monitoring, differentiating, extracting, and verifying. Unlike Ellis behavioral model of information seeking, the missing activity was ending. Barriers encountered in information seeking included 4 aspects: 1) individual aspect in terms of language and keyword determination, 2) economical aspect in terms of expenditure, 3) environment and conditions in terms of time and unstable internet connection, and 4) information resources characteristics in terms of restricted access to sources of information.

Keyword : Information seeking behavior, Conducting Academic Works, Faculty Members, Buriram Rajabhat University

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และความช่วยเหลือจากคณาจารย์คณะวิทยาการสารสนเทศทุกท่าน และผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สามารถออกนามได้ทั้งหมด ที่ช่วยชี้แนวทางให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนะนำให้คำปรึกษาตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนบุคลากรเพื่อนร่วมงาน รุ่นพี่ เพื่อนร่วมรุ่น ที่ได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในเวลาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ขอขอบคุณอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้ประสานงานในส่วนต่างๆ ที่ได้ช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และญาติทุกคน ที่อบรม สั่งสอน ห่วงใย เป็นกำลังใจ และเป็นกำลังทรัพย์ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยด้วยความรักและปรารถนาดีตลอดมาสุดท้ายนี้ คุณูปการใดอันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบุพการี ผู้มีพระคุณ และบูรพาจารย์ด้วยความเคารพ

ณัฐรดา บุญเย็น

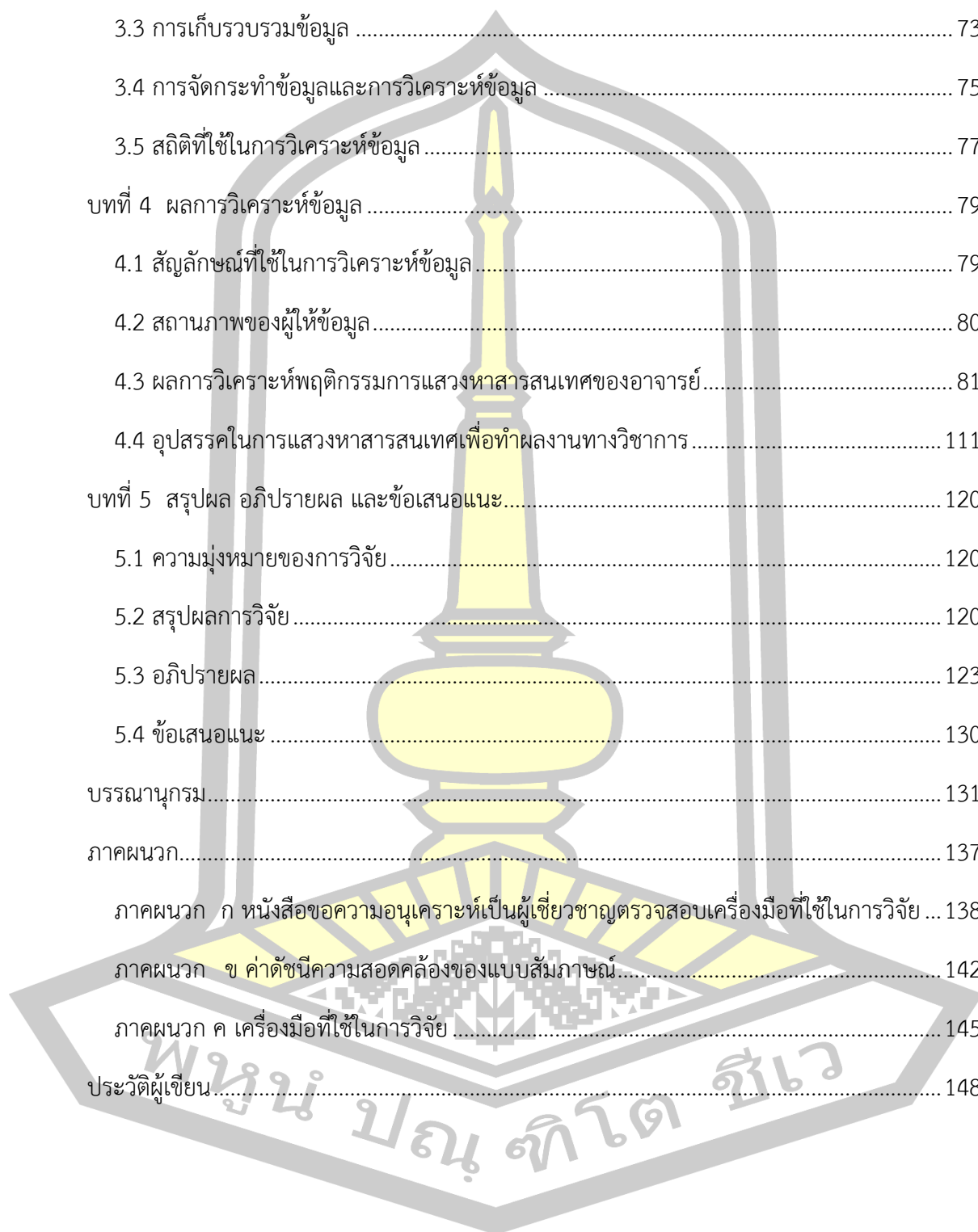
พหุบัณฑิต โท ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพประกอบ.....	๘
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารสนเทศ.....	8
2.2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ.....	20
2.3 ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิชาการ.....	39
2.4 ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.....	51
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	70
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70

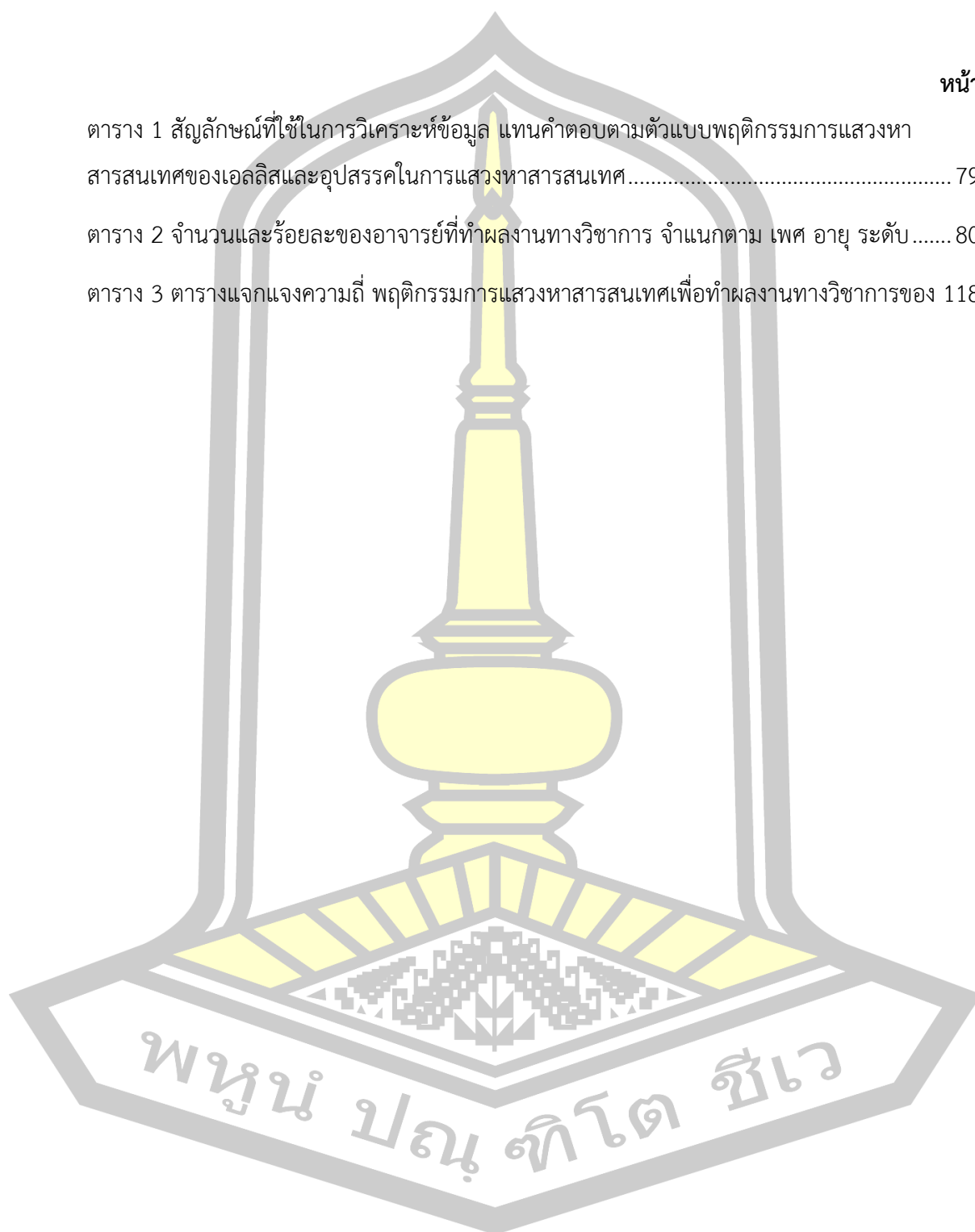
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
3.4 การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	75
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4.2 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล.....	80
4.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์.....	81
4.4 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ.....	111
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	120
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	120
5.3 อภิปรายผล.....	123
5.4 ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม.....	131
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ...	138
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์.....	142
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	145
ประวัติผู้เขียน.....	148

สารบัญตาราง

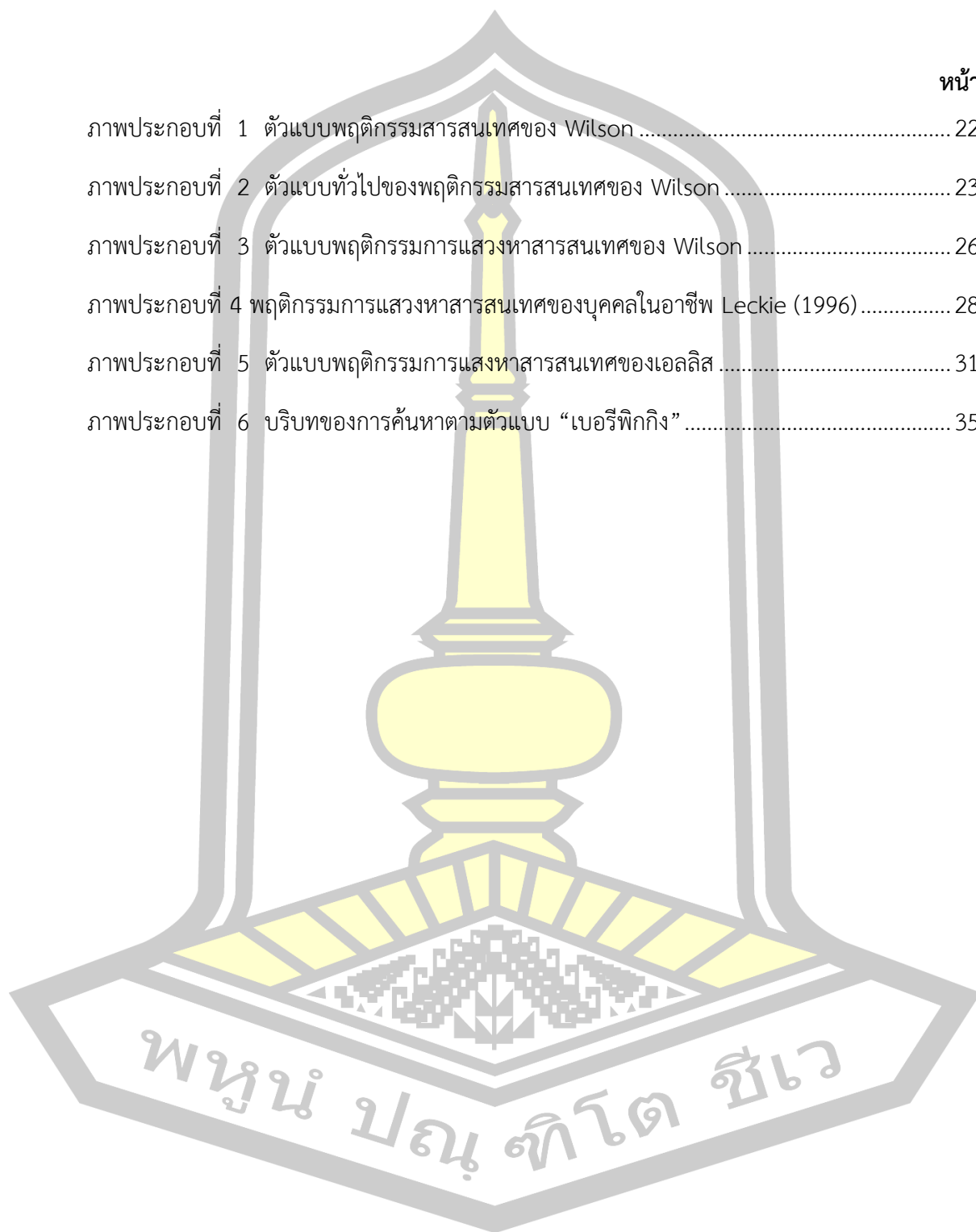
หน้า

ตาราง 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แทนค่าตอบตามตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหา สารสนเทศของเอลลิสและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ.....	79
ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับ.....	80
ตาราง 3 ตารางแจกแจงความถี่ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของ	118

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson	22
ภาพประกอบที่ 2 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson	23
ภาพประกอบที่ 3 ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของ Wilson	26
ภาพประกอบที่ 4 พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ Leckie (1996)	28
ภาพประกอบที่ 5 ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส	31
ภาพประกอบที่ 6 บริบทของการค้นหาตามตัวแบบ “เบอร์ฟีกิง”	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้พันธกิจ คือ 1. ผลิตบัณฑิตและสร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ 2. วิจัย สร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และเชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัย 3. บริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี ยกกระดับและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนรวมถึงผู้ประกอบการให้แข่งขันได้ 4. อนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น 5. ผลิต พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน 6. ส่งเสริม สืบสานโครงการอันเนื่องมา จากพระราชดำริ สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2561)

การขับเคลื่อนพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมายได้ต้องอาศัยบุคลากรทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการ โดยเฉพาะอาจารย์ที่มีภารกิจหลัก คือ การสอน การวิจัย การบริการ วิชาการ และการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การปฏิบัติตามภารกิจหลัก 4 อย่างนี้ ทำให้อาจารย์ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนทักษะ และสร้างสมประสบการณ์ ส่งผลให้อาจารย์ มหาวิทยาลัยมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญทางวิชาการในสาขาของตนเพิ่มขึ้น (กิจการ พรหามา และลลิตกร พรหมมา, 2559) รวมถึงตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งมีอยู่ 3 ระดับ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

ตำแหน่งวิชาการถือเป็น ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิชาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในสาขาวิชาที่อาจารย์มีความเชี่ยวชาญ (เพทาย เย็นจิตโสมนัส, 2558) อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการจัดอันดับสถาบันการศึกษา รวมถึงเป็นตัวชี้วัด คุณภาพ อาจารย์ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา 2558 ผลการประเมินพบว่า องค์ประกอบการ ผลิตบัณฑิตที่ดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะจำนวนอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก และจำนวนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่รับคะแนนน้อยที่สุด อีกทั้งสภาพปัจจุบันอาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีจำนวนเพียง 69 คนเท่านั้น เมื่อเทียบกับอัตราส่วนของอาจารย์ทั้งหมด 422 คน คิดเป็นร้อยละ 16.35 ซึ่งถือได้ว่ายังมี ปริมาณที่ค่อนข้างน้อย (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2558)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์จึงได้มีนโยบาย จัดตั้ง “โครงการทำอะไรให้ได้ผลงานภายใน 1 ปี ครอบคลุมจร 5 ขั้นตอน” เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ขึ้น ซึ่งในการทำผลงานทางวิชาการนั้นย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ ด้วยอาจารย์จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของเรื่องที่จะเขียนเป็น

อย่างดี ต้องมีการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศจากแหล่งบริการทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและอ้างอิงอย่างเพียงพอ ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในฐานะแหล่งเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่บริการทรัพยากรสารสนเทศ แก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ของมหาวิทยาลัย ได้ทำการสำรวจสถิติการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ที่เข้าร่วม “โครงการทำอย่างไรให้ได้ผลงานภายใน 1 ปี ครอบคลุม 5 ขั้นตอน” โดยการตรวจสอบสถิติการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ ผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS ระหว่าง วันที่ 1 ตุลาคม 2559 - 30 กันยายน 2560 พบว่า อาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว จากจำนวนทั้งหมด 115 คน มีเพียง 44 คนเท่านั้นที่มีสถิติการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศของศูนย์วิทยบริการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปริมาณที่ค่อนข้างน้อย

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ทั้งนี้ผลของการศึกษาจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ วิธีการที่อาจารย์ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศ ตลอดจนอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงงานบริการต่าง ๆ ของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ให้สอดคล้องกับความต้องการ และสามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ต่อไป

1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.2.2 เพื่อศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และการให้บริการสารสนเทศของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้เพียงพอสอดคล้องกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ในปีงบประมาณ 2560 จาก 6 คณะวิชา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 115 คน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ในปีงบประมาณ 2560 จำนวน 31 คน จาก 6 คณะวิชา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.4.2.1. เป็นอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ในปีงบประมาณ 2560

1.4.2.2 เป็นอาจารย์ข้าราชการ อาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.4.2.3 เป็นอาจารย์ที่อยู่ในระหว่างการทำผลงานทางวิชาการ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง กิจกรรม วิธีการหรือการกระทำที่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์แสดงออกมาเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการทำผลงานทางวิชาการ และก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ต้องการสารสนเทศกับระบบสารสนเทศที่ใช้ โดยมีพฤติกรรม 8 ประการ ดังนี้

1.5.1.1 การเริ่มต้น (Starting) เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อหาหัวข้อในการทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ ซึ่งอาจารย์อาจเริ่มต้นการแสวงหาสารสนเทศจากปัญหาที่พบ จากพื้นฐานความรู้เดิมที่มี หรือจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำ

1.5.1.2 การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการเชื่อมโยงสารสนเทศจากการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม โดยอาจเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward chaining) คือเชื่อมโยงจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือเป็นการเชื่อมโยงข้างหน้า (forward chaining) คือเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงถึงเอกสารที่มีอยู่บ้าง

1.5.1.3 การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นการค้นหาสารสนเทศในกรอบที่สนใจ โดยมีเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอยู่อย่างกว้าง ๆ จึงต้องสำรวจหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อเลือกดูสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ

1.5.1.4 การแยกแยะ (Differentiating) เป็นการแยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้ โดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร ฯลฯ เป็นเกณฑ์เพื่อกรองสารสนเทศที่แสวงหาได้

1.5.1.5 การตรวจตรา (Monitoring) เป็นการตรวจตราวรรณกรรมหรือสารสนเทศใหม่ในสาขาวิชาหรือแวดวงวิชาการที่ตนสนใจและคุ้นเคย เช่น การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในสาขานั้น ๆ การติดตามอ่านวารสารบางรายชื่อทุกฉบับที่ตีพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับ นักวิจัยหรือนักวิชาการที่ตนรู้จัก เป็นต้น

1.5.1.6 การดึงสารสนเทศ (Extracting) เป็นการดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาจากแหล่งสารสนเทศ เป็นการคัดลอกเอาแต่เฉพาะสารสนเทศในส่วนที่ต้องการจากเอกสารฉบับเต็มหรือฉบับย่อ รายการบรรณานุกรม ฐานข้อมูล หรือเนื้อหาในเว็บไซต์ ฯลฯ

1.5.1.7 การตรวจสอบ (Verifying) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่แสวงหา ได้ เช่น การเปรียบเทียบสารสนเทศที่ได้กับแหล่งสารสนเทศหลาย ๆ แหล่ง หรือให้ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านนั้น ๆ ช่วยตรวจสอบความถูกต้อง

1.5.1.8 การจบ (Ending) เป็นการสิ้นสุดกระบวนการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำงานทางวิชาการของอาจารย์

1.5.2 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง สาเหตุที่เข้ามาขัดขวางหรือสอดแทรกที่ทำให้อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำงานทางวิชาการ และทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยมีอุปสรรคใน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.5.2.1 อุปสรรคทางด้านลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Characteristics) ซึ่งเกิดขึ้นได้จากกระบวนการรับรู้ของบุคคลที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันอาจก่อให้เกิดความอึดอัด การเปิดรับเฉพาะสิ่งที่ต้องการ และลักษณะเฉพาะด้านสรีระ ปัญญา และอารมณ์ ระดับการศึกษาและพื้นฐานความรู้ และความแตกต่างด้านอายุ

1.5.2.2 อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Variable) เป็นปัญหาด้านค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาสารสนเทศ เช่น การซื้อทรัพยากรสารสนเทศ และการเสียค่าบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้น เป็นต้น รวมถึงด้านเวลาที่สูญเสียไปกับการแสวงหาสารสนเทศ

1.5.2.3 อุปสรรคทางสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal Variable) เกิดจากการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลหรือแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่จำเป็น ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในสังคม เช่น บุคคลที่เป็นหัวหน้าไม่เปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะช่วยให้สะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ

1.5.2.4 อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ (Environmental/Situational Variable) เกิดขึ้นจาก เวลา คือช่วงเวลาที่แจแสวงหาสารสนเทศกับช่วงเวลาที่แหล่งสารสนเทศให้บริการไม่ตรงกันหรือตรงกันแต่เป็นระยะเวลาที่สั้น ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ คือบุคคลนั้นอยู่ไกลจากแหล่งสารสนเทศหรือห่างจากเครื่องมือจะเข้าถึงสารสนเทศ และวัฒนธรรมชุมชน เช่น การยอมรับความไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจของบุคคล การหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นความเชื่อของสังคม

1.5.2.5 ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information Source Characteristics) โดยเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นจาก การเข้าถึงข้อมูล คือแหล่งสารสนเทศควรเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ ความสะดวกง่ายในการเข้าถึงแหล่งอาจจะขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ หรืออาจมีค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้ ความน่าเชื่อถือ คือแหล่งสารสนเทศไม่น่าเชื่อถือเนื่องจากให้ บริการสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพและขาดความแม่นยำของข้อมูล และช่องทางการสื่อสาร คือแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ มีช่องทางสำหรับการเข้าถึงหลายช่องทางหรือไม่ เช่น บางแห่งให้บริการเฉพาะบุคคลที่เข้าไปใช้บริการจากแหล่งนั้นโดยตรง และการไม่มีบริการออนไลน์

1.5.3 อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาสายวิชาการ พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ ผู้มีหน้าที่ทำการสอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้บรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.5.4 ผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานที่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์สร้างสรรค์ขึ้น จากความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ โดยศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และนำไปใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนางานในหน้าที่ จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของอาจารย์ ประกอบด้วย ผลงานทางวิชาการ 8 ประเภท ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ ตำรา หนังสือ งานการวิจัย และผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น และงานแปล

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของ เอลลิส (Ellis' Behavioral Model of Information Seeking) เป็นตัวแบบในการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เนื่องจากตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เป็นตัวแบบที่แสดงถึงกระบวนการค้นหาสารสนเทศ ที่ได้พัฒนามาจากการศึกษาวิจัยที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง โดยพิจารณาถึงความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้เป็นพลวัต ตัวแบบของเอลลิสจึงมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ใช้อีกทั้งตัวแบบของเอลลิสนั้นยังเป็นผลมาจากงานวิจัยหลายชิ้นที่มีความต่อเนื่องกัน จึงสะท้อนให้เห็น

กิจกรรมต่างๆ ของผู้ใช้ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศได้อย่างชัดเจน ผ่านกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ 8 กิจกรรม ประกอบด้วย การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การตรวจตรา การสำรวจ เลือกรู การจำแนก การกรอง การดึงสารสนเทศออกมา และการจบ (Ellis, Cox & Hall, 1993)

สำหรับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเรื่อง อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของ วิลสันและวอลซ์ (Wilson & Walsh) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เนื่องจากกรอบแนวคิดของวิลสันและวอลซ์ เป็นกรอบแนวคิดที่เกิดจากการสังเคราะห์อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศที่พบในงานวิจัยของนักวิชาการในหลากหลายสาขา กว่า 30 ชื่อเรื่อง (สุกานดา เจริญวันชัยกุล, 2554) จึงครอบคลุมทุกประเด็น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดของวิลสันและวอลซ์ มีความเหมาะสมที่จะนำมาศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา “พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ

- 2.1.1 ความหมายของสารสนเทศ
- 2.1.2 คุณลักษณะของสารสนเทศ
- 2.1.3 ความสำคัญของสารสนเทศ
- 2.1.4 แหล่งสารสนเทศ
- 2.1.5 ประเภทของสารสนเทศ

2.2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

- 2.2.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
- 2.2.2 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ และตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
- 2.2.3 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

2.3 ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิชาการ

- 2.3.1 ความหมายของผลงานวิชาการ
- 2.3.2 ประเภทของผลงานทางวิชาการ

2.3.3 ความรู้เกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บุรีรัมย์

2.4 ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พนมเปญ ๓๑ ต.ค. ๖๖

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารสนเทศ

2.1.1 ความหมายของสารสนเทศ

คำว่าสารสนเทศเป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Information มีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น สารสนเทศ ข้อสนเทศ สารนิเทศ สนเทศ ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ใช้คำว่า “สารสนเทศ” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

มาลี ลำสกุล (2558) ให้ความหมายของสารสนเทศไว้ว่า ข้อมูลข่าวสาร รูปแบบต่าง ๆ ที่มีการบันทึก ประมวล หรือ ดำเนินการด้วยวิธีใด ๆ เพื่อเพิ่มคุณค่า ซึ่งอาจเป็นเพียงการจัดเรียงข้อมูลใหม่ ตลอดจนดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นการคำนวณทางคณิตศาสตร์ที่สลับซับซ้อน ผลลัพธ์ที่ได้เป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าต่อผู้รับสามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนบุคคล

สีปาน ทรัพย์ทอง (2557) ให้ความหมายของสารสนเทศไว้ว่า คือข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่มีการบันทึก ประมวลหรือดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ ผลลัพธ์ที่ได้จึงเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าและสามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

ชญาภรณ์ กุลนิตติ (2553) ให้ความหมายของสารสนเทศว่าหมายถึง ข่าวสารข้อมูล นานาประการ ความรู้ ความรู้สึนึกคิด ข้อเท็จจริง เรื่องราว ประสบการณ์ รวมถึงจินตนาการของมนุษย์ซึ่งมีการจัดการแล้วบันทึกลงในสื่อหรือวัสดุสารสนเทศรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และมีการถ่ายทอดเผยแพร่อย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยการบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ เพื่อการสื่อความหมายนั้นมีทั้งในรูปแบบวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เหมาะสม

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย (2553) ให้ความหมายของสารสนเทศว่าหมายถึง ข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร ข้อเท็จจริง และความคิดต่าง ๆ ที่ได้มีการบันทึก จัดพิมพ์หรือเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ และผู้ใช้สามารถนำเอาข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์หรือใช้ในการตัดสินใจได้ทันที

กิ่งแก้ว ปะติตั้งใจ (2552) ให้ความหมายของสารสนเทศว่าหมายถึง ข้อมูล เรื่องราว ความรู้ ข้อสารสนเทศ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของวัสดุตีพิมพ์และวัสดุ ไม่ตีพิมพ์ เพื่อการพัฒนาบุคคลและสังคม

Young (1983) ให้ความหมายของ Information ว่าหมายถึงความคิดเห็น ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนงานสร้างสรรค์อื่น ๆ ซึ่งถ่ายทอด บันทึก และเผยแพร่ออกไปในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

Gosling & Hopwood (1999) ให้ความหมายของสารสนเทศว่าหมายถึงความรู้ที่ได้มาจากข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินแล้วสามารถใช้ประโยชน์ได้ อาจอยู่ในรูปของข้อมูล รูปภาพ ตัวอักษร เอกสาร หรือเสียง

Webster's new collegiate, dictionary (1997) ให้ความหมายว่า สารสนเทศคือ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความรู้ที่ได้จากการสำรวจ การศึกษาหรือการสอนที่บันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สารสนเทศหมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความรู้สึกรู้คิด ข้อเท็จจริง เรื่องราว ประสบการณ์ รวมถึงจินตนาการของมนุษย์ ที่ผ่านการประมวลผลและจัดเก็บ บันทึกลงในสื่อหรือวัสดุสารสนเทศรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปเผยแพร่อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้เหมาะสมกับการใช้งาน ทันเวลา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและสังคม

2.1.2 คุณลักษณะของสารสนเทศ

เนื่องในปัจจุบันนี้มีสารสนเทศเกิดขึ้นมากมาย หลากหลายรูปแบบ ผู้ใช้จึงจำเป็นต้องมีวิธีการแสวงหาสารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงลักษณะของสารสนเทศที่จะเลือกใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด ดังที่ มาลี ล้ำสกุล (2558) กล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญของสารสนเทศประกอบด้วย

2.1.2.1 สารสนเทศต้องมีเนื้อหาถูกต้อง สารสนเทศที่มีความถูกต้องเป็นสารสนเทศที่ให้ข้อเท็จจริงที่เป็นข้อมูล ข้อความ เรื่องราวตามความเป็นจริง และมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบ และสามารถพิสูจน์ได้

2.1.2.2 สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ เป็นสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการในการนำไปใช้ประโยชน์ได้ การจัดเก็บรวบรวมสารสนเทศจะเป็นต้องพิจารณาของเขตที่เกี่ยวข้อง และความลึกของเนื้อหาหรือเนื้อเรื่อง ซึ่งตรงตามขอบเขตของภารกิจและความต้องการของผู้ใช้ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้บริการหรือใช้ประโยชน์

2.1.2.3 สารสนเทศที่ครบถ้วนสมบูรณ์ การใช้สารสนเทศจำเป็นต้องได้รับสารสนเทศในประเด็นต่าง ๆ ตามหัวข้อเรื่องอย่างครบถ้วน

2.1.2.4 สารสนเทศที่เข้าใจง่าย สารสนเทศที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี จะจำเป็นต้องมีการรวบรวม เรียบเรียงและนำเสนอเป็นขั้นตอน ตามลำดับของเหตุการณ์ และไม่ให้รายละเอียดมากเกินไป หรือมีเนื้อหาซับซ้อนทำให้เข้าใจได้ยาก ต้องตีความซึ่งอาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง สารสนเทศที่มีเนื้อหายากอาจมีภาพประกอบคำอธิบายหรือนำเสนอโดยใช้แผนภูมิ ผังตารางต่าง ๆ ประกอบ ซึ่งจำเป็นต้องมีการนำเสนอให้สอดคล้องตรงตามเนื้อหาและเข้าใจได้ง่ายด้วยเช่นกัน

2.1.2.5 สารสนเทศที่มีลักษณะเชื่อถือได้ ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศนั้น จะขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของสารสนเทศว่าเป็นแหล่งรับผิดชอบโดยตรง เป็นต้นกำเนิดสารสนเทศอย่างเป็นทางการหรือไม่

2.1.2.6 สารสนเทศที่ทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง การจัดหาสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ ได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ การค้นหารวบรวมสารสนเทศจำเป็นต้องวางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อกำหนดว่าต้องการสารสนเทศเรื่องใด เกี่ยวกับประเด็นใดบ้าง แต่ละประเด็นจำเป็นต้องค้นหาจากแหล่งใด และการเก็บรวบรวมได้ครบถ้วนใช้เวลาโดยรวมทั้งหมดเท่าใด รวมทั้งอาจมีปัญหาอุปสรรคในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ทำให้เสียเวลาเพิ่มอีกบ้าง หากได้กำหนดวิธีการและเวลาที่จะจัดหาสารสนเทศอย่างรัดกุม ย่อมทำให้ได้สารสนเทศมาใช้ได้ทัน ต่อการใช้ประโยชน์

ชญาภรณ์ กุลนิตี (2553) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของสารสนเทศที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. สารสนเทศที่ดีต้องมีความถูกต้อง (Accurate) และไม่มีผิดพลาด
2. ผู้ที่มีสิทธิ์ใช้สารสนเทศสามารถเข้าถึง (Accessible) สารสนเทศได้ง่ายในรูปแบบ และเวลาที่เหมาะสม ตามความต้องการของผู้ใช้
3. สารสนเทศต้องมีความชัดเจน (Clarity) ไม่คลุมเครือ
4. สารสนเทศที่ดีต้องมีความชัดเจน (Clarity) ไม่คลุมเครือ
5. สารสนเทศต้องมีความกะทัดรัด (Conciseness) หรือรัดกุม เหมาะสมกับผู้รับ
6. กระบวนการผลิตสารสนเทศต้องมีความประหยัด (Economical) ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจมักจะต้องสร้างดุลยภาพระหว่างคุณค่าของสารสนเทศกับราคาที่ใช้ในการผลิต
7. ต้องมีความยืดหยุ่น (Flexible) สามารถนำไปใช้ในหลาย ๆ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์
8. สารสนเทศที่ดีต้องมีรูปแบบการนำเสนอ (Presentation) ที่เหมาะสมกับผู้รับหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
9. สารสนเทศที่ดีต้องตรงกับความต้องการ (Relevant/Precision) ของผู้ที่ทำการตัดสินใจ
10. สารสนเทศที่ดีต้องมีความน่าเชื่อถือ (Reliable) เช่น สารสนเทศที่ได้มาจากรวมวิธีการรวบรวมที่น่าเชื่อถือ หรือแหล่งที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น
11. สารสนเทศที่ดีควรมีความปลอดภัย (Secure) ในการเข้าถึงของผู้มีสิทธิ์ใช้สารสนเทศ
12. สารสนเทศที่ดีควรง่าย (Simple) ไม่สลับซับซ้อน มีรายละเอียดที่เหมาะสม ไม่มากเกินไปจนความจำเป็น

13. สารสนเทศที่ดีต้องมีความแตกต่าง หรือทำให้ตื่นเต้น (Surprise) จากข้อมูลชนิดอื่น ๆ

14. สารสนเทศที่ดีต้องทันเวลา (Just in Time : JIT) หรือทันต่อความต้องการของผู้ใช้ หรือสามารถส่งผู้รับได้ในเวลาที่ผู้ใช้ต้องการ

15. สารสนเทศที่ดีต้องเป็นปัจจุบัน (Up to Date) หรือมีความทันสมัยใหม่อยู่เสมอ มิเช่นนั้นจะไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว

16. สารสนเทศที่ดีต้องสามารถพิสูจน์ได้ (Verifiable) หรือตรวจสอบจากหลาย ๆ แหล่งได้ว่ามีความถูกต้อง

คุณภาพของสารสนเทศ จะมีคุณภาพสูงมากหรือน้อย พิจารณาที่ 3 ประเด็น ดังนี้ (Bentley, 1998)

1. ตรงกับความต้องการ (Relevant) คือ สารสนเทศมีความตรงกับความ ต้องการของผู้ใช้หรือไม่ โดยดูว่าสารสนเทศนั้นผู้ใช้สามารถนำไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพได้มากกว่าไม่ใช้ สารสนเทศหรือไม่

2. น่าเชื่อถือ (Reliable) คือ สารสนเทศมีความน่าเชื่อถือเพียงใด ความน่าเชื่อถือมี หัวข้อที่จะใช้พิจารณา เช่น ความทันเวลา กับผู้ใช้ เมื่อผู้ใช้จำเป็นต้องใช้ มีสารสนเทศนั้นหรือไม่ สารสนเทศที่นำมาใช้ต้องมีความถูกต้อง สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ เกี่ยวข้องเป็นต้น

3. สารสนเทศนั้นเข้มแข็ง (Robust) คือสารสนเทศมีความเข้มแข็งเพียงใด พิจารณา จากการที่สารสนเทศสามารถเคลื่อนตัวเองไปพร้อมกับกาลเวลาที่เปลี่ยนไป หรือพิจารณาจากความ อ่อนแอของมนุษย์ เพราะมนุษย์อาจทำความผิดพลาดในการป้อนข้อมูล หรือการประมวลผลข้อมูล เพราะฉะนั้นจะต้องมีการควบคุม หรือตรวจสอบไม่ให้มีความผิดพลาดเกิดขึ้น หรือพิจารณาจากความ ผิดพลาดหรือล้มเหลวของระบบ ที่จะส่งผลเสียหายต่อสารสนเทศได้ ดังนั้นจึงต้องมีการป้องกันความ ผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ หรือพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลง การจัดการข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อ สารสนเทศ เช่น โครงสร้าง แฟ้มข้อมูล วิธีการเข้าถึงข้อมูล การรายงาน จะต้องมีการป้องกันหากมี การเปลี่ยนแปลงในเรื่องดังกล่าว

นอกจากนั้น ซวาสส์ (Zwass, 1998) ได้กล่าวถึง คุณภาพของสารสนเทศจะมีมากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับ การทันเวลา ความสมบูรณ์ ความกะทัดรัด ตรงกับความต้องการ ความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และรูปแบบที่เหมาะสม

2.1.3 ความสำคัญของของสารสนเทศ

สารสนเทศนับเป็นเครื่องมือทางความคิดทำให้เกิดปัญหาที่ทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตที่ดีได้ในสังคมโลกที่สภาวะการณ์ต่างๆ ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วแตกต่างกันไป จากในอดีต มนุษย์ต้องรู้จักปรับเปลี่ยน ตนเองให้ทันและเหมาะสมกับสภาพ โดยรู้จักแสวงหาและ เลือกรสรสารสนเทศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ต่อการสร้างความคิดอย่างชาญฉลาดเพื่อใช้ในการกิจ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภารกิจส่วนบุคคล ต่อองค์การหรือภารกิจด้านต่างๆ ของสังคม อาจกล่าวได้ ว่าสารสนเทศให้อำนาจแก่ผู้ใช้ในการสร้างงานให้บรรลุผล จึงมีคำกล่าวที่ว่าสารสนเทศเปรียบได้กับ ทรัพย์สินที่มีค่า สารสนเทศมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล องค์กร เศรษฐกิจการศึกษา การเมืองและ การปกครอง และสังคม (มาลี ถ้ำสกุล, 2558; สีปาน ทรัพย์ทอง, 2557) ดังนี้

2.1.3.1 ความสำคัญต่อบุคคล มนุษย์จำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อการดำรงชีวิตใน แต่ละวันในการประกอบภารกิจการทำงาน บุคคลที่ศึกษาหาความรู้ประสบการณ์อยู่เสมอในอาชีพเพื่อใช้ ในการตัดสินใจในงานหรือวางแผนงานย่อมเป็นผู้ได้เปรียบคนที่ไม่แสวงหาความรู้เพราะมีข้อมูล ประกอบความคิดได้ตรง คาดการณ์ล่วงหน้าเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาทำให้แก้ปัญหาต่างๆ ได้ทัน และไม่เสียโอกาสในการทำกิจกรรมต่างๆ บุคคลที่มีทักษะทางสารสนเทศหรือเป็นผู้ที่มีความสามารถ ในการเข้าถึงและค้นหาสารสนเทศย่อมเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิตทำให้เป็นผู้รู้ เท่าทัน

2.1.3.2 ความสำคัญต่อองค์กร สารสนเทศมีความสำคัญต่อองค์กรในด้านการ บริหารงานผู้บริหารทั้งระดับกลางและระดับสูงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการวางแผนงานกำหนด จุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน สารสนเทศที่ผู้บริหารใช้เป็นทั้งสารสนเทศภายในองค์กร เช่น สารสนเทศที่แสดงผลการดำเนินงานขององค์กร สารสนเทศที่เกี่ยวกับสภาพการเงิน การตลาด และสารสนเทศภายนอกองค์กร เช่น สารสนเทศเกี่ยวกับองค์กรที่เป็นคู่แข่งสารสนเทศแนวโน้มการ ดำเนินธุรกิจขององค์กร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ผู้บริหารขององค์กรใดที่มีสารสนเทศที่ถูกต้อง สมบูรณ์หามาใช้ได้ทันการณ์ย่อมสามารถบริหารองค์กรให้ก้าวหน้าได้

2.1.3.3 ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในยุคสังคมข่าวสารต้องพึ่งสารสนเทศ เรียกได้ว่าระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนรากฐานระบบอุตสาหกรรมเป็นยุคเศรษฐกิจสารสนเทศ หมายถึง การทำธุรกิจลงทุนประกอบการใดๆ ผู้ลงทุนจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศทั้งเกี่ยวกับวัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน วิธีการผลิต วิธีจัดเก็บสินค้า จัดส่ง และส่งออก ตลอดกระบวนการลงทุน ผู้ลงทุนจำเป็นต้องหา สารสนเทศประกอบการ วางแผนดำเนินการซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ได้เปล่า สารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความ ราคา ต้อง เสียค่าใช้จ่ายเท่ากับการลงทุนทางธุรกิจ มีค่าใช้จ่ายในส่วนสารสนเทศด้วยซึ่งเป็นส่วนของการลงทุนที่ ได้ผลคุ้มค่า

2.1.3.4 ความสำคัญต่อการศึกษา สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญของการจัดระบบ การเรียนการสอนในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิชา ต่างๆ กล่าวกันว่า การทำให้เยาวชนสามารถเข้าสู่ตลาดงานได้ดีและได้มากเท่าใดขึ้นอยู่กับแหล่ง ทรัพยากรสารสนเทศและการสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย การจัดหาและบริการทรัพยากร สารสนเทศรองรับการเรียนการสอนในลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน จึงส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3.5 ความสำคัญต่อการเมืองและการปกครอง การให้ประชาชนได้รับสารสนเทศ ช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง ประชาชนในประเทศที่มีเสรีภาพในการได้รับรู้สารสนเทศ ข่าวสารข้อมูล จะมีบทบาทสำคัญในการมี ส่วนร่วมทางการเมืองในการใช้สิทธิหรือกระบวนทางการเมืองโดยเฉพาะในประเทศที่มีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีการเลือกตั้งผู้นำเป็นกระบวนกรสำคัญ การรับรู้ข่าวสารช่วยให้ ประชาชนเข้าใจในระบบการปกครอง การใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

2.1.3.6 ความสำคัญต่อสังคม สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในกระบวนการ หล่อหลอมสังคมสารสนเทศที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อบันทึกต่างๆ ทั้งในรูปสิ่งพิมพ์ สื่อทางวิทยุโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์มีผลต่อเยาวชนที่ได้รับสารสนเทศ หากเยาวชนไม่สามารถกลั่นกรองหรือได้รับการชี้แนะ ที่ถูกต้องควร โดย ทางอ้อมเยาวชนได้รับถ่ายทอดสารสนเทศสืบทอดจากพ่อแม่ในครอบครัวหรือผ่าน ระบบโรงเรียนซึ่งมีการสั่งสอนถ่ายทอดสารสนเทศ ทั้งวิชาการ ความรู้และวิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการดำรงชีวิตและการสร้างสรรค์แต่ละสังคมให้พัฒนาก้าวหน้า

2.1.4 แหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ หรือ Information sources หมายถึง แหล่งที่เกิด แหล่งผลิต หรือ แหล่งที่เป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศ ในรูปแบบที่หลากหลายไว้ให้บริการค้นคว้าสำหรับ ผู้ต้องการสารสนเทศ อาจกล่าวสรุปได้ว่า แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งความรู้ต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถ ศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีทั้งแหล่งสารสนเทศที่จัดให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้โดยตรง และ แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน หรือแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลสำหรับแหล่งสารสนเทศที่จัดให้ บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้โดยตรงนั้นจะมีการบริหารและดำเนินการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการ สารสนเทศ ซึ่งมีบทบาทต่อสังคมในการให้บริการความรู้ ข่าวสาร และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าแก่ ผู้ใช้ โดยแบ่งประเภทของแหล่งสารสนเทศ แบ่งได้ 4 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้ (ชญาภรณ์ กุลนิต, 2553)

2.1.4.1 แหล่งสารสนเทศบุคคล (Personal Resources) เป็นแหล่งสารสนเทศที่มี อยู่ในตัวบุคคลที่เป็นผู้รู้สารสนเทศ โดยเกิดจากการประมวลความคิด ความรู้และประสบการณ์ของ แต่ละบุคคล เช่น ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นักวิชาชีพในสาขาวิชาต่างๆ และปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

2.1.4.2 แหล่งสารสนเทศสถาบัน (Information Services Resources) แหล่งสารสนเทศสถาบัน หรือสถาบันบริการสารสนเทศ เป็นแหล่งสารสนเทศที่จัดตั้งอยู่ในองค์กรต่างๆ อาจเป็นหน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน สมาคม หรือองค์กรระหว่างประเทศ โดยทำหน้าที่ให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้สารสนเทศในองค์กร และสามารถแบ่งประเภทของสถาบันบริการสารสนเทศ ได้ดังนี้

1) ห้องสมุด ห้องสมุดเป็นสถาบันบริการสารสนเทศที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยมีบรรณารักษ์ทำหน้าที่ในการจัดการและให้บริการสารสนเทศ ห้องสมุดมีหลายประเภท เช่น ห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

2) หอจดหมายเหตุ (Archives) เป็นหน่วยงานที่จัดเก็บเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จัดเก็บเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ของประเทศ เช่น เอกสารรัชกาลที่ 5 หอจดหมายเหตุธนาคารแห่งประเทศไทย จัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง ของประเทศไทย ที่หมดอายุการใช้งานแต่ยังมี คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์บริการจดหมายเหตุ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดเก็บเอกสาร ที่เกี่ยวกับประวัติ ภาพถ่าย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ผ่านมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3) ศูนย์สารสนเทศ (Information Centers) เป็นสถาบันบริการสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชา ทำหน้าที่คล้ายห้องสมุด แต่เน้นให้บริการสารสนเทศเจาะลึกเฉพาะเรื่องที่ใช้ต้องการ ผู้ทำหน้าที่ให้บริการมักเป็นนักเอกสารสนเทศ หรือนักสารสนเทศที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา เช่น เศรษฐศาสตร์ และกฎหมาย

2.1.4.3 แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน (Mass Media Resources) เป็นแหล่งสารสนเทศที่มุ่งเผยแพร่สารสนเทศข่าวสาร เหตุการณ์ ต่อประชาชน โดยเน้นข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ รวมทั้งสาระ ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์โดยวิธีการแพร่กระจายเสียง ภาพ และตัวอักษร ผ่านสื่อประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์สื่อ

1) โทรทัศน์ จะเป็นแหล่งเผยแพร่สารสนเทศประเภทข่าว เหตุการณ์สำหรับสาระความรู้ในเรื่องที่ประชาชนสนใจ ผ่านทางเสียง ภาพ และข้อความ โดยอุปกรณ์เครื่องรับโทรทัศน์

2) สื่อวิทยุ เป็นแหล่งเผยแพร่สารสนเทศ ข่าวสาร สาระความรู้ ผ่านทางเสียง โดย ผ่านอุปกรณ์เครื่องรับวิทยุ

3) สื่อหนังสือพิมพ์ เป็นแหล่งเผยแพร่สารสนเทศ ข่าวสาร เหตุการณ์ สาระความรู้ผ่านทางสิ่งพิมพ์ที่ออกอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน โดยเน้นการนำเสนอข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองที่เป็นปัจจุบันและอยู่ในความสนใจของประชาชน

4) แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต (Internet Resources) อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ แหล่งความรู้บนอินเทอร์เน็ต ปรากฏอยู่ในรูปแบบของเว็บไซต์ เว็บไซต์เปรียบเสมือนห้องสมุดความรู้ขนาดใหญ่ที่รวบรวมความรู้ในเรื่องทุกสาขาวิชา ทั้งคอมพิวเตอร์ สิ่งแวดล้อมประเพณี วัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ สถานที่ท่องเที่ยว ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เช่น โรเคดส์ โคลนนิ่ง เป็นต้น โดยถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของมัลติมีเดีย ซึ่งมีทั้งข้อความภาพ เสียง และรูปแบบเคลื่อนไหว ซึ่งช่วยให้การติดตามความรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น ปัจจุบันเว็บไซต์มีจำนวนหลายล้านเว็บที่เผยแพร่โดยบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ทั่วโลก โดยส่วนใหญ่มักเป็นข้อมูลภาษาอังกฤษ ดังนั้นความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

2.1.5 ประเภทของสารสนเทศ

การจำแนกประเภทของสารสนเทศสามารถจำแนกได้หลายวิธี สามารถจำแนกได้ ดังนี้ คือ

2.1.5.1 จำแนกตามแหล่งสารสนเทศคือการจำแนกสารสนเทศตามการรวบรวมหรือจัดทำแบ่งออกเป็น 3 แหล่งดังนี้ (นฤมล กิจไพศาลรัตน, 2557)

1) สารสนเทศจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) หมายถึง สารสนเทศที่ได้จากต้นแหล่งโดยตรง เป็นสารสนเทศเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับความคิดริเริ่ม เผยแพร่ออกมาในรูปของผลการศึกษาค้นคว้า วิจัย รายงาน การค้นพบทฤษฎีใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และทำวิจัย อาจอยู่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วารสาร รายงานการวิจัย รายงานการประชุม วิทยานิพนธ์ หรือรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Journal: E-Journal) เป็นต้น

2) สารสนเทศจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) หมายถึง สารสนเทศที่ได้รวบรวม เรียบเรียงขึ้นใหม่จากสารสนเทศปฐมภูมิที่ผ่านการเผยแพร่แล้วให้อยู่ในรูปของการสรุปย่อเรื่อง จัดหมวดหมู่ ทำดรรชนี สารระสังเขป เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว เข้าใจง่ายขึ้น ได้แก่ สื่ออ้างอิงประเภทต่าง ๆ วารสารที่มีการสรุปย่อและตีความ รวมทั้งหนังสือตำราที่รวบรวมเนื้อหาวิชาการในการเรียนการสอน รวมทั้งสารานุกรม พจนานุกรม รายงานสถิติต่าง ๆ ดรรชนีวารสาร และสารระสังเขป เป็นต้น

3) สารสนเทศจากแหล่งตติยภูมิ (Tertiary Source) หมายถึง สารสนเทศที่จัดทำในลักษณะที่รวบรวมขึ้นเพื่อค้นหาสารสนเทศจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งไม่ใช่เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้ที่ต้องการโดยตรง แต่เป็นเครื่องมือช่วยในการค้นหาสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น บรรณานุกรม นามานุกรม ปัจจุบันมีการบันทึกข้อมูลไว้ในสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อออกเผยแพร่ในรูปของซีดี-รอม (Computer Disk-Read Only Memory : CD-ROM) ฐานข้อมูลออนไลน์ โดยเฉพาะสารานุกรม พจนานุกรม นามานุกรม ดรรชนี และสารระสังเขป เป็นต้น

2.1.5.2 จำแนกตามประเภทสื่อที่บันทึก เป็นการจำแนกตามวิวัฒนาการของวัสดุหรือเทคโนโลยีที่คิดขึ้นเพื่อ ใช้บันทึกสารสนเทศ ได้แก่

1) กระดาษ เป็นสื่อบันทึกข้อมูลที่ใช้ง่ายที่สุด ทั้งการขีดเขียน การพิมพ์ ซึ่งนิยมใช้มาจนถึงปัจจุบัน เช่น วารสาร หนังสือ เอกสารต่าง ๆ

2) วัสดุย่อส่วน (Microform) เป็นสื่อที่ใช้บันทึกสารสนเทศเพื่อเก็บเป็นสำเนาในลักษณะย่อส่วนลงบนแผ่นฟิล์มถ่ายรูปขนาดต่าง ๆ ทั้งแบบม้วนเรียกว่าไมโครฟิล์ม (Microfilm) หรือแบบแผ่นเรียกว่าไมโครฟิช (Microfiche) ซึ่งเรียงลำดับเนื้อหาตามต้นฉบับ เช่น เอกสารจดหมายเหตุ หนังสือพิมพ์ เอกสารสำคัญ แบบฟอร์ม บทความวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อแม่เหล็ก เป็นวัสดุสังเคราะห์ที่เคลือบด้วยสารแม่เหล็ก สามารถบันทึกและแก้ไขข้อมูลได้สะดวกทั้งข้อมูลที่เป็นอะนาล็อก (Analog) จัดเก็บได้ทั้งภาพและเสียง เช่น เทปวีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง และรูปแบบดิจิทัล (Digital) เช่น เทปแม่เหล็ก ฮาร์ดดิสก์ (Harddisk) ดิสเกตต์ (Diskett) ปัจจุบันสามารถบันทึกข้อมูลได้ปริมาณมาก และแก้ไขปรับปรุงได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

4) สื่อแสงหรือสื่อออปติก (Optical Media) เป็นสื่อที่บันทึกและอ่านข้อมูลโดยใช้แสงเลเซอร์ในลักษณะข้อมูลดิจิทัล สามารถอ่านได้อย่างเดียว เช่น ซีดี-รอม (Computer Disk-Read Only Memory : CD-ROM) และ ดีวีดี (Digital Versatile Disk : DVD) ซึ่งมีความจุมากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อแม่เหล็ก นิยมใช้ในการบันทึกภาพยนตร์

2.1.5.3 จำแนกตามลักษณะรูปลักษณ์ของทรัพยากรสารสนเทศ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ (กิ่งแก้ว ปะติตั้งโช, 2552)

- 1) ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ (Printed Materials)
- 2) ทรัพยากรไม่ตีพิมพ์ (Non - printed material)
- 3) ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics resources)

(1) ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ (Printed Materials)

หมายถึง สิ่งที่รวบรวมสารสนเทศไว้ในลักษณะที่เป็นรูปเล่ม ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร และกฤตภาค ซึ่งแต่ละรูปแบบที่ตีพิมพ์ออกมานั้นจะมีลักษณะ ขนาด ส่วนประกอบที่แตกต่างกันออกไป ตามวัตถุประสงค์ในการจัดทำสิ่งพิมพ์ในแต่ละประเภท ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

(1.1) หนังสือ (Books) หมายถึงทรัพยากรสารสนเทศที่บันทึกเรียบเรียงเรื่องราวเหตุการณ์ วิชาความรู้ ประสบการณ์และความคิดต่าง ๆ ให้เนื้อหาครอบคลุมเรื่องราวและความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ห่องสมุดส่วนใหญ่จัดเก็บหนังสือทั่วไปไว้ในชั้นเปิด โดยแยกภาษาไทยและ

ภาษาต่างประเทศแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หนังสือสารคดี (Non-Fiction) และหนังสือบันเทิงคดี (Fiction)

(1.1.1) หนังสือสารคดี (Non-Fiction) หมายถึง หนังสือที่ให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่

(1.1.1.1) หนังสือตำราวิชาการ (Textbooks) เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นตามหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาเป็นวิชาการล้วน ๆ ได้แก่ หนังสือแบบเรียน เอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนในรายวิชาต่างๆ

(1.1.1.2) หนังสืออ่านประกอบ (External Readings) เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อใช้อ่านประกอบในการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ นอกเหนือไปจากหนังสือเรียนที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

(1.1.1.3) หนังสือความรู้ทั่วไป (General Readings) เป็นหนังสือที่ผู้ทรงความรู้หรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเขียนหรือเรียบเรียงขึ้น เพื่อให้บุคคลที่มีความสนใจในเรื่องนั้นได้อ่านเพื่อศึกษาความรู้

(1.1.1.4) หนังสืออ้างอิง (Reference Books) เป็นหนังสือที่เขียนหรือเรียบเรียงขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา มุ่งให้ข้อเท็จจริงและเรื่องราวต่าง ๆ อย่างกะทัดรัดใช้อ่านเพียงตอนใดตอนหนึ่งเพื่อตอบปัญหาหรือข้อสงสัยต่างๆ เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องอ่านทั้งเล่ม เช่น พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรม หนังสือรายปี

(1.1.1.5) วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ (Thesis & Dissertations) เป็นบทนิพนธ์ที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียบเรียงขึ้นประกอบในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีเนื้อหาเป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ผู้เรียนมีความสนใจและค้นหาคำตอบจากเรื่องนั้น ๆ

(1.1.1.6) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Thai Industrial Standard) เป็นสิ่งพิมพ์ที่กำหนดเกณฑ์ทางเทคนิคไว้สำหรับ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เช่น เครื่องปรับอากาศ เตารีด หลอดไฟฟ้า เป็นต้น

(1.1.1.7) สิ่งพิมพ์รัฐบาล (Government Publications) เป็นหนังสือหรือเอกสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐ นำเสนอเรื่องที่หน่วยงานรับผิดชอบและมีความเชี่ยวชาญ หรือให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เช่น รายงานประจำปี รายงานการประชุมสัมมนา รายงานสถิติข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

(1.1.2) หนังสือบันเทิงคดี (Fiction) หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียน มุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ได้แก่

(1.1.2.1) นวนิยาย (Novel) เป็นเรื่องแต่งขนาดยาวที่ผู้แต่งใช้การสมมติตัวละคร เหตุการณ์ เรื่องราว และสถานการณ์ขึ้นมาให้มีความสมจริง ประกอบด้วยโครงเรื่อง

ย่อยหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งมีความสลับซับซ้อนต่อเนื่องกันไปตลอดทั้งเรื่อง มุ่งเสนอความคิด สารและ ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเรื่องสั้น (Short Stories) เป็นเรื่องแต่งขนาดสั้นที่ผู้แต่งเขียนขึ้นโดยใช้ จินตนาการของตนเอง ประกอบด้วยเนื้อเรื่องที่ไม่มีความสลับซับซ้อน ใช้ตัวละครไม่มาก มีการดำเนิน เรื่องด้วยความรวดเร็ว และนำเสนอแนวคิดสำคัญเพียงแนวเดียวเท่านั้น

(1.1.2.2) หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน (Easy Books) เป็น หนังสือที่เขียนขึ้นให้เด็กและเยาวชนอ่าน หรือผู้ใหญ่อ่านให้เด็กฟังในกรณีที่เด็กยังเล็กมาก ลักษณะ ของหนังสืออาจเป็นหนังสือภาพล้วน หรือมีเนื้อเรื่องและภาพ หรือหนังสือการ์ตูน ซึ่งมีเนื้อหา เหมาะสมกับวัย ความรู้ และความสามารถของเด็ก หนังสือประเภทนี้มุ่งเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และส่งเสริมให้เด็กรักนิสัยการอ่าน

(1.2) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (Serials) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องตามเวลา ที่ได้กำหนดไว้ แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

(1.2.1) วารสารและนิตยสาร (Journals and Magazine) เป็นสิ่งพิมพ์ ที่ออกตามวาระ เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ฯลฯ โดยปกติสิ่งพิมพ์ที่ใช้ชื่อว่า “วารสาร” จะมีเนื้อหาเน้นหนักไปทางด้านวิชาการและสาระความรู้ต่าง ๆ ส่วน “นิตยสาร” จะมุ่งเสนอเนื้อหา ทางด้านบันเทิงและสารคดีเบาสมอง

(1.2.2) หนังสือพิมพ์ (Newspapers) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลา ที่กำหนดและตามลำดับต่อเนื่องกันไป โดยทั่วไปจะมีกำหนดออกเป็นรายวัน ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นอาจจะออกราย 3 วัน 7 วัน ราย 10 วัน หรือ ราย 15 วันก็ได้ตามความเหมาะสม หนังสือพิมพ์เนื้อหามุ่งเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่มี ผลกระทบต่อสังคมหรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจของคนในสังคม

(1.2.3) จุลสาร (Pamphlets) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาสั้น ๆ มุ่งให้ ความรู้เฉพาะเรื่อง ความหนาไม่เกิน 60 หน้า จุลสารเป็นแหล่งความรู้อีกแหล่งหนึ่งที่ให้ความรู้เฉพาะ เรื่องที่น่าสนใจ และใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าหรืออ้างอิงได้

(1.2.4) กฤตภาค (Clippings) หมายถึง ข่าว บทความ หรือรูปภาพที่ ตัดจากหนังสือพิมพ์หรือวารสารแล้วนำมาผลิตลงบนแผ่นกระดาษพร้อมทั้งระบุแหล่งที่มาของข่าว บทความ หรือรูปภาพนั้น ๆ ไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนหรือการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม

(2) ทรัพยากรไม่ตีพิมพ์ (Non - printed material)

หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่มีการบันทึกลงในวัสดุชนิดอื่นที่นอกเหนือจากกระดาษ และไม่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์ โดยส่วนใหญ่ใช้ประสาทสัมผัสทางการมองเห็นหรือการฟัง โดยผ่านทางอุปกรณ์หรือเครื่องมือเฉพาะของวัสดุชนิดนั้นในการถ่ายทอดทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่

(2.1) ทัศนวัสดุ (Visual material) เป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทใช้ดู จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ให้ข้อมูลด้วยตนเอง ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ชนิดอื่นใดช่วยในการถ่ายทอด เช่น แผนที่ แผนสถิติ หุ่นจำลอง ของจริง ของตัวอย่าง เป็นต้น และประเภทที่ต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการถ่ายทอดทรัพยากรสารสนเทศเหล่านั้น เช่น สไลด์ ภาพนิ่ง แผ่นโปร่งใส เป็นต้น

(2.2) โสตวัสดุ (Audio material) เป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดข้อมูลเพื่อใช้ในการฟัง ได้แก่ แผ่นเสียง แอบบันทึกเสียง แผ่นดิสก์ รายการวิทยุ เป็นต้น

(2.3) โสตทัศนวัสดุ (Audio – visual material) เป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทใช้ดูและใช้ฟัง ที่มีทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน เช่น ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น

(3) ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics resources)

เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ระบบแสงเลเซอร์ หรือคอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกสารสนเทศ รวมทั้งช่วยในการอ่านหรือฟังด้วย เป็นทรัพยากรที่มีการบันทึกสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งสามารถบันทึกได้ทั้งที่เป็น ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลายคล้ายทรัพยากรสิ่งพิมพ์ อาทิหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-journals) หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ สารานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อที่นิยมใช้บันทึกและเผยแพร่ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(3.1) ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Databases) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันทั้งที่เป็นข้อมูลบรรณานุกรม สถิติ เนื้อหาเต็มจากบทความวารสาร มาอยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถรับรู้ประมวลผล และแสดงผลข้อมูลนั้นได้ ในปัจจุบันมีการจัดทำฐานข้อมูลสำหรับเป็นเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศทั้งที่อยู่ในรูปแบบซีดี-รอม และฐานข้อมูลออนไลน์ การเลือกใช้ฐานข้อมูลผู้ใช้ต้องทราบรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของฐานข้อมูลที่จะใช้ และวิธีการสืบค้นฐานข้อมูล ตัวอย่างฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น ฐานข้อมูลในระบบออนไลน์ ที่ทางสำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เปิดบริการแก่มหาวิทยาลัย จำนวน 6 ฐาน เช่น ฐานข้อมูล H.W.Wilson ฐานข้อมูล

IEEE/IEE Electronic Library ฐานข้อมูล ProQuest Dissertation & Theses ฐานข้อมูล ACM Digital Library ฐานข้อมูล Lexis and Nexis ฐานข้อมูล Web of Science

(3.2) อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นทั้งเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายของเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงกันไปทั่วโลก อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งที่รวบรวมสารสนเทศแหล่งใหญ่ที่สุดของโลกในปัจจุบัน ดังนั้น ทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีการถ่ายทอด รับส่ง หรือแลกเปลี่ยนกันได้ในรูปแบบของไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านบริการด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูล รวมทั้งบริการด้านข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่บนเครือข่ายซึ่งช่วยให้ผู้ใช้บริการ สามารถเข้าถึงสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้ในเวลาอันรวดเร็ว

2.2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

2.2.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

Chen & Heron (1982) กล่าวว่าพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึงกิจกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อหาข้อมูล ข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนจะแสดงออกและนำไปสู่พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและจบลงเมื่อไม่ต้องการสารสนเทศดังกล่าวแล้ว

Ellis (1997) กล่าวถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศหมายถึงบริบทใดก็ตามที่สารสนเทศได้รับการแสวงหาซึ่งครอบคลุมการแสวงหาสารสนเทศทุกรูปแบบ

อรอุมา สืบกระพัน (2552) กล่าวว่าพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การกระทำ วิธีการ หรือกิจกรรมที่แสดงออกอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ จากนั้นสารสนเทศที่ได้จะผ่านการประมวลผล วิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ หรือสนองความต้องการของตนเอง

พนทิพย์ กำลั้งยี่ง (2556) ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศไว้ว่า พฤติกรรมที่บุคคลกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ในการหาข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำมาแก้ปัญหาหรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และจะยุติลงเมื่อบุคคลนั้นได้สารสนเทศเพียงพอในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หรือยุติลงเมื่อในระหว่างที่แสวงหาสารสนเทศเกิดปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถแสวงหาสารสนเทศเพื่อสนองตอบความต้องการด้านสารสนเทศของตนได้ เช่น สภาวะด้านจิตใจ สภาวะแวดล้อม เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง กิจกรรม วิธีการหรือ การกระทำ ที่บุคคลแสดงออกเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเองอย่างมีวัตถุประสงค์ และก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้ต้องการสารสนเทศ กับระบบสารสนเทศ ที่ใช้

2.2.2 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศและตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

2.2.2.1 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสัน (Wilson's Information Seeking Behavior Model)

วิลสัน ได้พัฒนาและปรับปรุงตัวแบบที่ใช้อธิบายพฤติกรรมสารสนเทศขึ้น ตัวแบบแรกของเขานั้นมีชื่อเรียกว่า “ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ ” และต่อมา วิลสันได้ศึกษาวิจัยเพิ่มเติม และปรับปรุงตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศโดยลำดับ จนได้ตัวแบบที่สอง ซึ่งเรียกว่า “ ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ

1) ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ

วิลสันเสนอตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศใน ค.ศ. 1981 ตัวแบบนี้มีพื้นฐานจากผลการศึกษาวิจัยผู้ใช้สารสนเทศนับแต่ช่วงหลังสงครามครั้งที่สองในประเทศตะวันตกและการศึกษาวิจัยของวิลสันเอง ส่วนใหญ่ผู้ใช้ที่ศึกษาเป็นกลุ่มนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยในสถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย และแหล่งสารสนเทศสำคัญได้แก่ห้องสมุดนั่นเองตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสันมีแนวคิดสำคัญดังนี้

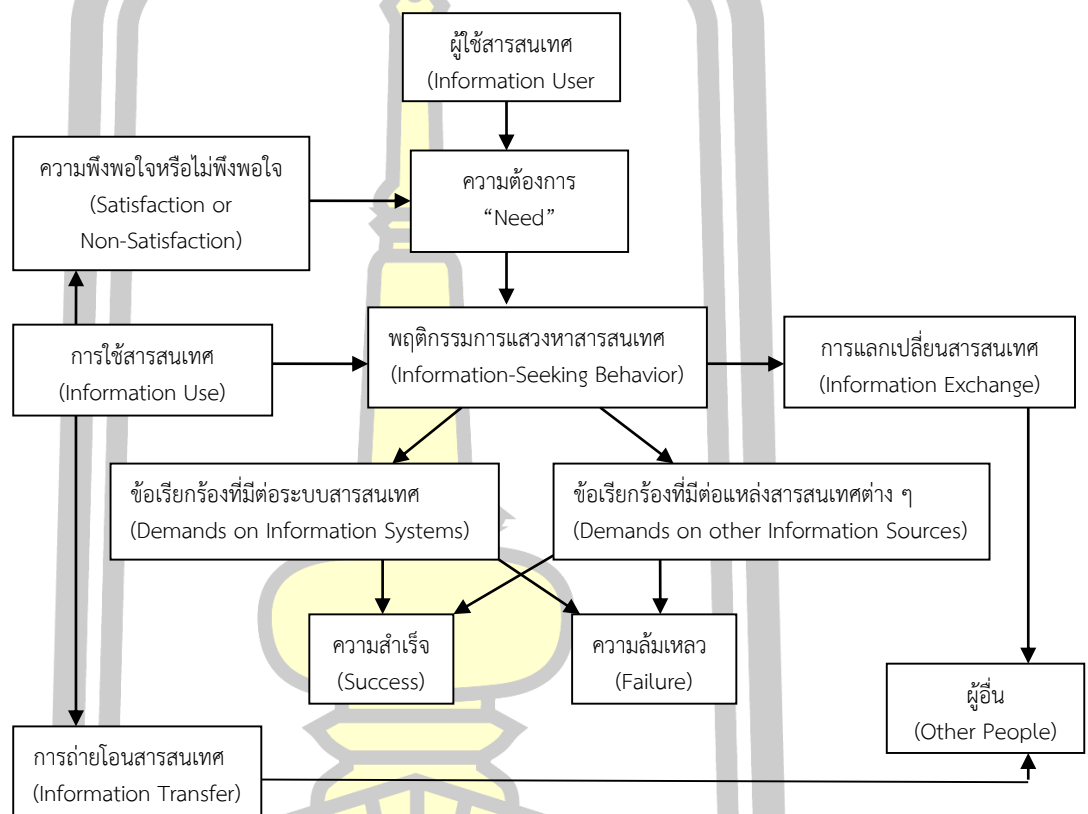
(1) พฤติกรรมสารสนเทศครอบคลุมพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้อง 2 ด้านคือ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ

(2) พฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้นั้นมีจุดผลักดันมาจากความต้องการสารสนเทศ (Information need) ซึ่งในตัวแบบเรียกอย่างย่อว่า “ ความต้องการ ”

(3) เมื่อเกิดความต้องการ ผู้ใช้จึงต้องแสวงหาสารสนเทศ โดยใช้ระบบหรือบริการสารสนเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบอย่างเป็นทางการหรือแหล่งสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ

(4) ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ นอกจากระบบหรือบริการสารสนเทศแล้ว ผู้ใช้ หรือผู้แสวงหาสารสนเทศยังอาจได้สารสนเทศด้วยการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น (Information exchange) และยังสามารถส่งหรือถ่ายโอนสารสนเทศที่ได้ไปให้ผู้อื่นด้วยเช่นกัน (Information transfer)

- (5) ผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศจากระบบหรือบริการสารสนเทศ อาจเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลว นั่นคือ สามารถหาสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของตนหรือไม่พบ หากหาไม่พบ อาจต้องย้อนกลับไปค้นหาสารสนเทศอีกครั้ง
- (6) หลังจากนั้น เมื่อได้สารสนเทศแล้ว จะนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นสารสนเทศที่ได้จากระบบ บริการหรือแหล่งสารสนเทศใดก็ตาม

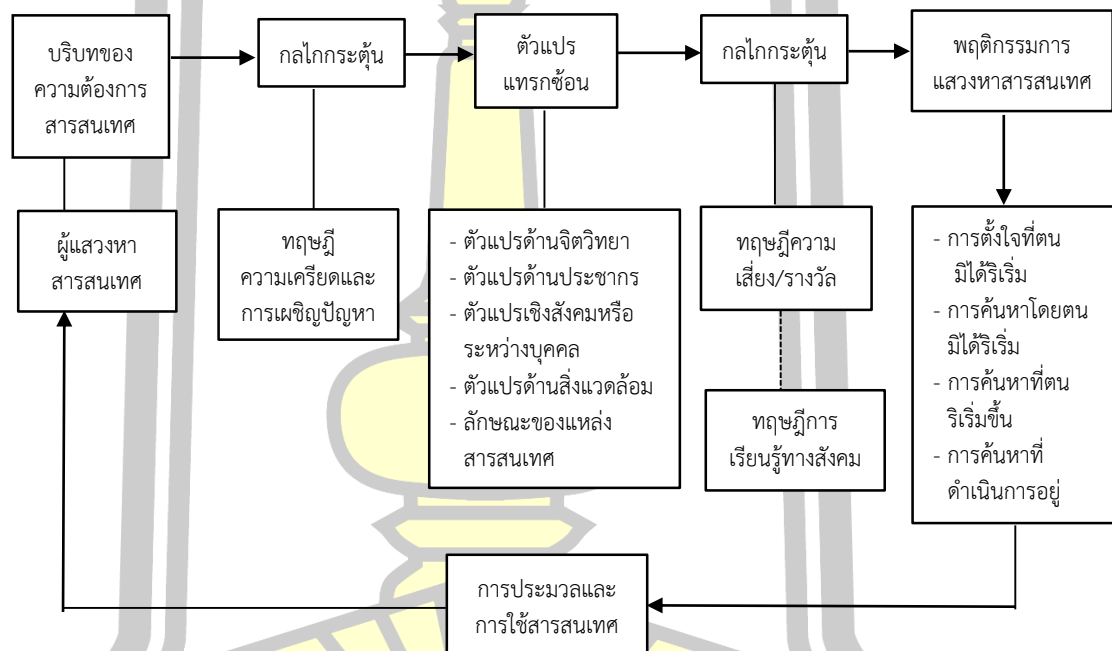
ที่มา : Wilson (1999)

ภาพประกอบที่ 1 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson

ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสัน อธิบายพฤติกรรมสารสนเทศทั้งในเชิงที่มาซึ่ง ได้แก่ความต้องการสารสนเทศ และในเชิงพฤติกรรมคือกิจกรรมต่างๆ อันเป็นผลมาจากความต้องการนั้น ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศจึงถือเป็นกรอบแนวคิดที่ทำให้เห็นขั้นตอนของกิจกรรมต่างๆ ในการแสวงหาสารสนเทศว่า มิใช่เฉพาะการค้นหาจากระบบสารสนเทศเท่านั้น แต่ครอบคลุมด้านอื่นด้วย เช่น การแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ดังนั้น ตัวแบบนี้จึงเป็นการขยายกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้ให้กว้างขึ้น

2.2.1.2 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ

ใน ค.ศ. 1997 วิลสันได้ตีพิมพ์เผยแพร่ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ ซึ่งได้นำทฤษฎีและแนวคิดของสาขาวิชาต่างๆ เช่น นิเทศศาสตร์ จิตวิทยา การวิจัยผู้บริโภค เป็นต้น มาปรับปรุงตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเขา โดยได้ขยายและอธิบายพฤติกรรมสารสนเทศเพิ่มขึ้น จากเดิม เขาเรียกตัวแบบใหม่นี้ว่า “ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ” (the general model of information behavior) เพื่อให้เป็นตัวแทนของพฤติกรรมสารสนเทศในเชิงมหภาค และอธิบายการค้นหาสารสนเทศทั้งจากระบบสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศ และจากแหล่งอื่นๆ เช่น การได้รับสารสนเทศจากสื่อมวลชน เป็นต้น

ที่มา : Wilson (1999)

ภาพประกอบที่ 2 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson

ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศมีลักษณะสำคัญ คือ

- จุดเริ่มต้นที่นำไปสู่พฤติกรรมสารสนเทศ คือ “ความต้องการสารสนเทศ” โดยเน้นความต้องการของบุคคลผู้แสวงหาสารสนเทศนั้นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความต้องการสารสนเทศในบริบทของผู้แสวงหาสารสนเทศ (Person-in-context) นั้นเอง

2. ความแตกต่างระหว่างตัวแบบทั่วไปและตัวแบบเดิมของวิลสัน ที่สำคัญประการหนึ่ง คือตัวแบบทั่วไปประบรูถึง “ตัวแปรแทรกซ้อน” (Intervening variable) โดยถือว่าตัวแปรเหล่านี้อาจสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาสารสนเทศก็ได้ ตัวแปรแทรกซ้อนแบ่งออกเป็นหลายด้าน คือ

2.1 คุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal characteristic) เช่น ปัจจัยหรือคุณลักษณะด้านอารมณ์ ด้านพุทธิพิสัยหรือปัญญา (Cognitive) ระดับการศึกษา และพื้นความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นต้น

2.2 ตัวแปรด้านประชากร (Demographic variable) เช่น อายุ เพศ เป็นต้น

2.3 ตัวแปรเชิงสังคมหรือระหว่างบุคคล (Social/interpersonal variable) ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศจากบุคคลอื่นในสังคม เช่น ทักษะคติของผู้ให้บริการสารสนเทศลักษณะการทำงานที่มีการแข่งขันระหว่างเพื่อนร่วมมือ เป็นต้น

2.4 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental variable) เช่น เวลาที่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศ วัฒนธรรมซึ่งสะท้อนความเชื่อพื้นฐานของบุคคล เป็นต้น

2.5 คุณลักษณะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteristics) เช่น กาเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

3. การนำทฤษฎีด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ที่สำคัญ 3 ด้านมาอธิบายกลไกในการก่อหรือกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ (Stress/coping theory) ทฤษฎีความเสี่ยงและรางวัล (risk/reward theory) และ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory)

3.1 ทฤษฎีด้านความเครียดและการเผชิญปัญหา เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศความเครียดอาจเป็นภาวะที่สัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ เช่น ความเครียดที่เกิดจากการไม่สามารถอธิบายเหตุผลแห่งความเจ็บป่วยของตนนับเป็นสิ่งผลักดันให้บุคคลต้องเผชิญปัญหา นั่นคือต้องแสวงหาสารสนเทศเพื่ออธิบายความเจ็บป่วยของตนและสาเหตุของความเจ็บป่วยได้

3.2 ทฤษฎีความเสี่ยงและรางวัล เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเช่น ในการแสวงหาสารสนเทศ มีค่าใช้จ่ายในการแสวงหาสารสนเทศซึ่งนับเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่ง บุคคลจึงต้องประเมินว่าค่าใช้จ่ายนั้น “คุ้ม” กับรางวัลหรือประโยชน์ที่จะได้รับหรือไม่อย่างไร

3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเช่นกัน โดยเฉพาะการรับรู้สมรรถนะของตนเอง (Perceived self-efficacy) ซึ่งสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหา บุคคลหนึ่งจะสามารถเผชิญปัญหาได้ดีเพียงไรขึ้นกับการรับรู้สมรรถนะของตนเอง หากเป็นผู้ที่รับรู้สมรรถนะของตนเองในระดับสูงย่อมสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างดี เช่น เมื่อเกิดเจ็บป่วย จะสามารถแสวงหาสารสนเทศเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของตนด้วยวิธีต่างๆ และจากแหล่ง

ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาสารสนเทศด้วยตนเอง การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศจากผู้อื่น หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองก็ตาม

4. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พฤติกรรมนี้ครอบคลุมทั้งการแสวงหาสารสนเทศที่ตนริเริ่ม (Active) เช่น การค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และที่ตนมิได้ริเริ่มเอง (Passive) โดยแบ่งพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศออกเป็น 4 ประเภทคือ

4.1 การตั้งใจที่ตนมิได้ริเริ่ม (Passive attention) เช่น การได้รับสารสนเทศจากรายการสารคดีทางวิทยุที่ตนฟังอยู่ แม้ว่าอาจไม่มีเจตนาที่จะแสวงหาสารสนเทศ แต่ถือว่าเกิดการได้รับสารสนเทศขึ้น

4.2 การค้นโดยตนมิได้ริเริ่ม (Passive search) หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งได้รับสารสนเทศเรื่องหนึ่ง ในขณะที่กำลังค้นหาสารสนเทศอีกเรื่องหนึ่ง ดังนั้น สารสนเทศที่ได้รับไม่ใช่ที่ตนตั้งใจไว้ แต่ถือได้รับสารสนเทศเช่นกัน

4.3 การค้นที่ตนริเริ่มขึ้น (Active search) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งมุ่งค้นหาสารสนเทศจากระบบสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศหรือจากบริการสารสนเทศต่างๆ โดยทั่วไปการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์นั้นให้ความสนใจที่การแสวงหาสารสนเทศประเภทนี้ เพราะถือว่าเป็นพฤติกรรมสำคัญในการใช้ระบบสารสนเทศหรือบริการในสถาบันบริการสารสนเทศ

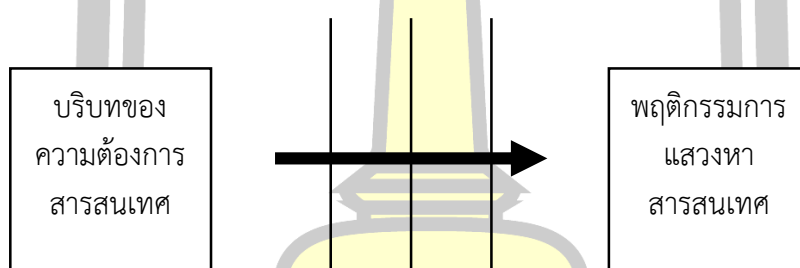
4.4 การค้นที่ดำเนินการอยู่ (Ongoing search) เป็นการค้นหาสารสนเทศในเรื่องที่ผู้ค้นหรือผู้แสวงหาสารสนเทศมีความรู้หรือสารสนเทศอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมเฉพาะด้าน เช่น เฉพาะเรื่องใหม่ หรือรายละเอียดเฉพาะเจาะจงที่ขาดหายไปเพิ่มเติมเท่านั้น

5. การประมวลผลและใช้สารสนเทศ (Information processing and use) คือ การนำสารสนเทศที่ค้นคืนได้มาคัดเลือก รวบรวม จัดเรียง หรือกระทำด้วยวิธีใด เพื่อให้สามารถนำสารสนเทศนั้นมาผนวกเข้าเป็นความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ เช่น การขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญในเอกสารที่ค้นคืนได้ เพื่อระบุความสำคัญและทำให้สามารถนำข้อความนั้นไปใช้ในรายงานที่จะจัดทำขึ้นต่อไป เป็นต้น

วิลสันได้นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีในการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมสารสนเทศในเชิงมหภาค ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ โดยเน้นที่ผู้ใช้เป็นสำคัญ เขาถือว่าพฤติกรรมสารสนเทศเป็นผลมาจากความต้องการสารสนเทศ ซึ่งเป็นนามธรรมและสัมพันธ์กับบริบทต่างๆ เช่น สภาวะทางอารมณ์ สภาวะทางพุทธิพิสัยหรือทางปัญญา เป็นต้น ขณะเดียวกันเมื่อเกิดความต้องการสารสนเทศขึ้น มิได้หมายความว่า ผู้ใช้ทุกคนจะต้องแสวงหาสารสนเทศเสมอไป เพราะอาจเกิดกลไกหรือภาวะที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาสารสนเทศนอกจากนี้การแสวงหา

สารสนเทศนั้นอาจเป็นทั้งที่ผู้ริเริ่มด้วยตนเองหรือมิได้ริเริ่มด้วยตนเองด้วยและท้ายที่สุด เมื่อค้นหาสารสนเทศได้ ย่อมต้องมีการประมวลและการใช้สารสนเทศเพื่อสนองความต้องการสารสนเทศนั่นเอง นอกจากนี้ตัวแบบของพฤติกรรมสารสนเทศทั้งสองตัวแบบ คือ ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ ใน ค.ศ. 1981 และตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ ใน ค.ศ. 1997 แล้ว ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวนั้น วิลสันยังได้นำผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์มาผนวกกับตัวแบบของเขา เพื่อแสดงรูปแบบของกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ

ใน ค.ศ. 1989 และ ค.ศ. 1993 เดวิด เอลลิส (David Ellis) และคณะได้ทำการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการและนักวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ ว่ามีรูปแบบหรือลักษณะอย่างไร วิลสันได้นำผลการวิจัยของเอลลิสและคณะมาเสริมในตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเขา โดยขยายในส่วนพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ที่มา : ปรับจาก Wilson (1999)

ภาพประกอบที่ 3 ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ Wilson

ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ 1) บริบทของความต้องการสารสนเทศ 2) อุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ 3) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยแนวสำคัญคือ

1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเกิดจากความต้องการสารสนเทศ ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัว ผู้แสวงหาสารสนเทศ อันเป็นลักษณะสำคัญของตัวแบบต่างๆ ของวิลสันดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นตัวอย่างเช่น นักเรียนในชั้นเรียนหนึ่งต้องทำรายงานเกี่ยวกับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน แม้นักเรียนเหล่านี้อาจมีลักษณะใกล้เคียงกันหลายด้าน เช่น อายุ เวลา พื้นความรู้ เป็นต้น แต่มิได้หมายความว่าทุกคนจะมีความต้องการสารสนเทศเหมือนกัน เพราะ

นักเรียนแต่ละคนย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อม ความสนใจเฉพาะตัว และความตั้งใจเป็นต้น

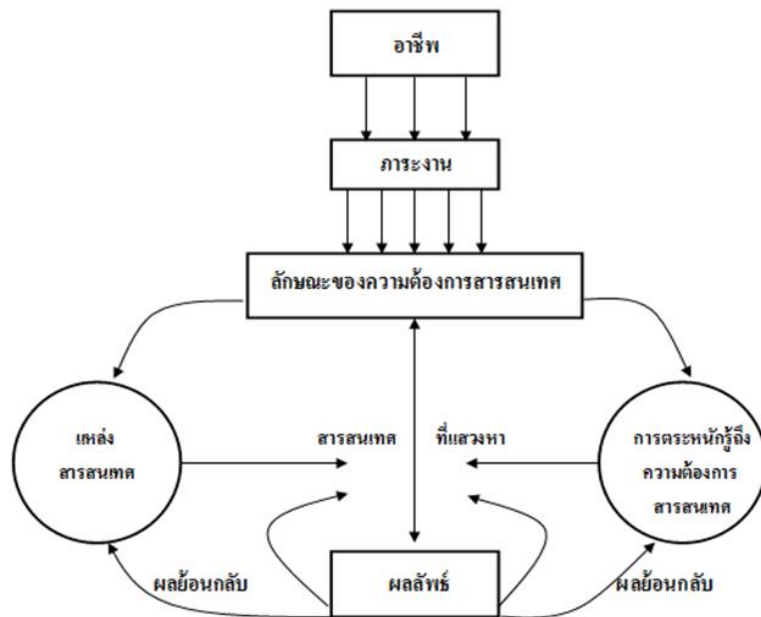
2. อุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ มีหลายประการ เช่น อุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศ พื้นความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ ตำแหน่งงานและหน้าที่ของผู้แสวงหาสารสนเทศเป็นต้น

3. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ วิลสันได้ผนวกรูปแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส และคณะ (Ellis, Cox & Hall, 1993) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 8 ขั้นตอน คือ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา การดึงสารสนเทศ การตรวจสอบ และการจบ ขั้นตอนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นนับแต่ขั้นแรกไปจนถึงขั้นสุดท้ายตามลำดับ โดยเฉพาะในขั้นวิธีการแสวงหาคือ ขั้นตอน การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู และการแยกแยะ ทั้งสามขั้นนี้อาจเกิดเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น

สรุปได้ว่า ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิลสัน ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเป็นผลมาจาก การตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ เมื่อเกิดความต้องการ ผู้ใช้จะแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งหรือระบบสารสนเทศทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวก็ได้ ถ้าประสบความสำเร็จ ผู้ใช้จะนำสารสนเทศที่ค้นหาได้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเท่ากับได้ตอบสนองความต้องการสารสนเทศของตน แต่ถ้าประสบความล้มเหลว ผู้ใช้ต้องย้อนกลับไปสู่กระบวนการแสวงหาสารสนเทศอีกครั้ง นอกจากนี้ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ ยังอาจเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นโดยผ่านการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และการถ่ายโอนสารสนเทศอีกด้วย

2.2.2.2 ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพของ เลคเก้

เลคเก้ เพ็ตติกรู และซิลแว็ง (Leckie, Pettigrew & Sylvain, 1996) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลที่ประกอบอาชีพวิศวกร แพทย์ และทนายความ โดยมีหลักการว่าอาชีพดังกล่าว มีความต้องการสารสนเทศตามภาระงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ คุณลักษณะของความต้องการสารสนเทศ การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ และการตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศจากนั้นจะดำเนินการสืบค้นสารสนเทศที่ตนเองต้องการ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการประกอบอาชีพ และเมื่อได้ข้อมูลเป็นที่น่าพอใจ หรือตรงตามความต้องการแล้ว ก็จะหยุดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศนั้น แต่หากผลลัพธ์ที่ได้นั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือไม่ตรงตามความต้องการ บุคคลนั้นจะเริ่มพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศใหม่อีกครั้ง ทั้งนี้ เลคเก้ ได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าว ดังภาพประกอบ

ที่มา: Leckie, Pettigrew & Sylvain (1996)

ภาพประกอบที่ 4 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ Leckie (1996)

จากภาพประกอบ 4 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ เลคเก้ มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ดังนี้ ได้แก่

1. อาชีพ (Work rules)
2. ภาระงาน (Tasks)
3. คุณลักษณะของความต้องการสารสนเทศ (Characteristic of Information Needs)
4. การตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศ (Awareness of Information Needs)
5. การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ (Source of Information)
6. ผลลัพธ์ (Outcomes)

แบบจำลองหรือโมเดลของเลคเก้ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศว่า สารสนเทศ คือสิ่งที่ต้องการแสวงหา และผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศ คือ ผลลัพธ์ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ ของโมเดล ตลอดจนเป็นผลย้อนกลับไปยังแหล่งของข้อมูล การตระหนักรู้และการแสวงหาสารสนเทศนอกจากการได้รับความรู้จากสารสนเทศแล้ว ยังจะต้องมีการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติม ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวแปรในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่

เกิดขึ้นตลอดเวลา ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เป็นต้น เนื่องด้วยอาชีพเป็นตัวกำหนดให้แต่ละบุคคลมีภาระงานที่แตกต่างกัน และด้วยภาระงานนั้นๆ จะส่งผลให้บุคคลมีลักษณะความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันเช่นกัน ดังนั้น บุคคลจะทราบความต้องการว่าตนต้องการสารสนเทศอะไร รวมทั้งรู้แหล่งสารสนเทศที่ต้องการ และดำเนินการแสวงหาสารสนเทศดังกล่าว ผลลัพธ์ที่ได้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับไปยังแหล่งข้อมูล และการตระหนักรู้ รวมทั้งการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลนั้นๆ ได้

2.2.2.3 ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis' Behavior Model Information Seeking)

Ellis (2005) สร้างตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ (Ellis's Model of Information Seeking Behavior) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบค้นคืนสารสนเทศ โดยตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เป็นผลจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเอลลิสใช้วิธีสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษากิจกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ 3 กลุ่ม ที่มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ คือ 1) นักวิจัยในหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ และนักวิชาการในสาขาจิตวิทยา 2) นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ และ 3) นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ที่ค้นหาสารสนเทศออนไลน์ (Ellis, D., 1989) โดยตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เอลลิสได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบด้วยกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ 6 กิจกรรม ได้แก่

1) การเริ่มต้น (Starting) เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจเป็นการทำงานชิ้นใหม่หรือสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่ ซึ่งผู้แสวงหาสารสนเทศอาจเริ่มต้นจากการสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือผู้รู้ การอ่านตำราพื้นฐานเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น

2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการเชื่อมโยงสารสนเทศจากการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม โดยอาจเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward chaining) คือเชื่อมโยงจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือการเชื่อมโยงข้างหน้า (Forward chaining) คือเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงที่มีอยู่บ้าง

3) การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นการค้นหาโดยมีเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอยู่อย่างกว้าง ๆ จึงต้องสำรวจบริการเวียนสารบรรณวารสารในสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเลือกดูบทความที่อาจตรงกับความสนใจเฉพาะได้ เป็นการเลือกดูอย่างผ่าน ๆ ซึ่งต่างจากการค้นหาแบบเฉพาะเจาะจง (Specific searching) ที่ค้นจากหัวข้อหรือชื่อเรื่องโดยตรง

4) การแยกแยะ (Differentiating) เป็นการแยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้ โดยใช้ความแตกต่างเป็นเกณฑ์ในการกรอง (Filtering) เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร ฯลฯ คุณลักษณะ และคุณภาพของสารสนเทศที่ค้นคืนได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ค้นคืนแต่ละบุคคล

5) การตรวจตรา (Monitoring) เป็นการตรวจตราวรรณกรรมหรือสารสนเทศใหม่ในสาขาวิชาหรือแวดวงวิชาการที่ตนสนใจและคุ้นเคย เช่น การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในสาขาวิชานั้น ๆ การติดตามอ่านวารสารบางรายชื่อทุกฉบับที่ตีพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับนักวิจัยหรือนักวิชาการที่ตนรู้จัก เป็นต้น

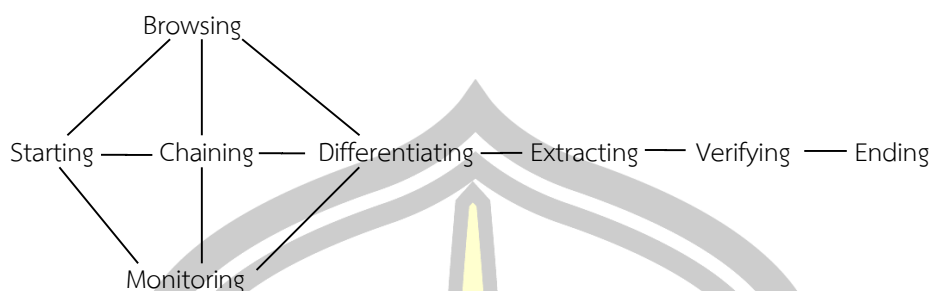
6) การดึงสารสนเทศ (Extracting) เป็นการดึงสารสนเทศที่ต้องการจากรายงานวิจัย บทความวารสาร หนังสือ ฐานข้อมูลตรรกะ หรือเอกสารประกอบการประชุม ซึ่งเป็นสารสนเทศเพียงบางส่วน เอกสารที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น สถิติ คำกล่าวหรือคำพูดสำคัญ ผลการศึกษาผลวิจัย ฯลฯ ผู้แสวงหาสารสนเทศจำเป็นต้องระบุเอกสารที่มีสารสนเทศที่ต้องการเสียก่อน จึงจะสามารถดึงสารสนเทศออกมาได้

ในปี 1993 เอลลิส และคณะ ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมกับนักวิจัยทางฟิสิกส์ เคมี และวรรณคดีอังกฤษตามลำดับ (Ellis, 1993) ใช้กรอบทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยของเอลลิส ที่ศึกษาครั้งแรกกับนักสังคมศาสตร์ โดยมีการปรับปรุงเล็กน้อยให้เหมาะสมกับงานวิจัยแต่ละชิ้น เอลลิสได้นำผลการวิจัยทั้ง 3 ชิ้นมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของเขา และพบว่าแม้ว่างานวิจัยเหล่านี้จะแตกต่างในเรื่องของการใช้คำและรายละเอียดต่าง ๆ แต่ก็สะท้อนให้เห็นกิจกรรมหลัก ๆ ในการแสวงหาสารสนเทศที่เหมือนกันของนักวิชาการ และนักวิจัยในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เอลลิสได้ขยายตัวแบบของเขาให้สมบูรณ์ คือ โดยเพิ่มพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศอีก 2 ประการ ได้แก่ (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2555)

1) การตรวจสอบ (Verifying) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับ เช่น อาจตรวจซ้ำจากเอกสารหรือฐานข้อมูลอื่นว่าสารสนเทศตรงกันหรือไม่

2) การจบ (Ending) เป็นการแสวงหาสารสนเทศขั้นสุดท้ายเพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่แสวงหาได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และให้เกิดความแน่ใจว่าได้สารสนเทศในระดับที่ต้องการแล้ว

สำหรับตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เอลลิสพัฒนาขึ้นแสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ภายใน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ในตัวแบบ ที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมต่าง ๆ ในตัวแบบ จึงไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะเป็นขั้นตอนที่ต้องเรียงลำดับเสมอไป (Ellis, 1989) ซึ่งตัวแบบนี้ทำให้ทราบถึงการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศ ตลอดจนสารสนเทศที่มีต่อกิจกรรมของบุคคล และเป็นตัวแบบที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการได้อย่างชัดเจน โดยสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการแสวงหาสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นจริงมากกว่าตัวแบบพื้นฐาน และสามารถนำตัวแบบไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบระบบการค้นคืนสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

ที่มา: Wilson (1999)

ภาพประกอบที่ 5 ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส

ในปี ค.ศ. 1997 เอลลิส (Ellis, 1997) ได้ปรับปรุงตัวแบบของเขาอีกครั้ง จากการวิจัยพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิศวกรและนักวิจัยสาขาวิทยาศาสตร์ของศูนย์วิจัยในประเทศนอร์เวย์ ตัวแบบที่ปรับปรุงใหม่นี้ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ 8 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสำรวจ (Surveying)
2. การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining)
3. การตรวจตรา (Monitoring)
4. การสำรวจเลือกดู (Browsing)
5. การจำแนก (Distinguishing)
6. การกรอง (Filtering)
7. การดึงสารสนเทศ (Extracting)
8. การจบ (Ending)

สรุป ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เป็นตัวแบบที่แสดงถึงกระบวนการค้นหาสารสนเทศที่พัฒนามาจากการศึกษาวิจัย ที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง โดยพิจารณาถึงความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้เป็นพลวัต ตัวแบบของเอลลิสจึงมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ใช้ อีกทั้งตัวแบบของเอลลิสนั้นยังเป็นผลมาจากการวิจัยหลายชิ้นที่มีความต่อเนื่องกัน จึงสะท้อนให้เห็นกิจกรรมต่างๆ ของผู้ใช้ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศได้อย่างชัดเจนผ่านกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศในปี ค.ศ. 1989 ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา และการดึงสารสนเทศ ส่วนตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศในปี ค.ศ. 1993 ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา การดึงสารสนเทศ การตรวจสอบ และการจบ และในปี ค.ศ. 1997

เอลลิสได้ปรับปรุงตัวแบบอีกครั้ง ประกอบด้วยตัวแบบพฤติกรรมกรรมแสวงหาสารสนเทศ 8 กิจกรรม ได้แก่ การสำรวจ การเชื่อมโยงร้อยเรียง การตรวจตรา การสำรวจเลือกดู การจำแนก การกรอง การดึงสารสนเทศ และการจบ

2.2.2.4 ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลธา (Kuhlthau's Information Search Process : ISP)

ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลธา หรือ ไอเอสพี (PSP) เป็นผลจากงานวิจัยหลายชิ้นที่ใช้เวลาถึงสองทศวรรษ ชิ้นแรกเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำให้คัลธาสร้างตัวแบบเบื้องต้นขึ้นใน ค.ศ. 1983 จากนั้นจึงนำตัวแบบไปใช้ในงานวิจัยหลายชิ้นต่อ ๆ ซึ่งใช้วิธีเชิงปริมาณและการศึกษาโดยติดตามเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่องในระยะยาวกับกลุ่มผู้ใช้ห้องสมุดที่หลากหลายในบริบทของการแสวงหาสารสนเทศที่แท้จริง นอกจากนี้ ยังใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษาอีกด้วย งานวิจัยเหล่านี้ช่วยตรวจสอบความเที่ยงความตรงของตัวแบบและกลั่นกรองให้ตัวแบบมีความสมบูรณ์ (Kuhlthau, 2005)

ตัวแบบไอเอสพีอธิบายกระบวนการแสวงหาสารสนเทศจากประสบการณ์ของผู้ใช้ 7 ขั้นตอน ในลักษณะองค์รวม โดยในแต่ละขั้นตอนแสดงถึงปัจจัยด้านจิตพิสัย (ความรู้สึก) ด้านพุทธิพิสัย (ความคิด) และด้านกายภาพ (การปฏิบัติ) ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ (Kuhlthau, 1991) ดังต่อไปนี้

1) การเริ่ม (Initiation) เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเริ่ม ตระหนักถึงภาวะของการขาดความรู้ความเข้าใจ หรือเมื่อเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจ หรือไม่เข้าใจต่อประเด็นปัญหาบางประการ บุคคลจึงรู้สึกว่าจะตนเองมีความต้องการสารสนเทศที่จะนำมาพิจารณาหรือทำความเข้าใจกับปัญหาที่กำลังประสบ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในขณะยังคงคลุมเครือ และยากที่จะกำหนดจุดสำคัญหรือขอบเขตของปัญหาได้อย่างชัดเจน

2) การเลือก (Selection) เป็นขั้นตอนที่ 2 ของกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความต้องการสารสนเทศขึ้นแล้ว บุคคลนั้นจึงจะระบุหรือเลือกรื่องที่จะตรวจสอบหรือค้นหาว่างกว้าง ๆ หลังจากที่บุคคลนั้นสามารถเลือกแนวทางการค้นหาสารสนเทศได้แล้วและพร้อมที่จะเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ ความคิดจึงติดอยู่กับการเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังกับเกณฑ์ที่บุคคลนั้นสนใจ ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย สารสนเทศที่พอจะหาได้ และเวลาที่ต้องใช้เพื่อการค้นหาสารสนเทศ ผู้ค้นหาสารสนเทศจะทำนายผลของการค้นหาในแต่ละทางเลือกที่เป็นไปได้เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการค้นหาที่คาดว่าจะประสบความสำเร็จมากที่สุด แต่หากมีเหตุที่ทำให้การเลือกวิธีการค้นหาสารสนเทศต้องล่าช้าหรือต้องเลื่อนระยะเวลาออกไป ผู้ค้นหาจะรู้สึกกระวนกระวายใจมากขึ้นจนกว่าจะสามารถเลือกแนวทางการค้นหาสารสนเทศที่เหมาะสมได้ พฤติกรรมในขั้นตอนนี้มักเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ การแสวงหาสารสนเทศในอดีตของบุคคลนั้น

3) การสำรวจ (Exploration) มักเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดของผู้ค้นหาสารสนเทศ และมักก่อให้เกิดความเข้าใจผิดมากที่สุดในกลุ่มของผู้ค้นหาสารสนเทศที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้สารสนเทศและระบบสารสนเทศ (Intermediary) ความรู้สึกสับสน ไม่แน่ใจ และข้องใจ จะเพิ่มมากขึ้นในขั้นตอนนี้ ผู้ค้นหาสารสนเทศจะตรวจสอบสารสนเทศในเรื่องนั้นอย่างกว้าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ ความคิดจะจดจ่อกับผลที่ตามมา และความเพียงพอของสารสนเทศที่จะสร้างจุดสนใจเฉพาะบุคคลนั้น ในขั้นตอนนี้ การขาดความสามารถที่จะระบุถึงสารสนเทศ ที่ต้องการได้อย่างแม่นยำชัดเจน ทำให้กระบวนการค้นหาสารสนเทศเป็นไปอย่างล่าช้า การกระทำในขั้นตอนนี้มักเกี่ยวข้องกับการมองหาแหล่งสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กับตัวปัญหา โดยทั่วไป ความรู้สึกไม่แน่ใจในขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ ความไม่แน่ใจจากธรรมชาติของการสร้างกรอบแนวคิด (Conceptual nature) เช่น สารสนเทศใดเป็นสารสนเทศที่ผู้ใช้กำลังแสวงหา และความไม่แน่ใจที่เกิดจากเครื่องมือค้นหาสารสนเทศที่ใช้ เช่น ฐานข้อมูล เป็นต้น

4) การสร้างกรอบแนวคิดของหัวเรื่องที่ต้องการ (Formulation) เป็นขั้นตอนที่เป็นจุดหักเหของกระบวนการค้นหาสารสนเทศ ความรู้สึกไม่แน่ใจของผู้ค้นหาจะลดลง ในขณะที่ความเชื่อมั่นจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้ค้นหาสารสนเทศสร้างกรอบแนวคิดของเรื่องขึ้นจากสารสนเทศที่ค้นหาได้ ความเข้าใจในประเด็นปัญหาก็จะชัดเจนมากขึ้น

5) การรวบรวม (Collection) เป็นขั้นตอนซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับระบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ใช้จะรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ในขณะที่กรอบแนวคิดของเรื่องจะชัดเจนและสามารถระบุถึงความต้องการที่เฉพาะเจาะจงได้ ความเชื่อมั่นของผู้ค้นหาจะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความไม่แน่ใจจะลดลง และผู้ใช้จะเกิดความสนใจในประเด็นปัญหานั้นเชิงลึกมากขึ้น

6) การนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการค้นหา ผู้ค้นหาสารสนเทศจะยุติการค้นหาอย่างสมบูรณ์และนำเสนอสารสนเทศที่ค้นหาได้ไปแก้ไขหรือทำความเข้าใจกับปัญหา โดยที่ผู้ค้นหาจะรู้สึกผ่อนคลายและพึงพอใจเมื่อการค้นหาสารสนเทศสำเร็จลงด้วยดี หรืออาจจะผิดหวังเมื่อการค้นหาสารสนเทศไม่ประสบความสำเร็จ

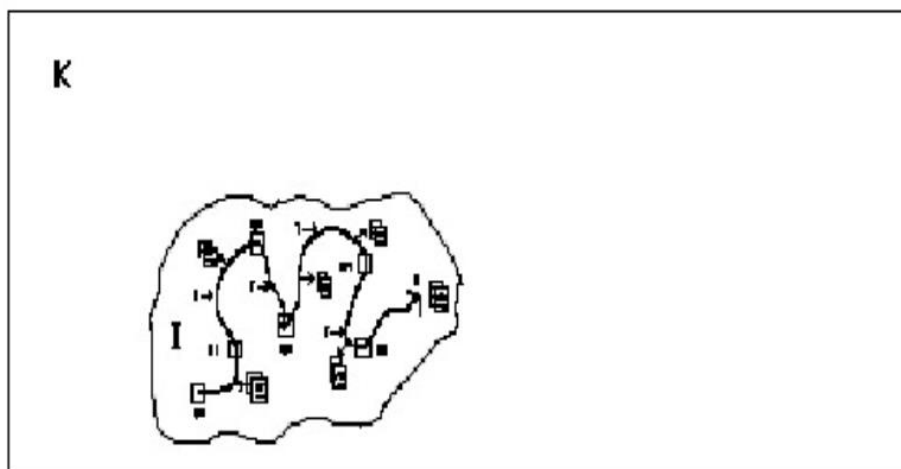
7) การประเมิน (Assessment) เป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากนำเสนอสารสนเทศหรือนำสารสนเทศไปใช้แล้ว ผู้ใช้จะประเมินกระบวนการค้นหาสารสนเทศของตนเอง ความรู้สึกที่เกิดขึ้น คือการบรรลุผลสำเร็จส่วนความคิดที่เกิดขึ้น คือ ความตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) หรือเข้าใจความคิดและความรู้สึกของตนที่เกิดขึ้นตลอดกระบวนการค้นหาสารสนเทศ

คลังเขา ชี้ให้เห็นว่าการแสวงหาสารสนเทศไม่ได้หมายถึงการค้นหาสารสนเทศได้ และผลิตงานออกมาเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการของการเข้าถึงสารสนเทศทางปัญญา โดยการตีความและค้นหาความหมายจากสารสนเทศที่ได้รับและสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมา อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ การสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ผู้ให้บริการสารสนเทศจึงต้องเข้าใจกระบวนการแสวงหาสารสนเทศจากมิติของผู้ใช้ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศทั้งทางกายภาพและทางปัญญา ผู้ที่เข้าใช้บริการสารสนเทศเพื่อทำภาระงานของตนให้สำเร็จ เช่นการศึกษาวิจัย ภาระงานนั้นอาจจะยาก ซับซ้อน จนทำให้ผู้ประสพภาวะไม่แน่ใจ ขาดความมั่นใจว่าตนจะสามารถทำงานได้สำเร็จ จนถึงขั้นละทิ้งเสียกลางคัน ผู้ให้บริการจึงควรแสวงหาวิธีช่วยเหลือ เช่นวิธีสัมภาษณ์ผู้ใช้ ที่สามารถระบุความต้องการสารสนเทศที่เปลี่ยนไปในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการค้นหา การให้การศึกษแก่ผู้ใช้ที่จะช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจกระบวนการค้นหาที่พัฒนาไปเป็นลำดับ และเข้าใจความรู้สึกของตนซึ่งจะมีผลต่อการใช้สารสนเทศ (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2555; Kuhlthau, 1991; Kuhlthau, 2005)

2.2.2.5 ตัวแบบเบอรี่พิกกิงของเบทส์ (Bates' Berrypicking Model)

เบทส์พัฒนาตัวแบบเบอรี่พิกกิง (Bates' Berrypicking Model) ขึ้นในปี ค.ศ. 1989 (Bates, 1989) ได้ ซึ่งตัวแบบเบอรี่พิกกิงนี้มีลักษณะต่างจากตัวแบบพื้นฐานที่เน้นระบบเป็นศูนย์กลาง 4 ประการ คือ 1) ลักษณะข้อคำถามจะไม่คงที่แต่จะมีวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ 2) ผู้ใช้จะได้รับสารสนเทศที่ละเอียดละน้อยแทนที่จะได้รับสารสนเทศคราวละมาก ๆ 3) ผู้ค้นหาสารสนเทศจะใช้เทคนิคที่หลากหลายมากกว่าการค้นหาจากรายการบรรณานุกรมในฐานข้อมูลเพียงอย่างเดียว และ 4) ผู้ใช้จะแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายมากขึ้นกว่าการใช้เพียงแค่การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมเท่านั้น

ตัวแบบเบอรี่พิกกิงมีแนวคิดว่าการค้นหาสารสนเทศไม่ได้มีขั้นตอนที่เป็นลำดับขั้น ผู้ใช้จะค้นหาสารสนเทศจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งโดยการเริ่มต้นจากการหาหัวข้อกว้าง ๆ หรือรายการอ้างอิงจากรายการใดรายการหนึ่งก่อน จากนั้นผู้ใช้อีกก็จะค้นหาสารสนเทศต่อไปยังแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งผู้ใช้อีกจะค้นพบแนวความคิดใหม่ ๆ และค้นพบแนวทางที่จะค้นหาต่อ ๆ ไป ซึ่งเกิดข้อคำถามใหม่ ๆ และผู้ค้นก็จะค้นหาสารสนเทศใหม่ ๆ โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน ดังภาพ

K = universe of knowledge

I = universe of interest

ที่มา: Bates (1989)

ภาพประกอบที่ 6 บริบทของการค้นหาตามตัวแบบ “เบอร์ริกิง”

ตัวแบบเบอร์ริกิง ไม่ได้เน้นขั้นตอนของการค้นคืนสารสนเทศ แต่เป็นการนำเสนอกลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1) การติดตามเชิงอรรถหรือรายการอ้างอิง (Footnote chasing) หรือการเชื่อมโยงย้อนหลัง (backward chaining) เป็นการติดตามแสวงหาสารสนเทศจากรายการอ้างอิงในเชิงอรรถที่พบในหนังสือหรือบทความที่สนใจ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในกลุ่มนักวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ด้วยกลยุทธ์ดังกล่าวผสมผสานกับการเชื่อมโยงร้อยเรียงวิธีการอื่น ๆ ผู้ใช้จะสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดจากการที่ต้องแสวงหาสารสนเทศทั้งหมดจากมวลทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องได้

2) การสืบค้นจากดัชนีรายการอ้างอิง (Citation index) หรือ การเชื่อมโยงข้างหน้า (Forward chaining) เป็นการค้นหาสารสนเทศโดยเริ่มจากรายการอ้างอิงรายการใดรายการหนึ่งในดรรชนีรายการอ้างอิง (Citation index) เพื่อสำรวจว่ามีผู้ใดนำผลงานดังกล่าวไปอ้างอิงบ้าง

3) การสืบค้นจากวารสาร (Journal run) เป็นการค้นหาสารสนเทศจากวารสารสำคัญ ๆ ในสาขาวิชานั้น ๆ โดยกำหนดชื่อวารสารหลักในสาขาวิชาที่ต้องการสืบค้น และสำรวจวารสารชื่อนั้น ๆ ย้อนหลังทุกฉบับตามจำนวนปีที่ต้องการสืบค้นจากวารสารฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังทำการค้นหา การสืบค้นวิธีนี้ทำให้ได้บทความในเรื่องที่ต้องการจำนวนมาก เนื่องจากวารสารหลักในสาขาวิชาต่าง ๆ จะมีบทความที่เกี่ยวข้องในสาขานั้น ๆ สูงกว่าวารสารอื่น ๆ

4) การสำรวจชั้นหนังสือ (Area scanning) เป็นการสำรวจหนังสือที่อยู่ในชั้นเดียวกันเพื่อให้ได้หนังสือในเนื้อหาที่ต้องการหลายเล่ม

5) การสืบค้นในบริการบรรณานุกรมและดรรชนีและสาระสังเขป (Subject searches in bibliographies and abstracting and indexing services) เป็นกลยุทธ์การค้นคืนสารสนเทศแบบพื้นฐานดั้งเดิม โดยการสืบค้นสารสนเทศจากหัวเรื่องและคำค้นในบรรณานุกรมสาระสังเขปและดรรชนีจำนวนมาก ที่จัดเรียงรายการตามหัวเรื่อง (Subject) ของบริการรายการบรรณานุกรมสาระสังเขปและดรรชนี

6) การสืบค้นจากชื่อผู้แต่ง (Author searching) เป็นการสืบค้นในกรณีที่เราทราบว่าผู้แต่งคนใดเขียนเรื่องในสาขาที่ต้องการ อาจใช้ชื่อผู้แต่งคนนั้นในการสืบค้นเพื่อให้ได้งานเขียนของผู้แต่งนั้นเพิ่มเติมในหัวข้อเดียวกัน

สรุป ตัวแบบเบอร์รีพิกกิงเป็นตัวแทนสำหรับการค้นหาสารสนเทศและเป็นตัวแทนในการนำไปสู่แนวทางการออกแบบฐานข้อมูลและส่วนต่อประสานการสืบค้นที่ผู้ใช้จะสามารถสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติ แต่ทว่าพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของบุคคลอาจใช้วิธีเดิมซ้ำ ๆ หรือสืบค้นด้วย วิธีใหม่หลายวิธีประกอบกัน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ และพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศจะสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เป็นตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่แสดงถึงกระบวนการค้นหาสารสนเทศที่พัฒนามาจากการศึกษาวิจัย ที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง โดยพิจารณาถึงความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้เป็นพลวัต ตัวแบบของเอลลิส จึงมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ใช้ อีกทั้งตัวแบบของเอลลิสนั้นยังเป็นผลมาจากการวิจัยหลายชิ้น ที่มีความต่อเนื่องกัน จึงสะท้อนให้เห็นกิจกรรมต่างๆ ของผู้ใช้ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศได้อย่างชัดเจน ผ่านกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ 8 กิจกรรม ประกอบด้วย การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา การดึงสารสนเทศ การตรวจสอบ และการจบ (Ellis, 1993) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าม้งานวิจัยหลายชิ้นที่นำตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส มาใช้ในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแสดงได้ว่าตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสนั้น สามารถอธิบายและสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ งานวิจัยของ กนิษฐา บุญประคอง และคณะ (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิจัยโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปารวี เขมโชติกูร (2556) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จังหวัดบุรีรัมย์, แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการงาน

สารสนเทศศาสตร์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม้เท้าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, Makri, Blandford, & Cox (2008) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการด้านกฎหมาย, Bronstein (2007) ศึกษากลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการชาวยิวในการผลิตงานวิชาการ, Kakai, lkoja-Odongo & Kigongo-Bukenya (2004) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมาเคอเรเร ประเทศยูกันดา, Meho (2001) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับบุคคลไร้รัฐ, และ Fortin (2000) ศึกษาการใช้เว็ลต์ไวด์เว็บของอาจารย์ในสถาบันมาสเตอร์ไอ ที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแอจโล ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าน่าจะสามารถนำตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของ เอลลิส มาอธิบายกระบวนการของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้

2.2.3 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

ในปี ค.ศ. 1996 วิลสันต์และวอลซ์ (Wilson & Walsh) นำเสนอรายงานการทบทวนวรรณกรรมนอกสาขาสารสนเทศศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยของนักวิชาการในสาขาอื่น ๆ รวมถึงการศึกษาบุคลิกภาพทางจิตวิทยาการวิจัยผู้บริโภค การศึกษาค้นคว้าความต้องการระบบคอมพิวเตอร์ การสื่อสารสุขภาพ และนวัตกรรม ในด้านพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพ ตัวแปรแทรกที่เป็นอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ การประมวลผลสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ (Wilson & Walsh, 1996)

ในด้านอุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศนั้น วิลสันต์และวอลซ์ ได้ทำการวิเคราะห์รายงานวิจัยกว่า 30 ชิ้น (ระหว่าง ค.ศ. 1961 ถึง 1994) และจำแนกอุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศซึ่งพบในรายงานวิจัยทั้งหมดออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

2.2.3.1 ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Characteristics)

1) กระบวนการคิดหรือการรับรู้ในบุคคล (Cognitive Dissonance) ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจก่อให้เกิดความอึดอัดซึ่งเป็นอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

2) การเปิดรับเฉพาะสิ่งที่ต้องการ (Selective Exposure) คือ การที่บุคคลเปิดรับแต่สิ่งที่ตนต้องการ มีความสนใจ หรือเจตคติที่ตนเชื่อ โดยหลีกเลี่ยงสารสนเทศที่ตนไม่ต้องการ ไม่สนใจ และมีความขัดแย้งกับความเชื่อหรือเจตคติของตนเอง

3) ลักษณะเฉพาะทางด้านสรีระ ปัญญา และอารมณ์ (Physiological, Cognitive and Emotional Characteristics) ถ้าบุคคลขาดความพร้อมในเรื่องดังกล่าว ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาสารสนเทศ เช่น ความพิการทางด้านร่างกาย ความบกพร่องทางการพูดหรือการได้ยิน ย่อมส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการเข้าถึงสารสนเทศได้

4) ระดับการศึกษาและพื้นฐานความรู้ (Educational Level and Knowledge Base) การมีระดับการศึกษาที่ต่ำหรือพื้นฐานความรู้ที่น้อย โอกาสที่จะแสวงหาสารสนเทศก็จะลดลง เช่น บุคคลที่มีการศึกษาต่ำหรือมีพื้นฐานความรู้ที่น้อย อาจมีความสามารถในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเข้าถึงสารสนเทศได้ไม่เพียงพอ หรือมีความทางด้านภาษาต่างประเทศน้อย การค้นหาสารสนเทศก็อาจจะได้รับสารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือได้รับสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพได้

5) ความแตกต่างด้านอายุและอื่น ๆ (Demographic Variable: Age, Sex and Other Factors) ความแตกต่างด้านอายุและเพศ ก็เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการแสวงหาสารสนเทศ เช่น คนสูงอายุจะรับสารสนเทศอย่างเข้าใจได้น้อยกว่าคนหนุ่มสาว เป็นต้น

2.2.3.2 อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ (Economic Variable) เป็นปัญหาด้านค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาสารสนเทศ เช่น การซื้อทรัพยากรสารสนเทศ และการเสียค่าบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้น เป็นต้น รวมถึงด้านเวลาที่สูญเสียไปกับการแสวงหาสารสนเทศ หากต้องการสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้สารสนเทศที่รวดเร็วและประหยัดเวลาน้อยที่สุดเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ให้เร็วที่สุดรวมถึงประหยัดค่าใช้จ่าย

2.2.3.3 อุปสรรคด้านสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal Variable) เกิดจากการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลหรือแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่จำเป็น ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในสังคม เช่น บุคคลที่เป็นหัวหน้าไม่เปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะช่วยให้สะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ

2.2.3.4 อุปสรรคต่าง ๆ ด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ (Environmental /Situational Variable) ได้แก่

1) เวลา (Time) คือช่วงเวลาที่ จะแสวงหาสารสนเทศกับช่วงเวลาที่แหล่งสารสนเทศ ให้บริการไม่ตรงกันหรือตรงกันแต่เป็นระยะเวลาที่สั้น

2) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geography) คือบุคคลนั้นอยู่ไกลจากแหล่งสารสนเทศหรือห่างจากเครื่องมือจะเข้าถึงสารสนเทศ

3) วัฒนธรรมชุมชน (National Cultures) เช่น การยอมรับความไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจของบุคคล การหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นความเชื่อของสังคม การให้ความสำคัญต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง การยอมรับความคิดเห็นของผู้นำคนเดียวหรือการยอมรับความเห็นของคนส่วนใหญ่ และการเลี่ยงที่เปิดโอกาสให้บุคคลเป็นผู้ใหญ่ในวัยที่ต่างกัน วัฒนธรรมทั้ง 5 ประการนี้ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาสารสนเทศได้

2.2.3.5 อุปสรรคด้านลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information Source Characteristics)

- 1) การเข้าถึงข้อมูล (Access) คือแหล่งสารสนเทศควรเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ ระดับความง่ายในการเข้าถึงแหล่งอาจจะขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ หรืออาจมีค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้
- 2) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือแหล่งสารสนเทศไม่น่าเชื่อถือเนื่องจากให้บริการสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพและขาดความแม่นยำของข้อมูล
- 3) ช่องทางการสื่อสาร (Channel of Communication) คือแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ มีช่องทางสำหรับการเข้าถึงหลายช่องทางหรือไม่ เช่น บางแห่งให้บริการเฉพาะบุคคลที่เข้าไปใช้บริการจากแหล่งนั้นโดยตรง และการไม่มีบริการออนไลน์

2.3 ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิชาการ

2.3.1 ความหมายของผลงานวิชาการ

นภลัย สุวรรณธาดา, ธิดา โมสิกรัตน์ และสุมาลี สังข์ศรี (2553) ให้ความหมายของผลงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง เอกสารทุกประเภททางวิชาการ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ ตำรา หนังสือ งานวิจัย และผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น

กิจการ พรหามา และลลิตกร พรหมมา (2559) กล่าวว่าผลงานวิชาการ คือ สิ่งที่อาจารย์มหาวิทยาลัยสร้างสรรค์ขึ้น อย่างเป็นรูปธรรมจากความรู้ในระดับอุดมศึกษา สิ่งที่ยอมรับกันว่าเป็นผลงานทางวิชาการ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ บทความวิจัย หรืองานสร้างสรรค์อย่างอื่น

ถวิล มาศจรัส, ดำรง ญาณจันทร์ และอภิวรรณ วีระสมิทธิ (2550) ได้ให้ความหมายของผลงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานที่จัดทำขึ้นจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของผู้จัดทำ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในหน้าที่จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

สรุป ผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานที่อาจารย์สร้างสรรค์ขึ้น จาก ความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ โดยศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และ นำไปใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนางานในหน้าที่ จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและ เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของอาจารย์

2.3.2 ประเภทของผลงานทางวิชาการ

ผลงานทางวิชาการ มีทั้งสิ้น 8 ประเภท ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ ตำรา หนังสือ งานการวิจัย และผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น และงานแปล โดยแต่ละประเภทยังมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ซึ่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณา แต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้ให้คำนิยามของผลงานทางวิชาการแต่ละประเภท รูปแบบ และการเผยแพร่ (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา, 2550) ตามลำดับดังต่อไปนี้

2.3.2.1 เอกสารประกอบการสอน

1) คำนิยาม เอกสารประกอบการสอน หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่ใช้ประกอบการ สอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาที่สะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน อย่างเป็นระบบจัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอนในการใช้ประกอบการสอน

2) รูปแบบ เป็นเอกสารหรือสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วย แผนการสอน หัวข้อบรรยาย และอาจมีสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เพิ่มขึ้นอีกก็ได้ เช่น รายชื่อบทความหรือ หนังสืออ่านประกอบ บทเรียงเรียงคัดย่อ เอกสารที่เกี่ยวข้องเนื่อง แผนภูมิ แถบเสียง หรือภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น

3) การเผยแพร่ เอกสารประกอบการสอนอาจเป็นเอกสารที่จัดทำเป็นรูปเล่มหรือ ถ่ายสำเนาเย็บเล่ม หรือเป็นสื่ออื่น ๆ เช่น ซีดีรอม ที่ได้ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษามาแล้ว

2.3.2.2 เอกสารคำสอน

1) คำนิยาม เอกสารคำสอน หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่ใช้ประกอบการสอน วิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่สะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาที่สอน และวิธีการสอน อย่างเป็นระบบ โดยอาจพัฒนาขึ้นจากเอกสารประกอบการสอนจนมีความสมบูรณ์กว่าเอกสาร ประกอบการสอน เอกสารคำสอนจัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้เรียนที่นำไปศึกษาด้วยตนเองหรือ เพิ่มเติมขึ้นจากการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ

2) รูปแบบ เอกสารคำสอนเป็นเอกสารหรือสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วยแผนการสอน หัวข้อบรรยาย และอาจมีสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เพิ่มขึ้น เช่น รายชื่อ บทความหรือหนังสืออ่านประกอบ บทเรียงเรียงคัดย่อเอกสารที่เกี่ยวข้องเนื่อง แผนภูมิ แถบเสียง หรือ

ภาพเลื่อน ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาที่ใช้ประกอบการอธิบายภาพแบบฝึกปฏิบัติ รวมทั้งเอกสารอ้างอิง เพื่อขยายความที่มาจากของสาร ข้อมูล และบรรณานุกรมที่ทันสมัย

3) การเผยแพร่ เอกสารคำสอนนั้นต้องจัดทำเป็นรูปเล่มด้วยการพิมพ์ หรือถ่ายสำเนาเย็บเล่ม หรือสื่ออื่น ๆ ที่แสดงหลักฐานว่าได้เผยแพร่โดยใช้เป็น คำสอน ให้แก่ผู้เรียนในวิชานั้น ๆ มาแล้ว

2.3.2.3 บทความทางวิชาการ

1) คำนิยาม บทความทางวิชาการ หมายถึง งานเขียนทางวิชาการซึ่งมีกำหนดประเด็นที่ต้องอธิบาย หรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้การวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้น ๆ ได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนต้องแสดงทัศนะทางวิชาการของตนได้อย่างชัดเจนด้วย

2) รูปแบบ บทความทางวิชาการเป็นบทความที่มีความยาวไม่มากนัก ประกอบด้วยการนำความที่แสดงเหตุผล หรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ กระบวนการอธิบายหรือวิเคราะห์ และบทสรุป มีการอ้างอิงและบรรณานุกรมที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

3) การเผยแพร่ การเผยแพร่บทความทางวิชาการนั้นสามารถเผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

(1) การเผยแพร่ในรูปของบทความในวารสารทางวิชาการทั้งนี้วารสารทางวิชาการนั้น อาจเผยแพร่เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์ หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีกำหนดการเผยแพร่อย่างแน่นอนชัดเจน

(2) การเผยแพร่ในหนังสือรวมบทความ ในรูปแบบอื่นที่มี การบรรณาธิการ ประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของบทความต่าง ๆ ที่นำเสนอขึ้นแล้ว

(3) การเผยแพร่ในหนังสือประมวลผลการประชุมทางวิชาการ (Proceedings) ของการประชุมทางวิชาการระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ที่มีการบรรณาธิการประเมินและตรวจสอบคุณภาพบทความต่าง ๆ ที่นำเสนอขึ้นแล้ว

เมื่อบทความวิชาการได้รับการเผยแพร่ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีการพิจารณาประเมินคุณภาพของบทความทางวิชาการนั้นแล้ว การนำบทความทางวิชาการนั้นมาแก้ไขปรับปรุง หรือเพิ่มเติมส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อนำเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และให้มีการประเมินคุณภาพบทความทางวิชาการนั้นอีกครั้งหนึ่งจะกระทำไม่ได้

2.3.2.4 ตำรา

1) คำนิยาม ตำรา หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้นอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชา หรือของหลักสูตรก็ได้ที่สะท้อนให้เห็นถึง

ความสามารถในการถ่ายทอดวิชาในระดับอุดมศึกษาในการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยเนื้อหาสาระของตำราต้องมีความทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้เขียนเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ อีกทั้งผู้ขอจะต้องระบุวิชาที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรที่ใช้ตำราเล่มที่เสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ ด้วย อย่างไรก็ตามตำรานี้อาจได้รับการพัฒนาขึ้นจากเอกสารคำสอนจนถึงระดับที่ความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้อ่านเป็นบุคคลอื่นที่มีผู้ใช้เรียนในรายวิชานั้น แต่สามารถอ่านและทำความเข้าใจในสาระของตำรานั้นด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องเข้าศึกษาในวิชานั้น

2) รูปแบบ ตำราเป็นเอกสารรูปเล่มที่ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง การอธิบายหรือการวิเคราะห์ การสรุป การอ้างอิง และบรรณานุกรม ทั้งนี้อาจมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ โดยการอธิบายสาระสำคัญมีความชัดเจนและอาจใช้ข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาประกอบ จนผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจสาระสำคัญนั้นได้โดยเบ็ดเสร็จ

3) การเผยแพร่ วิธีการเผยแพร่ วิธีการเผยแพร่งานมีดังนี้

(1) การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์ ซึ่งอาจดำเนินการโดยโรงพิมพ์หรือสำนักพิมพ์

(2) การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ในรูปแบบของซีดีรอม เป็นต้น

การเผยแพร่งานดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางมากกว่าการใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรนั้น จำนวนพิมพ์เป็นดัชนีหนึ่งที่แสดงการเผยแพร่อย่างกว้างขวางได้ แต่อาจใช้ดัชนีอื่นวัดความกว้างขวางในการเผยแพร่ได้เช่นกัน ทั้งนี้ตำราต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่จากคณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา คณะ และ/หรือสถาบันทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น และต้องใช้ในการเรียนการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งภาคการศึกษา และเมื่อได้มีการพิจารณาประเมินคุณภาพของตำราไปแล้ว การนำตำราฉบับนั้นไปแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาภายในตำรา เพื่อนำเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการและให้มีการประเมินคุณภาพตำรานั้นอีกครั้งหนึ่ง อาจกระทำได้แต่จะต้องทำการเผยแพร่งานฉบับใหม่อีกครั้งหนึ่ง

2.3.2.5 หนังสือ

1) คำนิยาม หนังสือ หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้น โดยมีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคงและให้ทัศนของผู้เรียนที่สร้างเสริมปัญญาความคิด และสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขาวิชานั้น ๆ และ/หรือที่เกี่ยวข้อง มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงในเชิงเนื้อหา และครอบคลุม โดยไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือ ของสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ทั้งนี้เนื้อหาสาระของหนังสือต้องมีความทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงวันที่จัดพิมพ์

2) รูปแบบ หนังสือเป็นเอกสารรูปเล่มที่ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง การวิเคราะห์ การสรุป การอ้างอิง และบรรณานุกรม ทั้งนี้อาจมีอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งการอธิบายสาระสำคัญที่มีความชัดเจน โดยอาจใช้ข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาประกอบจนผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นโดยเบ็ดเสร็จ

3) การเผยแพร่ การเผยแพร่หนังสือ มีดังนี้ คือ การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์ ซึ่งอาจดำเนินการโดยโรงพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ และการเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ในรูปแบบของซีดีรอม เป็นต้น การเผยแพร่หนังสือดังกล่าวนี้จะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางมากกว่าการใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในหลักสูตรนั้น จำนวนพิมพ์เป็นดัชนีหนึ่งที่สามารถแสดงการเผยแพร่อย่างกว้างขวางได้ แต่อาจใช้ดัชนีอื่นวัดความกว้างขวางในการเผยแพร่ได้เช่นกัน ทั้งนี้หนังสือต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่จากคณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา คณะ และ/หรือ สถาบันทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น ๆ และต้องเผยแพร่สู่สาธารณชนมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือน อีกทั้งเมื่อได้พิจารณาประเมินคุณภาพของหนังสือไปแล้ว การนำหนังสือนั้นไปแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในหนังสือนั้นเพื่อการเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และให้มีการประเมินคุณภาพหนังสืออีกครั้ง อาจกระทำได้แต่จะต้องทำการเผยแพร่หนังสือใหม่อีกครั้ง

2.3.2.6 งานวิจัย

1) คำนิยาม งานวิจัย หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรือค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยวิธีทางวิชาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล คำตอบหรือข้อสรุปรวมที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเอื้อต่อการนำวิชาการนั้นไปประยุกต์

2) รูปแบบ งานการวิจัยมี 2 รูปแบบ ดังนี้

(1) งานวิจัยที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจน ตลอดทั้งกระบวนการวิจัย เช่น การกำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ การท้าวรรณกรรมปริทัศน์ สมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิสูจน์สมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวล สรุปผลและให้ข้อเสนอแนะการอ้างอิง และอื่น ๆ

(2) บทความวิจัย ที่ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยในผลงานวิจัยนั้นให้มีความกระชับและสั้น สำหรับการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ หรือในวารสารทางวิชาการ

(3) การเผยแพร่ การเผยแพร่บทความวิจัยนั้นสามารถเผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

(3.1) การเผยแพร่ในรูปแบบของบทความวิจัยในวารสารทางวิชาการทั้งนี้ วารสารทางวิชาการนั้นอาจเผยแพร่เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์ หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีกำหนดการเผยแพร่อย่างแน่นอนชัดเจน

(3.2) การเผยแพร่ในหนังสือรวมบทความวิจัยในรูปแบบอื่นที่มีการบรรณาธิการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของบทความวิจัย

(3.3) นำเสนอเป็นบทความวิจัยต่อที่ประชุมทางวิชาการ ซึ่งภายหลังจากการประชุมทางวิชาการ (Proceedings) ของการประชุมทางวิชาการในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

(3.4) การเผยแพร่รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่มีรายละเอียดและความยาวต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและแสดงหลักฐานว่าได้เผยแพร่ไปยังวงวิชาการและวิชาชีพในสาขานั้น ๆ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศอย่างกว้างขวาง

เมื่อได้เผยแพร่ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว และได้พิจารณาประเมินคุณภาพของงานวิจัยนั้นแล้ว การนำงานวิจัยนั้นมาแก้ไขปรับปรุง หรือเพิ่มเติมส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อนำเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และให้มีการประเมินคุณภาพบทความทางวิชาการนั้นอีกครั้งหนึ่ง จะกระทำไม่ได้

2.3.2.7 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น

1) คำนิยาม ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น หมายถึง ผลงานทางวิชาการอย่างอื่นที่มีไข่เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ หนังสือ ตำรา หรืองานวิจัย โดยปกติหมายถึง สิ่งประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ เช่น ผลงานด้านศิลปะ หรือสารานุกรม เป็นต้น รวมถึงงานแปลจากต้นฉบับที่เป็นงานวรรณกรรม หรืองานด้านปรัชญาหรือประวัติศาสตร์ หรือวิทยาการสาขาอื่นบางสาขาที่มีความสำคัญและทรงค่าในสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งเมื่อนำมาแปลแล้วจะเป็นการเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการที่ประจักษ์ชัด เป็นการแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือจากภาษาไทย เป็นภาษาต่างประเทศ หรือแปลจากภาษาต่างประเทศหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่ง อีกทั้งแปลงานวิชาการในลักษณะอื่นต้องประกอบด้วยบทวิเคราะห์ที่อธิบายและชี้ให้เห็นว่างานดังกล่าวทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการหรือเสริมสร้างองค์ความรู้ หรือให้วิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชานั้น และแสดงถึงความสามารถในการบุกเบิกในสาขาวิชานั้น และสำหรับผลงานที่มุ่งเชิงปฏิบัติจะต้องผ่านการพิสูจน์หรือมีหลักฐานรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบแสดงให้เห็นคุณค่าของผลงาน

2) รูปแบบ ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น มีรูปแบบดังนี้

(1) อาจจัดทำเพิ่มเติมได้หลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นรูปแบบเล่ม หรือการบันทึกเป็น ภาพยนตร์ หรือแถบเสียง

(2) มีคำอธิบาย/ชี้แจงโดยชัดเจนประกอบผลงานนั้น เพื่อชี้ให้เห็นว่าเป็น ผลงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเสริมสร้างความรู้หรือก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อสาขาวิชาหนึ่ง ๆ หรือหลายสาขาวิชาได้อย่างไร ในแง่ใด

(3) กรณีผลงานเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือผลงานที่มุ่งเชิงปฏิบัติ จะต้องผ่านการ พิสูจน์หรือแสดงหลักฐานเป็นรายละเอียดให้ครบถ้วนที่แสดงถึงคุณค่าของผลงานนั้นด้วย

3) การเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น มีการเผยแพร่ดังนี้

(1) การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์ ซึ่งอาจดำเนินการโดยโรงพิมพ์หรือ สำนักพิมพ์ หรือโดยการถ่ายสำเนาเย็บรูปเล่ม หรือทำในรูปแบบอื่น ๆ

(2) การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ในรูปแบบของ ซีดีรอม เป็นต้น

(3) การเผยแพร่โดยการจัดนิทรรศการ การจัดการแสดง หรือโดยการนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย

การเผยแพร่งดงกล่าวข้างต้นนั้นจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางกว่าการใช้ในการเรียน การสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรเท่านั้น อีกทั้งต้องได้รับการตรวจสอบและรองรับการเผยแพร่จาก คณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา คณะ และ/หรือสถาบันทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น และต้องเผยแพร่สู่สาธารณชนมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือน

สำหรับผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นที่ระบุไว้ในส่วนของนิยามว่า คือสิ่งประดิษฐ์ หรืองานสร้างสรรค์นั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะตีความเป็นลักษณะผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าต่อวงการวิชาการในวิชาการในสาขาวิชานั้น ๆ โดยมีการสาธิตการใช้ผลงานหรือจัดแสดง ผลงานให้ผู้คนทั่วไปได้ทดลองใช้หรือได้ชม และยอมรับในผลงานนั้น ๆ ว่ามีประโยชน์ต่อสังคมจริง ด้วยเหตุนี้จึงขอให้ความหมาย งานสร้างสรรค์ มาประกอบให้เข้าใจมากขึ้น ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2553) ได้ให้ความหมายคำ ว่า งานสร้างสรรค์ คือ ผลงานวิชาการ ไม่จำเป็นต้องเป็นงานวิจัยที่มีการศึกษาค้นคว้าหรือแสดงออก ทางศิลปะ ดนตรี อันเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และระดับชาติหรืองานที่ได้รับสิทธิบัตร เป็นการ แสดงความก้าวหน้าทางวิชาการ เสริมสร้างองค์ความรู้หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชา หรือ แสดงความเป็นต้นแบบ ต้นความคิดของผลงานหรือแสดงความสามารถในการบุกเบิกในสาขาวิชานั้น รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรมและจิตรกรรมสรุปได้ว่า ผลงานทางวิชาการ ในลักษณะอื่น ควรมีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะงานสร้างสรรค์ โดยบุคคลทั่วไปยอมรับในผลงานนั้น ๆ ว่ามีคุณค่าแก่สังคม เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปกรรม และสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ
2. เป็นผลงานที่ประดิษฐ์คิดค้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย และสิ่งที่ทดลองสร้างสรรค์ให้เกิด มีชีวิตขึ้นใหม่ ผลงานศิลปกรรม สารานุกรม งานแปลจากวรรณกรรม
3. ผลงานนั้นจะต้องจัดสำเนาหรือจัดแสดงให้คนทั่วไปยอมรับ ซึ่งผ่านการพิสูจน์หรือมีหลักฐานรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบ แสดงให้เห็นคุณค่าของผลงานว่าได้มาตรฐานของตำแหน่งทางวิชาการในระดับศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์

2.3.2.8 งานแปล

1) คำนิยาม งานแปล หมายถึง งานแปลจากต้นฉบับที่เป็นวรรณกรรม หรืองานด้านปรัชญา หรือประวัติศาสตร์ หรือวิทยาการสาขาอื่นบางสาขาที่มีความสำคัญและทรงคุณค่าในสาขานั้น ๆ ซึ่งเมื่อนำมาแปลแล้วจะเป็นการเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการที่ชัดเจน เป็นการแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หรือแปลจากภาษาต่างประเทศหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่ง โดยงานแปลถือว่าเป็นผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นประเภทหนึ่งเช่นกัน

2) การเผยแพร่ การเผยแพร่งานแปลมีวิธีการ ดังนี้

- (1) การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์ ซึ่งอาจดำเนินการโดยโรงพิมพ์หรือสำนักพิมพ์
- (2) การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ในรูปแบบของซีดีรอม เป็นต้น

การเผยแพร่งานแปลดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางมากกว่าใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในหลักสูตรนั้น ๆ จำนวนพิมพ์เป็นดัชนีหนึ่งที่สามารถแสดงการเผยแพร่อย่างกว้างขวางได้ แต่อาจใช้ดัชนีอื่นวัดความกว้างในการเผยแพร่ได้เช่นกัน ทั้งนี้ตำราต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่จากคณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา คณะ และ/หรือ สถาบันทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น ๆ และต้องใช้ในการเรียนการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือน และเมื่อได้รับการพิจารณาประเมินคุณภาพของงานแปลไปแล้ว การนำงานแปลฉบับนั้นไปแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาภายในงานแปล เพื่อนำเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการและให้มีการประเมินคุณภาพงานแปลนั้นอีกครั้งหนึ่ง อาจกระทำได้แต่จะต้องทำการเผยแพร่งานแปลนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง

2.3.3 ความรู้เกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2556 (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2556) ได้กำหนดไว้ดังนี้

2.3.3.1 การแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ โดยวิธีปกติ

1) การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์

(1) คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งในเรื่องระยะเวลา

(1.1) ในกรณีที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งอาจารย์และได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 9 ปี

(1.2) ในกรณีที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งอาจารย์และได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

(1.3) ในกรณีที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งอาจารย์และได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

ผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น แต่ได้โอนหรือย้ายมาบรรจุและได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหากผู้นั้นเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษในสถาบันอุดมศึกษาที่ ก.พ.อ. รับรอง และได้สอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใด ซึ่งเทียบค่าได้ไม่น้อยกว่าสองหน่วยกิต/ทวิภาค อาจนำระยะเวลาระหว่างเป็นอาจารย์พิเศษในภาคการศึกษาที่สอนนั้นมาเป็นเวลาในการขอแต่งตั้งตำแหน่งทางวิชาการ โดยให้คำนวณเวลาในการสอนพิเศษให้สามในสี่ส่วนของเวลาที่ทำการสอนโดยให้ผู้บริหารที่หน่วยงานเคยสังกัดนั้นรับรอง

กรณีที่อาจารย์ผู้ใดได้รับวุฒิเพิ่มขึ้นให้นับเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอาจารย์ก่อนได้รับวุฒิเพิ่มขึ้นและเวลาที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอาจารย์หลังจากได้รับวุฒิเพิ่มขึ้นรวมกัน เพื่อขอแต่งตั้งตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ได้ตามอัตราส่วนของระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

(2) ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและมีความชำนาญในการสอน และเสนอเอกสารประกอบการสอนที่ผลิตขึ้นตามภาระงานสอน ในกรณีผู้ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการได้ทำการสอนหลายวิชาซึ่งแต่ละวิชานั้นมีผู้สอนร่วมกันหลายคน จะต้องเสนอเอกสารประกอบการสอนในทุกหัวข้อที่ผู้ขอกำหนดตำแหน่งเป็นผู้สอน ซึ่งมีคุณภาพดี และได้ใช้ประกอบการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งภาคการศึกษา โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการหรือคณะอนุกรรมการ การประเมินผลการสอนที่ได้รับมอบหมาย

(3) ผลงานทางวิชาการ ประกอบด้วยผลงาน ต่อไปนี้

(3.1) ผลงานแต่งหรือเรียบเรียง ตำรา หนังสือ หรือบทความทางวิชาการ ซึ่งมีคุณภาพดี และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด หรือ

(3.2) ผลงานวิจัยซึ่งมีคุณภาพดีและได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้ ไม่นับงานวิจัยที่ทำเป็นส่วนของการศึกษาเพื่อรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ หรือ

(3.3) ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ซึ่งมีคุณภาพดีและได้รับการเผยแพร่ ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด หรือ

(3.4) ผลงานวิชาการรับใช้สังคม ซึ่งมีคุณภาพดี โดยผลงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานซึ่งมหาวิทยาลัย หรือคณะให้ความเห็นชอบ และได้รับเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด รวมทั้งการรับรองการใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยปราศจากผลที่สามารถประเมินได้เป็นรูปธรรม โดยประจักษ์ต่อสาธารณะ

2) การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์

(1) คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์และปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

(2) ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมีความชำนาญพิเศษในการสอน และเสนอเอกสารคำเสนอที่ผลิตขึ้นตามภาระงานสอนในกรณีผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการได้ทำการสอนหลายวิชาซึ่งแต่ละวิชานั้นผู้สอนได้ร่วมกันหลายคน จะต้องเสนอเอกสารคำเสนอทุกหัวข้อที่ผู้ขอตำแหน่งเป็นผู้สอนซึ่งมีคุณภาพดี และได้ใช้ประกอบการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งภาคการศึกษา โดยผ่านการประเมินผลการสอนที่ได้รับมอบหมาย

(3) ผลงานทางวิชาการ ประกอบด้วยผลงาน ต่อไปนี้

(ก) (3.1) ผลงานวิจัยซึ่งมีคุณภาพดีและได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้ ไม่นับงานวิจัยที่ทำเป็นส่วนของการศึกษาเพื่อรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ หรือ

(3.2) ผลงานวิชาการรับใช้สังคม ซึ่งมีคุณภาพดี โดยผลงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานซึ่งมหาวิทยาลัยหรือคณะให้ความเห็นชอบและได้รับการเผยแพร่ตามที่ ก.พ.อ. กำหนด รวมทั้งได้รับการรับรองการใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยปรากฏผลที่สามารถประเมินได้เป็นรูปธรรม โดยประจักษ์ต่อสาธารณะ ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2556 หรือ

(3.3) ผลงานวิชาการในลักษณะอื่น ซึ่งมีคุณภาพดี และได้รับการเผยแพร่ตามที่ ก.พ.อ. กำหนด และ

(ข) ผลงานแต่งหรือเรียบเรียง ตำรา หรือหนังสือ ซึ่งมีคุณภาพและได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด

ผลงานทางวิชาการตามข้อ (3) (ก) และ (ข) ต้องไม่ซ้ำกับผลงานที่ได้เคยใช้สำหรับพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์มาแล้ว ทั้งนี้ จะต้องมียผลงานทางวิชาการที่เพิ่มขึ้นจากได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้วย

3) การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์

(1) คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์และได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

(2) ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและมีความเชี่ยวชาญในการสอน โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ หรือคณะกรรมการ การประเมินผลการสอนที่ได้รับมอบหมาย และใช้รูปแบบการประเมินตามเอกสารแนบท้ายของข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2556

(3) ผลงานทางวิชาการ ผู้ขออาจเสนอผลงานทางวิชาการได้ 2 วิธี ดังนี้

(3.1) วิธีที่ 1 ประกอบด้วยผลงานดังต่อไปนี้

(ก) (3.1.1) ผลงานวิจัยซึ่งมีคุณภาพดี และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้ไม่นับงานวิจัยที่ทำเป็นส่วนของการศึกษาเพื่อรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ หรือ

(3.1.2) ผลงานวิชาการรับใช้สังคม ซึ่งมีคุณภาพดีมาก โดยผลงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานซึ่งมหาวิทยาลัยหรือคณะให้ความเห็นชอบ และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. กำหนดรวมทั้งได้รับการรองการใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยปรากฏผลที่สามารถประเมินได้เป็นรูปธรรม โดยประจักษ์ต่อสาธารณะ ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2556 หรือ

(3.1.3) ผลงานวิจัยในลักษณะอื่น ซึ่งมีคุณภาพดีมาก และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด

(ข) ผลงานแต่งตำรา หรือหนังสือ ซึ่งคุณภาพดีมาก และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด

(3.2) วิธีที่ 2 ประกอบด้วยผลงาน ดังต่อไปนี้

(ก) ผลงานวิจัยซึ่งมีคุณภาพดีเด่น และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้ไม่นับงานวิจัยที่ทำเป็นส่วนของการศึกษาเพื่อรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ หรือ

(ข) ผลงานวิชาการรับใช้สังคม ซึ่งมีคุณภาพดีเด่น โดยผลงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานซึ่งมหาวิทยาลัยหรือคณะให้ความเห็นชอบ และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. กำหนดรวมทั้งได้รับการรองการใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยปรากฏผลที่

สามารถประเมินได้เป็นรูปธรรม โดยประจักษ์ต่อสาธารณะ ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้าย ประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2556 หรือ

(ค) ผลงานวิชาการในลักษณะอื่น ซึ่งมีคุณภาพดีเด่นและได้รับการเผยแพร่ตามที่ ก.พ.อ. ได้กำหนด หรือ

(ง) ผลงานแต่งตำรา หรือหนังสือ ซึ่งมีคุณสมบัติดีเด่น และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด

ผลงานทางวิชาการที่ใช้ขอตำแหน่งศาสตราจารย์ จะต้องไม่ซ้ำกับผลงานที่ได้เคยใช้สำหรับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์มาแล้ว ทั้งนี้ ต้องมีผลงานทางวิชาการที่เพิ่มขึ้นจากได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ด้วย

จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ การพิจารณากำหนดตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ต้องคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ ดังนี้

1. ต้องมีความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเอง และไม่ลอกเลียนผลงานของผู้อื่น รวมทั้งไม่นำผลงานของตนเองในเรื่องเดียวกันไปเผยแพร่ในวารสารวิชาการมากกว่าหนึ่งฉบับ ในลักษณะที่จะทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานใหม่

2. ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งของข้อมูลที่นำมาใช้ในผลงานทางวิชาการของตนเองและแสดงหลักฐานของการค้นคว้า

3. ต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นและสิทธิมนุษยชน

4. ผลงานทางวิชาการต้องได้มาจากการศึกษาโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์ไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง และเสนอผลงานตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัยโดยหวังผลประโยชน์ส่วนตัว หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น และเสนอผลงานตามความเป็นจริงไม่ขยายข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบยืนยันในทางวิชาการ

5. ต้องนำเสนอผลงานไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมาย

2.3.3.2 การแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์โดยวิธีพิเศษ

กรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยอาจเสนอแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือรองศาสตราจารย์ ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะ สำหรับตำแหน่งที่ต่างไปจากกำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสูงขึ้นก็ได้ (เช่นการเสนอแต่งตั้งอาจารย์ให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ โดยที่ผู้นั้นมิได้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์มาก่อน หรือเสนอขอ

แต่งตั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ยังไม่ครบระยะเวลาที่กำหนดให้ดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ หรือการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงสาขาวิชา เชี่ยวชาญ หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาเชี่ยวชาญที่แตกต่างไปจากสาขาวิชา เชี่ยวชาญเดิม) โดยให้ดำเนินการเป็นวิธีพิเศษ

การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการโดยวิธีพิเศษ ให้ดำเนินการดังนี้

1) การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์โดยวิธี พิเศษให้เสนอผลงานทางวิชาการและให้ดำเนินการตามวิธีการ เช่นเดียวกับการแต่งตั้ง ตำแหน่งผู้ช่วย ศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์โดยวิธีปกติโดยอนุโลม โดยให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อ ทำหน้าที่ประเมินผลงานวิชาการ จริยธรรม และจรรยาบรรณทางวิชาการ จำนวน 5 คน โดยการ ตัดสินของที่ประชุมต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสี่ในห้าเสียง ทั้งนี้ผลงานทางวิชาการต้องมี ปริมาณและคุณภาพของผลงานทางวิชาการที่แสดงความเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ และ ผลงานทางวิชาการต้องมีคุณภาพระดับดีมาก

2) การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์โดยวิธีพิเศษ

ให้เสนอผลงานทางวิชาการได้เฉพาะวิธีที่ 1 เท่านั้น และให้ดำเนินการตาม วิธีการเช่นเดียวกับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์โดยวิธีปกติโดยอนุโลม โดยให้แต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทาง วิชาการ โดยการตัดสินของที่ประชุมต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสี่ในห้าเสียง ทั้งนี้ ผลงาน วิชาการต้องมีปริมาณและคุณภาพของผลงานทางวิชาการที่แสดงความเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชา นั้น ๆ และผลงานวิชาการต้องมีคุณภาพระดับดีเด่น

2.4 ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.1 บริบท ของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสนับสนุน การกิจของมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศและบริการข้อมูลข่าวสารใน การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ สำหรับอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ประกอบด้วย ตำรา หนังสือ วารสาร ตลอดจนสารสนเทศในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยวิสัยทัศน์ของศูนย์วิทยบริการ คือ มุ่งพัฒนาสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เชื่อมโยงเครือข่าย ท้องถิ่น ให้บริการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อตอบสนองพันธกิจของมหาวิทยาลัยอย่าง มีประสิทธิภาพ และพันธกิจ คือ จัดหาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เป็น ศูนย์กลาง การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีศักยภาพและประสิทธิภาพ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพ สามารถรองรับภารกิจของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมและพัฒนาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต โดยมีเป้าประสงค์ คือ 1. จัดหาและพัฒนาาระบบสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพสามารถรองรับภารกิจ ของมหาวิทยาลัยทั้งด้านบริหาร การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม 3. ส่งเสริมและพัฒนาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต โดยมีประวัติความเป็นมาดังนี้

ศูนย์วิทยบริการ (หอสมุด) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เดิมชื่อ หอสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ตั้งขึ้นพร้อมกับวิทยาลัยครูบุรีรัมย์เมื่อ พ.ศ. ปี พ.ศ. 2535 วิทยาลัยครูทุกแห่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า “สถาบันราชภัฏ” หอสมุดจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “หอสมุดสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์” ปี พ.ศ.2538 หอสมุดสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้ปรับฐานะการบริหารเป็น “สำนักวิทยบริการ” ปี.พ.ศ. 2540-2541 ได้รับงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 35,520,000 บาท สร้างอาคารสำนักวิทยบริการหลังใหม่ ลักษณะเป็นอาคาร 6 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 6,629 ตารางเมตร โดยเริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2540 ดำเนินการ ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ในเดือนตุลาคม 2542 และเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2545 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประทานนามอาคารหอสมุดสถาบันราชภัฏทั้ง 35 แห่ง ว่า “อาคารบรรณราชนครินทร์” จึงเป็นชื่อของอาคารหลังนี้มาจนกระทั่งปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2542-2547 สำนักวิทยบริการเริ่มเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2542 โดยเปิดให้บริการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สนับสนุนการเรียนการสอน ได้พัฒนาระบบงานบริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการนำโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLIS (Virginia Teach Library System) เป็นซอฟต์แวร์ระบบห้องสมุดอัตโนมัติสำเร็จรูป พัฒนาเพื่อการใช้งาน กับระบบห้องสมุด Virginia Polytechnic Institute and State University หรือ Virginia Teach Library System มีการบูรณาการโมดูลพื้นฐานสำหรับห้องสมุด VTLIS เป็นโปรแกรมสำเร็จรูป ชุดองค์ประกอบ (Modules) ที่ใช้งานบนระบบปฏิบัติการ Windows ศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ VTLIS 4 Module ดังนี้ 1. งานค้นคืนสารสนเทศ OPAC Module (Online Public Access Catalog) 2. งานค้นคืนสารสนเทศผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Web Gateway Module) 3. งานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการสารสนเทศ (Cataloging Module) 4. งานยืมคืนสารสนเทศ (Circulation Module) วันที่ 15 มิถุนายน 2547 สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ และ สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ ได้รับการจัดตั้งเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล

และเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จากการ เป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ทำให้โครงสร้างของหน่วยงานต่าง ๆ มีการปรับเปลี่ยนใหม่ โดยกำหนดให้มี “สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ” ประกอบด้วยหน่วยงาน 1 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานผู้อำนวยการ แต่มีภาระหน้าที่ที่ต้องดูแล 3 ศูนย์ ดังนี้ 1. ศูนย์วิทยบริการ (หอสมุด) 2. ศูนย์คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต 3. ศูนย์งานเทคโนโลยีการศึกษา หอสมุดจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิทยบริการ” สังกัดหน่วยงาน “สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” จนถึงปัจจุบัน

2.4.2 งานบริการ ของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีดังนี้ คือ

2.4.2.1 บริการยืม - คืนทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการให้บริการยืม - คืน ทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้แก่ หนังสือทั่วไปภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ รายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสืออ้างอิง หนังสือเด็กและเยาวชน และสิ่งพิมพ์รัฐบาล

2.4.2.2 บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้ใช้บริการในการสืบค้นสารสนเทศและการใช้บริการของห้องสมุด รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ โดยมีบรรณารักษ์คอยตอบคำถามและให้คำแนะนำ

2.4.2.3 บริการวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง เป็นการให้บริการวารสาร (Journals) หรือ นิตยสาร (Magazine) สิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาทันสมัยทันเหตุการณ์ จัดพิมพ์อย่างต่อเนื่อง มีกำหนดออก แนนอน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน ราย 3 เดือน เป็นต้น วารสารแต่ละฉบับ ประกอบด้วยบทความ ข้อเขียนทางวิชาการข่าว เกร็ดความรู้ ฯลฯ มีผู้เขียนหลายคน ประกอบด้วย วารสารภาษาไทย และวารสารภาษาต่างประเทศ แยกเป็นวารสารวิชาการ วารสารกึ่งวิชาการ และ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ให้บริการทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน และรายสัปดาห์

2.4.2.4 บริการยืมระหว่างห้องสมุด คือการให้บริการขอยืมเอกสารหรือวัสดุ เพื่อการศึกษาอื่นๆ ซึ่งไม่มีในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จากหน่วยงานที่มีทรัพยากร สารสนเทศนั้น ๆ มาให้บริการตามที่ต้องการ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับสารสนเทศที่ ต้องการและช่วยประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายของผู้ใช้โดยไม่ต้องเดินทางไปหาสารสนเทศที่ต้องการถึง แหล่งสารสนเทศนั้น ๆ

2.4.2.5 บริการถ่ายเอกสาร เป็นบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อ สะดวกในการค้นคว้าและการถ่ายสำเนาเอกสาร เพื่อลดปัญหาการฉีกทำลายสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด ผู้ใช้บริการที่ต้องการถ่ายสำเนาเอกสาร จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสำเนาเอกสารเองทั้งหมด โดยห้องสมุดจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ให้บริการ

2.4.2.6 บริการคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต ห้องสมุดได้จัดให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ไว้สำหรับให้บริการแก่ผู้ใช้ เพื่อใช้งานด้านการศึกษา เพื่อความบันเทิง และการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ

2.4.2.7 บริการโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดได้จัดให้บริการโสตทัศนวัสดุ ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ซีดีรอมด้านการฝึกภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น สารคดีต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน วิดิทัศน์ แผ่นซีดีเพลงและภาพยนตร์ โดยให้บริการภายในห้องสมุดเท่านั้น

2.4.2.8 บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ (OPAC) เป็นบริการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ หรือเรียกว่า Web OPAC ซึ่งเป็นระบบสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่มีให้บริการภายในห้องสมุด ก่อนจะทำการหยิบหนังสือจากชั้นหนังสือเพื่อความสะดวกในการหาหนังสือบนชั้น

2.4.2.9 บริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดได้จัดซื้อและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการแก่ผู้ใช้ มีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งบางส่วนเป็นฐานข้อมูลที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้จัดทำให้ และบางส่วนห้องสมุดเป็นผู้จัดซื้อเอง และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ห้องสมุดเป็นผู้จัดซื้อเอง และให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย โดยผู้ใช้สามารถเข้าใช้บริการได้ที่เว็บไซต์ของ ศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ www.lib.bru.ac.th

2.4.3 ทรัพยากรสารสนเทศ ของศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ทั้งทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังรายการต่อไปนี้ (ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2560)

2.4.3.1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่

1) หนังสือภาษาไทย	จำนวน	91,341	เล่ม
2) หนังสือภาษาอังกฤษ	จำนวน	7,057	เล่ม
3) หนังสืออ้างอิง	จำนวน	9,371	เล่ม
4) วิทยานิพนธ์	จำนวน	3,410	เล่ม
5) วิจัย	จำนวน	2,287	เล่ม
6) สิ่งพิมพ์รัฐบาล	จำนวน	5,944	เล่ม
7) นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน	จำนวน	4,039	เล่ม

2.4.3.2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ได้แก่

1) วารสารภาษาไทย	จำนวน 250	ชื่อเรื่อง
2) วารสารภาษาต่างประเทศ	จำนวน 40	ชื่อเรื่อง
3) หนังสือพิมพ์ภาษาไทย	จำนวน 16	ชื่อเรื่อง
4) หนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ	จำนวน 2	ชื่อเรื่อง
5) จุลสาร	จำนวน 20	ชื่อเรื่อง

2.4.3.3 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อโสตทัศนวัสดุ ได้แก่

1) ซีดี	จำนวน 1,500	รายการ
2) ซีดีรอม	จำนวน 870	รายการ
3) วีดีทัศน์	จำนวน 1,753	รายการ

2.4.3.4 ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 24 ฐาน ประกอบด้วย

1) ฐานข้อมูลออนไลน์ของ ThaiLIS เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในโครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระบบห้องสมุดในประเทศไทย (Thailand Library Integrated System) ได้แก่

(1) ฐานข้อมูล ABI/INFORM Complete เป็นฐานข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาทางด้านบริหารจัดการไว้มากที่สุด โดยรวบรวมสิ่งพิมพ์มากกว่า 6,500 ชื่อเรื่อง ประกอบด้วย The Wall Street Journal, Eastern Edition, EIU Views Wire, Going Global Career Guides, Author Profiles รวมถึงดุษฎีนิพนธ์(Dissertations) และวิทยานิพนธ์ (Theses) สาขาบริหารจัดการที่ให้บริการรูปแบบฉบับเต็ม (Full Text) มากกว่า 30,000 ชื่อเรื่อง ซึ่งผู้ใช้สามารถนำข้อมูลจาก ABI/Inform มาใช้เพื่อศึกษาภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ แนวโน้มทางธุรกิจ เทคนิคการจัดการ กลยุทธ์ต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารจัดการ เป็นต้น

(2) ฐานข้อมูล ACM Digital Library เป็นฐานข้อมูลทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง จดหมายข่าว และเอกสารในการประชุมวิชาการ ที่จัดทำโดย ACM (Association for Computing Machinery) ซึ่งเนื้อหาเอกสารประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญ เช่น รายงานบรรณานุกรม สารสังเขป article reviews และบทความฉบับเต็ม ให้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1985-ปัจจุบัน

(3) ฐานข้อมูล IEEE/UT Electronic Library (IEL) เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมสารสนเทศจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ The Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) และ The Institution of Engineering and Technology (IET) ซึ่งใน IEL ประกอบด้วยเอกสารมากกว่า 1.2 ล้านจากสิ่งพิมพ์มากกว่า 12,000 ชื่อ

(4) ฐานข้อมูล Pro Quest Dissertation & Theses Glob เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ฉบับเต็ม (Full-text) ของสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา รวมถึงบางสถาบันการศึกษาจากทวีปยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย และแอฟริกา มากกว่า 1000 แห่ง ประกอบไปด้วยเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกและปริญญาโทตั้งแต่ปี 1997 ถึงปัจจุบัน ไม่น้อยกว่า 1.1 ล้านรายการ และสารระสังเขปวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 2.4 ล้านรายการ

(5) ฐานข้อมูล Springer Link-Journal เป็นฐานข้อมูลที่ให้เนื้อหาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการแพทย์ ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ให้บริการเอกสารฉบับเต็ม ในรูปแบบ .pdf และให้สารระสังเขป

(6) ฐานข้อมูล Web of Science เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมและสารระสังเขป พร้อมการอ้างอิงและอ้างอิง ที่ครอบคลุมสาขาวิชาหลักทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ จากวารสารประมาณ 9,200 รายชื่อ ให้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2001 – ปัจจุบัน

(7) ฐานข้อมูล American chemical Society Journal (ACS) เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมบทความ และงานวิจัย จากวารสารทางด้านเคมีและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมจากวารสารทั้งที่พิมพ์เป็นรูปเล่ม วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Journals) ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นเป็นข้อมูลฉบับเต็ม (Full Text) และรูปภาพ (Image) ย้อนหลังตั้งแต่ปี 1996

(8) ฐานข้อมูล Academic Search Complete เป็นฐานข้อมูลวิชาการ บทความฉบับเต็ม จากวารสารกว่า 8,500 รายชื่อ รวมทั้งข้อมูลดรรชนีและสารระสังเขปจากวารสารกว่า 12,500 รายชื่อ หนังสือ รายงาน และเอกสารการประชุม มีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิทยาศาสตร์ ชีวิต วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ นอกจากนี้ฐานข้อมูลยังให้บริการข้อมูลฉบับเต็มบทความพิเศษในรูปแบบไฟล์ PDF ที่มีเนื้อหาย้อนหลังถึงปี 1887

(9) ฐานข้อมูล Computers & Applied Sciences Complete ครอบคลุมสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ช่วงปีของข้อมูล : ค.ศ. 1965-ปัจจุบัน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ความเข้าใจของวิศวกรรมแบบดั้งเดิม และงานวิจัยและเป็นทรัพยากรเพื่องานวิจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางธุรกิจและสังคม ของเทคโนโลยีใหม่ CASC มีดัชนีและสารระสังเขปจากจำนวนวารสารมากกว่า 2,200 รายชื่อ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลฉบับเต็มจากวารสารมากกว่า 1,020 ชื่อเรื่อง ครอบคลุมสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์, ทยุณีและระบบคอมพิวเตอร์, ระบบเทคโนโลยีใหม่

(10) ฐานข้อมูล Education Research Complete เป็นแหล่งทรัพยากรออนไลน์ที่น่าเชื่อถือสำหรับงานวิจัยด้านการศึกษา โดยครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาระดับที่สูงขึ้น และความชำนาญพิเศษทางการศึกษาทั้งหมด เช่น การศึกษาแบบพหุภาษา สุขศึกษา และการทดสอบ Education Research Complete ให้บริการดัชนีและสาระสังเขปของวารสารกว่า 2,100 รายการ ตลอดจนวารสารฉบับเต็มกว่า 1,200 รายการ และรวมไปถึงหนังสือและบทความเฉพาะเรื่องอีกเกือบ 500 รายการ

(11) ฐานข้อมูล H.W. Wilson (12 Subjects) เป็นฐานข้อมูลดรรชนีสาระสังเขปและเอกสารฉบับเต็มครอบคลุมทุกสาขาวิชา ดังนี้ Applied Science & Technology, Art ,Business, Education, General Science, Humanities, Library and Information Science, Social Sciences, Law, General Interest, Biological & Agricultural Science

(12) ฐานข้อมูล Emerald Management (EM92) เป็นฐานข้อมูลครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านการจัดการ ได้แก่ การเงินและการบัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการและกลยุทธ์

(13) ฐานข้อมูล Science Direct เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมและเอกสารฉบับเต็ม (Full-text) จากวารสารของสำนักพิมพ์ในเครือ Elsevier ประกอบด้วย หนังสือและวารสารด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์การแพทย์ สามารถดูข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี ค. ศ.1995 – ปัจจุบัน

(14) ฐานข้อมูล Communication & Mass Media Complete เป็นฐานข้อมูลชั้นนำระดับโลก เพื่องานวิจัยที่มีคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชนและภาษาศาสตร์ CMMC ประกอบด้วยเนื้อหาของ CommSearch (เดิมผลิตโดย the National Communication Association) และ Mass Media Articles Index (เดิมผลิตโดย Penn State) พร้อมกับวารสารอื่น ๆ อีกมากมายในสาขาสื่อสารมวลชนและที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการทำงานวิจัย และเป็นข้อมูลในการอ้างอิง CMMC ยังครอบคลุมดัชนีและบทคัดย่อของวารสารจำนวนมากกว่า 820 ชื่อเรื่อง และข้อมูลฉบับเต็มจากวารสารจำนวนมากกว่า 500 ชื่อเรื่อง ข้อมูลย้อนหลังไปถึงปี.ศ.1915 CMMC รวบรวมคำศัพท์ด้านการสื่อสารจำนวนมากและการเรียกดูข้อมูลอ้างอิงที่เข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ CMMC ยังรวบรวมประวัติผู้เขียนจำนวนมากกว่า 5,400 โปรไฟล์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติและข้อมูลบรรณานุกรมที่ครอบคลุมมากที่สุด, อ้างถึงมากที่สุดและการสืบค้นที่พบบ่อยที่สุดสำหรับผู้เขียนในฐานข้อมูล

2) ฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยความร่วมมือของสมาชิกในการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย ได้แก่

(1) ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และผลงานวิจัย TDC หรือ Thai Digital Collection เป็นโครงการหนึ่งของ ThaiLIS มีเป้าหมายเพื่อให้บริการสืบค้นฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม ซึ่งเป็นเอกสารฉบับเต็มของ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยของอาจารย์ รวบรวมจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มได้

(2) ฐานข้อมูลสหบรรณานุกรมห้องสมุดมหาวิทยาลัย/สถาบัน โครงการฐานข้อมูลระบบสหบรรณานุกรม หรือ Union Catalog เป็นกิจกรรมหนึ่งภายใต้การพัฒนาเครือข่ายของห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) เป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้จากฐานข้อมูล Opac ของมหาวิทยาลัยทุกแห่งที่เข้าร่วมโครงการ

3) ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิกได้แก่

(1) ฐานข้อมูล Matchon e-Library การสืบค้นข่าวและข้อมูลในรูปแบบกฤตภาคข่าวออนไลน์ (News Clipping Online) สามารถค้นหาข้อมูลข่าว บทสัมภาษณ์ บทความ บทวิเคราะห์ วิจารณ์ รายงาน หรือข้อเขียนอื่น ๆ โดยมีการจัดเก็บเป็นหมวดและหัวเรื่อง ตามหลักบรรณารักษศาสตร์ รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ กว่า 27 ฉบับ สามารถใช้บริการสืบค้นผ่านเครือข่าย Internet โดยมีข้อมูลย้อนหลังนับตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2539 ซึ่งปัจจุบันมีการเก็บรวบรวมไว้มากกว่า 10 ล้านระเบียนข่าวเหมาะสำหรับการติดตามข้อมูลข่าวสาร เพื่อใช้ในการค้นคว้า อ้างอิง สำหรับงานวิชาการ งานวิจัย และการวางแผนงานต่างๆ

(2) ฐานข้อมูลกฎหมาย เป็นฐานข้อมูลทางด้านกฎหมายที่ให้เนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มคำอธิบายกฎหมาย สรุปหลักกฎหมาย กลุ่มกฎหมายไทย ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ฯลฯ กลุ่มคำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ ที่น่าสนใจ กลุ่มข้อสอบพร้อมธงคำตอบ กลุ่มศัพท์กฎหมาย นิยามศัพท์ กฎหมายภาษาอังกฤษ รวมคำสั่งศาลปกครอง รวมความเห็นทางกฎหมายคณะกรรมการกฤษฎีกา และบทความที่เป็นภาษาไทยทางด้านกฎหมาย

(3) ฐานข้อมูล E-magazine เป็นฐานข้อมูลที่ให้บริการ การอ่านวารสารและนิตยสารทางด้านบันเทิง จำนวน 12 ปก ได้แก่ บ้านและสวน, แพรว, สุดสัปดาห์, ชีวิต, My Home, Room, National Geographic, Health & Cuisine, Parenting และ Secret โดยให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน Naiin PANN มีให้บริการทั้งฉบับปัจจุบันและย้อนหลังได้ อีกทั้งยังสามารถดาวน์โหลดวารสารไว้อ่านในแบบออฟไลน์ได้อีกด้วย

4) ฐานข้อมูลหนังสือ E-book ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่ให้บริการหนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีฐานข้อมูล E-book ที่ให้บริการดังนี้ คือ

(1) World Scientific eBooks ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ครอบคลุมเนื้อหาในสาขาต่างๆ เช่น เคมี คอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์ การเงินและการจัดการวิศวกรรมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม วัสดุศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น ประกอบด้วยหนังสือมากกว่า 6,000 ชื่อเรื่อง และแสดงเอกสารในรูปแบบ PDF File

(2) iG library ฐานข้อมูลออนไลน์ประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่รวบรวมเอาหนังสือและเนื้อหาจากสำนักพิมพ์ต่างๆ จากทั่วโลกกว่า 100 สำนักพิมพ์ ครอบคลุมสาขาวิชา เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ พยาบาล สาธารณสุข สถาปัตยกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปกรรม การเมือง การปกครอง กฎหมาย หนังสืออ่านนอกตำรา การ์ตูน เป็นต้น

(3) 2ebook เป็นหนังสือ E-book ที่เป็นภาษาไทยให้บริการหนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ครอบคลุมทุกสาขาวิชา

2.4.4 สภาพการใช้ ศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปัจจุบันห้องสมุดได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของห้องสมุดมากขึ้น ทั้งในด้านกระบวนการทำงาน และ ด้านการบริการผู้ใช้มีระบบโปรแกรมอัตโนมัติในการจัดการงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ งานจัดหางานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ งานบริการยืม – คืน งานสืบค้นข้อมูล และ งานด้านวารสารมีทรัพยากรที่เป็นข้อมูลอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ได้แก่ ข้อมูลที่เป็น ตัวอักษร รูปภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว โดยจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบฐานข้อมูล ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและให้บริการข้อมูลผ่านเครือข่ายมีการใช้เทคโนโลยีในการสร้างข้อมูล การจัดเก็บ การค้นหา และการเผยแพร่ผ่านระบบเครือข่ายมีการให้บริการข้อมูลในลักษณะการใช้ข้อมูลร่วมกัน ซึ่งผู้ใช้สามารถที่จะเปิดอ่านข้อมูลพร้อมๆ กัน ได้ในเวลาเดียวกัน ต่างสถานที่กัน โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผู้ใช้สามารถที่จะใช้ข้อมูลได้โดยตรง เป็นเนื้อหาฉบับเต็ม โดยไม่ต้องเดินทางมาที่อาคารศูนย์วิทยบริการ (สุนิดา บุญญานนท์, 2554)

ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นอีกหนึ่งห้องสมุดที่มีการปรับตัวและมีการพัฒนาห้องสมุดให้เข้ากับสภาวะปัจจุบัน ได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร เข้ามาใช้ในการพัฒนาบริการต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ ให้อยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยผู้ใช้บริการมีการแสวงหาและสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็วและสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ การใช้สารสนเทศผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงเป็น

ทางเลือกหนึ่งที่ใช้บริการมักจะเลือกใช้เมื่อเกิดอุปสรรคในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอน การวิจัย และการผลิตผลงานทางด้านวิชาการ ย่อมต้องมีการศึกษาค้นคว้าทรัพยากรสารสนเทศอยู่เสมอ แต่ด้วยภาระหน้าที่และภาระงาน อาจทำให้อาจารย์หลายท่านไม่สะดวก ในการใช้บริการของศูนย์วิทยบริการ รวมไปถึงอุปสรรคด้านต่าง ๆ เช่นห้องสมุดอยู่ไกลจากคณะ ข้อจำกัดทางด้านเวลาของการเปิด-ปิด ของศูนย์วิทยบริการที่ไม่ตรงกันกับช่วงเวลาที่ยังว่าง ดังนั้นอาจารย์หลาย ๆ ท่านจึงเลือกที่จะศึกษาค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศผ่านทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่ให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มากกว่าการเดินทางมาใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ที่ให้บริการภายในอาคารของศูนย์วิทยบริการ

ระบบ VPN (Virtual Private Network) เป็นเทคโนโลยีการเชื่อมต่อเครือข่ายนอกอาคาร (WAN - Wide Area Network) ที่ช่วยให้อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สามารถ login เข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยได้ด้วยรหัสพิสูจน์ตัวตนที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดให้ VPN จะช่วยให้อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ที่อยู่นอกเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้เสมือนว่ากำลังใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อการเข้าถึงและสามารถจัดการไฟล์ข้อมูลบนพื้นที่เว็บไซต์ของหน่วยงานได้ การเข้าถึงเครื่องแม่ข่ายฐานข้อมูลของหน่วยงาน การเข้าถึง File Sharing รวมไปถึงการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (สกอ.) ได้ทำการบอกรับไว้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการฐานข้อมูลจะตรวจสอบสิทธิ์ของผู้ใช้โดยกำหนดให้เข้าถึงบริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยเท่านั้น โดยผู้ให้บริการที่ต้องการเข้าใช้ระบบ VPN ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สามารถเข้าใช้ได้บริการได้ผ่านทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยได้ที่ www.lib.bru.ac.th และเว็บไซต์ของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ www.lib.bru.ac.th

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่สอดคล้องกับตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส

2.5.1.1 งานวิจัยในประเทศ

กนิษฐา บุญประคอง และคณะ (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิจัยโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของนักวิจัยโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ และ เพื่อศึกษาปัญหาใน

การแสวงหาสารสนเทศของนักวิจัยโครงการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยใช้ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างวิจัย คือ นักวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิจัย เริ่มต้นการแสวงหาสารสนเทศเพื่อค้นหาข้อมูล ประกอบการทำงานวิจัยและนำผลที่ได้ ไปต่อยอดให้เกิดองค์ความรู้ใหม่โดยมีการเชื่อมโยงจากบรรณานุกรมของเอกสารที่ สืบค้น โดยสำรวจเลือกดูจากทรัพยากรสนเทศในห้องสมุด โปรแกรมค้นหา และ ผู้เชี่ยวชาญ แยกแยะความน่าเชื่อถือจากชื่อผู้แต่ง และมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการทำวิจัย โดยจะติดตามนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ จากรายชื่อหนังสือใหม่ เมื่อได้รับสารสนเทศที่ต้องการแล้วจะจัดเก็บในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล และตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำสารสนเทศมาเขียนงานวิจัย และ ปัญหาในการแสวงหา สารสนเทศของนักวิจัย พบว่า สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีความซ้ำซ้อนและไม่บอก แหล่งที่มาของข้อมูล ไม่สามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ ไม่สะดวกในการเดินทางไปสืบค้นที่ห้องสมุดและมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา

ปารวี เชมโชติกูร (2556) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จังหวัดบุรีรัมย์โดยใช้ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ Wilson (Wilson's Model of Information- Seeking Behavior) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 37 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จังหวัดบุรีรัมย์มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อใช้ในการดูแลตนเองและส่งต่อข้อมูลให้เพื่อน รวมถึงเพื่อใช้ในการพัฒนาตนเอง โดยมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเป็นลำดับขั้นตอนที่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของแต่ละบุคคล โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากการเข้าร่วมประชุม/อบรมแล้วเชื่อมโยงไปสู่การแสวงหาสารสนเทศอื่นโดยการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ มีการแสวงหาสารสนเทศจากโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต โดยให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกสารสนเทศจากความทันสมัยของสารสนเทศ มีการติดตามความก้าวหน้าในเรื่องที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลโดยการขอคำปรึกษาจากบุคลากรทางการแพทย์ มีการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันคือเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์และจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นเหตุการณ์โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรมซึ่งเป็นการเลือกแสวงหาสารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยาต้านไวรัสเอชไอวี นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่แสวงหาได้ด้วยวิธีการอ่านเปรียบเทียบสื่อจากสิ่งพิมพ์ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหา

สารสนเทศคือมีเวลาไม่เพียงพอต่อการแสวงหาสารสนเทศเนื่องจากติดภารกิจหลัก ขาดค่าใช้จ่ายในการแสวงหาสารสนเทศ ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกทางเทคโนโลยี และที่เลี้ยงจัดแบ่งเวลาในการให้คำปรึกษาไม่เพียงพอ

ภัทรนิษฐ์ สุระโกมลเศรษฐ และมาลี กาบมาลา (2557) ได้ศึกษาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง โดยจะนำไปใช้เป็นแนวทางการศึกษาความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศ ในกระบวนการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ เนื่องจากการปฏิบัติทางการพยาบาลให้มีคุณภาพ จำเป็น ต้องใช้สารสนเทศที่มีความทันสมัย ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยความต้องการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ สามารถส่งผลต่อความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศผู้ให้บริการ เนื่องจากต้องจัดบริการสารสนเทศที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ กลุ่มดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง โดยมีกลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 405 คน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 89 คน และพยาบาลผู้ปฏิบัติการ พยาบาลขั้นสูง จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การ แสวงหาสารสนเทศทางการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ส่วนใหญ่ใช้ แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูลในระดับใช้ได้ดีจนถึงเชี่ยวชาญ ทำการสืบค้นสารสนเทศด้วยตนเองทุกครั้งที่การดำเนิน การแสวงหาสารสนเทศอย่างมีขั้นตอน มีกลยุทธ์สำคัญที่ใช้ในการสืบค้น คือ คำสำคัญ ในการสืบค้นทุกครั้ง บางครั้งใช้หัวเรื่องและศัพท์เฉพาะทางการพยาบาลในการสืบค้น และใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อการสืบค้น สารสนเทศ โดยส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลทางด้านการแพทย์และการพยาบาลในระดับมาก และสารสนเทศที่สืบค้น ได้ตรงกับความต้องการทุกครั้ง แต่บางครั้งมีปริมาณไม่เพียงพอ และใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดมากที่สุด 2) การใช้สารสนเทศทางการพยาบาลส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าวิจัย การจัดการทางการพยาบาล เพิ่มพูนความรู้และจัดเตรียมการเรียนการสอนทางการพยาบาล ประเภทของสารสนเทศที่ใช้ มากที่สุด คือ บทความวิชาการจากวารสารทางการพยาบาล และรายงานการทบทวนงานวิจัย ความถี่ในการใช้เดือนละ 2-3 ครั้ง ลักษณะสารสนเทศที่ใช้เป็นงานวิจัยแบบ Systematic Review และแบบ Randomized Controlled Trials มากที่สุด 3) ปัญหาการใช้สารสนเทศทางการพยาบาล ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบ คือ ปัญหา ด้านเวลา เนื่องจากมีภาระงานประจำเป็นจำนวนมากทำให้ไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศ

2.5.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Dilek-Kayaoglu (2013) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา: การสำรวจของมหาวิทยาลัยอิสตันบูล, ตุรกี เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิต ที่มหาวิทยาลัยอิสตันบูล โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแสวงหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต โดยใช้โปรแกรมค้นหาเป็นอันดับแรก รองลงมานักศึกษาใช้ทรัพยากรของห้องสมุดที่จัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และฐานข้อมูล นำข้อมูลออกใช้โดยการพิมพ์เอกสารขอคำแนะนำปรึกษาการแสวงหาจากอาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการและกรรมการที่ปรึกษา ประเมินสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือ

Catalano (2013) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา: การสังเคราะห์อภิमानของวรรณกรรม เพื่อศึกษารูปแบบของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาที่อธิบายไว้ในการวิจัยเชิงประจักษ์ 33 ที่เผยแพร่จาก ค.ศ. 1997 จนถึงปัจจุบัน โดยวิธีการค้นหาจากระบบฐานข้อมูลสำหรับการศึกษากิจกรรมสารสนเทศของนักศึกษาเพื่อที่จะดึงข้อมูลมาตรวจสอบ รูปแบบของวรรณกรรมถูกสังเคราะห์เข้าสู่การอภิปรายของรูปแบบพฤติกรรม และดำเนินการตรวจสอบข้อมูลการศึกษาที่เกี่ยวกับห้องสมุดและข้อมูลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า จากวรรณกรรมที่สังเคราะห์นั้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยจากอินเทอร์เน็ตมากกว่า และการใช้บริการที่ห้องสมุดในรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับหัวข้อในการศึกษา และพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระดับการศึกษาและระดับสาขาวิชาต่างกันมีความต้องการการใช้ทรัพยากรและการแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกัน

2.5.2 งานวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส

2.5.2.1 งานวิจัยในประเทศ

แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการสารสนเทศศาสตร์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการสารสนเทศศาสตร์ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสเป็นแนวทางในการศึกษา และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาโครงการสารสนเทศศาสตร์ 1 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนิสิต ในการจัดทำโครงการสารสนเทศศาสตร์ ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ การเริ่มต้น การสำรวจเลือกดู การเชื่อมโยงร้อยเรียง การแยกแยะ การดึงสารสนเทศออกมา การตรวจสอบ และ

การจบ ในการวิจัยครั้งนี้ไม่พบกิจกรรมของการตรวจตรา ซึ่งแตกต่างจากตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของนิติต ได้แก่ ปัญหาในการกำหนดคำค้น อุปสรรคด้านการลงพื้นที่จริง และการเข้าถึงตัวทรัพยากรสารสนเทศ

กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อ การทำวิจัยของนักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด โดยใช้ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส และแนวคิดเรื่องอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันและวอลซ์ เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด จำนวน 25 คน และเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ประกอบด้วย 9 กิจกรรม ได้แก่ การเริ่มต้น การสำรวจ เลือกลง การเชื่อมโยงร้อยเรียง การตรวจตรา การรวบรวม การแยกแยะ การดึงสารสนเทศออกมา การตรวจสอบ และการจบ ซึ่ง กิจกรรมที่กล่าวนั้นมีกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส 1 กิจกรรม คือ “การรวบรวม” ผลการวิจัยเกี่ยวกับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า อุปสรรคต่าง ๆ ที่นักวิจัยประสบในการทำวิจัย ได้แก่ ทักษะ ทางภาษาต่างประเทศที่ไม่เพียงพอ การจำกัดสิทธิ์ในการเข้าถึงสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศที่ต้องการไม่พบ และไม่ สามารถเข้าถึงสารสนเทศฉบับเต็มได้

สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) ได้ศึกษา พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลกรุงเทพ โดยใช้ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และใช้กรอบแนวคิดของวิลสันและวอลซ์ ในการศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประกอบด้วย 9 กิจกรรมได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การค้นหา การแยกแยะ การตรวจตรา การดึงสารสนเทศออกมา การตรวจสอบและการจบ ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นจากตัวแบบเอลลิส คือ “การค้นหา” เนื่องจากการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และการสื่อสารผ่านระบบ

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้ทุกที่ทุกเวลาทำให้กิจกรรม “การค้นหาสารสนเทศ” ทำได้สะดวกรวดเร็ว และสามารถทำควบคู่ไปกับการสำรวจเลือกดู ผลการวิจัยเกี่ยวกับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ พบว่าอุปสรรคต่าง ๆ ที่นักศึกษาประสบในการทำโครงการได้แก่ ทักษะทางภาษาอังกฤษที่ไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างจังหวัดเพื่อหาแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล เวลาที่แหล่งสารสนเทศ เปิดให้บริการกับเวลาที่นักศึกษาสะดวกในการแสวงหาสารสนเทศนั้นไม่ตรงกัน หรือมีเวลาไม่เพียงพอในการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศเพื่อทำโครงการ ที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศที่ให้บริการ

สายลม วุฒิสุมบูรณ์ (2546) ได้ศึกษากระบวนการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา บัณฑิตศึกษา สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการแสวงหาสารสนเทศ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในการทำโครงการวิทยานิพนธ์ ที่อยู่ระหว่างการเขียนโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 15 รายที่มีหัวข้อวิทยานิพนธ์จากกลุ่มเนื้อหา 3 ด้าน บทสัมภาษณ์ที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้ตัวแบบพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศของนักสังคมศาสตร์เดวิด เอลลิส เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า กระบวนการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา บัณฑิตศึกษาสาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประกอบด้วย การเริ่มต้น การสำรวจเลือกดู การเชื่อมโยงร้อยเรียง การค้นหาแบบเฉพาะเจาะจง การติดตามลิงค์ การแยกแยะ การดึงสารสนเทศออกมา และการตรวจตรา ซึ่งพบพฤติกรรมที่เพิ่มจากตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส มี 2 ประการ คือ การค้นหาแบบเฉพาะเจาะจง และการติดตามลิงค์ ด้านสภาพปัญหาที่นักศึกษาประสบระหว่างการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารฉบับเต็ม ไม่ได้รับสารสนเทศตามต้องการ สารสนเทศที่เกี่ยวข้องมีมากเกินไป และสารสนเทศส่วนใหญ่ที่ได้รับเป็นภาษาอังกฤษ

2.5.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Makri, Blandford & Cox (2008) Makri; Blandford; & Cox (2008) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การสำรวจพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการด้านกฎหมาย กลุ่มตัวอย่าง 27 คนประกอบด้วยนักศึกษากฎหมายระดับปริญญาตรี 9 คน ระดับปริญญาโท 8 คน ระดับปริญญาเอก 3 คน นักกฎหมายที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตและประกอบวิชาชีพแล้ว 2 คน อาจารย์สอนกฎหมาย 4 คน ศาสตราจารย์ 1 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสังเกตข้อคำถามในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการวิจัยหรือการประกอบอาชีพของแต่ละคน ประเภทของแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ค้นหา การเลือกใช้แหล่งอิเล็กทรอนิกส์เพื่อค้นหาสารสนเทศปัจจุบันที่ต้องการ ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการ กฎหมายใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะ

ฐานข้อมูล LexisNexis และฐานข้อมูล Westlaw โปรแกรมค้นหาส่วนใหญ่ใช้กูเกิล ในการใช้แหล่งสารสนเทศเหล่านี้ มีขั้นตอนคล้ายคลึงกับขั้นตอนต่าง ๆ ของตัวแบบเอลลิส ยกเว้นขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้อง เพราะว่าข้อมูลทางด้านกฎหมายก่อนนำขึ้นเว็บนั้นมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนแล้ว ผลสรุปของผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการด้านกฎหมายออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ 1. ขั้นตอนกำหนดเรื่องที่ต้องการเฉพาะ และระบุแหล่งสารสนเทศทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยกิจกรรม การสำรวจ ตัวเอกสาร การตรวจตราแหล่งสารสนเทศ/ตัวเอกสาร การค้นหาแหล่งสารสนเทศ/ตัวเอกสาร การสำรวจเลือกดู แหล่งสารสนเทศ/เอกสาร/เนื้อหา การเชื่อมโยง ร้อยเรียง เอกสาร/เนื้อหา 2. ขั้นตอนการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ คือการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม 3. ขั้นตอนการคัดเลือกและนำออกมา ประกอบด้วย การแยกแยะ การคัดกรอง การเลือก การดึงออกมา การปรับให้เป็นปัจจุบัน การบันทึกการวิเคราะห์ และการสอบทานและการแก้ไข

Bronstein (2007) ศึกษากลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการชาวยิว ในการผลิตงานวิชาการ โดยใช้ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิจัยจำนวน 25 คน จากภาควิชาต่าง ๆ ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับชาวยิว เช่น ประวัติศาสตร์ยิว คัมภีร์ไบเบิล กฎหมายยิว วรรณคดีฮีบรู ภาษาฮีบรู ปรัชญายิว และยิวศึกษาในมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ในอิสราเอล เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีข้อคำถามเน้นที่กิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าขั้นตอนการแสวงหาสารสนเทศตามตัวแบบเอลลิสนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับขั้นตอนของการวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนจะประกอบด้วย การแสวงหาสารสนเทศ ดังนี้ ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งอ้างอิงเบื้องต้น เช่น บทความใหม่ ๆ หนังสือใหม่ ๆ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย บางคนใช้การสนทนากับเพื่อนอาจารย์ด้วยกันเพื่อการเริ่มต้นการอ้างอิงสู่ประเด็นจะวิจัย 2. ขั้นสำรวจเลือกดู การสำรวจเลือกดูสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ผลการค้นหาสารสนเทศทางออนไลน์ และเลือกดูสารสนเทศสิ่งพิมพ์ โดยสำรวจชั้นหนังสือและวารสาร 3. ขั้นดึงสารสนเทศออกมา ในการค้นหาสารสนเทศในหัวข้อใหม่ นักวิจัยจะระบุแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสารทั้งชุด รายงานการวิจัยทั้งชุด เอกสารที่ออกเป็นชุดสารบัญของจดหมายเหตุ รายการของหนังสือพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บรรณานุกรม ดรรชนี ย้อนกลับไปค้นหาซ้ำ และดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมา ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนการแสวงหาสารสนเทศคือ 1. ขั้นตรวจตรา ได้แก่ การตรวจตราสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งพิมพ์ การเข้าร่วมการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการกับเพื่อนร่วมงาน ขั้นติดตามรายการอ้างอิงและบรรณานุกรม ขั้นสุดท้าย กิจกรรมการจบ ได้แก่ การแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนสุดท้าย เช่น ระหว่างที่เตรียมบทความสำหรับตีพิมพ์เผยแพร่ สำหรับขั้นตอนการแสวงหา

สารสนเทศตามตัวแบบของเอลลิสที่เกี่ยวกับการจัดการและประเมินสารสนเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่สัมพันธ์กับขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ข้างต้น แต่เป็นขั้นตอนอิสระสามารถกระทำได้ทุกขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ ขั้นสอบทวน ขั้นแยกแยะ และขั้นจัดการสารสนเทศ

Kakai, lkoja-Odongo & Kigongo-Bukenya (2004) Kakai, Lkoja-Odongo, & Kigongo-Bukenya (2004) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมาเคอเรเร ประเทศยูกันดา ความมุ่งหมายการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการศึกษาเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรีปี 1-3 สอซาเอกซิวเคมี จากคณะวิทยาศาสตร์ วิชาเอกประวัติศาสตร์ จากคณะศิลปศาสตร์ ในปีการศึกษา 2002/2003 จำนวน 115 คน ซึ่งคัดเลือกจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามวิชาเอกและชั้นปี ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพนั้นใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปี จำนวน 6 คน สัมภาษณ์บรรณารักษ์ 12 คน นอกจากนี้ยังใช้การสังเกตพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาในหอสมุดกลางอีกด้วย ผลการวิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อประกอบการเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ และทำการบ้าน เตรียมตัวสอบ อ่านเพิ่มพูนความรู้ อภิปรายในชั้นเรียน ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาโดยใช้ตัวแบบของ Ellis พบว่า ในขั้นการเริ่มต้น นักศึกษาปรึกษากับอาจารย์ผู้สอน ขั้นการสำรวจเลือกดู นักศึกษาเดินสำรวจหนังสือที่ชั้นหนังสือในห้องสมุด ขั้นการเชื่อมโยง นักศึกษาติดตามสารสนเทศจากรายการบรรณานุกรม ขั้นตอนการตรวจตรา นักศึกษาใช้บัตรรายการ รายชื่อหนังสือ และเพื่อนร่วมงาน และขั้นตอนการดึงสารสนเทศออกมา นักศึกษาจะใช้บัตรรายการ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาใช้ขั้นตอนการแสวงหาได้เหมาะสม แต่ไม่ครบทุกขั้นตอน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาใช้วิธีง่ายที่สุดเพื่อให้ได้สารสนเทศมา

Meho (2001) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับบุคคลไร้รัฐ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านอีเมล งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักสังคมศาสตร์ของเอลลิส กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์ 60 คน จาก 18 ประเทศทั่วโลก เพื่อเป็นการสอบทานข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเชิงลึกกับอาจารย์อีก 5 คน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบเฉพาะของสารสนเทศที่ใช้โดยนักวิจัยกลุ่มนี้ ซึ่งได้แก่ ข้อมูลภาคสนาม จุดหมายเหตุ เอกสารที่มีการเผยแพร่ในวงแคบ ๆ ส่วนแหล่งสารสนเทศที่สำคัญที่ใช้มากยังมีแหล่งที่ไม่เป็นทางการ เช่น เพื่อนร่วมงาน บรรณารักษ์ เพื่อนสนิท อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ ความเข้มงวดของส่วนราชการ การวิจัยครั้งนี้ พบว่า นอกจากขั้นตอนพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส 6 ขั้นตอน คือ

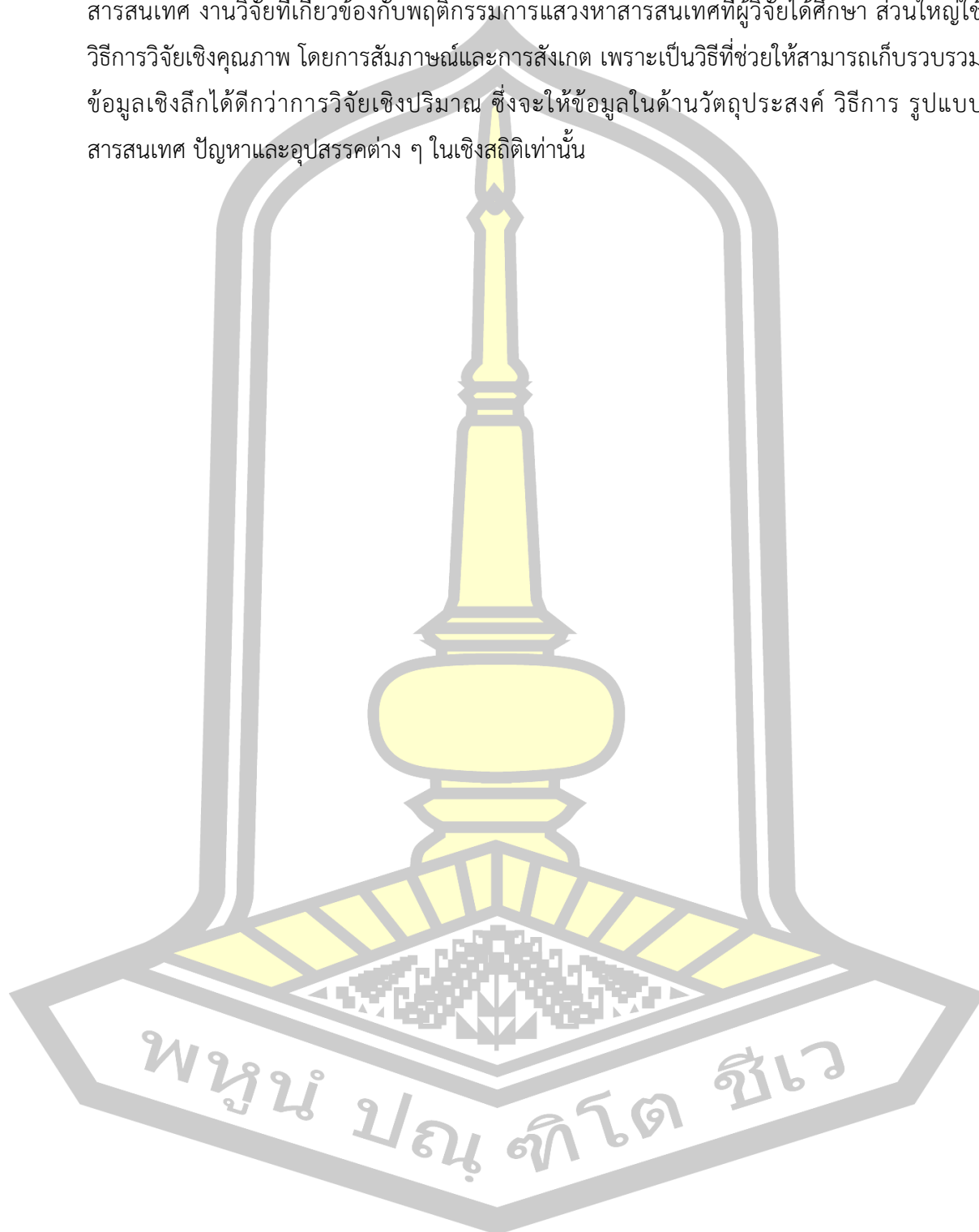
การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ และตรวจตราแล้ว ผู้วิจัยยังเสนอให้เพิ่มอีก 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเข้าถึง การสร้างเครือข่าย การสอบถาม และการจัดการสารสนเทศ

Fortin (2000) ศึกษาการใช้เว็ลด์ไวต์เว็บของอาจารย์ในสถาบันมาสเตอร์ไอที มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแอ่งเจโล เพื่อการแสวงหาสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัล โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีเก็บข้อมูลหลักคือการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเชิงลึก ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการกับอาจารย์ที่กำลังทำตำแหน่งทางวิชาการมีการรับรู้คุณค่าของอินเทอร์เน็ตต่อการวิจัยและการใช้สอนในห้องเรียนแตกต่างกัน และยังพบอีกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาต่างกัน คือ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ก็มีการรับรู้แตกต่างกัน แต่อาจารย์ที่กำลังทำตำแหน่งทางวิชาการมีการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์สูงกว่าอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการแล้ว ตัวแบบที่ได้จากการวิจัยเรื่องนี้ คือ ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การรวบรวม การตรวจสอบความถูกต้อง การเชื่อมโยงโดยมีขั้นตอนย่อย คือ การตรวจสอบซ้ำ และการตรวจตรา ตัวแบบดังกล่าวรวมขั้นตอนการแสวงหาสารสนเทศที่เป็นขั้นตอนคู่ขนานกัน คือ การสื่อสาร และการปรึกษา เมื่อนำตัวแบบนี้มาเปรียบเทียบกับตัวแบบของเอลลิส ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศโดยใช้ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อพัฒนาออกแบบและปรับปรุงทฤษฎีหรือตัวแบบ ให้เหมาะสมกับผู้ใช้ โดยทำการศึกษากับผู้แสวงหาสารสนเทศเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ผู้แสวงหาสารสนเทศบนเว็ลด์ไวต์เว็บ ผู้แสวงหาสารสนเทศทางวิชาการ และผู้แสวงหาสารสนเทศในสภาพแวดล้อมสารสนเทศที่ต่างกัน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยบางส่วนพบว่าการเพิ่มเติมกิจกรรมบางกิจกรรมของตัวแบบเอลลิส เช่นการแสวงหาสารสนเทศบนเว็ลด์ไวต์เว็บ จะมีกิจกรรมด้านการค้นหา การเข้าถึง เครือข่าย และการจัดการสารสนเทศเพิ่มเติมจากตัวแบบ ในประเทศไทยเริ่มมีการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศโดยใช้ตัวแบบต่างๆ มาเป็นกรอบแนวคิด เช่นตัวแบบบีกชีกส์ วิลสัน และตัวแบบของเอลลิส และพบว่าการเพิ่มเติมและขาดหายไปของกิจกรรมบางกิจกรรมในตัวแบบเอลลิส ได้แก่ งานวิจัยของ กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวพันธ์เมฆา ได้ศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด พบเพิ่มมา 1 กิจกรรม คือ “การรวบรวม” ส่วนงานวิจัยของ แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี ที่ศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการสารสนเทศศาสตร์ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไม่พบกิจกรรมของ “การตรวจตรา” และงานวิจัยของ วลัยลักษณ์ ชายท้าว ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศและการแสวงหาสารสนเทศของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สถานีอนามัยจังหวัดชัยภูมิที่

ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล ไม่พบกิจกรรม “การสำรวจเลือกดู” ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และการสังเกต เพราะเป็นวิธีที่ช่วยให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกได้ดีกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะให้ข้อมูลในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการ รูปแบบสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในเชิงสถิติเท่านั้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ของปีงบประมาณ 2560 จาก 6 คณะวิชา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 115 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ในปีงบประมาณ 2560 จำนวน 31 คน จาก 6 คณะวิชา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.2.1 เป็นอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ในปีงบประมาณ 2560

3.1.2.2 เป็นอาจารย์ข้าราชการ อาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2.3 เป็นอาจารย์ที่อยู่ในระหว่างการทำผลงานทางวิชาการ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคำถามในการสัมภาษณ์เป็นแนวคำถามเพื่อช่วยเตือนความจำในระหว่างการสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยจำแนกประเด็นอย่างกว้าง ๆ ไม่มีการกำหนดลำดับคำถามตายตัว ซึ่งกำหนดให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดคณะวิชา อายุงาน ประเภทผลงานทางวิชาการที่ทำ วัน/เดือน/ปี เวลาที่ให้สัมภาษณ์ สถานที่นัดหมายสัมภาษณ์ หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อสะดวก

ส่วนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) โดยกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตามตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis' Behavioral Model of Information/seeking) ประกอบด้วยพฤติกรรม 8 ประการ ได้แก่

1) การเริ่มต้น (Starting) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจเป็นการทำงานชิ้นใหม่หรือสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่ ซึ่งผู้แสวงหาสารสนเทศอาจเริ่มต้นจากการสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือผู้รู้ การอ่านตำราพื้นฐานเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น

2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงสารสนเทศจากการอ้างอิง หรือบรรณานุกรม โดยอาจเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward chaining) คือเชื่อมโยงจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือการเชื่อมโยงข้างหน้า (Forward chaining) คือ เชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงที่มีอยู่บ้าง

3) การสำรวจเลือกดู (Browsing) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาโดยมีเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอยู่อย่างกว้าง ๆ จึงต้องสำรวจบริการเวียนสารบรรณวารสารในสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเลือกดูบทความที่อาจตรงกับความสนใจเฉพาะได้ เป็นการเลือกดูอย่างผ่าน ๆ ซึ่งต่างจากการค้นหาแบบเฉพาะเจาะจง (Specific searching) ที่ค้นจากหัวข้อหรือชื่อเรื่องโดยตรง

4) การแยกแยะ (differentiating) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการแยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้ โดยใช้ความแตกต่างเป็นเกณฑ์ในการกรอง (Filtering) เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร ฯลฯ คุณลักษณะและคุณภาพของสารสนเทศที่ค้นคืนได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ค้นคืนแต่ละบุคคล

5) การตรวจตรา (monitoring) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการตรวจตราวรรณกรรมหรือสารสนเทศใหม่ ในสาขาวิชาหรือแวดวงวิชาการที่ตนสนใจและคุ้นเคย เช่น การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในสาขาวิชานั้น ๆ การติดตามอ่านวารสารบางรายชื่อทุกฉบับที่ตีพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับนักวิจัยหรือนักวิชาการที่ตนรู้จัก เป็นต้น

6) การดึงสารสนเทศ (extracting) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการดึงสารสนเทศที่ต้องการจากรายงานวิจัย บทความวารสาร หนังสือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรม หรือเอกสารประกอบการประชุม ซึ่งเป็นสารสนเทศเพียงบางส่วน เอกสารที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น สถิติ คำกล่าวหรือคำพูดสำคัญ ผลการศึกษา ผลวิจัย ฯลฯ ผู้แสวงหาสารสนเทศจำเป็นต้องระบุเอกสารที่มีสารสนเทศที่ต้องการเสียก่อน จึงจะสามารถดึงสารสนเทศออกมาได้

7) การตรวจสอบ (Verifying) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับ เช่น อาจตรวจซ้ำจากเอกสารหรือฐานข้อมูลอื่นว่าสารสนเทศตรงกันหรือไม่

8) การจบ (Ending) แนวทางคำถามที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศขั้นสุดท้ายเพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่แสวงหาได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และให้เกิดความแน่ใจว่าได้สารสนเทศในระดับที่ต้องการแล้ว

ส่วนที่ 3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดเรื่องอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันและวอลซ์ (Wilson & Walsh)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความวิจัย เว็บไซต์ และฐานข้อมูลออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. กำหนดขอบเขตเนื้อหาของเครื่องมือจากกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อนำมาสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์

3. ร่างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ จากขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดและศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. นำแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา และความชัดเจนในข้อคำถาม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแนวคำถามในการสัมภาษณ์

5. หลังจากปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำแนวคำถามในการสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาว่าข้อความในแบบสัมภาษณ์ว่ามีความครอบคลุม ความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ความเหมาะสมและความชัดเจนของคำถาม ตลอดจนประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

6. จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งค่า IOC เป็นค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

6.1 ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้

6.2 ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง ไม่ควรนำไปใช้

7. รวบรวมผลการแสดงความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามในการสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดย โดยปรึกษาประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

8. นำแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

9. จัดพิมพ์แนวคำถามในการสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การเตรียมเก็บข้อมูล

3.3.1.1 ผู้วิจัยติดต่อขอรายชื่ออาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรก็ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน พร้อมทั้งข้อมูลด้านอายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบัน ระดับการศึกษา ที่ฝ่ายกองการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3.3.1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากฝ่ายกองการบริหารงานบุคคล มาพิจารณาคัดกรองตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 1 และข้อ 2 คือ 1) เป็นอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรก็ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ในปีงบประมาณ 2560 2) เป็นอาจารย์ข้าราชการ อาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3.3.1.3 ผู้วิจัยทำการติดต่อไปยังอาจารย์ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในข้อที่ 1 และ 2 ด้วยการไปพบด้วยตนเองและการติดต่อทางโทรศัพท์ ผู้วิจัยจะทำการแนะนำตนเองพร้อมทั้งแจ้งชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ และสอบถามว่าในขณะที่อาจารย์

กำลังดำเนินการทำผลงานทางวิชาการอยู่หรือไม่ ตามเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในข้อที่ 3 คืออยู่ในระหว่างการทำผลงานทางวิชาการ พร้อมทั้งสอบถามความสมัครใจเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ มีอาจารย์ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและสมัครใจ ในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้นจำนวน 31 คน

3.3.1.4 จัดทำตารางการนัดหมาย ขอเข้าสัมภาษณ์ เพื่อวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามตารางนัดหมายที่ได้กำหนดไว้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 10 เมษายน 2561 ดังนี้

3.3.2.1 ผู้วิจัยแนะนำตัวเองอีกครั้งว่าเป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความประสงค์ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา และประโยชน์ที่จะเกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงในการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ก่อนการสัมภาษณ์จะเริ่มต้นขึ้นทุกครั้ง

3.3.2.2 การสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะเริ่มต้นด้วยข้อมูลส่วนบุคคล การพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเอง ลดบรรยากาศของความเป็นทางการ เพื่อให้ผู้วิจัยและจารย์ผู้ให้ข้อมูลไม่รู้สึกประหม่าและอาจารย์ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกไม่เครียดและกดดัน โดยผู้วิจัยจะใช้คำพูด และคำถามที่สุภาพ และแสดงออกด้วยท่าทางที่ยิ้มแย้มแจ่มใส รับฟังอย่างตั้งใจ

3.3.2.3 ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นระยะเพื่อทบทวนและตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้ขณะสัมภาษณ์มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์หรือไม่ หากพบว่าข้อมูลยังไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจะย้อนกลับมาถามในประเด็นนั้นใหม่อีกครั้ง โดยระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้เวลา 30 นาที - 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชัดเจน ความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์

3.3.2.4 การสิ้นสุดการสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนและเพียงพอแล้วโดยพิจารณาจากการที่ไม่สามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ได้อีก และผู้วิจัยกับอาจารย์ผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจที่ตรงกันแล้ว หรือผู้ให้ข้อมูลไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์ต่อ ผู้วิจัยจะแสดงความขอบคุณที่อาจารย์ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อมูล และก่อนสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะแจ้งอาจารย์ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าหากผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแล้วพบว่าข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ หรือยังต้องการ

ข้อมูลเพิ่มเติม จะขออนุญาตนัดสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง โดยการประสานงานทางโทรศัพท์ และทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ตามที่อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลสะดวก

3.3.2.5 เมื่อกลับจากสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลโดยการเปิดฟังเครื่องบันทึกเสียงและถอดคำสัมภาษณ์ทุกครั้ง หากพบว่าข้อมูลมีความไม่ชัดเจน หรือได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะจดข้อคำถามในประเด็นที่ได้ข้อมูลไม่ชัดเจนนั้นไว้ แล้วทำการนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์อาจารย์ท่านนั้นใหม่อีกครั้ง

3.4 การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ

3.4.1 การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยหลังการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งผู้วิจัยจะทำการเปิดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ฟัง เพื่อประเมินว่าข้อมูลที่ได้รับในขณะที่สัมภาษณ์นั้นมีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ รวมถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของผู้ให้ข้อมูลได้ตาม จุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการปรับปรุง การสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป และหลังจากการสัมภาษณ์ในแต่ละวันผู้วิจัยจะทำการถอดความจากเทป การสัมภาษณ์อย่างละเอียด แบบคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค หากพบว่าข้อมูลยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ครบคลุมทุกประเด็น ผู้วิจัยจะทำการนัดผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนั้นใหม่อีกครั้ง

3.4.2 การวิเคราะห์เนื้อหาภายหลังการเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นกิจกรรม ที่ดำเนินการต่อเนื่องจากการสัมภาษณ์อาจารย์ทั้ง 31 คน เสร็จสิ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.4.2.1 การแปลงคำสัมภาษณ์ให้เป็นเนื้อหา เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ให้ ข้อมูลครบถ้วนทุกท่านแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำเครื่องบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์ของอาจารย์แต่ละ ท่านมาถอดความแบบคำต่อคำ (Verbatim) ทั้ง 31 คน โดยผู้วิจัยประมวลผลออกมาเป็นเอกสาร จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมประมวลผลคำ (Word Processing Program) และจัดเก็บคำสัมภาษณ์เป็น เนื้อหาในรูปแบบของแฟ้มเอกสาร (Document File) เป็นจำนวน 31 ชุด เพื่อความสะดวกในการอ่าน ข้อมูล การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

3.4.2.2 ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.2.3 ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ รวมถึงอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุป และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัยในส่วนของข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ รวมถึงอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยใช้ “การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า” (Triangulation) เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล รวมถึงสามารถประเมินคุณภาพของข้อมูลว่าเพียงพอต่อการนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาของการวิจัยได้ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทุกครั้ง การตรวจสอบสามเส้าที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ (สุภางค์ จันทวานิช, 2557)

(1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ ว่ามีความเหมือนหรือสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้มีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่ง ดังต่อไปนี้

(1.1) ด้านบุคคล ใช้การสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน จากอาจารย์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่กำลังทำผลงานทางวิชาการ ที่อยู่ต่างคณะวิชาและต่างสาขาวิชา เพื่อตรวจสอบว่า ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

(1.2) ด้านสถานที่และเวลา เป็นการสัมภาษณ์อาจารย์กลุ่มตัวอย่างในสถานที่และเวลาที่ต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ต่างสถานที่และต่างเวลากัน ข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่

(1.3) ด้านเอกสาร เป็นการตรวจสอบจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้แก่ สถิติการเข้าใช้บริการ สถิติการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ สถิติการขอใช้ห้องค้นคว้าเพื่อทำผลงานทางวิชาการ และสถิติการให้บริการงานตอบคำถามและช่วยค้นคว้า เพื่อตรวจสอบว่าอาจารย์มีพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์หรือไม่

3.4.2.4 แปลงคำสัมภาษณ์ให้เป็นเนื้อหา เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์นิสิตที่ให้ข้อมูลแล้วเป็นขั้นตอนการนำเสียงสัมภาษณ์มาถอดความแบบคำต่อคำ โดยนำมาจัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมประมวลคำ (Word Processing program) เพื่อแปลงคำสัมภาษณ์ให้เป็นเนื้อหาในรูปแบบของแฟ้มเอกสาร

3.4.2.5 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Verifying) เป็นขั้นตอนการนำแฟ้มเอกสารที่ได้จากขั้นตอนการแปลงคำสัมภาษณ์ให้เป็นเนื้อหา มาพิสูจน์อักษรเปรียบเทียบกับเสียงจากการบันทึกคำสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันความถูกต้องของเนื้อหา

3.4.2.6 การเข้ารหัสข้อมูล (Data coding) เป็นขั้นตอนการลดทอนข้อมูลหรือแยกย่อยข้อมูลเพื่อสะดวกในการจำแนก จัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ หรือสภาพอุปสรรค โดยผู้วิจัยได้ใช้ คำสำคัญ (Keyword) ในการจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และกำหนดรหัส (Code) เพื่อใช้แทนกลุ่มของเนื้อหาที่จะนำมาวิเคราะห์ และข้อมูลที่ไม่ได้เข้ารหัสจะเป็นข้อมูลที่ไม่นำมาวิเคราะห์ เนื่องจากไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ หรือสภาพอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

3.4.2.7 การแปลผลจากข้อมูลที่เข้ารหัสแล้ว เป็นขั้นตอนการแสดงผลข้อมูล (Data display) โดยการตีความข้อมูลจากรหัสข้อมูลด้วยวิธีอุปนัย (Induction) โดยสรุปเป็นประเด็นคำพูดจากการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศหรืออุปสรรคการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3.4.2.8 การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and verification) เป็นการสังเคราะห์และตีความข้อมูลที่ปรากฏขึ้นจากการแปลผลข้อมูลแบบอุปนัยเพื่อสรุปเป็นพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศหรือสภาพอุปสรรคการแสวงหาสารสนเทศในการทำผลงานทางวิชาการของ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธานี, 2546)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

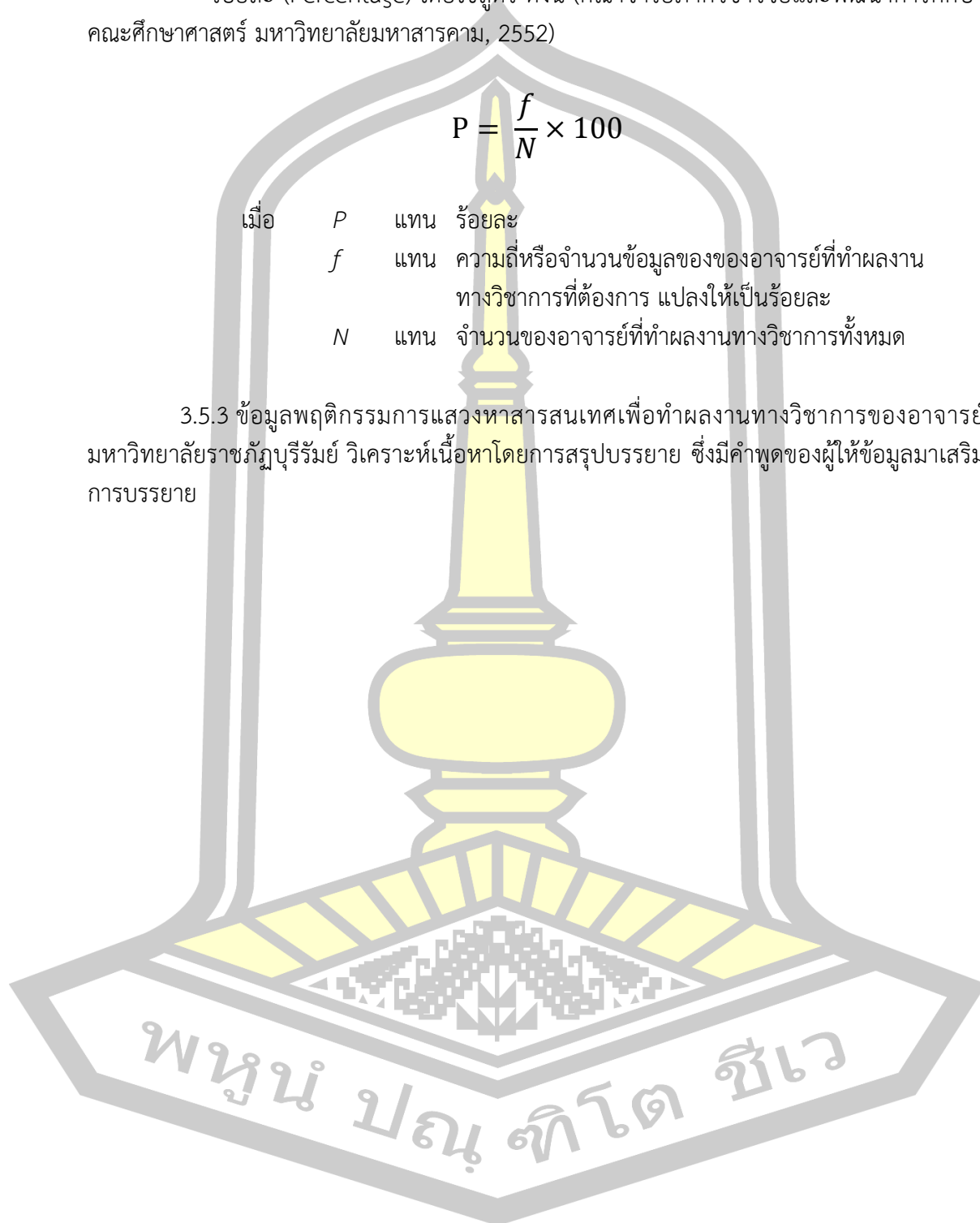
3.5.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่หรือจำนวนข้อมูลของของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการที่ต้องการ แปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการทั้งหมด

3.5.3 ข้อมูลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วิเคราะห์เนื้อหาโดยการสรุปบรรยาย ซึ่งมีคำพูดของผู้ให้ข้อมูลมาเสริมการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และเพื่อศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกนำเสนอเรียงตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์
- 4.4 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แทนคำตอบตามตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

สัญลักษณ์	ความหมาย
A	ผู้ให้สัมภาษณ์
S	การเริ่มต้น (Staring)
C	การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining)
B	การสำรวจเลือกดู (Browsing)
D	การแยกแยะ (Differentiating)
M	การตรวจตรา (Monitoring)
E	การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting)
V	การตรวจสอบ (Verifying)
End	การจบ (Ending)
Per	คุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Characteristic)
Eco	อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ (Economic barrier)
Soc	อุปสรรคทางสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/interpersonal Barrier)

ตาราง 1 (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย
Env	อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมหรือจากสถานการณ์ (Environmental/situational)
Inf	ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteristic)
N	จำนวนของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการทั้งหมด

4.2 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ อายุงาน ประเภทผลงานวิชาการ และคณะวิชา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N =31)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	61.29
หญิง	12	38.70
อายุ		
30-40	15	48.39
41-50	14	45.16
51-60	2	6.45
ระดับการศึกษา		
ปริญญาโท	22	70.97
ปริญญาเอก	9	29.03
ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	27	87.09
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	9.68
รองศาสตราจารย์	1	3.22

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N =31)	ร้อยละ
อายุงาน		
5-10	16	51.61
11-15	9	29.03
16-20	6	19.35
ประเภทผลงานวิชาการ		
เอกสารประกอบการสอน	24	40.00
เอกสารคำสอน	4	6.67
วิจัย	13	21.67
ตำรา	19	31.67
คณะวิชา		
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		
สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีฯ	5	16.13
สาขาวิชาเคมี	1	3.23
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์	1	3.23
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา	1	3.23
คณะเทคโนโลยีการเกษตร		
สาขาวิชาประมง	1	3.23
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	1	3.23

4.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พบพฤติกรรม 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การเริ่มต้น (Staring)
- 2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining)
- 3) การสำรวจเลือกดู (Browsing)
- 4) การแยกแยะ (Differentiating)

- 5) การตรวจตรา (Monitoring)
- 6) การดึงสารสนเทศ (Extracting)
- 7) การตรวจสอบ (Verifying)

4.3.1 การเริ่มต้น (Starting) จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ พบว่าอาจารย์มีพฤติกรรมในการเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ในขั้นตอนของการเริ่มต้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

4.3.1.1 การเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากเรื่องที่ตนสนใจ หรือมีพื้นฐานความรู้เดิม (S1) โดยเป็นการเริ่มต้นจากสิ่งที่ตนเองสนใจ ซึ่งความสนใจอาจเกิดขึ้นจากการอ่านค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ จนเกิดแนวคิดขึ้นมา เช่น การอ่านหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และนำข้อมูลที่สืบค้นได้จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกหัวข้อในการทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า อ่าน การรีวิว ทบทวน ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“เริ่มแรกเราต้องหาอ่านจากวารสารทางวิชาการ ในห้องสมุดเรานี้จะมีวารสาร ไม่ว่าจะเรื่องเป็นเคชการเกษตร เมืองไม้ผล เทคโนโลยีชาวบ้าน นี่ก็จะเป็นเรื่องเขารวมปัญหาของเกษตรกรไว้ ในวารสารพวกนี้ เราจึงเอาปัญหาพวกเรานี้มาตั้งเป็นชื่อเรื่อง ศึกษาмаแก้ปัญหาแล้วหาวิธีการบางอย่างเป็นเรื่องของชาวบ้าน แต่เราเป็นนักวิชาการเราจะทำไงให้เป็นเชิงวิชาการ เราจึงเอาความรู้จากสิ่งเหล่านี้มาใช้ในการเพื่อมาเขียนเป็นงานวิจัย นี่แหละจึงมีวารสารที่ผมดูหลายเรื่อง” (A2)

“มีการรีวิว มีทบทวนค่ะ คือตรวจเอกสารอ่านงาน แล้วก็อ่านพวกงานวิจัยของวารสารต่างๆ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นวารสารที่เกี่ยวกับด้านเกษตรก็จะดูของ ม.เกษตร ม.ขอนแก่น มหาลัยใหญ่ๆ ค่ะ ม.เชียงใหม่ อย่างคณะเกษตร ของมหาลัยเชียงใหม่ มหาลัยขอนแก่น หรือว่าวารสารของกรมการข้าว เพราะว่าเค้าเกี่ยวกับด้านข้าวโดยตรง แล้วก็ search ใน Open Access ของ journal ต่างๆ ก็มาอ่านดูว่าตอนนี้เค้าทำไปถึงไหนแล้ว เราควรจะทำขนาดไหนในประเทศไทยเรา” (A19)

นอกจากนี้อาจารย์ยังมีการเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศ จากการที่มีความรู้พื้นฐานเดิมในเรื่องนั้นอยู่แล้ว ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในการสอน และองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาและการทำวิจัยในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า สอน เชี่ยวชาญ ชำนาญ ถนัด เรียน ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ตัดสินใจเลือกวิชาอนุพันธ์ทางการเงินเพราะเราสอนทุกปีแต่เราความแม่นยำเราอาจจะยังมีไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ ส่วนตำราเราเลือกการบริหารการเงินเพราะว่าเป็นวิชาเอกของเราและ เราคิดว่าวิชานี้เราแม่นยำที่สุดแล้ว” (A1)

“สอนมาหลายปี แล้วเราเริ่มมีความชำนาญเชี่ยวชาญ เราก็เลยเลือกตัวนี้เป็นตัวตำรายาวิชาทฤษฎีองค์การ ส่วนการจัดการสำนักงานก็เป็นอีกวิชาหนึ่งที่เราก็นสอนเช่นเดียวกันคือ มองทั้งคู่ก็มีความถนัดทั้งคู่ค่ะ” (A3)

“เป็นงานที่สอน เป็นวิชาที่สอนอยู่แล้วเมื่อเป็นวิชาที่สอนอยู่แล้ว ก็เลือกวิชาที่เราคิดว่าถนัดที่สุดมาทำ ก็หาข้อมูลว่าวิชาเหล่านี้ มันจะต้องประกอบไปด้วยหัวข้ออะไรบ้าง และทีนี้ถ้าเราคิดว่าเรามีหัวข้อมากพอก็ลงมือทำ” (A4)

“เพราะว่าสอนอยู่แล้ว เป็นวิชาที่ตัวเองถนัดและก็สอนมาตลอดค่ะ เหมือนเป็นวิชาตัวเองและมันเป็นเนื้อหาที่มีปฏิบัติด้วยและมีทฤษฎีด้วย และก็เป็นที่อยู่ในหลักสูตรอยู่แล้ว คิดว่ามันน่าจะทำได้ดีในส่วนของตัวเองเพราะว่าสอนอยู่แล้ว” (A5)

“ผมสอนมานานตามกำหนดเกณฑ์เขา สองตัวเนื้อหาในรายวิชาผมมีเอกสารที่ถูกรวบรวมไว้แล้ว ผมมีตำราอยู่ส่วนหนึ่งนะเอกสารประกอบจากที่เราไปเก็บมาจากที่นั่นที่นั่นจากหนังสือเขาบ้างจากอินเทอร์เน็ตบ้าง เรารวบรวมไว้ซึ่งมันมีความเป็นไปได้ในการที่จะรวบรวมมาเป็นเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาผม ก็คือเป็นวิชาที่ผมสอนมานานอันที่ 2 ผมมีข้อมูล มีเอกสาร มีตำราที่พอจะนำมาเป็น เขาเรียกนำมารวมกันให้เป็นเอกสารประกอบการสอนได้นี้แหละครับที่เห็นหลัก ๆ” (A7)

“ก่อนหน้าที่จะมาเป็นอาจารย์ได้เป็นโปรแกรมเมอร์มาก่อนและเขียนโปรแกรมภาษา JAVA แล้วพอมาสอนก็ได้ใช้ JAVA ในการเรียนการสอนตอนทำแล็บก็เลยเลือกมาทำเพราะว่ามันเป็นภาษาที่เราถนัด และเผื่อเด็กเอาไปใช้ในการที่จะศึกษาเพิ่มเติมด้วย เพราะ JAVA เป็นภาษาที่เขาสำรวจมาแล้วพบว่าภาษาอันดับหนึ่งในวงการเขียนโปรแกรม ก็เลยเลือกวิชานี้เพราะเคยมีประสบการณ์ในการใช้ในการทำงาน” (A8)

“เป็นวิชาที่ผมสอนมาจะ 10 ปีแล้วครับก็เลยทำตำราทางด้านนี้ เพราะว่าเรามีความรู้ในเรื่องนี้ มีความถนัด ความเชี่ยวชาญ แล้วเกณฑ์การทำผลงานทางวิชาการเขาก็ให้เราทำในสาขาวิชาที่เราสอนอยู่แล้วด้วย ก็เลือกทำสองเรื่องนี้ครับ” (A9)

“ก่อนที่จะมาเป็นอาจารย์เคยเป็นช่างซ่อมคอมพิวเตอร์มาก่อน เราจึงรู้ว่ากระบวนการในการซ่อมคอมพิวเตอร์เราต้องรู้ทั้งระบบ Hardware และ Software มันต้องไปคู่กันตลอด พอมันพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ เราเป็นช่างเราก็ต้องเรียนรู้ว่ารุ่นที่ใหม่มีอะไรบ้างเราถึงจะไปดูแลหรือบำรุงรักษาได้ หรือให้เหตุผล หรือจะไปสอนเด็กได้ว่าถ้าเป็นรุ่นนี้คุณต้องสังเกตอะไร ต้องดูยังไง ทำไมต้องใช้รุ่นนี้ เพราะอะไร นี่คือเหตุผลว่าทำไมผมถึงเลือกวิชานี้ และอีกอย่างคือรายวิชานี้คนจะศึกษาน้อย คนจะไม่ค่อยเข้าใจ ก็จะดูตามอินเทอร์เน็ต คือดูแบบผิวเผินไป พอดูแบบผิวเผินมันจะตอบโจทย์บางโจทย์ไม่ได้ บางคนซื้อเครื่องไปแล้วไหนว่ามันเล่นได้ เป็นเพราะอะไร มันก็เลยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมา” (A13)

“เป็นวิชาที่ค่อนข้างมีความเชี่ยวชาญมากกว่าคิดว่ามันสามารถทำเอกสารตำราออกมาได้ดีกว่าวิชาใหม่ ๆ ที่ไม่เคยสอนครบก็เลยเลือกวิชาที่สอนมา ก็เท่ากับว่ามีประสบการณ์ในการสอนมีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้มากกว่าก็เลยเลือกขึ้นมา” (A14)

“พอดีสอนอยู่ด้วย สอนในรายวิชานี้ก็เลยเอารายวิชานี้มาทำเพิ่มเติมเป็นเอกสารประกอบการสอน และก็จะทำตำราพ่วงด้วย เพราะว่าทางครุศาสตร์เขาประมาณว่าให้ทำผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทางรายวิชาเกี่ยวข้องกับครูก็เลยเลือกวิชาภาพพิมพ์สำหรับครู” (A16)

“ตอนเรียนตอน ป.โท ป.เอก เรียนพีชไร่ แล้วก็ทำวิจัยเกี่ยวกับข้าวมาโดยเฉพาะก็เลยคิดว่าน่าจะศึกษาเรื่องข้าวให้มันถ่องแท้ เนื่องจากว่าจบพีชไร่ ที่ ม.ขอนแก่น กับ ม.เชียงใหม่ มา ทำด้านข้าวได้เมล็ดพันธุ์ได้ผลผลิตข้าว ก็จะมาศึกษาให้มันละเอียดขึ้น ต่อยอดงานเดิมค่ะ” (A19)

“ก็มีความชอบอยู่แล้วก็มีความรู้แล้วละว่าเออเราทำได้ แล้วเรารู้ว่าเราสอนมาหลายปีด้วยแล้วเรารู้ว่าจะเอาข้อมูลมาจากไหนเราจะอะไรยังไงอะไรประมาณนี้เราก็จะพอรู้ครับ” (A20)

“มันเป็นวิชาเดียวที่ผมสอน สอนมาตลอดตั้งแต่เข้ามาทำงานที่นี่ ก็คืออีกหนึ่งวิชาหนึ่งคือประวัติศาสตร์ แต่สังคมเขาปรับโครงสร้างแล้วไม่มีแล้ว ถ้าง่าย ๆ ที่สุดก็คือเป็นวิชาที่สอนมาตลอด มันจะง่ายในการที่เราสอนด้วยแล้วก็แสดงผลงานด้วย คือเราอยู่กับมันมา 5-6 ปีแล้วครับ อยู่กับเนื้อหาเราก็จะมีพื้นที่เวลาค้นเอกสารแล้วก็ต้องเขียนอะไรยังไง” (A21)

“เราสอนประจำอยู่แล้วทั้งภาคปกติ และภาคเสาร์-อาทิตย์ ถึงภาคการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไปที่เราเรียกว่าภาค กศ.บป. และได้บรรยายในระดับชั้นปริญญาโทด้วย ปริญญาโทนี่ก็คือจริยธรรม เอกสารก็คือวิชาการระบบบริหารราชการไทยก็เหตุผลหลักก็คือสอนประจำครับ ส่วนในการเลือกใช้จริยธรรมสำหรับนักบริหารก็คือ หนึ่งก็คือก็ได้สอนด้วยทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท อีกเหตุผลหนึ่ง เนื่องจากว่าผมได้มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต การบวชเรียนมา เมื่อเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพการเป็นอาจารย์น่าจะเขียนเรื่องนี้ได้ดีกว่าในหมวดวิชาอื่นครับ” (A22)

“เรามาทำงานตรงนี้ประมาณ 10 กว่าปี เกือบ 20 ปี เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะใช้ความรู้ความสามารถเราในการสร้างองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ เราควรจะทำอะไรนะ ก็พบว่าในงานเชิงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นยังไม่มีใครรวบรวมศึกษาและบันทึกอย่างเป็นระบบก็เลยมาจับเรื่องของกรเกี่ยวกับอุโบสถพื้นถิ่น พวกวัดเก่า ๆ บ้านเรือนเก่า ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ครับ เพื่อศึกษาเรื่องของรูปแบบทางสถาปัตยกรรม โครงสร้างวัสดุ หน่ะครับ เพื่อเอามาทำเป็นงานวิจัยหรือตำรา อันนี้ก็เป็นแรงบันดาลใจว่า เรามาทำงานตรงนี้ก็ต้องการให้มันเกิดประโยชน์ให้กับองค์ความรู้ในจังหวัดครับ ก็พยายามสร้างงานที่เป็นประโยชน์เพื่อได้เอามาใช้ประโยชน์ต่อท้องถิ่น” (A23)

“ส่วนเหตุผลที่เลือกหัวข้อนี้ก็เพราะว่า ได้ลงพื้นที่หมู่บ้านโคกเขา หมู่บ้านโคกเขาจะเป็นหมู่บ้านประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ประวัติศาสตร์ตรงนี้คือ เดิมจะเป็นหมู่บ้านของคอมมิวนิสต์สมัยก่อนเมื่อ 14 ตุลาคม 2516 ก็จะมีเข้าไปในป่าเพราะว่ารัฐบาลเขาปราบปรามก็พากันหนีเข้าป่า พอหนีเข้าป่าเสร็จเรียบร้อยแล้วก็มีช่วงที่ผ่านพ้นไปแล้ว กลุ่มคนพวกนี้ก็ออกมาจากป่าก็คือมาร่วมพัฒนาชาติไทย วางอาวุธเพื่อมาอยู่หมู่บ้านโคกเขาซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์เราด้วย ซึ่งตรงนั้นมีประวัติศาสตร์หลายอย่างพอไปเจอตรงนั้นก็น่าสนใจ” (A24)

“ส่วนหนึ่งมาจากหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องสอน และพอได้มาศึกษาค้นคว้าหรือจากประสบการณ์ตรงที่ไปดูแหล่งน้ำ สำนวความหลากหลายชนิดของแหล่งน้ำ จึงทำให้ชอบก็เลยต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการเรียนการสอน เมื่อจำเป็นต้องหาข้อมูลก็คิดว่าควรจะเรียบเรียง แล้วก็นำมาเขียนเป็นเอกสารประกอบการสอน” (A26)

“เลือกทำในวิชาที่เราถนัดครับ ก็จะทำให้เราเขียนงานออกมาได้ดีถ้าเราถนัด มีความรู้ในเรื่องนั้นครับ” (A27)

“เป็นความถนัด เป็นวิชาที่เราใช้สอนอยู่แล้ว เพราะว่ามันเก็บมันก็รวบรวมข้อมูลได้ง่าย ”

(A28)

“วิชา Visual Programming พอดีสอนอยู่แล้วค่ะ ก็เลยเลือกเอาวิชานี้” (A29)

“ก็ตามศาสตร์ตัวเองเนาะ ตามศาสตร์ที่ตัวเองเรียนมา อย่างผมก็คือเรียนวรรณคดีอังกฤษ พอมาจะตัดสินใจทำผลงานทางวิชาการก็ อันแรกที่ผมตัดสินใจทำก็คือเอกสารประกอบการสอนเป็น วรรณคดีเบื้องต้น” (A30)

“เราสอนจนชำนาญ ก็คือเราสอนมาทุกภาคเรียนจนชำนาญแล้ว คือเหตุแรกที่เราเลือก เหตุผลที่ 2 คือเลือกวิชาที่มันสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน ซึ่งทางด้านศาสตร์คอมพิวเตอร์ สอดคล้องคือ หนึ่งนักศึกษา ก็ e-commerce ได้ จึงเลือกเอกสารประกอบการสอนเป็นวิชาเครือข่าย ทางสังคม ส่วนตำราจะเป็นวิเคราะห์และออกแบบระบบ ซึ่งมันจะเป็นพื้นฐานของทุกวิชาที่ไม่ว่าจะอยู่ในยุคไหนหรือสภาพแวดล้อมยังไงก็ต้องมีวิชานี้” (A31)

4.3.1.2 เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากการแนะนำของบุคคลอื่น (S2) โดยเริ่มจากการ พูดคุยกับอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องในศาสตร์หรือในเรื่องที่ตนสนใจและอยากทำ โดยอาจารย์จะทำการขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการเลือกหัวข้อที่มีไว้ในใจแล้ว เพื่อประกอบการ ตัดสินใจในการเลือกหัวข้อ ในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะ กำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ปริญญา แนะนำ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ตอนแรกมีเรื่องอยู่ในสมองหลายเรื่องเพราะตัวเองสอนหลายวิชา ก็เลยรวนคิดไม่ออก ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเลือกเรื่องอะไรดี วันหนึ่งก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ก็มีโอกาสดำเนินการที่วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มาให้ความรู้ในวันนั้น ท่านก็ให้คำปรึกษาแนะนำถึงจุดเด่นของแต่ละวิชาที่เราสอน แล้วท่านก็แนะนำว่าให้สังเกตตัวเองว่าใน เรื่องที่คิดไว้หลาย ๆ เรื่องมีเรื่องไหนที่ทำแล้วก้าวหน้าไปกว่าเดิมมากที่สุด แสดงว่าเราชอบเรื่องนั้น และให้เลือกเรื่องที่เราสามารถจะอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ ก็เลยตัดสินใจได้ค่ะ” (A25)

4.3.1.3 เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากปัญหาที่พบ (S3) เป็นการพบประเด็นต่าง ๆ จากปัญหาที่อาจารย์ประสบพบด้วยตนเองที่อาจเกิดจากการสอนนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ การลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง หรือเป็นปัญหาที่ได้รับการบอกเล่าจากบุคคลอื่นที่ต้องการให้ช่วยแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ห้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า อุปสรรค ปัญหา บอก ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ก็เอาปัญหาอุปสรรคในการเรียนการสอนว่าในทักษะตรงนี้ทำไมมันเล็งบอลไม่ได้ทำไมมันจับบอลไม่ได้เอาตรงนี้แหละมาเขียนเป็นแบบฝึกทักษะ มันก็เลยมีแรงจูงใจเด็ก 18 19 ปี ถ้าเราจะจัดโปรแกรมที่เหมาะสมกับเขานี้เราต้องมีเอกสารละ จากการเรียนการสอน 10 ปีมานี้มันมองเห็นปัญหาทักษะว่าทำไมเด็กมันเล็งบอลไม่ได้ ทำไมเด็กมันเตะบอลไม่ได้ ตะกร้อมันยังเตะไม่ถึง 10 ครั้งเลยแล้วยังมาเรียนทางด้านพลະบางที่เราก็มีความตกใจ” (A6)

“งานวิจัยที่ผมจะยื่นนี้มันเกิดมาจากการแก้ปัญหาของผู้เรียนของผมด้วยส่วนหนึ่ง และก็ความสนใจของผมด้วยส่วนหนึ่ง ก็คือที่ผมทำวิจัยในชั้นเรียนพูดถึงเรื่องของ Flipped Classroom ภาษาไทยมันแปลว่าห้องเรียนกลับด้าน คือในห้องเรียนสอนแบบหนึ่งเด็กกลับไปบ้านก็ทำอีกแบบหนึ่ง เช่นการบ้านอย่างนี้ก็ปรับอย่างให้เด็กเรียนที่บ้าน และให้มาทำการบ้านที่ในโรงเรียนอย่างนี้ เพราะวิธีการอย่างนี้ผมเอาไปใช้แล้วมันเริ่มได้ผล ผมก็สนใจที่จะค้นคว้ามากขึ้นและมีการทดลองใช้อยู่บ่อยจนเริ่มมาสังเคราะห์ให้มันเป็นโมเดลที่เป็นของเราครับ” (A7)

“จากการลงพื้นที่ครับ ลงพื้นที่ในชุมชนเขามีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการน้ำ เราก็เลยทำนวัตกรรมขึ้นมาช่วยในการจัดการน้ำในหมู่บ้านชุมชน หนึ่งครับ” (A17)

“ตอนนั้นทางนายกประพันธ์ เบญจสุข ท่านอยากอยากพัฒนาองค์กรก็คือเจ้าหน้าที่ในเทศบาลหนองกี่ซึ่งผมรู้จักกับท่านนายก ก็คือทำกับพ่อค้าแม่ค้าในตลาดหนองกี่ ก็เลยเป็นการไปลงพื้นที่ และก็คุยกับท่าน ท่านก็เลยบอกว่าอยากให้อยากอุดประชาชนในตลาดพร้อมกับในเทศบาล ท่านต้องการให้สื่อสารได้ ก็เลยให้ผมมาพัฒนาเรื่องความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของเจ้าหน้าที่เทศบาลหนองกี่และพ่อค้าแม่ค้าเทศบาลหนองกี่” (A30)

4.3.2 การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นกิจกรรมที่อาจารย์สำรวจเลือกดูสารสนเทศที่ต้องการหรือสนใจอย่างกว้าง ๆ จากแหล่งสารสนเทศที่ตนเองพิจารณาแล้วว่ามีความน่าเชื่อถือ มีทั้งแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันและแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์หรือฐานข้อมูลต่าง ๆ และมีการสำรวจเลือกดูจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสืออีกด้วย ส่วนใหญ่อาจารย์จะทำการสำรวจเลือกดูสารสนเทศผ่านทางเว็บไซต์มากที่สุดเพราะเป็นแหล่งสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สามารถเข้าถึงได้โดยไม่เสียเวลาเดินทาง จากการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งลักษณะของการสำรวจเลือกดูสารสนเทศของอาจารย์ออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

4.3.2.1 การสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน (B1) จากการสัมภาษณ์อาจารย์ ในการสำรวจเลือกดูสารสนเทศเพื่อใช้ในการทำผลงานทางวิชาการ จากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันนั้น สามารถแบ่งออกเป็นแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และแหล่งสารสนเทศภายนอก ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาโดยอาจารย์จะมีการสำรวจเลือกดูสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อพบว่าไม่มีสารสนเทศที่ตนเองต้องการ และสารสนเทศที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ หรือไม่ตรงกับความต้องการ อาจารย์จึงจะทำการแสวงหาสารสนเทศในแหล่งอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ห้องสมุดเรา ห้องสมุดของเรา ตั้งคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“อันดับแรกเลยคือห้องสมุดเราหาจากหนังสือเลย ต้องเอาจากหนังสือให้เป็นรูปร่างขึ้นมา ก่อนแล้วก็ เริ่มหาจากเว็บไซต์คะ”(A12)

“ส่วนใหญ่เราก็จะจดหมายเลขไปแล้วก็จะถามเค้าว่าอยู่ชั้นไหน แต่หลายเดือนแล้วที่ไม่ค่อยได้ไป แต่ก็จะมีให้เจ้าหน้าที่ช่วยค้นหาให้ก่อนแล้วค่อยไปเอา” (A19)

“ที่ผ่านมามีใช้วิธีค้นจากห้องสมุดของเราแล้วก็ Thai Lis แล้วก็ศูนย์หนังสือที่เราอยากจะได้ เราไปหาศูนย์หนังสือ แล้วก็ไปเลือกค้นหาหนังสือที่เราสนใจในเรื่องที่เราจะเอามาเขียน เมื่อเจอเมื่อเห็นว่ามันน่าจะมีประโยชน์เราก็ซื้อมาเป็นของตัวเองครับ” (A22)

“ค้น ก็คือห้องสมุดเรานี่แหละ เราค้นไปก่อนบางทีเราก็ค้นไม่เจอหรือไปดูที่ห้องสมุดเลย ก็เจอ คือก็เจออยู่แต่ว่าเรื่องมันจะน้อยมันอาจจะไม่ค่อยอัปเดตเท่าไร”(A28)

อาจารย์จะมีการสำรวจหาทรัพยากรสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน ภายนอกมหาวิทยาลัย เนื่องจากแหล่งสารสนเทศบางแห่งมีสารสนเทศเฉพาะด้าน แหล่งสารสนเทศ นั้น ๆ มีสารสนเทศที่อาจารย์ต้องการ หรืออาจารย์กำลังศึกษาต่อในสถาบันนั้น ๆ โดยมีทั้งการสำรวจ หาทรัพยากรสารสนเทศผ่านระบบออนไลน์แล้วขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่อยู่ใกล้แหล่ง สารสนเทศนั้น ๆ หรือเดินทางไปสืบค้นด้วยตนเองเพราะกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันของแหล่ง สารสนเทศ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า มหาวิทยาลัยอื่น ห้องสมุดอื่น ศูนย์หนังสือ ร้านหนังสือ ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ใช้ของมหาวิทยาลัยเกษตรครับ ถามว่ามหาวิทยาลัยอื่น ไปไหมก็ อย่างว่ามันไม่ได้ตรงส เป็คเรา คือเกษตรมันเรื่องดินเรื่องปุ๋ย เกษตรมันตรงเป็นเรื่องดินเรื่องปุ๋ย เรื่องพืชเรื่องสัตว์อย่างนี้มัน เป็น เป็นเรื่องที่เรารู้จัก เรื่องข้าวอย่างนี้ เราจะไปจุฬาข้าวจุฬามันไม่มีหรอก จุฬาไม่มีใช้ไหม ถ้าเรา ไปมหาลัยอะไร สงขลานครินทร์ก็ มันก็ไม่ใช้ ใช้ไหม ก็ต้องหาแหล่งที่มันค้นได้ง่าย และความ เคลื่อนไหวมันตลอด” (A2)

“ห้องสมุด ทุกห้องสมุดที่เราคิดว่ามีศาสตร์ทางนั้น อย่างเช่นของพี่ก็จะเป็นห้องสมุด ธรรมศาสตร์ ห้องสมุด ม.ขอนแก่น และก็ห้องสมุดของเราและที่ที่พอดีที่เรียนอยู่ด้วยก็ห้องสมุดของ ม.บูรพา พี่ก็จะใช้หลัก ๆ ก็อยู่ประมาณนี้ เข้าไปดูห้องสมุดว่ามันมีเล่มนี้อยู่ไหมและมันมีหัวข้อลักษณะ นี้อยู่ไหม” (A4)

“มี 2 ที่ ที่เคยไปมาก็มีศูนย์หนังสือจุฬา มทส. และห้องสมุดของพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบังเพราะผมเรียนที่นั่น” (A11)

“ส่วนใหญ่จะเป็น มศว. ที่ไปเพราะว่าเป็นศิษย์เก่าที่นั่นแล้วก็ไปที่อื่นของเกษตรก็ไปบ้าง ครบแล้วก็หลัก เลยกี่จะดูในทางอินเทอร์เน็ตด้วยเพราะห้องสมุดพวกนี้เป็นห้องสมุดออนไลน์ที่ สามารถเข้าไปดูใน มศว. ก็ได้เข้าไปดูในเกษตรก็ได้ จะเข้าไปดูในจุฬาก็ได้ครับเข้าได้หมดครับเราอยาก ได้หนังสืออะไรเราก็หาทางออนไลน์ แล้วก็ใช้เพื่อนบ้าง ใช้รุ่นน้องบ้างใช้ใครบ้างยืมมาให้ก็ประมาณนี้” (A14)

“ห้องสมุดที่อื่นก็จะใช้ของ มศว. และก็จุฬา ทั้ง Search ผ่านออนไลน์และก็ไปด้วยตัวเอง” (A25)

“ห้องสมุดที่อื่นที่ผมใช้บริการก็จะเป็นของ ศิลปากรของนิค้ำ อย่างนี้ครับ คือบางครั้งผม ไม่ได้ไปใช้เองผมก็จะฝากเพื่อน ผมจะค้นหนังสือจาก ฐานข้อมูลออนไลน์ที่เขามี ผมก็จะฝากคนที่อยู่ ศิลปากร เอามาให้ผมหน่อยเรื่องนี้ ผมจะเขียนลิส ไว้เลย ที่นี้ถ้าผมอยากได้หนังสือที่นิค้ำ ผมก็เข้าไปที่ ห้องสมุดนิค้ำ ผมก็ลิสรายชื่อ หนังสือแล้วผมก็บอกเพื่อนที่ไม่ได้ส่งมาให้หน่อย อะไรอย่างนี้นะครับ ” (A27)

4.3.2.2 การสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากเว็บไซต์ (B2) จากการสัมภาษณ์พบว่า อาจารย์มีการสำรวจเลือกดูจากเว็บไซต์ใน 2 ลักษณะคือ สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเว็บไซต์ของหน่วยงานโดยตรง และสำรวจเลือกดูผ่านทางเว็บไซต์ Google เพื่อลิงค์ไปยัง แหล่งข้อมูลที่ตนเองต้องการ โดยการสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยตรงนั้น อาจารย์จะพิจารณาเลือกเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อาจารย์กำลังทำผลงานทางวิชาการ อยู่ และเลือกเว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศหรือระดับสากล ซึ่งผู้วิจัย จะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า เว็บไซต์ ชื่อเว็บไซต์ของหน่วยงาน เช่น ตลาดหลักทรัพย์ ห้องสมุด สกว. ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ก็จะเป็นเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์ เพราะว่าเราเป็นการเงินการธนาคาร อนุพันธ์ การเงินเป็นเรื่องที่ใหม่มากเกิดขึ้นมาไม่กี่สิบปี ดังนั้นหนังสือที่ออกมาในห้องตลาดเนี่ย ถ้าหนังสือแบบ Know how มันใช้ไม่ได้อยู่แล้วเนาะ อ่านเล่น ๆ ดังนั้นเราก็ใช้ตลาดหลักทรัพย์เป็นหลัก ซึ่งตลาด หลักทรัพย์เวลาเราอ้างอิงเขาถึงจะเป็นเว็บไซต์แต่มันก็มีความน่าเชื่อถือ ก็เลยต้องเป็นเว็บนี้” (A1)

“ถ้าเกิดงานทางด้านสังคมวิทยาหรืองานวิทยากรต่าง ๆ มันก็จะมีเว็บไซต์ของกระทรวงก็ เข้าไปดูว่ามันมีสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านั้นหรือเปล่า” (A4)

“เว็บของอินเทอร์เน็ตที่ผมหา อันแรกคือห้องสมุดของ สกว. เขามีงานวิจัย สองคือหาจาก google” (A30)

การสำรวจเลือกดูผ่านทางเว็บไซต์ Google อาจารย์จะใช้วิธีการพิมพ์คำสำคัญ หรือ เรื่องที่ตนสนใจและต้องการลงใน Browse ของ Google เพื่อลิงค์ไปยังแหล่งสารสนเทศที่ตนเอง ต้องการ เช่น แหล่ง วารสารออนไลน์ บทความ text book, e-book หรือฐานข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะ กำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า Google ลิงค์ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“Google ค่ะ คืออาจจะเป็นตัวแรกในการที่จะเข้าคอมพิวเตอร์ก่อน ก่อนที่จะไปเชื่อมโยงไปหาตัว Thailis ค่ะ” (A3)

“บทความส่วนใหญ่จะค้นจาก Google ค่ะ”(A8)

“ใช้ Google แล้วก็ลิงค์ไปแล้วเราก็เลือกดูมันมีทั้งบทความ มีทั้งวิจัย มีทั้ง text book มา เราก็เลือกดูตามนั้น” (A12)

“จะค้นผ่าน Google แล้วก็ไประบุว่าเป็น text book เป็น PDF File คือเจาะจงไปเลยว่าเราต้องการแบบนี้” (A13)

“ค้นจาก Google มันก็จะลิงค์เข้าไปหาข้อมูลเอกสารจากเว็บไซต์ที่มีข้อมูล ก็สามารถสืบค้นจาก Google ได้เลยค่ะ” (A15)

“มีการสืบค้นข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ต่างๆ เอกสารทางวิชาการของกรุงเทพฯ ใน google ค่ะ” (A26)

4.3.2.3 สืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (B3) โดยเป็นการสืบค้นเอกสารสนเทศที่ตนเองต้องการจากฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อค้นหาเรื่องที่น่าสนใจหรือเรื่องที่สามารถนำมาใช้ในการเขียนผลงานทางวิชาการของตนเองได้ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ฐานข้อมูล ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ชื่อฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ProQuest Scopus IEEE เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าเป็นทางสังคมศาสตร์ จะใช้ ProQuest มากกว่า เข้าไปมันก็เป็นไฟล์ .pdf มันมีอะไรบอกชัดเจนซึ่งมันสบายใจ มีความน่าเชื่อถืออยู่แล้ว” (A4)

“งานวิจัยที่ดีก็คือเกิดจากการ search จากทาง data best มาใหม่ ๆ หรือข้อมูลที่ Research อะไรที่ใหม่ ๆ ที่ฐานข้อมูลดี ๆ อย่างเช่นฐานข้อมูล Scopus Isi หรือว่า เขาเรียกว่า data best ที่มันค่อนข้างจะอัปเดตหน่อยนะครับ” (A10)

“ผมไปหางานของคนอื่นก่อนครับก็หาจาก IEE ส่วนใหญ่ กับ google ครับ” (A17)

“อันดับแรกเลยผมจะเข้าไปใน Thailis ก่อนเพราะ Thailis มันเป็นศูนย์ของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เราก็ค้นจากคำสำคัญนี้แหละ ก็จะใช้จาก Thailis เป็นหลัก อันดับแรกน่าจะเพื่อดูว่าในระดับอุดมศึกษามีงานวิจัยของนักศึกษา ทั้งอาจารย์ หรือบทความที่วารสาร ที่ Thailis ก็ สามารถค้นออกมาให้เห็นได้ครับ ก็ดูก่อนว่าสถานภาพของการศึกษาเรื่องนี้ที่เรามีมากน้อยขนาดไหนแล้วเขาทำไปแล้วได้ผลยังไง” (A23)

“ใน Science direct.com พอเราพิมพ์ว่า Science direct ทางวิทยาศาสตร์มันจะขึ้นให้ แล้วเราก็ใช้คีย์เวิร์ดที่มันเกี่ยวกับงานของเรานี่แหละเป็น Subject เป็นหัวข้อในการสืบค้นแล้วเราก็ดูไปเรื่อยๆ อันไหนที่มันเกี่ยวข้องกับงานวิจัยของเรา เราก็ดึงมาใช้ประโยชน์ สืบค้นโหลด paper pdf หรือว่าที่เค้าให้โหลดได้ที่เป็น Full text ในกรณีที่ว่าวารสาร ก็นำมาประกอบในการเขียนงานวิจัย”(A26)

“ฐานข้อมูลออนไลน์หลัก ๆ ก็จะใช้ Thailis เป็นส่วนใหญ่ถ้าเป็นฐานข้อมูล” (A7)

4.3.2.4 สืบค้นเลือกดูจากร้านหนังสือหรือศูนย์ หนังสือ (B4) อาจารย์หลายท่านเลือกที่จะสำรวจสารสนเทศที่ต้องการจากร้านหนังสือ เพราะต้องการซื้อหนังสือไว้เพื่อเป็นสารสนเทศส่วนตัวที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างทันทีทันใดเมื่อมีความต้องการใช้ อีกทั้งสามารถนำมาใช้เพื่อการสอนได้ด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ศูนย์หนังสือ ร้านหนังสือ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“บางที่ซื้อออนไลน์ก็มีอย่างพวกศูนย์หนังสือจุฬา ก็ดูผ่านเว็บเขาแล้วก็สั่งซื้อเอา เพราะจริงๆ เขาจะบอกว่าที่ไหนมันมี เราไปที่ร้านมันไม่มีเราก็ต้องซื้อออนไลน์ค่ะ” (A5)

“คือไปที่ศูนย์หนังสือจุฬา แล้วก็ไปดูหนังสือที่มันเกี่ยวกับที่เราจะทำหัวข้อก็คือซื้อมาหมดเลย” (A8)

“จะไปดูตามร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือจุฬาครับ เจอก็อธิบายเก็บไว้ครับเล่มไหนแพงมากซื้อไม่ไหวก็ค่อยเอามาเสนอรายชื่อให้ห้องสมุดซื้อให้ครับ เวลาที่เราจะเขียนก็ไม่ได้ไปหาอะไรเพิ่มเติม

เยอะ เพราะเรามีหนังสือเยอะแล้ว หนังสือที่ผมใช้จะหายาก ผมก็ซื้อไว้ตั้งแต่สมัยผมเริ่มสอนก็ซื้อมาเรื่อย ๆ ไปที่ไหนเจอก็ซื้อมาเก็บไว้ครับ”(A9)

4.3.3 การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการติดตามค้นคว้าหาสารสนเทศจากรายการอ้างอิง บรรณานุกรม ระหว่างเอกสารไปสู่สารสนเทศรายการอื่น ๆ หรือจากการติดตามสารสนเทศที่สนใจจากลิงค์ (link) บนเว็บไซต์ จากคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหา จากการสัมภาษณ์อาจารย์ในครั้งนี้พบว่า การเชื่อมโยงร้อยเรียงของอาจารย์มีเพียง การเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward Chaining) โดยอาจารย์จะทำการดูรายการอ้างอิง หรือบรรณานุกรม ที่ปรากฏอยู่บนเอกสารที่ตนมี แล้วจึงนำรายการดังกล่าวไปค้นเพิ่มเติม และติดตามสารสนเทศที่สนใจจากลิงค์ที่ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ที่ทำการค้นเจอ ซึ่งจากวิจัยในครั้งนี้พบว่าอาจารย์มีการเชื่อมโยงร้อยเรียง ใน 3 ประเด็น ดังนี้

4.3.3.1 การเชื่อมโยงโดยการพิจารณาจากรายการอ้างอิง และรายการบรรณานุกรม ท้ายเล่มของแหล่งสารสนเทศที่ค้นพบ (C1) และติดตามหาสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง (Backward Chaining) คือ ดูรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่นั้น ว่ามีสารสนเทศที่ต้องการหรือน่าติดตามหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า บรรณานุกรม อ้างอิง ดึงคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ดูรายการบรรณานุกรม หนึ่งก็คือดูที่ผู้เขียน ผู้เขียนที่เราคิดว่ามีประสบการณ์ถ้าทางด้านกีฬา จะมีอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางการสอน เราก็เอาชื่อผู้เขียนตรงนี้แหละมาค้นว่าเอกสารอาจารย์ชื่อนี้เขียนตำราแล้วกี่เล่ม บางท่านเขียนตำราออกมาเยอะมาก แต่ละปี ๆ ออกมาหรือสองปี ออกมาเล่มหนึ่งอย่างนี้ ก็มีการไปค้นหาเพิ่มเติม” (A6)

“สมมุติเราอ่านหนังสือซักเล่มหนึ่งเราเจอข้อสงสัยใช้ไหมสมมุติว่าเขาอ้างคน คนนี้เราก็จะดูในบรรณานุกรมเขาว่ายังไง และที่สำคัญก็คือเราสมมุติเราสงสัยเรื่องนี้เราอาจจะหา Full text จากชื่อเขาก็ดู จากในรายการบรรณานุกรมเป็นหลักเพื่อไปค้นเพิ่ม เขาก็จะมีอยู่ว่าอ้างใครสมมุติอ้าง ก ก็ไปดูชื่อว่าในบรรณานุกรมนาย ก นี้อ้างมาจากไหนที่ไหนเราอาจจะไปโหลดไฟล์ Full text ของเล่มนั้น ๆ ที่เขาอ้างเอามาอ่าน ก็จะมีทั้งที่เป็นตำราหรือที่เป็นงานวิจัยถ้าเป็นงานวิจัยนี่มันเข้าไปดู Full text เขาได้แต่ถ้าเป็นตำรา อาจจะต้องหาแนวทางอื่นเพื่อสอบถามคนเขียน อาจจะเมลไป” (A7)

“ก็เชื่อมครับ เวลาที่เรารีวิวอีกคนหนึ่งเขาจะดูสมมุติ ว่าผมรีวิวงานของ Mr. A ซึ่งเขาอ้าง Mr.B ซึ่งทำงานหรือมีงานวิจัยในลักษณะใกล้เคียงกันก็ค่อย ๆ คั่นต่อ เพื่อหาข้อสรุปหรือหาแนวทางที่ดีที่สุด นั่นคืองานวิจัย 1 เรื่องที่ออกมาในแต่ละรอบปี เราก็จะรีวิวงานมากกว่า 20 งาน” (A11)

“คือบางที่เราหาหนังสือมา 5 เล่ม 10 เล่ม มันไม่ได้พอที่เราจะกรองเอามาเขียนใช้ใหม่คะ เราก็จะไปดูที่บรรณานุกรมนี้แหละคะว่ามันมีเล่มไหนอีกไหมที่มันสามารถนำมาต่อยอดได้อีก อย่างนี้คะ ก็จะดูตามนั้น” (A12)

“คั่นตลอดเลยคะ แต่ว่าส่วนใหญ่ถ้าเป็นวารสารต่างประเทศเขามีการตรวจสอบแล้ว ที่นี้เวลาเราสืบค้นก็สืบค้นต่อจากเอกสารอ้างอิงของเขานี้ส่วนใหญ่ไม่มีผิดพลาดคะ” (A15)

“อ้อ ผมจะดูจากรายการอ้างอิงครับ (อ่านที่เนื้อหาพอเจออ้างอิง) แล้วก็ไปตามที่อ้างอิงที่อ่านเจอ” (A17)

“บางวารสารก็จะมีอ้างอิงมากก็จะมีมาค้นพอดูชื่อเรื่องที่เราน่าสนใจที่มันเกี่ยวข้องกับเราก็ searchย้อนกลับไปด้วยคะ เพื่อที่จะไปดูว่าเค้าทำอะไรแล้วเค้าเอาอะไรมาทำ มาพูด มาเขียน ก็จะ searchย้อนกลับไป” (A19)

“บางอย่างเราเห็นว่าบทความตัวนี้มันดีจังเลยอ่าวไว้แค่บรรทัดเดียวหรือสองบรรทัด เราอยากรู้ว่าจะเป็นยังไงเราก็ต้องสืบค้นต่อจากที่เขาอ้างอิง หรือบรรณานุกรมผมก็ทำ แล้วผมก็เข้าไปแล้วผมก็จะ print ฉบับเต็มออกมา” (A23)

“อย่างวิทยานิพนธ์ใช้ใหม่คะ มีบรรณานุกรมว่าเล่มนี้ ๆ ถามว่าพีได้คั่นต่อไปหรือไม่ พีคั่นคะแล้วจะจำได้ด้วยเล่มไหน ๆ แล้วเรามีเพื่อนต่างมหาวิทยาลัยหลายท่านถ้าที่ห้องสมุดเราไม่มีก็คั่นที่ห้องสมุดอื่น ก็ให้เพื่อนที่อยู่มหาวิทยาลัยอื่นช่วยดูให้ด้วยคะ” (A25)

“เราอยากรู้ว่าที่เราเอามา มันเขียนยังไง เขียนเรื่องอะไรเป็นหัวข้อ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้วบรรณานุกรมก็คือ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่เราหามันอยู่แล้ว เราก็มาหา หาเพิ่มเอาของเค้าไปคั่นเหมือนกัน” (A31)

4.3.3.2 การเชื่อมโยงสารสนเทศจากจุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ของแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในลักษณะของไฮเปอร์ลิงค์ (C2) โดยการคลิกลิงค์ที่ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ที่อาจารย์ค้นเจอเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เว็บไซต์ที่มีข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ลิงค์ คลิกลิงค์ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“บางทีมันจะมีแบบเขาอ้าง เขาจะมีห้อยลิงค์ที่เขาอ้างไว้บนเว็บแล้วก็มีลิงค์ ก็คลิกตามแต่ส่วนมากจะเป็นอะไรรู้ใหม่ จะเป็นบล็อกเป็นอะไรหละ เป็นหน้าเว็บธรรมดาที่เอามาอ้างไม่ได้” (A4)

“ก็จะมีใน Facebook ที่แนะนำ ลิงค์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มันเป็น ลิงค์ว่าที่นี่เข้าไป ลิงค์ นี้ๆ ก็เข้าไปตามนั้น” (A8)

“ส่วนใหญ่ถ้าไปอยู่ในเว็บพอเราดูเรื่องนี้มันจะมี ลิงค์ ต่อ เราก็จะเอาเรื่องนี้ให้จบ คือตามจน ลิงค์ มันสุด เราก็จะ copy แล้วเอามาวางเป็นเรื่องๆ บางทีในเรื่องเดียวมี 50 หน้า ซึ่งมันจะ ลิงค์ต่อกันเป็นเรื่องๆ ไป แล้วเราก็อยเอามาวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ ขมวดมัน สมมติว่าจาก 50 หน้าให้เหลือแค่ 10 หน้าได้ไหม เพราะบางทีมีการยกตัวอย่างเยอะ นี่คือลักษณะวิธีการของผม ถ้าพูดเรื่องนี้มันจะไปสุดที่ไหนก็ไล่ตามมาหมดแล้วมาวาง” (A13)

“เข้าไปดูค่ะ แต่ว่าเข้า Google เพื่อที่หาชื่อเว็บไซต์ในวารสารต่างๆ อย่างเช่น Rice journal ค่ะ พิมพ์ Rice journal แล้วก็คลิกเข้าไปก็จะเป็น Rice journal ของเค้า ก็เข้าดูเค้าก็จะมีลิงค์ให้ต่อว่า เรื่องนี้ต้องเข้าตรงไหนก็จะเข้าไปดูต่อค่ะ ก็ท่องได้เรื่อยๆ” (A19)

“อย่างเช่นเรา search ไปเจอเรื่องนี้แล้วมันเขียนที่ cite ของคนอื่นไว้เราก็ตาม ในทำ paper มันจะมีอยู่แล้วเอกสารอ้างอิง reference เราก็เอาตัวนั้นไป search ชื่อกับปี จริงๆ ใน Google Scholar ลองหาดูได้ค่ะ เราจะสามารถ save ที่เป็น cite ของเราได้ อะโรยแบบนี้ค่ะ” (A29)

4.3.3.3 การเชื่อมโยงโดยใช้คำสำคัญที่อ่านพบในเนื้อหาที่ค้นเจอ (C3) เป็นการหยิบคำสำคัญที่อยู่ในเนื้อหาของสารสนเทศที่ทำการค้นเจอจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ แล้วนำไปค้นต่อในโปรแกรมค้นหา เช่น ค้นหาผ่านทางเว็บไซต์ Google เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งสารสนเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญนั้น ๆ ที่อาจารย์ต้องการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า เชิงอรรถ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“จะใช้จากเชิงอรรถไปค้นหาจาก google เป็นหลัก ว่าใครกล่าวถึงเหตุการณ์นี้ว่าอย่างไร อาจจะไม่ได้ออกทั้งหมด แต่อาจบอกได้ว่ามีหนังสือเล่มนี้ มีคนเคยทำงานนี้ เราก็จะต่อยอดมุ่งเข้าหาแหล่งข้อมูล นี่คือทางประวัติศาสตร์ที่เค้าใช้กัน ดูเชิงอรรถกับบรรณานุกรม เอ้ย! ไม่ใช่ เชิงอรรถเลยครับ บรรณานุกรมมันบอกภาพรวม เชิงอรรถในแต่ละบทแต่ละงานสำคัญที่สุด เค้ากล่าวมา Paragraph ด้วยเหตุการณ์นี้มีคนกล่าวถึงก็ไปค้นหา เป็นหนังสือ เป็นตำรา เป็นวิทยานิพนธ์ เป็นงานปริญญาานิพนธ์ เราก็เอาข้อมูลมา” (A21)

4.3.4 การแยกแยะ (Differentiating) เป็นกิจกรรมที่อาจารย์แยกแยะ กลั่นกรอง สารสนเทศที่แสวงหามาได้ โดยมีเกณฑ์ต่าง ๆ ในการพิจารณาถึงคุณภาพของสารสนเทศว่ามีความ น่าเชื่อถือหรือมีคุณภาพ ที่จะสามารถนำมาใช้ในการทำผลงานทางวิชาการของตนได้หรือไม่ จาก การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า กิจกรรมการแยกแยะ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

4.3.4.1 แยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้จากความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ (D1) อาจารย์จะมีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ได้มา โดยมีเกณฑ์การพิจารณาจาก ผู้จัดทำ สารสนเทศ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง โดยพิจารณาจากประวัติของเขา เช่น เป็นผู้เชี่ยวชาญ ข้าราชการ และมีชื่อเสียงในศาสตร์นั้น ๆ หรือไม่ ส่วนหน่วยงาน หรือสถาบันผู้ผลิตสารสนเทศก็จะต้องเป็นหน่วยงาน หรือสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศหรือในระดับสากล และอาจารย์บางกลุ่มยัง มีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ได้มาจาก ความสม่ำเสมอของการตีพิมพ์ หรือระดับ ของสารสนเทศอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า น่าเชื่อถือ ความสม่ำเสมอ ระดับของสารสนเทศ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“คุณภาพความน่าเชื่อถือของอะไรแหล่งข้อมูลวารสาร ก็ดูความสม่ำเสมอ ของการที่เขาตีพิมพ์เช่นวารสารของมหาวิทยาลัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับภาษาไทยอย่างนี้ หรือวารสารเรื่อง วารสารของแม่โจ้อย่างนี้เขาออกสม่ำเสมอ ความสม่ำเสมอต่างหากที่เราเชื่อถือและย้อนหลังไปประมาณซัก อะไรนะ 4-5 ปีนี้ และก็หนึ่งเขาต้องมีในฐาน tci กลุ่ม 1 กลุ่ม 2 ไหมแค่นั้นเอง ครั้นนี่คือเป็นตัวที่ผมนำมาพิจารณาประกอบ” (A2)

“อันแรกก็น่าจะเป็นประเภทของมัน ว่าเป็นวิทยานิพนธ์หรือว่าเป็นลักษณะแบบไหน เป็นงานวิจัยระดับไหน เผยแพร่ระดับไหน มันก็จะมียก rank อยู่แล้วว่ามันไหนอยู่ระดับที่ดีหรือไม่ดี” (A5)

อาจารย์พิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้จัดทำเช่น เชื่อผู้แต่ง สถาบัน หน่วยงาน องค์กร เว็บไซต์ ฯลฯ จะต้องเป็นผู้มีชื่อเสียง และสถาบัน หน่วยงาน องค์กร เว็บไซต์ จะต้องเป็นที่รู้จักและน่าเชื่อถือ เป็นเกณฑ์เพื่อคัดกรองสารสนเทศที่แสวงหาได้ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า น่าเชื่อถือ เชี่ยวชาญ ทรงคุณวุฒิ มีชื่อเสียง ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“จะเลือกถ้าเป็นหนังสือการลงทุนอะไรอย่างนี้เราจะใช้ของตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์เป็นคนเขียนคนแต่งนี่โอ อันที่ 2 คนที่แต่งต้องเป็นนักวิชาการเหมือนกัน เป็น ผศ. ดร. อะไรมาก็ได้แต่ถ้าเป็น No name มาเราจะไม่ค่อยเอา เราดูจากสำนักพิมพ์ด้วยค่ะ” (A1)

“คุณลักษณะคนที่เขียน ประวัติของเค้า คำนำหน้าของเค้าเป็นอย่างไร แล้วก็การที่จะใช้หนังสือของเค้าอย่าเป็นลักษณะหนังสือที่โรงพิมพ์นำไปเข้ากระบวนการพิมพ์เพื่อที่จะจำหน่ายขายอย่างเดียว จากที่อบรมมา เห็นท่านบอกว่าให้ใช้ลักษณะคนที่เป็นลักษณะ ผศ. รศ. ที่อยู่ในส่วนของมหาวิทยาลัยที่เค้าเขียนเป็นหนังสือตำราออกมาค่ะ คือข้อความของเค้ามันจะไม่ค่อยบิดเบือนมาก ด้วยการที่เค้าเขียนเอง อย่างที่เราซื้อตามท้องตลาดทั่วไปบางทีมันจะมีความเป็นการตลาดมากเกินไป แต่เราก็มองหลายๆ ทางรวมกัน” (A3)

“เวลาเราเอามาอ้างอิงก็ต้องเป็นเรื่องที่ใหม่ๆ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่ตีพิมพ์ก็ด้วย ต้องมีความน่าเชื่อถือด้วย” (A5)

“ข้อมูลที่จะเอามาหนึ่ง ผมจะดูก่อนว่าใครเขียนเคยรู้จักไหม เคยได้ยินไหมเพราะศาสตร์ที่เราเรียนมาเราก็จะรู้จักคนเยอะ” (A7)

“ต้องดูตัวเว็บว่ามันน่าเชื่อถือไหม ต้องดูคนที่เป็นเจ้าของเว็บว่าเขาเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือหรือเปล่า ในส่วนของตัวเล่มหนังสือหรือวารสารเราก็จะพิจารณาจากชื่อผู้แต่งเป็นหลัก แต่ส่วนใหญ่ในความรู้สึกส่วนตัวถ้าเป็นหนังสือที่มาจากศูนย์หนังสือจุฬา หรือร้านซีเอ็ดมันก็ต้องมีการกลั่นกรองมาแล้ว ก็จะดูจากตรงนั้นด้วยค่ะ ส่วนปีพิมพ์ก็ต้องเอาอันใหม่ๆ หน่อย ยิ่งด้านคอมพิวเตอร์มันต้องอัปเดตตลอด ในส่วนของผู้แต่งก็อยากได้ผู้แต่งอื่นๆ บ้างเพราะมันได้มุมมองอื่นด้วย คือดูหลายๆ คน ไม่ได้ยึดติดว่าจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือเป็นผู้มีชื่อเสียง อย่างมีชื่อเสียงก็จริงแต่บางทีก็ต้องดูประสบการณ์การทำงานด้วยว่าผู้เขียนเคยมีประสบการณ์ตรงนี้เขาก็จะมีมุมมองเวลาไปประยุกต์ใช้มากขึ้นด้วย” (A8)

“คือในวงการพอเห็นชื่อมันจะนึกออกครับ เยอะอยู่ครับ เช่น พุดถึงอยุธยา ถ้าอาจารย์คนนี้ แต่ง งานน่าอ่าน งานค่อนข้างดีก็จะเลือกก็จะรู้ว่าคนนี้แต่งเราจะรู้ว่าข้อมูลค่อนข้าง Ok วิธีการเขียน อ่านง่าย คือในวงการมันจะรู้จักกันครับ อย่างพุดถึงนครวัดก็ต้องนึกถึง ดร.สมมาตร อย่างนี้ นึกออกไหม ครับ”(A21)

“ชื่อคนแต่งก็มีส่วนครับ ถ้าศาสตราจารย์มันก็น่าเชื่อถือพอสมควร แต่ถ้าเป็นคนธรรมดา เช่น ปรากฏชาวบ้านซึ่งไม่มีคำนำหน้า ถามว่าน่าเชื่อถือไหม ก็มีความน่าเชื่อถือเหมือนกันเพียงแต่ว่า เราต้องไข่มากกว่า 1 คน เพื่อให้เพิ่มน้ำหนักขึ้นมา” (A22)

4.3.4.2 แยกแยะจากความทันสมัยของสารสนเทศ (D2) โดยอาจารย์มีการพิจารณา กลั่นกรองสารสนเทศที่ค้นหามาได้จากความทันสมัยของสารสนเทศ โดยใช้ปี พ.ศ. เป็นเกณฑ์เพื่อคัด กรองสารสนเทศที่แสวงหาได้ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่อาจารย์จะใช้ สารสนเทศที่ไม่เกิน 10 ปี นับจาก ปี พ.ศ. ปัจจุบันที่เริ่มทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่า เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ปี พ.ศ. ใหม่ ๆ ปี พ.ศ. ปัจจุบัน ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“อย่างปี พ.ศ. ก็ต้องหาที่มันใหม่ ๆ อย่างงานวิจัยก็ต้องดูปีใหม่ ๆ ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี แต่ ถ้าเป็นตำราเอกสารอ้างอิงบางอย่างผมก็ใช้อันเก่า ๆ ครับเพราะว่ามันเป็นประวัติศาสตร์ด้านดนตรี แต่บางอย่างบางเรื่องก็ต้องใช้ใหม่ ๆ ครับ” (A9)

“ปี พ.ศ. ดูพยายามดูให้มันเป็นปัจจุบันมากที่สุดเพราะในเรื่องของการฝึกเรื่องของระบบนี้ มันเปลี่ยนทุกปี นักวิชาการ คนนักวิชาการสมัยใหม่ออกมาเยอะเขาคิดเรื่องใหม่ ๆ ออกมาเยอะก็ต้อง พยายามทำให้มันอัปเดต” (A14)

“คือเอาปีปัจจุบันให้ใกล้มากที่สุด ถ้าเลย 5 ปีไป ก็ไม่กล้าอ้าง ยกเว้นว่าประวัติของ เทคโนโลยีแบบนี้เราก็พอได้เพราะว่าเขายังมีประวัติอยู่ อย่างเครื่องมือบางที่บางหน่วยงานก็ยังใช้อยู่” (A20)

“ถ้ามันเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใหม่ๆ ผมก็จะไม่ต่ำกว่า 5 ปี ถือเกณฑ์ไว้ถ้าเป็นปี 61 ผมก็ จะไม่ให้ต่ำกว่าปี 56 พยายามข้อมูลที่ มัน ใหม่เพราะว่า ความรู้ทางวิชาการมันมีการมีการหักล้าง งานวิจัยมันจะรอข้อค้นพบใหม่ตลอดเวลาเพราะฉะนั้นถ้าเราจะทำงานทางวิชาการ ทำผลงานทาง

วิชาการคุณต้องเป็นนักอ่านที่ดีและต้องติดตาม ข้อมูลข่าวสาร วารสารอย่างใกล้ชิดไม่เช่นนั้นคุณจะเป็นคนที่นักวิชาการที่ล่าหลัง” (A27)

4.3.4.3 แยกแยะจากความเกี่ยวข้องของสารสนเทศที่ต้องการ (D3) อาจารย์จะทำการพิจารณาจากความเกี่ยวข้องและสอดคล้องของเนื้อหาสารสนเทศที่ค้นได้ว่า ตรงกับหัวข้อหรือประเด็นที่ทำผลงานทางวิชาการหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า เนื้อหาสอดคล้อง ตรงกับความต้องการ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ดูเนื้อหามันเนี่ยมันเหมาะสมมันตรงไหม เราก็เลือกมาและบางส่วนก็เลือกเฉพาะที่เราสนใจ” (A6)

“อ่านดูแล้วเนื้อหามัน ok ผมก็ถือว่าใช้ได้ครับ เพราะผมคิดว่างานที่เขาเอามาเผยแพร่มันต้องผ่านผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองมาแล้ว ก็น่าจะมีความน่าเชื่อถืออยู่ในตัว ก็ต้องเป็นที่เราละครับว่าจะเลือกค้นมาจากที่ไหนซะมากกว่าครับ” (A9)

“เนื้อหาถ้าอ่านแล้วสอดคล้องน่าเชื่อถือใกล้เคียงกับความรู้ ประสบการณ์ที่เรามี ก็เอามาอ้างอิงครับ” (A16)

“เราก็จะดูเนื้อหาว่ามันตรงกับที่เราต้องการไหม” (A19)

4.3.5 การตรวจตรา (Monitoring) เป็นกิจกรรมที่อาจารย์ติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ เพื่ออัปเดตความรู้หรือติดตามความเคลื่อนไหวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการที่กำลังทำอยู่จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถแบ่งพฤติกรรมในการตรวจตราของอาจารย์ได้ 5 ประเด็น ดังนี้

4.3.5.1 การติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจากเว็บไซต์ (M1) อาจารย์จะมีการติดตามข้อมูลข่าวสารหรืออัปเดตความรู้ใหม่ ๆ ผ่านทางเว็บไซต์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองสนใจหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำผลงานทางวิชาการ เช่นการสมัครเป็นสมาชิกบนเว็บ หรือเข้าไปดูเว็บไซต์ในเรื่องนั้น ๆ บ่อย ๆ เพราะข้อมูลบนเว็บไซต์เป็นข้อมูลที่มีการอัปเดตอยู่ตลอดเวลา ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่ทันสมัยเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า เป็นสมาชิก ติดตามเว็บดูเว็บ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกไว้ ที่เป็นสมาชิกบนเว็บ เวลาเขามีเนื้อหาเขา ก็จะส่งแจ้งมาทางอีเมลว่าตอนนี้มีเรื่องใหม่ มีข้อมูลตรงนี้น่าสนใจ เราจะได้ข้อมูลอัปเดตจากตรงนั้น อันที่สองก็คือ เนื่องจากเราเป็นอาจารย์ทางด้านคอมพิวเตอร์ เราก็จะ search ไปเรื่อยๆ เทคโนโลยีใหม่ทางด้านนี้ ด้านนี้ เราระบุไปมีการพัฒนายังไง บางทีข้อมูลมันก็จะออกมาทางอินเทอร์เน็ต ถ้ามีเวลาว่างก็จะไปนั่งดู เพราะพวกนี้มันอัปเดตไปเรื่อยๆ” (A13)

“เข้าเว็บโดยตรงของเขาเลยครับ อย่างเช่นถ้าในเรื่องของโปรแกรม Marino ผมก็จะติดตามที่เว็บ Marino เลยครับ และก็ถ้ามีเปิดอบรมผมก็จะเข้าฟังอบรม เดียวนี้มันมีอบรมออนไลน์” (A17)

“บางทีก็ดูแบบประชาสัมพันธ์ ที่คณะบ้าง เพราะว่าเค้าทำเว็บไซต์ เข้าเว็บของกรมการข้าว หรือไม่กี่เว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ สถานศึกษา” (A19)

“บางทีเรา search เข้าไปในบางเว็บ เวลาเราเข้ามันจะเก็บ Cookies ในการเข้าถึงเว็บต่างๆ ไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เวลาเรา search เว็บไหนก็ช่างมันจะเก็บ Cookies ไว้ในเครื่อง เขาเรียกว่าประวัติการเข้าชม แล้วทีนี้พอเวลาที่เราเข้าไปซ้ำอีกหรือเราเข้าไปในเว็บแนวๆ นี้มันจะ pop-up ขึ้นมาให้เราทันที นำเสนอทันที นี่คือนิยามของเว็บ ซึ่งถ้ามันเสนอมาน่าสนใจก็จะดู โดยไม่มีการสมัครเป็น Blog เป็นอะไรนะคะ แค่เข้าไปอ่านข้อมูลข่าวสารในเพจแต่ไม่สมัครเป็นสมาชิก ไม่ได้เข้ากลุ่ม Line หรือ Facebook ส่วนใหญ่จะดูในเว็บไซต์เลย”(29)

4.3.5.2 การติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (M2) ได้แก่ Facebook Blog และ Fan page อาจารย์จะมีการติดตามความเคลื่อนไหวหรืออัปเดตความรู้ใหม่ ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพราะเป็นช่องทางที่สะดวกและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า Facebook Blog Fan page ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“มันน่าจะเป็นช่องทางที่เข้าถึงง่ายสุดแล้ว เวลามันมีความรู้อะไรที่แชร์มาก็เข้าไปดูเข้าไปอ่านได้ ส่วนมากจะเป็นพวก Blog พวก Fan page ทางด้านไอทีที่เขาแชร์มาก็เข้าไปอ่าน ก็เป็นข้อมูลที่เขาไปใช้สอนหรือเป็นข่าวอัปเดตได้” (A5)

“ตอนนี้ติดตามจาก Facebook เป็นหลักเลย เพราะมันมีเพจด้านคอมพิวเตอร์เยอะมาก คือเราได้ข่าวสารจากตรงนี้เยอะ แล้วเราก็จะไปอยู่ในกรุปในเรื่องที่เราสนใจ เขาก็จะมีเอาอะไรมาโพสต์บ่อยๆ” (A8)

“ผมติดตามในกลุ่ม Facebook อาจจะง่ายกว่าเพราะคือสุดยอดแห่งการเรียนรู้คือเขาหละไปศึกษามาแล้ว อันไหนดีเขาก็จะบอกว่าดี นี่มาใหม่ แทนที่เราจะไปนั่งค้นว่า อันนี้มาใหม่หรือประกาศมาใหม่ ไม่ต้องกับ Facebook ขึ้นมาผมก็จะไปดูบู้บ แล้วบางอย่างก็ได้ดีด้วย แล้วเขาก็รวบรวมมาในกลุ่มเองแล้วก็อัปเดตขึ้นมาเพื่อให้เราดาวน์โหลด โดยเฉพาะคือมันดีกว่าที่เราจะมานั่งตามว่าเทคโนโลยีนี้มันดีไหมแล้วเราจะไปตามหาที่ไหนก็จะมีกลุ่ม ของใน Facebook เลย อย่างโมเดลสามมิติสองร้อยชิ้น สามพันชิ้นเราไปหาเองที่ไหนเรามาทำเองก็ไม่ได้แต่ดูจากได้ที่นี่ นี่มี google ทำโปรแกรมแต่งเพลงแล้ว” (A20)

4.3.5.3 การติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (M3) เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ โดยเป็นการติดตามอ่านสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อาจารย์จะทำหรือกำลังทำผลงานทางวิชาการอยู่ ด้วยการสมัครเป็นสมาชิกวารสาร และติดตามอ่านเป็นประจำ หรือมีการติดตามอ่านจากคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่งของหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า เป็นสมาชิก ติดตาม ติดตามอ่าน ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“วารสารที่เป็นสมาชิกอยู่ก็จะเป็นของสมาคมลูกศิษย์พลศึกษาโดยตรงและก็เป็นพวกของตามมหาวิทยาลัยที่ส่งมาโดยตรง เช่น พวกวารสารวิทยาศาสตร์การกีฬา วารสารพลศึกษา” (A14)

“ผมก็จะซื้อวารสาร คอมพิวเตอร์ทูเดย์ อีซีอีเล็ก ประมาณนั้น” (A17)

“วารสารก็จะเป็นวารสารของ ม.เชียงใหม่ วารสารเกษตรของคณะเกษตรก็เป็นสมาชิกอยู่ แล้วก็แก่นเกษตรก็เป็นสมาชิก ก็จะรับมวารสารมาที่อ่านสารบัญก่อน อันไหนเรื่องน่าสนใจก็ดูว่าเค้าทำไปไหนแล้ว จะได้เอามาใช้กับนักศึกษาเรา ให้เค้าทำวิจัย ทำปัญหาพิเศษ ดูวารสาร ดูงานประชุม ดูว่าต่างประเทศเค้ามี conference อะไรบ้าง” (A19)

“ถ้าวารสารที่ติดตามเป็นพิเศษก็จะเป็นวารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏของเรา ณ วันนี้เป็นรรมยสาร ซึ่งอยู่ในฐาน TCI ฐาน 1 ซึ่งความน่าเชื่อถือก็นำหนักทางวิชาการก็อยู่ในระดับที่ดีครับ” (A22)

“ก็มีวารสาร อาสา ผมเป็นสมาชิกของสมาคม สถาปนิกอยู่และมีวารสารของมหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาปัตยกรรม มข. ตอนนี้มีที่ก้าพลินธุ์ให้ผมเป็นกองบรรณาธิการ แล้วเขาก็จะส่งมาให้ แล้วก็ที่มีที่อุตรอีกเล่มหนึ่ง ที่ผมเป็นบรรณาธิการให้เขา ก็จะส่งมาให้ตอนนี้เท่าที่ผมทุกเดือนจะมีประมาณ 4-5 วารสารที่ผ่านมาให้เราเห็น” (A23)

“บางเรื่องก็จะมีคอลัมน์ ข่าวในหนังสือพิมพ์ เช่น เดลินิวส์เค้าพูดถึงสภาวะการประมงปลาตายที่ไหน ถ้าเราอ่านเจอมันเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เราก็ดึงมาใช้ ในวารสารเช่นเดียวกัน มันก็จะมีวารสารสัตว์น้ำ มันจะมีวารสารทางการประมงอยู่ 2-3 ฉบับ เราก็สมัครเป็นสมาชิกเค้าก็จะส่งมาให้เรื่อยๆ เรายังเหมือนอัปเดตข้อมูล ว่าสถานการณ์ปัจจุบันไปถึงไหนแล้วเค้าเขียนยังไงบ้าง” (26)

4.3.5.4 การติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจาก ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (M4) โดยอาจารย์มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศที่ต้องการผ่านฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออ่านบทความวารสาร ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ติดตาม ฐานข้อมูล ตั้งค่าให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ติดตามอ่านจากพวกบทความวารสารในฐานข้อมูล Thai journal บ้างค่ะ ในวารสารก็จะมีเรื่องที่น่าสนใจเยอะเหมือนกัน มาเขียนงานห้องสมุดอยู่แล้วบางทีก็เดินดูวารสารเล่มไหนมีเรื่องที่น่าสนใจก็หยิบมาอ่าน ถ้าเนื้อหาที่น่าสนใจก็เก็บไว้ก็จะถ่ายเอกสารเก็บไว้ดูค่ะ” (A4)

4.3.5.5 อาจารย์มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ จากการเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา (M5) โดยอาจารย์จะมีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ ด้วยการเข้าร่วม อบรม ประชุมสัมมนา เพราะการเข้าร่วมดังกล่าวจะทำให้อาจารย์ได้รับความรู้ วิทยาการ ที่เป็นเรื่อง ใหม่ ๆ หรือเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับ มาเพิ่มเติมให้กับผลงานทางวิชาการ ของตนได้ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่า ดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า อบรม สัมมนา เวทีสัมมนา ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“อย่างที่ว่าเวทีสัมมนาทางวิชาการ อย่างเช่นเวทีพัฒนาสังคมของประเทศ เวทีสังคมวิทยา มัน เป็นเชิงนโยบายแล้วปีนี้เขาประชุมเรื่องอะไรกัน เวทีพัฒนาสังคมระดับชาติเขาจะมีทุกปีเราก็เข้าไปดู ในเว็บไซต์ เข้าไปดูว่าเขาประชุมเรื่องอะไรกันบ้าง ถ้าเป็นไปได้จะเข้าร่วมประชุมแต่ไปไม่ได้ก็จะ ลงทะเบียนเพื่อเอาเอกสารในการประชุมครั้งนั้น อันนี้สำคัญห้ามหลุดเวทีขอเข้าไปร่วมเวทีเพราะมัน จะมีเรื่องอะไรที่ใหม่ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ บางทีเราก็เอาจากตรงนั้นแหละมาเพิ่มมาเติมให้งานเรา ส่วนมากจะเป็นเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ” (A4)

“ไปบ่อยค่ะอย่างอบรม/สัมมนา ก็น่าจะมีละ 2-3 ครั้ง ก็พยายามที่จะไปบ่อยๆ ค่ะ ส่วนมาก หัวข้อที่เราเลือกไปก็จะเกี่ยวกับหัวข้อพวกนี้โดยเฉพาะ มันก็จะอัปเดตอย่างพวกโปรแกรมใหม่ๆ ที่เขา ใช้ในการเขียน อย่างคอมพิวเตอร์มันจะเป็นแลปมันจะต้องอัปเดตตลอด โปรแกรมมันเปลี่ยนแปลงตลอด เราก็พยายามเลือกคอร์สอบรมที่มันอยู่ในสิ่งที่เราทำสิ่งที่เราสอน” (A5)

“เป็นการเข้าร่วมกิจกรรม เวทีสัมมนา หรือการจัดนิทรรศการดนตรีของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ก็จะมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันครับ” (A9)

“ที่ไปนะครับก็จะมีส่วนประชุมวิชาการ การอบรมสัมมนา บางทีเขาเชิญผมไปเป็นวิทยากร บรรยายก็มีโอกาสมาบ้าง และก็เวลาที่มหาวิทยาลัยเพื่อนบ้านเราเขาจัดงานอย่าง สุรินทร์ สกลนคร ร้อยเอ็ด เขามีงานให้เราไปบรรยายที่เกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์อย่างเช่น ประเมินคุณภาพของงานวิจัย อาจารย์ราชภัฏสกลนคร เขาก็จะทาบทามเรา และเราก็ได้อ่านงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ” (A11)

“เข้าร่วมเวทีนิทรรศการ เวที การสัมมนา บางทีก็ บางครั้งก็ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ ความรู้กับอาจารย์ในมหาลัยที่ลาวและที่ที่เวียดนามก็จะไปร่วมทำ Workshop ภาพพิมพ์ ที่ลาวก็จะ เป็นสถาบันวิจัยศิลปะแห่งชาติลาว ปีที่แล้วก็ไปร่วม Workshop กับอาจารย์ที่เขาสอนภาพพิมพ์อยู่ที่ นั้น พอเสร็จแล้วก็จัดนิทรรศการ” (A16)

“อัปเดตความรู้ใหม่ เราไปอบรมบ่อยนะ ซึ่งสาขาก็คอยสนับสนุนตลอด เรื่องที่ติดตามก็แล้วแต่เรื่องที่น่าสนใจ” (A18)

“คือดูจาก conference มีประชุมวิชาการ การอบรมต่างๆ ก็ขออนุญาตไปราชการไปดู” (A19)

“ติดตามครับ เวทีการสัมมนา ต้องไป ส่วนใหญ่ก็คือพอเราได้เป็นเครือข่ายของอุดมศึกษา ที่สอน สถาบัน ในภาคอีสานแล้วเขามีการจัดประชุมที่ไหนเขาจะส่งข่าวหากันทำให้เราเลือกหัวข้อได้ว่า เรื่องนี้เราสนใจใหม่ถ้าเราสนใจก็ไปลงทะเบียน” (A23)

“นอกจากการอ่านแล้วผมชอบเข้าร่วมเวทีสัมมนาทางวิชาการและสิ่งที่เราได้ความรู้มากที่สุดคือการทำงานวิจัยเพราะการทำงานวิจัยเราต้องค้น ค้นและก็นำเสนอการเขียนถ่ายทอดไปเป็นเรื่องราวตัวอักษร เพราะฉะนั้นนอกเหนือจากที่เราจะค้นเอกสารแล้วเราก็เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ” (A27)

4.3.5.6 อาจารย์มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ จากสื่อโทรทัศน์ (M6) โดยอาจารย์จะติดตามดูจากรายการทางโทรทัศน์ เฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าสนใจหรือเรื่องที่กำลังทำผลงานทางวิชาการอยู่ เพื่ออัปเดตความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ ชื่อรายการโทรทัศน์ ดังคำให้สัมภาษณ์ดัง ต่อไปนี้

“ชอบดูช่วงที่เขาพักเบรกเขาเรียกว่าอะไร มีบทวิจารณ์ มีบทวิจารณ์ไม่ว่าลูกนี้เข้ายิ่งเข้า เพราะอะไร จากนาย ก ส่งให้นาย ข มันก็จะเป็นแบบฝึก เราก็เอาตัวนั้นแหละมาเขียนแบบฝึก ทำไม ยิ่งเข้า ดูก็ทำให้เป็นไม่ใช่ดูเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว เอรูปแบบของเขาในการเล่นเวลาซึ่งกัน เวลาส่งบอล เวลายิงประตูเขายังทำไม่ยิงสวยจัง ชิง 1 จังหวะ 2 จังหวะ เอาตรงนั้นไปเขียนแบบฝึก” (A6)

“รายการประเทศไทย 4.0 ช่วงเย็น เช่น วันนี้เค้าพูดถึงสภาพเศรษฐกิจ อนาคตข้างหน้าจะเป็นอย่างไร นายกวางแผนว่ายังไง ตอนนี้เศรษฐกิจเป็นยังไง เศรษฐกิจกระตุ้นด้านไหน จะส่งเสริมด้านไหน อาชีพอะไรที่มันจะเด่น ซึ่งมันเอามาเกี่ยวในบทเรียนได้หมดเลย” (A31)

4.3.6 การดึงสารสนเทศ (Extracting) เป็นกิจกรรมที่อาจารย์ศึกษาสารสนเทศที่ค้นได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร เว็บไซต์และฐานข้อมูล แล้วนำส่วนที่ต้องการหรือสนใจออกมาด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์อาจารย์พบว่า การดึงสารสนเทศสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

4.3.6.1 การสำเนาเอกสาร (E1) การดึงสารสนเทศออกมาของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการเมื่อค้นพบสารสนเทศที่ต้องการ จากหนังสือ ตำรา บทความวารสาร อาจารย์จะถ่ายสำเนาเอกสารทั้งเล่มหรือเฉพาะบางส่วนของที่อาจารย์ต้องการไว้อ่านหรือนำมาใช้และอ้างอิงแหล่งที่มา ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ถ่ายเอกสาร สำเนา ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ถ่ายเอกสารค่ะ เพราะว่าเรากลัวว่ามันจะหมดอายุการยืม ก็อาจจะถ่ายเก็บไว้บ้างบางส่วน ค่ะเนื้อหาของส่วนที่เราต้องการ เราจะเปิดพิจารณาก่อน ตรงไหนที่เราคิดว่ามันสามารถใช้เอามาประกอบของเราได้ค่ะ” (A3)

“เหตุผลหนึ่งคือถ้าถ่ายบางส่วนเราไม่รู้ว่าจะหน้าปก หรือพ.ศ. พิมพ์มันอาจจะคลาดเคลื่อน ผมจึงเลือกถ่ายเต็มทั้งเล่ม โดยเฉพาะเล่มที่ไม่มีจำนวนมากนัก เช่น 200-300 หน้าก็ยังไม่พอไหว” (A22)

“ถ้าเป็นหนังสือกับวารสารส่วนใหญ่ผมก็จะถ่ายเอกสารเก็บไว้เลยครับ ถ่ายทั้งบทเลย เพราะบางทีกลับไปหาไม่เจอก็จะลำบากหาใหม่อีกถ่ายมาเลยสบายใจดี” (A23)

“ถ่ายทั้งเล่มก็มี แต่ว่ากรณีในห้องสมุดอื่น เช่น ม.เกษตร ตอนนั้นต้องการหนังสือชีววิทยา ประมง เราก็ถ่ายมาเลยทั้งเล่ม แต่ถ้าห้องสมุดเราจะไม่ถ่ายทั้งเล่ม” (A26)

“หนังสือบางเรื่องที่ผมได้มาแต่ใช้แค่หน้าหนึ่ง ผมจะถ่ายทั้งเล่มถึงแม้ว่ามีเนื้อหาบางส่วน และผมคิดว่าจะได้ใช้หนังสือเล่มนี้อีกผมก็จะถ่ายเก็บไว้” (A27)

“ถ้าเป็นหนังสือในห้องสมุดผมก็ยืมเลยครับ ยืมเพื่อมาถ่ายบางทีก็ถ่ายเฉพาะที่เราต้องการถ่ายหน้าที่เราต้องการและก็ถ่ายบรรณานุกรม ถ่ายหน้าปกเพื่อที่จะเอามาอ้างอิง” (A30)

“แล้วแต่สถานที่ บางทีก็บอกให้ซีร็อกเอา เราก็ซีร็อกให้เสร็จ ๆ เพราะเราไม่ได้ซีร็อกทั้งเล่ม ใจ เราซีร็อกแค่จุดที่เราต้องการ” (A31)

4.3.6.2 การถ่ายภาพ (E2) การถ่ายภาพเพื่อดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมา การถ่ายภาพจะกระทำในกรณีที่ต้องการสารสนเทศเฉพาะบางส่วน หรือไม่สะดวกในการนำสารสนเทศที่ค้นเจอไปถ่ายเอกสาร จึงเลือกถ่ายรูปเอาเฉพาะส่วนที่ตนเองต้องการแล้วจึงนำไฟล์รูปภาพดังกล่าวมาปริ้นและจัดเก็บเป็นไฟล์เอกสารในเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งระบุแหล่งที่มา ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ถ่ายรูป ดึงคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ถ่ายรูปเอาเลยคะก็ถ่ายเอาเฉพาะส่วนที่เราต้องการ แล้วเอามาเขียนถ้าเป็นพวกราชบัณฑิตนี่เขาไม่ให้ยืมแต่เราต้องการแค่ว่าคนนี้พูดความหมายมันว่ายังไง เราก็เอามาสรุป ถ่ายรูปเอาเลยง่ายกว่า แต่ถ้าเนื้อหาเยอะก็คงต้องเอาไปซีร็อกคะ” (A1)

4.3.6.3 การดาวน์โหลด (E3) เป็นการดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาจากแหล่งข้อมูลที่ค้นเจอ โดยการดาวน์โหลดและบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ รวบรวมเก็บไว้เป็นไฟล์เตอร์ ทั้งนี้ เพราะเป็นการสะดวกในการค้นคืนและเรียกข้อมูลกลับมาใช้เมื่อต้องการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ดาวน์โหลด ดึงคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ดาวน์โหลดเก็บไว้ เพราะว่าการปริ้นบางทีมันก็เปลือง ทีนี้เราใช้วิธีการดาวน์โหลดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์แล้วก็จะทำคีย์ว่า จากเว็บไซต์ไหน เรื่องอะไรอย่างงี้” (A2)

“ส่วนมากจะดาวน์โหลดทั้งเล่ม เอาฟูลเปเปอร์ มาเลย เพราะว่าบางทีถ้าเราเอามาบางส่วนเราอยากกลับไปใช้มันจะค้นหาค่อนข้างยาก เราก็เอามาเก็บไว้ทั้งเล่มเลย เพราะเวลาเราจะกลับไปหาอีกทีก็จะหาลิงค์ ไม่เจอแล้ว” (A5)

“ดาวน์โหลดเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์คะ นอกจากว่าอันไหนที่เราารู้สึกว่ามันน่าปริ้นออกมาอ่านเพราะจริงๆ ชอบปริ้นมากกว่าเพราะสายตามันจะโอเคมากกว่าอ่านจากจอ ก็จะเลือกปริ้นแต่ถ้ายังไม่จำเป็นก็จะโหลดเก็บไว้ก่อน” (A8)

“โดยการดาวน์โหลดเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ครับ สร้างเป็นไฟล์เตอร์ ว่าถ้าเราจะเขียน บทนี้ข้อมูลผ่านอิเล็กทรอนิกส์อ่านออนไลน์มันจะอยู่ในไฟล์เตอร์นี้ บทนี้จะอยู่ในไฟล์เตอร์นี้ อะไรอย่างนี้ครับ เป็นข้อมูลดิบของเราเองครับ” (A22)

“ดาวน์โหลดมาแล้วเซฟเก็บลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ของเรา รวบรวมไว้เป็นไฟล์เตอร์เลย ถ้าจะใช้ค่ะ เสร็จแล้วก็เอามาอ่านทำความเข้าใจ แล้วก็ค่อยมาวิเคราะห์สรุปเป็นความคิดของเรา” (A26)

4.3.6.4 การปริ้นเอาท์ (E4) อาจารย์บางกลุ่มเลือกการปริ้นเอาท์ (Print out) เพื่อดึงสารสนเทศที่ค้นเจอออกมาใช้ โดยการเลือกปริ้นออกมาทั้งฉบับหรือเฉพาะส่วนที่ต้องการ เพราะง่ายต่อการอ่าน อาจารย์บางท่านไม่สะดวกอ่านผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ปริ้น ดึงคำให้สัมภาษณ์ต่อไป

“ปริ้นออกมาแล้วก็มาเข้าเล่มแล้วก็เก็บไว้ และก็เก็บไว้ตามบทที่เราจะเขียน ไปดูเนื้อหามันเหมาะสม มันตรงไหม เราก็เลือกมา ๆ และก็บางส่วนก็เลือกเฉพาะเรื่องที่เราสนใจ” (A6)

“ปริ้นออกมาครับหรือไม่ก็แล็กเซอร์เอาเฉพาะเนื้อหาที่เราอยากได้ อีกอย่างอ่านผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์แล้วไม่สบายตา” (A11)

“ถ้าเป็นงานวิจัยจะเอามาทั้งเล่ม หมายถึงว่าเรื่องหนึ่งก็ paper หนึ่งก็ print ออกมาหมดเลย ไม่เอามาทั้งวารสาร แต่ถ้าเป็น text book จะ print ออกมาหมดเลยบางทีก็จะเยอะหน่อย ถ้าเยอะก็เอาไปเข้าเล่ม เหมือนเมื่อก่อนตอนที่เรียน ป.โท ป.เอก มีการจดลงสมุด จดลง post it ค้นไว้ว่าเรื่องอะไรหน้าไหน ก็จะมี print ออกมาเยอะ ใส่ถุงผ้าไว้อ่าน ทำไฮไลท์ไว้” (A19)

“จะปริ้นทุกอย่างเลย เพราะว่าการ save มา 1 เล่ม มันก็ใช้ไม่หมดมันเยอะเกินความจำเป็นของเรา ก็คิดว่าอันไหนที่มันเกี่ยวข้องก็จะอ่าน ๆ ดูเนื้อหาก่อนแล้วเราก็ปริ้นเอาแค่บางส่วนเจาะจงเนื้อหาที่เราต้องการ หรือว่าบางทีก็แค่ปหน้าจอเอาไว้” (A31)

4.3.6.5 การคัดลอกข้อมูล (E5) การคัดลอกข้อมูลเป็นอีกวิธีที่อาจารย์เลือกใช้เพื่อดึงข้อมูลที่ต้องการออกมา โดยจะคัดลอกข้อมูลเอามาทั้งหมดหรือบางส่วนที่ต้องการ แล้วนำสารสนเทศที่ได้ไปจัดเก็บไว้ในรูปแบบของไฟล์เอกสารเวิร์ดก่อน จากนั้นจึงทำการคัดกรองข้อมูลอีกครั้งเพื่อเลือกเอาเฉพาะส่วนที่ต้องการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า คัดลอก ก๊อปปี้ ดึงค่าให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่บางทีใช้การคัดลอกมาก่อนเพื่อที่จะมาวางไว้ แล้วก็อ่าน อ่านสิ่งที่เค้าเขียนมาก่อน แล้วเราถึงเอาคำมาวางเป็นหลักก่อน แล้วเราถึงมาดูว่าจากมุมที่เราอ่านจากหนังสือหลายๆ เล่ม จากข้อมูลที่เราได้มาด้วยบางอย่างที่มันสามารถเอาข้อมูลบางอย่างของเค้า แต่เราไม่ได้เอามาหมดนะ หมายถึงว่า เค้าเป็นคำสำคัญของเค้าบางอันมาวางก่อนแล้วเราก็จะมาดูว่า เราจะมาเรียงเป็นความเข้าใจของเราอย่างไร” (A3)

“เว็บไซต์ก็จะก๊อปปี้มาหมดเลยแล้วไปวางในเวิร์ดครับ ถ้าเขาให้ดาวน์โหลดก็ดาวน์โหลดมาเก็บไว้ในคอมฯ ครับ เวลาอยากอ่านก็เปิดอ่านในคอมหรือไมก็ปริ้นออกมาอ่านครับ” (A9)

“ไม่ค่อยดาวน์โหลดครับจะใช้วิธีก๊อปปี้เอาบางส่วนที่เราต้องการมากกว่าครับ” (A16)

“จะเป็นวิธีก๊อปปี้ หรือดาวน์โหลดออกมาเก็บไว้ก่อนแล้วค่อยมาอ่านอีกที ถ้าจะไปอ่านจากหน้าจอเลยอ่านไม่ไหว เพราะแสงจากจอคอมทำให้แสบตา จากนั้นก็วางในเวิร์ดต่อจากนั้นก็ปรับตัวหนังสือกับหน้ากระดาษจากนั้นถึงจะ print แล้วก็ค่อยมาเลือกอ่านเอา อยากได้บรรทัดไหนก็ขีดเส้นใต้เลือกเอา แล้วก็ก๊อปปี้จากไฟล์เวิร์ดอีกทีหนึ่ง. (A24)

“อินเทอร์เน็ตนี่ผมไม่เก่งเลย ผมจะก๊อปปี้เนื้อหาเอามาหมดเลย แล้วค่อยมากรองข้อมูลเลือกเอาเฉพาะข้อมูลที่ใช้ได้มันตรงกับเรื่องของเรา แล้วเราก็ก๊อปปี้ลิงค์มาเก็บไว้ เอาไว้ใช้อ้างอิง และก็ก๊อปปี้ด้วย” (A30)

4.3.7 การตรวจสอบ (Verifying) เป็นกิจกรรมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลของอาจารย์ก่อนนำสารสนเทศไปใช้ในการเขียนผลงานทางวิชาการ โดยอาจารย์จะใช้วิธีการสอบทานความถูกต้องของข้อมูลที่แสวงหามาได้ แบ่งออกได้ 2 ประเด็น ดังนี้

4.3.7.1 การตรวจสอบด้วยวิธีการเปรียบเทียบสารสนเทศ (V1) เป็นลักษณะของการตรวจสอบสารสนเทศที่ได้ด้วยวิธีการเปรียบเทียบสารสนเทศในเรื่องเดียวกันกับแหล่งสารสนเทศหลาย ๆ แหล่ง ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ได้แก่ คำว่า เปรียบเทียบ สอบทาน ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ต้องดูจากหลายๆ ที่ว่ามันจริงไหม แต่อันดับแรกคือพยายามเลือกเว็บที่น่าเชื่อถือเพราะบางทีเว็บที่เขียนเองมันก็มี เมื่อเกิดข้อสงสัยก็จะไปค้นข้อมูลมาดูเพิ่มเติม แต่ปกติจะดูมากกว่าหนึ่งแหล่ง เวลาค้นข้อมูลอะไรสักอย่างก็คือดูหลายๆ เว็บแล้วเปรียบเทียบกัน พยายามจะไม่ดูอันเดียว” (A8)

“ส่วนใหญ่ก็จะสืบค้นจากหลายๆ แหล่งอ้างอิงจากต้นฉบับ สมมุติว่า เราเขียนเรื่องนี้เรื่องที่เป็นภาษาไทยเราก็จะดูจาก text book ที่เป็นภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ที่เป็นภาษาไทยก็จะอ้างอิงจาก text book ที่เป็นของต่างประเทศ แล้วก็จากวารสาร ก็จะดูจาก text book แล้วก็วารสาร แล้วก็งานวิจัยที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องเนื่องด้วยแล้วก็เปรียบเทียบ ดูจากเว็บไซต์ออนไลน์ที่เป็นของหน่วยงานต่างประเทศ แล้วก็หน่วยงานที่เป็นของไทยดูให้ได้ทุกแหล่ง” (A15)

“ในกรณีที่มีเนื้อหาเดียวกัน เกิดมีลักษณะผู้เขียนคนละคน หรือบางทีผู้เขียนคนเดียวกันก็จริงแต่ว่า พ.ศ. ไม่ตรงกัน เมื่อคนเดียวกันเขียนแต่ พ.ศ. ไม่ตรงกัน มันก็ต้องไปสอบทานน้ำหนักว่าอันไหนที่มันเป็นความถูกต้องมากกว่ากัน เพราะบางทีก็อ้างในเรื่องเดียวกันเล่มเดียวกันแต่ พ.ศ. ต่างกัน ซึ่งอันนี้ก็ต้องให้มันเกิดความชัดเจนเพื่อให้มันมีข้อบกพร่องน้อยที่สุดนะครับ” (A22)

4.3.7.2 การตรวจสอบจากโดยผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ (V2) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มา โดยมีผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ เป็นผู้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศนั้นด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ถามผู้รู้ ถามนักวิชาการ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“มีข้อมูลออกมาคล้าย ๆ กัน พอมาคล้าย ๆ กันมีแนวโน้มไปคนละทางเราก็จะเริ่มถาม ถามใครถามผู้รู้ก่อนถามนักวิชาการถามอาจารย์ แน่นนอนมีอาจารย์เยอะมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ที่คอยแนะนำคอยสอนเขาก็จะให้คำแนะนำมา ถ้าเขาบอกออกมาในแนวทางนี้เราก็จะไปค้น โดยส่วนมากอาจารย์หลายๆ ท่านช่วยค้นให้ด้วย เพราะบางเรื่องที่เราไม่ไปท่านไม่รู้ ท่านก็จะไปค้นด้วยไม่ได้เป็นอาจารย์ถามอาจารย์ตอบครับมันก็จะไปข้อมูลกลับมาค่อนข้าง ok” (A14)

4.3.8 การจบ (Ending) เป็นจุดสิ้นสุดของกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ (End) จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้อย่างไม่พบพฤติกรรมในขั้นตอนของการจบ ของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ แม้ว่าอาจารย์จะสิ้นสุดกระบวนการในการทำผลงานและได้รับตำแหน่งทางวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่อาจารย์ทุกท่านก็ยังคงมีการแสวงหาสารสนเทศต่อไป ทั้งนี้เพราะภาระและหน้าที่ในการสอน วิจัย และการทำผลงานทางวิชาการในตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นสิ่งที่ทำให้อาจารย์ไม่สามารถจะหยุดการค้นหาสารสนเทศได้ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ไม่หยุดค้น หยุดไม่ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จะหยุดหรือคะ ก็จนกว่าที่เราไม่ได้ใช้มันแล้ว ถ้ามันไม่มีความจำเป็นกับเราอย่างเช่นวันหนึ่งเกษียณอาจจะนาน ๆ ทีแล้วค่อยจะค้น จะเข้าไปดูในภาพรวมมากกว่าอย่างเช่นการเงินในปัจจุบันแต่อาจจะไม่เจาะจง ว่าการบริหารการเงินคงไม่ใช่อย่างนั้นแล้วคงจะดูเป็นภาพรวม” (A1)

“ต้องค้นครับ ใช้ต้องค้น เพราะคนในโลกนี้มันจะมีอะไรใหม่ใหม่ ยกเว้นแต่ผมไปจำศีลนะ นั่งสมาธิจำศีล ปิดหูและปิดตา ไม่รับรู้อะไรทั้งสิ้น แค่นั้นแหละ” (A2)

“คงไม่หยุดคะ เพราะว่า ถ้าเป็นวงการทางการด้านศึกษามันก็ต้องอัปเดตข้อมูลข่าวสารเรื่อย ๆ เพราะเวลาที่เราจะสอนนักศึกษา มันก็ต้องมีข้อมูลอะไรที่มันใหม่ๆ ที่เราจะเล่าให้เค้าฟังหรือพูดคุยกับเค้าได้ในยุคของเค้า บางทีเราอาจจะอายุมาก เค้าอายุน้อย แล้วช่วงอายุของเค้าเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆ บางทีเราก็คงหยุดนิ่งไม่ได้ เพราะฉะนั้นบางทีเราก็คงจะไปค้นข้อมูลต่างๆ ที่มันสามารถคุยกับรุ่นของเค้าได้” (A3)

“คงไม่หยุด คงทำไปเรื่อยๆ ค่ะ มันก็คงหยุดไม่ได้เพราะเราต้องใช้สอนทุกวันอยู่แล้ว ถึงว่าได้ตำแหน่งแล้วเราก็ต้องพัฒนาการสอนของเราอยู่เรื่อยๆ เหมือนเดิม ถึงแม้เกษียณแล้วมันก็อาจมีทำวิจัยต่อได้อยู่” (A5)

“ไม่หยุด ถ้าหยุดเมื่อไหร่ก็ไม่ได้พัฒนา ก็เอาของปีนี้ไปพัฒนาปีหน้าแต่ว่าผู้เรียนแต่ละปีจะไม่เหมือนกัน ความเก่งความด้อย ไม่เหมือนกัน แบบฝึกนี้เหมาะกับผู้เรียนกลุ่มนี้ แต่จะให้กับผู้เรียนกลุ่มใหม่อาจจะได้แต่ไม่ทุกคน อย่างงี้มันก็หยุดไม่ได้” (A6)

“คงไม่หยุดครับเพราะว่า แต่ก่อนต้องทำเพราะโดนบังคับทำ แต่พอได้ทำแล้วเราชอบเริ่มชอบแล้วก็เลยอยากจะทำเรื่อย ๆ อีกอย่างก็ต้องหาความรู้ให้กับตัวเองด้วย การเรียนรู้อาจไม่มีวันสิ้นสุดครับตราบไตที่เรายังสอน เรายังใช้ชีวิตเราก็ยังต้องการข้อมูล ก็คงไม่หยุดครับ” (A9)

“บอกเลยครับไม่หยุดแน่นอนครับตราบไตที่เป็นอาจารย์อยู่ก็ต้องพัฒนาตนเองไปเรื่อย ๆ ต้องทำไปเรื่อย ๆ ครับ มันคือการพัฒนาตนเอง เราหยุดค้นได้พักได้ แต่เทคโนโลยีใหม่ ๆ มันต้องเกิดขึ้นมาต้องตามเทรน ต้องค้นต้องหาความรู้กันไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดครับไม่หยุด” (A10)

“คงไม่หยุดนะ ในส่วนที่เป็นครูบาอาจารย์มันหยุดไม่ได้ ยิ่งไงมันก็ต้องหาข้อมูลที่จะเอาไปให้เด็กเข้าใจ ยิ่งเด็กไม่มีความรู้แล้วมาเรียนกับเรา เราจะทำยังไงให้เด็กเข้าใจง่ายที่สุด หรือถ้าพูดในลักษณะถ้าเราทำเอกสารวิชาการมันก็จะเรียนวิชาการจำ แต่ถ้าเราทำให้เขามีความรู้สึกเขารักในคอมพิวเตอร์เขาก็จะอยากเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้ ข้อมูลตรงนี้เราจะต้องทันเด็ก” (A13)

“คงจะไม่หยุดครับเพราะว่า จริง ๆ แล้วข้อมูลนี้ผมก็ในวงการศิลปะมันจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาครับมันจะไปไว มีแนวศิลปะแนวใหม่พัฒนาให้ร่วมสมัยอยู่ตลอด เพราะฉะนั้นจึงหยุดค้นคว้าข้อมูลไม่ได้ครับ ถึงจะได้ตำแหน่งแล้ว การที่จะสอนนักศึกษาอยู่มันจะต้องเป็นข้อมูลที่ใหม่นะครับ”(16)

“คือไม่หยุดร้อยเปอร์เซ็นต์ คือวิชามันคือเราก็ต้องเสริมครับ ประวัติศาสตร์ต้องเสริมความรู้ไปเรื่อยๆ ครับ มันมีหลายวิชาในวิชาเดิมก็อาจจะต้องหาข้อมูลเรื่องใหม่ๆ อาจจะมีคนที่เขาเรียกว่าเปิดองค์ความรู้ใหม่ๆ มุมมองใหม่ๆ สำหรับเรื่องเดียวกันนี้อาจจะไม่เหมือนกัน และเก็บไว้สำหรับมาพัฒนาการสอนของเราไปเรื่อยๆ อาจจะมีลดน้อยลง ไม่เข้มข้นเท่าตอนทำผลงาน อาจจะมีลด แต่ก็คงไม่หยุดแบบหยุดเลยครับ อาจจะแบบจะซำนิดนึง นาน ๆ ที” (A21)

4.4 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ

จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่เข้าร่วมโครงการทำผลงานอย่างไรให้ได้ใน 1 ปี ครบวงจร 5 ขั้นตอน ของปีงบประมาณ 2560 จำนวน 33 คน โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันและวอลซ์ พบปัญหาและอุปสรรค 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านเศรษฐกิจ อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ และ ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ

4.4.1 ลักษณะเฉพาะของบุคคล (Personal Characteristic) จากการสัมภาษณ์ อาจารย์พบอุปสรรคทางด้านลักษณะเฉพาะของบุคคลใน 2 ประเด็น คือ

4.4.1.1 อุปสรรคด้านภาษา (Per1) ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ยังขาดทักษะทางด้าน ภาษาต่างประเทศ ทำให้บางครั้งต้องพลาดการเข้าถึงสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ และต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจกับสารสนเทศที่ค้นได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ด้านภาษา ทักษะด้านภาษา ไม่เก่งภาษา ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ด้านภาษาก็ติดขัดเยอะอยู่ก็ต้องไปจ้างเขาแปลครับ บางทีมันเป็นศัพท์เฉพาะเราก็อาจจะ มานั่งดูนั่งแปลเองดูบ้าง มันก็เลยอาจจะทำให้เราทำงานได้ช้าเพราะเราไม่เก่งด้านภาษาครับ” (A9)

“ภาษาครับภาษา ภาษาของเราบางครั้งอ่านไม่เข้าใจ มันก็จะทำให้เราไม่เข้าใจถึงที่สุด บางครั้งจะมีลิงค์ที่มันจะให้ข้อมูลในเชิงลึกมากกว่านี้ แต่เรามองข้ามไปเพราะเราไม่เข้าใจภาษา อ่าน ไม่ออกนั่นเอง 2 ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการสืบค้นซึ่งเรายังอ่อนอยู่ บางครั้งก็ให้คนอื่นค้น ข้อมูลให้ บางครั้งก็ไม่ได้ค้นเองหมด บางครั้งก็ขอไฟล์เขา บางครั้งก็โหลดเอาเอง ซึ่งบางครั้งเขาก็ให้ โหลดฟรี บางครั้งเขาก็ให้เสียตัง ก็ต้องใช้บัตรเครดิตก็ทำไม่เป็น ก็ต้องพึ่งพาคนที่เขาทำเป็นครับ” (A11)

“ด้านภาษาด้วยครับ ถ้าโหลดเป็นภาษาอังกฤษมาใช้เวลาอ่านค่อนข้างนานมาก ๆ จน บางครั้งถ้าต้องการเร็วเหมือนต้องไปจ้างครูภาษาอังกฤษมาช่วยอ่าน ช่วยแปลให้ฟังหน่อย” (A17)

“ทักษะด้านภาษาเนี่ยก็จะเป็นปัญหาเพราะจะเป็นศัพท์แปลกๆ ไม่มั่นใจ ถามใครก็ เอา ง่ายๆบางทีแบบศาสตร์มันกว้างแล้วอาจารย์แต่ละคนมันเฉพาะด้านดังนั้นจะไปถามใคร ก็ไม่มีใคร ตอบให้ได้ เราจะไปถามคนอื่นเขา ถามเขาเยอะเกินไป เขาก็บอกว่า” (A20)

“ผมเป็นคนที่ไม่ภาษาอังกฤษมาก ๆ เลยครับ ผมก็อาศัยให้คนอื่นที่เขาเก่งและเชี่ยวชาญ ทางด้านภาษาเป็นคนช่วยแปลให้ครับ ถ้าอยากรู้ว่าเขาพูดเกี่ยวกับอะไรก็ลองจับคำศัพท์ที่เราคิดว่า น่าจะเป็น Keyword ไปลองแปลใน google ดูครับ แล้วก็ค่อยเลือกเอาที่เราคิดว่ามันตรงกับเรื่องของ เรา แล้วก็ไปหาคนช่วยแปลอีกทีครับ” (A27)

“การอ่านไม่เท่าไรแต่การเขียนไม่ได้เพราะว่าไม่เข้าใจเรื่องไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ Syntax อะไรอย่างนี้ แต่อย่างศัพท์ถ้าเป็นศัพท์คอมพิวเตอร์จะเข้าใจเวลาอ่าน Textbook แต่พอให้เขียนงานวิจัยหรือ Abstract ก็จะเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเรียบเรียงต้องไปหาประโยคภาษาอังกฤษ ก็คือต้องฝึกแต่มันก็ลำบาก พุดง่าย ๆ คือเราไม่เก่งภาษาอังกฤษ” (A29)

4.4.1.2 อุปสรรคด้านกำหนดคำค้น (Per2) เนื่องจากอาจารย์กำหนดคำค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดไว้ หรือไม่ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการ ทำให้การสืบค้นผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติไม่พบสารสนเทศที่ตนเองต้องการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า คำค้นไม่ครอบคลุม คีย์เวิร์ดไม่ตรง ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“Keyword คำค้นมันยังไม่ครอบคลุมทำให้เราหาหนังสือไม่เจอ อันนี้สำคัญเลยอันนี้ไม่ได้ตำหนิหนังสือเลยว่าเป็นไม่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะว่าหนังสือวิชาการตำราวิชาการมันจะผลิตออกมาเรื่อยๆ มันไม่เหมือนแบบหนังสืออย่างอื่น มันทันสมัยแต่เพียงแต่เวลาเราเช็ค Keyword แล้วไม่เจอ บรรณารักษ์ไม่สามารถให้ Keyword ได้ตามที่เราต้องการ คีย์เวิร์ดของเรากับหนังสือเล่มนั้นไม่ตรงกัน” (4)

4.4.2 อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Variables) จากการสัมภาษณ์อาจารย์พบอุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจในแง่ด้านค่าใช้จ่าย (Eco) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการเพื่อนำมาเขียนผลงานทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ค่าใช้จ่าย จ้างแปล ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“เวลาอ่านบทความยังเป็นปัญหาอยู่ เพราะว่าเราจะอ่านเข้าใจทั้งหมดต้องใช้เวลาเยอะ คือจะเข้าใจแค่บทคัดย่อหลังจากนั้นเนื้อหามันก็ต้องใช้เวลาหลายๆ ถ้าเป็นเนื้อหาไม่ยากก็พอได้ แต่ถ้าเป็นเนื้อหาเชิงลึกบางทีก็จ้างเขาแปลไปเลย ซึ่งก็จะมีค่าใช้จ่ายที่เป็นการเพิ่มภาระให้เรา” (A8)

“ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายแล้วก็ การเสียเวลาในการแปลด้วย” (A16)

“ใช้ละครับพูดถึงเรื่องแปลบทความค่าใช้จ่ายแพงมากเลยครับ” (A17)

“ได้แค่ Abstract เราต้องสมัครสมาชิกต้องเสียเงิน หรือไม่ก็เป็นภาษาจีนอ่านไม่ออกค่ะ ก็เคยให้อาจารย์ที่สอนภาษาจีนที่ราชภัฏร้อยเอ็ดแปลให้ คำก็แปลให้แต่มันก็คนละ Feel เกษตรนะ ก็แปลได้นิดเดียว บางทีก็มีภาษาเวียดนาม เยอรมัน ฝรั่งเศส คือไม่รู้เรื่องค่ะ รู้แต่อังกฤษยังภาษาญี่ปุ่นยิ่งไม่ได้ค่ะ ทำให้ได้แค่บทคัดย่ออย่างเดียว แต่ก็ให้ญาติช่วยแปลแต่ค่าจ้างแพง บางทีแปลมาใช้ว่าเราจะเอาทั้งหมด” (A19)

4.4.3 อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ (Environmental/situational barrier) จากการสัมภาษณ์อาจารย์พบอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ใน 2 ประเด็น คือ อุปสรรคด้านเวลา และอุปสรรคด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร

4.4.3.1 อุปสรรคด้านเวลา (Env1) เนื่องด้วยอาจารย์มีภาระหน้าที่ทั้งในด้านการสอนงานที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา คณะวิชา หรือมหาวิทยาลัย งานบริการวิชาการ งานวิจัย และงานด้านบริหาร จึงส่งผลให้อาจารย์ไม่มีเวลาในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า เวลา เวลานั้นน้อย ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“ปัญหาจากเราคือเรื่องของเวลา เราทั้งสภาพครอบครัวทั้งเรื่องการการสอนทั้งภาระงานทั้งงานกิจกรรม เราภาระงานค่อนข้างเยอะนะ เวลาเราค่อนข้างน้อย แล้วพอกลับครอบครัวก็ต้องดูแลลูก ถึงเวลาลูกไม่หลับไม่มีทางทำอะไรได้เลย กลับบ้านปุ๊บยังงี้ก็ต้องเล่นกับลูก ไม่ว่าจะยุ่งขนาดไหนลูกก็ต้องมาก่อน มันก็เลยทำให้เวลานานมากบางทีก็ทิ้งไว้ไม่ได้ทำอะไรต่อ เปิดคอมพิวเตอร์เมื่อไหร่ลูกก็จะมานั่งเล่นด้วยเราก็ทำไม่ได้ นี่ก็เป็นปัญหาอีกหนึ่ง” (A14)

“ปัญหาที่มีก็คิดติดสอน สอนเยอะ แล้วก็รวมทั้งทำงานวิชาการด้วย ทำวิจัย ทำให้เวลาในการสืบค้นก็จะลดน้อยลง” (A15)

“ถ้าเป็นหนังสือในห้องสมุด ก็คือว่า เวลาเราเจอหนังสือเราต้องอ่านทั้งเล่มก่อนซึ่งหนังสือมันค่อนข้างหนาต้องใช้เวลา แต่ถ้าบทความเนื่องจากจำนวนหน้าไม่มากใช้เวลาน้อยกว่าการอ่านให้ได้เนื้อความ ถูกไหมครับ เพราะฉะนั้นอุปสรรคของหนังสือเป็นเรื่องของเวลา ว่าเราจะต้องมีเวลาในการอ่านตั้งแต่ต้นจนจบ” (A23)

“ด้วยงานที่เรารับผิดชอบ หน้าที่ที่เรารับผิดชอบ ก็อาจจะรบกวนเราบ้าง สมมติว่าถ้างานบริหาร มันก็จะเบียดเบียนเวลาสมาธิด้วยในการทำผลงาน เพราะว่าต้องมีเวลามีสมาธิด้วย ไม่ใช่ว่ามีเวลาแต่ไม่มีสมาธิมันก็เขียนไม่ได้ค่ะ เวลาที่มีแต่ต้องมีวินัยกับตัวเองเยอะ ภาระทางครอบครัวก็มี” (A26)

“ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือว่าเวลาที่เราจะให้ความสำคัญกับการอ่าน หรือการค้นมันน้อย ทำงานทั้งวันก็หมดแล้วกลางคืนจะมาก็ค้นต่อ คือเวลาเราค้นนี่มันก็จะค้นเรื่องนี้ เสร็จปุ๊บมันก็จะต่อไปอีก ๆ หมดเวลามันก็เลยไม่ได้อะไรมันต้องใช้เวลา” (A28)

4.4.3.2 อุปสรรคด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร (Env2) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือเป็นหัวใจสำคัญของการค้นคว้าและการดาวน์โหลดเอกสารหากเครือข่ายมีความเร็วและเสถียรก็จะทำให้การค้นคว้าและการดาวน์โหลดสารสนเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแต่หากเครือข่ายไม่เสถียร การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการย่อมเป็นไม่ราบรื่นและอาจทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าดังต่อไปนี้ได้แก่ คำว่า อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร อินเทอร์เน็ตช้า อินเทอร์เน็ตหลุด ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อุปสรรคการค้นหาของเราก็คืออินเทอร์เน็ตของเราก็คืออินเทอร์เน็ตไม่คงที่แค่นั้นแหละ แค่นั้นเอง มันไม่มีอะไรเลย” (A2)

“ปัญหาแรกเลยก็คือ จากเราสืบค้นนี่ก็คืออินเทอร์เน็ตเลย ดาวน์โหลดหลุดบ่อยเลย พอเจอเนื้อหาที่เราสนใจใช้ใหม่ เราอยากได้มากเลยบางทีกำลังจะโหลดละโหลดได้ประมาณ 20% มันหลุดอีกละ แล้วที่บ้านใช้เน็ตบ้านไง บ้านไม่ใช้เน็ตของมหาวิทยาลัยบางทีก็หลุดบ้าง ได้มากก็ไม่ครบบ้าง” (A6)

“บางทีเน็ตช้าค่ะ หรือบางเว็บไม่ได้บอกวิธีการใช้ที่ชัดเจน พอเข้าไปแล้วไม่รู้ว่าจะต้องคลิกเข้าตรงไหนต่อ บางทีมันกระจัดกระจาย โดยเฉพาะพวกเว็บภาษาอังกฤษ” (A8)

“อินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยเราก็งงช้านะครั้งบางครั้งที่ไม่ค่อยเสถียร เวลาดาวน์โหลดข้อมูลก็อาจจะเข้าไปบ้างไม่รวดเร็วทันใจเราซักเท่าไร” (A10)

“ถ้าเป็นอินเทอร์เน็ตของตนเองจะไม่ค่อยเจอ เพราะมันจะไม่บล็อก แต่ถ้ามาค้นในราชภัฏ จะเจอปัญหาเพราะบางทีมันบล็อก เว็บบางเว็บมันเหมือนกับโปรแกรมที่เราใช้ป้องกันไวรัสหรือ spyware มันก็จะคิดว่าเว็บพวกนี้มีปัญหา บางทีมันก็จะไม่ให้เราเข้า ส่วนใหญ่ถ้าไปค้นเอกสารจริงๆ หรืออะไรจริงๆ ก็จะไปค้นที่บ้านใช้เน็ตที่บ้านค้น เพราะมันจะไม่บล็อก เราไม่กลัวว่ามันจะเจอไวรัส หรืออะไร แต่เราอยากได้ข้อมูล เพราะว่าบางเว็บที่ไปเจอมันจะต้องผ่านกระบวนการอะไรของเขา เยอะพอสมควร พอผ่านไปมันก็จะเหมือน spyware คือเป็นไวรัสมาแฝงไว้ในเครื่อง เพราะฉะนั้นถ้า เป็นของราชภัฏมันจะบล็อกไว้เยอะ เราจะค้นหายาก” (A13)

“ก็จะมีในเรื่องของอินเทอร์เน็ตค่ะ โดยเฉพาะของมหาลัยเดี๋ยวก็ติดเดี๋ยวก็หายไป อีกอย่างหนึ่ง ก็คือ ค้นแล้วไม่สามารถที่จะดึง Full paper เค้าได้ จะได้แค่บทคัดย่อ” (A19)

“ถ้าสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตโดยใช้ของมหาลัย บางทีก็มีเหมือนกันที่มันเข้าไม่ได้ หรือบางที เราเข้าไปแล้วมันไม่มีเนื้อหาขึ้นมาไม่พบเนื้อหา มันก็อาจจะไม่สมบูรณ์” (A26)

“ถ้า search ที่มหาวิทยาลัยที่ห้องทำงานจะไม่มีปัญหาเพราะอินเทอร์เน็ตเร็ว แต่พอกลับ แพลตโซน A ถ้าเป็นช่วงเวลา traffic jam ที่มีคนใช้เยอะ ช่วงเย็นประมาณ 1-3 ทุ่มสัญญาณ อินเทอร์เน็ตแทบจะไม่กระดิก ซึ่งจริงๆ ตัวปล่อยสัญญาณมีหลายตัวแต่คนใช้งานน่าจะเยอะเพราะทุกคนมีมือถือ ส่วนมากจึงจะใช้ Hotspot จากมือถือตัวเอง แต่ข้อเสียก็คือมันไม่ใช่โคเมนของ มหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นจะใช้ Journal ฐานข้อมูลที่เป็นของรัฐหรือของมหาวิทยาลัยซื้อไม่ได้ ต้อง ใช้ VPN แต่เนื่องจากมือถือของเราไม่ได้เร็วขนาดที่จะต้อง VPN เพราะเน็ตมือถือเราไม่ได้เร็วมาก ก็ จะเป็นปัญหาในช่วงที่หาข้อมูล” (A29)

4.4.4 ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information source) เป็นอุปสรรคที่ทำให้ การเข้าถึงสารสนเทศไม่เป็นไปตามที่อาจารย์ต้องการ (Inf) โดยพบว่าอุปสรรคใน ด้านการเข้าถึง แหล่งสารสนเทศ โดยแหล่งสารสนเทศที่อาจารย์ต้องการค้นคว้าข้อมูล มีการจำกัดสิทธิในการเข้าใช้ และการเข้าถึงบริการของแหล่งสารสนเทศ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลฉบับเต็มได้ และไม่สามารถ ดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาได้ตามที่ต้องการ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดค่าเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้คำดังต่อไปนี้ ได้แก่ คำว่า ดาวน์โหลดไม่ได้ ต้องสมัครสมาชิก ดังคำให้ สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“เราต้องสมัครสมาชิกยืนยันตัวบุคคล นู่นนี่นั่นซึ่งบางทีมันก็เป็นเรื่องยุ่งยาก” (A1)

“บางทีที่เขาให้เราดาวน์โหลดมันก็ไม่ได้เป็น full text บางทีก็ให้มาแต่ที่เป็น abstract บางทีมันก็เอาไปใช้ไม่ได้ทั้งหมด” (A5)

“ข้อมูลบางอย่างที่ถูกเผยแพร่อาจจะมีไม่เต็ม เช่น อาจจะต้องมาส่วนหนึ่งแต่เราต้องการอ่านหมด ถ้าอยากได้ก็ต้องซื้อครับ” (A7)

“บางทีผมค้นไปเจอนะแต่เขาไม่ให้อัปเต็ม มีให้ดูแค่ abstract ถ้าอยากได้ก็ต้องติดต่อกับเว็บเขาต้องเสียเงินซื้อถึงจะได้ข้อมูลมา ไม่มีให้ดาวน์โหลดฟรี” (A11)

“ปัญหาที่เจอคือ เอกสารบางอย่างดาวน์โหลดไม่ได้ เพราะเราไม่ได้เป็นสมาชิก หรือว่าเราไม่ใช่บุคลากรหรือนักศึกษาของเขา” (A15)

“อยากได้ข้อมูลของมหาลัยอื่นที่เราค้นเจอ พวกฐานข้อมูลบางตัวที่มหาลัยเราไม่ได้บอกรับเราก็ไปค้นของเขาไม่ได้นะ เพราะเราไม่มีรหัสเข้าใช้ ก็ต้องอาศัยคนรู้จักรุ่นน้องรุ่นพี่ที่ว่ากันไป ให้เขาดาวน์โหลดให้” (A25)

“คือเราเป็นมหาลัยเล็ก เราอยากรู้มหาลัยใหญ่อยู่แล้วเราอยากรู้เขามีอะไรบ้าง แม้แต่หลักสูตรเรายังดูยากเลยบางที เราก็อยากรู้แต่เขาปิด เป็นปัญหาเหมือนกันนะที่ปิด ข้อมูลเขาไม่ Open” (A31)

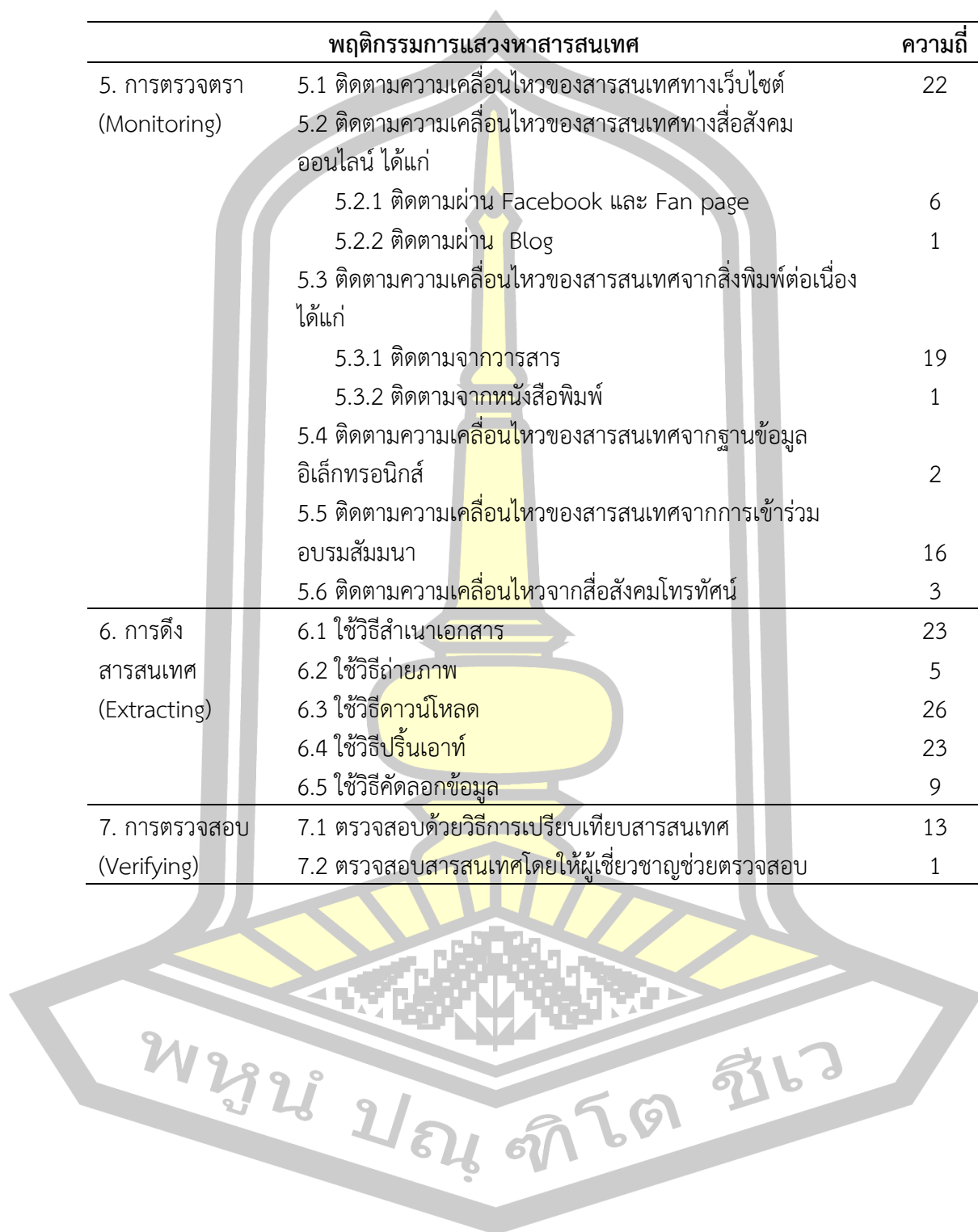

ตาราง 3 ตารางแจกแจงความถี่ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของ
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์		ความถี่
1. การเริ่มต้น (Starting)	1.1 เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากเรื่องที่ตนสนใจหรือมีพื้นฐานความรู้เดิม ได้แก่	
	1.1.1 เริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้าจนเกิดแนวคิดและสนใจ	2
	1.1.2 เริ่มต้นจากประสบการณ์ในการสอน	23
	1.1.3 เริ่มต้นจากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา	5
	1.2 เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากคำแนะนำของบุคคลอื่น ได้แก่	
	1.2.1 ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการเลือกหัวข้อ	1
	1.3 เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากปัญหาที่พบ ได้แก่	
	1.3.1 ปัญหาที่พบจากการสอน	2
	1.3.2 ปัญหาที่พบจากการลงพื้นที่หาข้อมูล	1
	1.3.3 ปัญหาที่ได้จากการบอกเล่าของบุคคลอื่น	1
2. การสำรวจ เลือกดู (Browsing)	2.1 สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน ได้แก่	
	2.1.1 แหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	12
	2.1.2 แหล่งสารสนเทศสถาบันภายนอก	20
	2.2 สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากเว็บไซต์ ได้แก่	
	2.2.1 สำรวจเลือกดูจากเว็บไซต์ของหน่วยงานโดยตรง	7
	2.2.1 สำรวจเลือกดูผ่านเว็บไซต์ Google	21
2.3 สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	24	
2.4 สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ	16	
3. การเชื่อมโยง ร้อยเรียง (Chaining)	3.1 เชื่อมโยงสารสนเทศจากรายการอ้างอิง และบรรณานุกรม ได้แก่	
	3.1.1 เชื่อมโยงร้อยเรียงจากรายการอ้างอิง	29
	3.1.2 เชื่อมโยงร้อยเรียงจากรายการบรรณานุกรม	31
	3.2 เชื่อมโยงสารสนเทศจากจุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ของแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในลักษณะของไฮเปอร์ลิงค์	30
3.3 การเชื่อมโยงโดยใช้คำสำคัญที่อ่านพบในเนื้อหาที่ค้นเจอ	1	
4. การแยกแยะ (Differentiating)	4.1 แยกแยะจากความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ	31
	4.2 แยกแยะจากความทันสมัยของสารสนเทศ	28
	4.3 แยกแยะจากความเกี่ยวข้องของสารสนเทศที่ต้องการ	31

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ		ความถี่
5. การตรวจตรา (Monitoring)	5.1 ติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศทางเว็บไซต์	22
	5.2 ติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศทางสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่	
	5.2.1 ติดตามผ่าน Facebook และ Fan page	6
	5.2.2 ติดตามผ่าน Blog	1
	5.3 ติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ได้แก่	
	5.3.1 ติดตามจากวารสาร	19
	5.3.2 ติดตามจากหนังสือพิมพ์	1
	5.4 ติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจากฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์	2
5.5 ติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจากการเข้าร่วม อบรมสัมมนา	16	
	5.6 ติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อสังคมโทรทัศน์	3
6. การดึง สารสนเทศ (Extracting)	6.1 ใช้วิธีสำเนาเอกสาร	23
	6.2 ใช้วิธีถ่ายภาพ	5
	6.3 ใช้วิธีดาวน์โหลด	26
	6.4 ใช้วิธีปริ้นเอาท์	23
	6.5 ใช้วิธีคัดลอกข้อมูล	9
7. การตรวจสอบ (Verifying)	7.1 ตรวจสอบด้วยวิธีการเปรียบเทียบสารสนเทศ	13
	7.2 ตรวจสอบสารสนเทศโดยให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ	1

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.2 สรุปผลการวิจัย

5.3 อภิปรายผล

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.1.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5.1.2 เพื่อศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5.2 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ มีผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

5.2.1 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์มีความใกล้เคียงกับตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ในปี ค.ศ. 1989 ที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาสาขาสังคมศาสตร์ โดยผลการวิจัยครั้งนี้พบกิจกรรม 7 ขั้นตอน ได้แก่ การเริ่มต้น การสำรวจเลือกดู การเชื่อมโยงร้อยเรียง การแยกแยะ การตรวจตรา การดั่งสารสนเทศ และการตรวจสอบ ทั้งนี้ ไม่พบกิจกรรม การจบ โดยกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ เพื่อทำผลงานทางวิชาการ มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1.1 การเริ่มต้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ พบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1) การเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากเรื่องที่ตนสนใจหรือมีพื้นฐานความรู้เดิม โดยเกิดขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม การอ่านหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่ค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศจนค้นพบหัวข้อหรือเรื่องที่น่าสนใจ จากประสบการณ์ในการสอนที่ต้องสอนในรายวิชาเดิม ซ้ำ ๆ ติดต่อกันหลายเทอม และเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก

2) เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากการแนะนำของบุคคลอื่น โดยเริ่มจากการพูดคุยปรึกษากับอาจารย์ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ในศาสตร์หรือในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อขอคำปรึกษาและคำแนะนำ ประกอบการตัดสินใจในการเลือกหัวข้อที่มีไว้ในใจอยู่แล้ว

3) เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากปัญหาที่พบ เป็นการพบประเด็นต่าง ๆ จากปัญหาที่อาจารย์ประสบพบด้วยตนเองที่อาจเกิดขึ้นจากการสอนนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ การลงพื้นที่เพื่อหาปัญหาจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง หรือปัญหาที่ได้รับการบอกเล่าจากบุคคลอื่น

5.2.1.2 การสำรวจเลือกดู อาจารย์มีการสำรวจเลือกดูทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการหรือสนใจอย่างกว้าง ๆ จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่อาจารย์มีการสำรวจเลือกดูสารสนเทศบนเว็บไซต์มากที่สุด เพื่อค้นหาหนังสือหรือสารสนเทศที่ต้องการก่อน จากนั้นจึงจะทำการค้นหาตัวเล่มจริงจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ แหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยหรือแหล่งสารสนเทศสถาบันอุดมศึกษาอื่น โดยแหล่งสารสนเทศที่อาจารย์เลือกใช้เพื่อสำรวจเลือกดูสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาในครั้งนี้ มี 4 แหล่ง ได้แก่

1) การสำรวจเลือกดูจากแหล่งสารสนเทศสถาบัน แบ่งออกเป็นแหล่งสารสนเทศสถาบันภายในมหาวิทยาลัยได้แก่ ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และแหล่งสารสนเทศสถาบันภายนอก ได้แก่ ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาอื่น

2) การสำรวจเลือกดูสารสนเทศบนเว็บไซต์ อาจารย์จะมีการสำรวจเลือกดูจากเว็บไซต์ใน 2 ลักษณะคือ สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเว็บไซต์ของหน่วยงานโดยตรง และสำรวจเลือกดูผ่านทางเว็บไซต์ Google เพื่อลิงค์ไปยังแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ

3) สำรวจเลือกดูจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจารย์มีการสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ Thailis, Thai journal, ProQuest, Scopus, Science direct และ IEEE เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

4) สํารวจเลือกดูจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ อาจารย์เลือกที่จะสํารวจสารสนเทศที่ต้องการจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ เนื่องจากต้องการเก็บไว้เป็นสารสนเทศส่วนตัว เพราะสามารถนำมาใช้ได้อย่างทันท่วงทีเมื่อมีความต้องการ

5.2.1.3 การเชื่อมโยงร้อยเรียง อาจารย์มีการติดตามค้นหาสารสนเทศจากรายการอ้างอิง บรรณานุกรม ที่ปรากฏอยู่ในเอกสารที่ค้นเจอไปสู่สารสนเทศรายการอื่น ๆ หรือติดตามสารสนเทศที่สนใจจากลิงค์ (link) บนเว็บไซต์ และจากคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของสารสนเทศที่ค้นเจอ ซึ่งเป็นลักษณะของการเชื่อมโยงร้อยเรียงแบบย้อนหลัง (Backward Chaining)

5.2.1.4 การแยกแยะ อาจารย์มีการแยกแยะ กลั่นกรองสารสนเทศที่แสวงหามาได้ โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ในการพิจารณาถึงคุณภาพของสารสนเทศ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์พบว่าเกณฑ์ที่อาจารย์นำมาใช้เพื่อพิจารณา ได้แก่ ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ค้นได้ ความทันสมัยของสารสนเทศ และความเกี่ยวข้องกับหัวข้อของผลงานทางวิชาการ

5.2.1.5 การตรวจตรา อาจารย์มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ เพื่ออัปเดตความรู้และติดตามความเคลื่อนไหวในเรื่องที่ตนสนใจ หรือเกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการที่กำลังทำอยู่จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยมีการติดตามจากเว็บไซต์ สื่อ Social media ได้แก่ Facebook และ Fan page จากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ได้แก่ วารสาร หนังสือพิมพ์ ฐานข้อมูลออนไลน์ จากการเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา และการติดตามจากสื่อโทรทัศน์

5.2.1.6 การดึงสารสนเทศ เป็นการดึงสารสนเทศออกมาจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ที่ค้นได้ โดยใช้วิธีการสำเนาเอกสาร การถ่ายภาพ การดาวน์โหลด การปริ้นเอาท์ และการคัดลอกข้อมูล ซึ่งเป็นการดึงสารสนเทศออกมาทั้งฉบับหรือบางส่วน แล้วนำมาอ่านเพื่อคัดกรองเฉพาะส่วนที่ต้องการ

5.2.1.7 การตรวจสอบ ในการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ค้นได้ ก่อนนำไปใช้ในการทำผลงานทางวิชาการ อาจารย์จะทำการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ โดยการเปรียบเทียบสารสนเทศจากหลาย ๆ แหล่ง และให้ผู้เชี่ยวชาญของศาสตร์ด้านนั้น ๆ เป็นผู้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ

5.2.1.8 การจบ อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีหน้าที่สอน วิจัย บริการวิชาการ และบำรุงศิลปวัฒนธรรม สารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอาจารย์ถึงแม้ว่ากระบวนการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการจะสิ้นสุด แต่การแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น เพื่อการสอน วิจัย และบริการวิชาการ ยังต้องดำเนินต่อไป จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศในกิจกรรม การจบ ไม่พบในพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์

5.2.2 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ สรุปลงได้ดังนี้

5.2.2.1 ลักษณะเฉพาะของบุคคล พบว่าอาจารย์ยังขาดทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ ทำให้บางครั้งต้องพลาดการเข้าถึงสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ และต้องใช้เวลาในการทำควาเข้าใจกับสารสนเทศที่ค้นได้มากยิ่งขึ้น และการกำหนดคำค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดไว้ หรือไม่ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการ ทำให้การสืบค้นผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ

5.2.2.2 อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีอุปสรรคด้านค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจาก การแปลเอกสารหรือสารสนเทศ ที่มีเนื้อหาเป็นภาษาต่างประเทศ

5.2.2.3 อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ พบว่ามีอุปสรรคด้านเวลา เนื่องจากอาจารย์มีภาระหน้าที่ทั้งในด้านการสอน งานที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา คณะวิชา หรือมหาวิทยาลัย งานบริการวิชาการ งานวิจัย และงานด้านบริหาร จึงส่งผลให้อาจารย์ไม่มีเวลาในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย บางช่วงเวลามีการขัดข้อง อินเทอร์เน็ตช้า ไม่เสถียร ทำให้การดาวน์โหลดสารสนเทศใช้เวลานาน หรือได้รับสารสนเทศที่ไม่สมบูรณ์

5.2.2.4 ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ พบว่ามีอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่มีการจำกัดสิทธิ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ให้บริการทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศฉบับเต็มได้

5.3 อภิปรายผล

ผลการศึกษามีข้อค้นพบที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

5.3.1 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

5.3.1.1 การเริ่มต้นในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการ พบว่าอาจารย์เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศใน 3 ลักษณะ คือเริ่มจากเรื่องที่ตนสนใจหรือมีพื้นฐานเดิมอยู่แล้ว เนื่องจากประสบการณ์ในการสอนที่อาจารย์สอนในรายวิชาเดิม ช้า ๆ ติดต่อกันหลายเทอม จนเกิดเป็นความถนัดความเชี่ยวชาญในวิชานั้น ๆ หรือเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ลักษณะที่สองคือการเริ่มต้นการแสวงหาสารสนเทศจากการแนะนำของบุคคลอื่น ซึ่งเกิดขึ้นจากการพูดคุยปรึกษากับอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ในศาสตร์หรือในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อขอคำแนะนำ ประกอบการตัดสินใจในการเลือกหัวข้อที่มีไว้ในใจอยู่แล้ว และการเริ่มต้นการแสวงหาสารสนเทศจากปัญหาที่พบ โดยเป็นการพบประเด็นต่าง ๆ จากปัญหาที่อาจารย์ประสบพบด้วยตนเองที่เกิดจากการสอนนักศึกษา การลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล

ด้วยตนเอง หรือปัญหาที่ได้รับการบอกเล่าจากบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) ที่พบว่า การแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการ เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากการพูดคุยกับอาจารย์ที่ปรึกษา การเริ่มต้นการแสวงหาสารสนเทศจากความสนใจของตนเอง เริ่มต้นจากการพบประเด็นปัญหาจากการฝึกงาน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาสารสนเทศ

5.3.1.2 การสำรวจเลือกดู พบว่า อาจารย์มีการสำรวจเลือกดูสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ทำผลงานทางวิชาการจากแหล่งสารสนเทศ 4 แหล่ง คือ แหล่งสารสนเทศสถาบันอุดมศึกษา แหล่งสารสนเทศบนเว็บไซต์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ อาจารย์ส่วนใหญ่จะสำรวจเลือกดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของผลงานทางวิชาการบนเว็บไซต์และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ไม่เสียเวลาในการเดินทางสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (2560) พบว่า นิสิตที่ทำโครงการส่วนใหญ่ จะสำรวจข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบนเว็บไซต์และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการเลือกใช้สารสนเทศบนเว็บไซต์หรือฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้การสำรวจเลือกดูสารสนเทศบนเว็บไซต์ยังส่งผลให้เกิดการสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ เนื่องจากเมื่ออาจารย์พบรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ทำผลงานทางวิชาการบนเว็บไซต์ ก็จะทำให้การสำรวจดูว่าร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือใดมีหนังสือที่ตนต้องการอยู่บ้าง แล้วทำการสั่งซื้อหนังสือเล่มดังกล่าว เหตุผลที่อาจารย์สำรวจเลือกดูสารสนเทศจากร้านหนังสือหรือศูนย์หนังสือ เนื่องจากต้องการเก็บไว้เป็นสารสนเทศส่วนตัวสามารถนำมาใช้ได้อย่างทันทีที่เมื่อมีความต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) พบว่า นักศึกษาที่ทำโครงการมีการสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากร้านหนังสือ สำรวจเลือกดูจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน สำรวจเลือกดูจากทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ สำรวจเลือกดูจากสารบัญหนังสือและวารสาร สารระสังเขป บทความวิจัยและดรชนี้

5.3.1.3 การเชื่อมโยงร้อยเรียง พบว่า อาจารย์มีการเชื่อมโยงร้อยเรียงเพื่อค้นหาสารสนเทศจากรายการอ้างอิง และรายการบรรณานุกรมของเอกสารที่ค้นได้ โดยจะทำการคัดเลือกรายการอ้างอิง และรายการบรรณานุกรมที่สนใจ และเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ทำผลงานทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการระบุข้อมูลเพื่อค้นหาจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งนี้การเลือกเชื่อมโยงสารสนเทศจากรายการดังกล่าวเป็นการประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งรายการอ้างอิงและรายการบรรณานุกรมที่ปรากฏอยู่ในเอกสารที่ค้นได้ มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับหนึ่ง เพราะผ่านการกลั่นกรองจากเจ้าของผลงานมาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) ที่พบว่า นักวิจัยมีการติดตามค้นหาสารสนเทศที่เชื่อมโยงกัน จากรายการอ้างอิงท้ายเอกสาร นอกจากนี้ยังพบว่าอาจารย์มีการเชื่อมโยง

สารสนเทศจากลิงค์บนเว็บไซต์อีกด้วย โดยเป็นการค้นหาสารสนเทศจากจุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ของ แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะของไฮเปอร์ลิงค์ ที่เชื่อมโยงไปสู่เว็บไซต์อื่นที่มีสารสนเทศที่ต้องการ ทำให้อาจารย์มีความสะดวกในการเข้าถึง และสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ได้อย่าง รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายลม วุฒิสุมบูรณ์ (2546) ที่พบว่าการลิงค์เป็นกิจกรรมที่ เกิดขึ้นบนหน้าเว็บเพจ ดังนั้นการลิงค์จึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับขั้นตอนของการเชื่อมโยงร้อยเรียง

5.3.1.4 การแยกแยะ เป็นกิจกรรมที่อาจารย์แยกแยะ กลั่นกรองสารสนเทศที่ แสวงหามาได้ โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ในการพิจารณา ได้แก่ ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ค้นได้ ความ ทันสมัยของสารสนเทศ ความเกี่ยวข้องกับหัวข้อของผลงานทางวิชาการ สารสนเทศที่นำมาใช้ในการ เขียนผลงานทางวิชาการต้องเป็นสารสนเทศที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ โดยพิจารณาจากผู้แต่ง ต้องเป็นผู้มีชื่อเสียงหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ทำการศึกษ หน่วยงานที่ผลิตสารสนเทศจะต้อง เป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศหรือในระดับสากล การใช้สารสนเทศจากแหล่งที่มี ความน่าเชื่อถือย่อมส่งผลให้ผลงานที่ทำมีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ นำมาใช้ในการเขียนผลงานทางวิชาการจะต้องเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัยกับช่วงเวลาที่ทำผลงาน เพื่ออาจารย์จะสามารถนำสารสนเทศที่ได้รับมาไปใช้งานได้จริง ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง และ เนื้อหาของสารสนเทศที่ค้นได้ต้องมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับประเด็นหรือหัวข้อของผลงานที่ทำ ทั้งนี้หากเนื้อหาไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ทำย่อมส่งผลให้ไม่สามารถตอบโจทย์หรือประเด็นปัญหา ตลอดจนไม่สามารถนำเสนอเรื่องราวที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างตรงประเด็น สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) ที่พบว่าการ กลั่นกรองสารสนเทศของนักวิจัยใช้หลักการพิจารณา 3 ประเด็นได้แก่ การพิจารณาความน่าเชื่อถือ ของแหล่งที่มา การพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศและพิจารณาจากความทันสมัยของ สารสนเทศ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (2560) พบว่า การ แยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้ นิสิตจะใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ โดยดูจากชื่อผู้แต่ง หรือหน่วยงานที่จัดทำ ความทันสมัย ความสอดคล้องกับหัวข้อโครงการ

5.3.1.5 การตรวจตรา พบว่า อาจารย์มีการติดตามความเคลื่อนไหวของ สารสนเทศ จากแหล่งสารสนเทศ 6 ช่องทาง ได้แก่ การติดตามจากเว็บไซต์ การติดตามจากสื่อสังคม ออนไลน์ การติดตามจากฐานข้อมูล การติดตามจากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง การติดตามจากการเข้าร่วม อบรมประชุมสัมมนา และการติดตามจากสื่อโทรทัศน์ โดยอาจารย์มีการติดตามข้อมูลบนเว็บไซต์ เนื่องจากเว็บไซต์มักจะนำเสนอสารสนเทศในเรื่องใหม่ๆ หรือข้อมูลบางอย่างมีการอัปเดต เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือจะทำการอัปเดตข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การติดตามความเคลื่อนไหวผ่านเว็บไซต์จึงช่วยให้ได้ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ และได้สารสนเทศที่สด ใหม่ อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา

เจริญวันชัยกุล (2554) ที่พบว่านักศึกษาติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศจากเวปไซด์เว็บบล็อก หนังสือพิมพ์ วารสาร และรายการโทรทัศน์ นอกจากนี้การติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ ก็เป็นอีกช่องทางที่อาจารย์ใช้ในการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ เพราะปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ กลายเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และเป็นช่องทางการติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารที่อาจารย์ให้ความนิยมเป็นอย่างมาก เช่น Facebook ซึ่งจะเป็นลักษณะของการติดตามผ่านแฟนเพจ (Fan page) หรือการจัดตั้งกลุ่มเฉพาะขึ้นจากความร่วมมือของผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แจ้งข่าวสาร และแชร์สารสนเทศซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) พบว่า นักวิจัยมีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร จากการเข้าร่วมสัมมนา การติดตามจากการพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การติดตามจากอีเมลแจ้งเตือน (E-mail alert) และการติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ การเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่อาจารย์ใช้เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ เนื่องจากการเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำผลงานทางวิชาการ จะช่วยให้ได้รับข้อมูล ความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำผลงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) พบว่า นักวิจัยมีการติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร จากการเข้าร่วมสัมมนา การติดตามจากการพูดคุยผู้ที่เกี่ยวข้อง การติดตามจากอีเมลแจ้งเตือน (E-mail alert) และการติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์

1.6 การดึงสารสนเทศ เป็นการดึงสารสนเทศออกมาจากแหล่งสารสนเทศที่อาจารย์สืบค้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ซึ่งพบว่าอาจารย์มีการเลือกใช้วิธีการในการดึงสารสนเทศออกมาใน 5 รูปแบบได้แก่ การสำเนาเอกสาร การถ่ายภาพ การดาวน์โหลด การปริ้นเอาท์ และการคัดลอกข้อมูล โดยการดึงสารสนเทศออกที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้ เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ วิจัย บทความ วารสาร อาจารย์จะใช้วิธีการถ่ายสำเนาเอกสาร โดยการสำเนาทั้งฉบับหรือสำเนาเฉพาะบางส่วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการสารสนเทศในขณะนั้น พร้อมทั้งจดแหล่งที่มาของข้อมูลไว้เพื่อใช้อ้างอิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) พบว่า การดึงสารสนเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์มาใช้ นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการถ่ายสำเนาและสแกนเอกสารและจดแหล่งที่มาของข้อมูลไว้เพื่อการอ้างอิง ส่วนการดึงสารสนเทศออกมาจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นเว็บไซต์หรือฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการ ดาวน์โหลดเอกสารทั้งฉบับ บันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ รวบรวมเป็นไฟล์เตอร์ แล้วนำมาอ่านสรุป วิเคราะห์เป็นความคิดของตนเอง ทั้งนี้การดาวน์โหลดสารสนเทศ บันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากง่ายและสะดวกต่อการจัดเก็บและการค้นคืนเพื่อนำข้อมูลกลับมาใช้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง และพวา

พันธุเมฆา (2557) พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ดาวน์โหลดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากเว็บไซต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตเข้าสู่คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

5.3.1.7 การตรวจสอบ เป็นกิจกรรมที่อาจารย์มีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ค้นได้จากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่จะมีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศไปพร้อม ๆ กับขั้นตอนของกิจกรรมการสำรวจเลือกดู ดังนั้นกิจกรรมการตรวจสอบจึงไม่ค่อยปรากฏชัดเจนในพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์จะมีการพิจารณาสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือเป็นหลัก เพราะเชื่อมั่นว่าสารสนเทศที่มาจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือย่อมเป็นสารสนเทศที่มีความถูกต้อง เพราะผ่านการกลั่นกรอง และตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ บรรณาธิการ ของแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่อาจารย์บางกลุ่มก็ยังมีตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เนื่องจากต้องการความมั่นใจในสารสนเทศที่ได้รับมา ว่ามีความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการเปรียบเทียบสารสนเทศ โดยเป็นการเปรียบเทียบสารสนเทศในเรื่องเดียวกันกับสารสนเทศจากหลาย ๆ แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลวรราชค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม้เท้าทอง และพวา พันธุเมฆา (2557) พบว่า นักวิจัยตรวจสอบสารสนเทศโดยใช้การเปรียบเทียบจากแหล่งอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) พบว่า นักศึกษาจะเปรียบเทียบสารสนเทศเรื่องเดียวกันที่ค้นหาได้จากแหล่งสารสนเทศหลาย ๆ แหล่ง

5.3.1.8 สรุปผลการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับตัวแบบพฤติกรรมกาการแสวงหาสารสนเทศของนักสังคมศาสตร์ของเอลลิส ที่สะท้อนให้เห็นภาพพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศได้อย่างชัดเจนของกิจกรรม 6 ขั้นตอน ได้แก่ การเริ่มต้น การสำรวจเลือกดู การเชื่อมโยง ร้อยเรียง การแยกแยะ การตรวจตรา การดึงสารสนเทศ ไม่พบกิจกรรมการจับและกิจกรรมการตรวจสอบปรากฏไม่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์จะมีการพิจารณาสำรวจเลือกดูสารสนเทศจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือเป็นหลัก เพราะเชื่อมั่นว่าสารสนเทศที่มาจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือย่อมเป็นสารสนเทศที่มีความถูกต้อง พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มีลักษณะสอดคล้องกับตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการสาขาสังคมศาสตร์ โดยตัวแบบของเอลลิสแสดงให้เห็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ 6 กิจกรรม ได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา และการดึงสารสนเทศ Ellis (1989) ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และนักวิชาการสาขาสังคมศาสตร์ที่เอลลิสได้ทำการศึกษา มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันนั้นคือการเป็นนักวิชาการที่ต้อง

สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ สารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักวิชาการจะต้องทำการแสวงหา เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า และการอ้างอิง และเมื่อผลงานทางวิชาการชิ้นนี้เสร็จสิ้นลง แต่การแสวงหาสารสนเทศยังต้องดำเนินการต่อ ทั้งนี้ก็เพื่อการทำผลงานทางวิชาการชิ้นต่อ ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เอลลิส Ellis (1989) ที่กล่าวไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ในตัวแบบไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นขั้นตอนที่ต้องเรียงลำดับเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของการแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกันไป

5.3.2 อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

5.3.2.1 ลักษณะเฉพาะของบุคคล พบว่ามีอุปสรรคใน 2 ด้าน คือ 1) อุปสรรคทางด้านภาษา เป็นอุปสรรคสำหรับอาจารย์เนื่องจากอาจารย์ส่วนใหญ่มักขาดทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ สารสนเทศที่นำมาใช้ประกอบการทำผลงานทางวิชาการ ต้องใช้สารสนเทศที่มีความหลากหลาย บางครั้งแหล่งสารสนเทศที่ต้องการสืบค้นหรือสารสนเทศที่ค้นได้มีเนื้อหาเป็นภาษาต่างประเทศ ด้วยทักษะทางด้านภาษาที่ไม่มากพอจึงทำให้บางครั้งต้องพลาดการเข้าถึงสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการไป และต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้การทำผลงานทางวิชาการเกิดการล่าช้า สอดคล้องกับการวิจัยของ กุลวรารักษ์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม้เท้าทอง และพวา พันธุ์เมฆา (2557) พบว่านักวิจัยมีอุปสรรคจากภาษาของข้อมูลที่สืบค้น เพราะไม่มีทักษะในภาษาเหล่านั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) พบว่านักศึกษาพบอุปสรรคทางด้านภาษา นักศึกษาบางคนจะไม่ใช้คำค้นที่เป็นภาษาอังกฤษในการสืบค้นเพราะไม่ถนัดในการใช้และการแปลภาษา 2) อุปสรรคด้านการกำหนดคำค้น เป็นการให้คำสำคัญ (Keyword) ในการค้นที่ไม่ครอบคลุม ทำให้การสืบค้นผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (2560) พบว่า นิสิตมักมีปัญหาในการกำหนดคำค้น เมื่อกำหนดคำค้นแล้วไม่เจอสิ่งที่ต้องการ เนื่องจากอาจารย์กำหนดคำค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดไว้

5.3.2.2 อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เป็นอุปสรรคในแง่ของค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสาร ซึ่งเป็นผลมาจากการที่อาจารย์ขาดทักษะในด้านของภาษาต่างประเทศ การแปลเอกสารด้วยตนเองจึงเป็นเรื่องที่ยาก และต้องใช้เวลาพอสมควรอาจจะไม่ทันต่อความต้องการในการใช้สารสนเทศ อาจารย์หลายท่านจึงเลือกที่จะใช้บริการแปลเอกสารต่างประเทศจากแหล่งบริการต่าง ๆ ซึ่งย่อมเกิดค่าใช้จ่ายขึ้น โดยค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารราคาค่อนข้างสูง อาจารย์หลายท่านที่มีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นทุนเดิมมากพออยู่แล้ว เมื่อเกิดค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารขึ้นมาอีก จึงทำให้กลายเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารวี เขมโชติกูร (2556) พบว่าอุปสรรคที่เกิดจากค่าใช้จ่าย ที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาสารสนเทศ ที่

แกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จังหวัดบุรีรัมย์ประสบปัญหา คือ ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการแสวงหาสารสนเทศ

5.3.2.3 อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ พบว่ามีอุปสรรคใน 2 ด้าน คือ

1) อุปสรรคในเรื่องของเวลา เนื่องด้วยบทบาทภาระหน้าที่ของการเป็นอาจารย์ที่ต้องทำหน้าที่ในหลายด้าน เช่น การสอน การเป็นที่ปรึกษาโครงการให้แก่นักศึกษา การช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของสาขาวิชา คณะวิชา และมหาวิทยาลัย งานด้านวิชาการ เช่นการทำวิจัยเพื่อช่วยเหลือชุมชน ต้องลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลจากพื้นที่จริง และอาจารย์บางท่านต้องทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหาร รวมไปถึงภาระหน้าที่ในการดูแลครอบครัวหลังเลิกงาน เมื่อมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในหลาย ๆ ด้าน จึงส่งผลให้อาจารย์มีเวลาเพื่อใช้ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรนิษฐ์ สุระโกมลเศรษฐ และ มาลี กาบมาลา (2557) พบว่า อาจารย์พยาบาลและผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านเวลา เนื่องจากมีภาระงานประจำเป็นจำนวนมากทำให้ไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศได้ด้วยตนเอง และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปารวี เขมโชติกูร (2556) พบว่า แกนนำผู้ติดเชื้อ เอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จังหวัดบุรีรัมย์ติดภารกิจหลักทำให้ไม่มีเวลาแสวงหาสารสนเทศ 2) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร พบว่า การสืบค้นหรือดาวน์โหลดข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยยังเป็นปัญหา เนื่องด้วยบางพื้นที่ของมหาวิทยาลัยความเร็วอินเทอร์เน็ตยังไม่เสถียร อินเทอร์เน็ตช้า เกิดความขัดข้องบางช่วงเวลา ทำให้การดาวน์โหลดข้อมูลบางครั้งต้องใช้เวลาและได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (2560) พบว่า นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องอินเทอร์เน็ตเวลาที่ช้าขัดข้อง การเข้าใช้งานเว็บบางครั้งมีปัญหาเว็บล่ม หรือการใช้งานอินเทอร์เน็ตจากที่พักไม่สะดวกเพราะต้องใช้ผ่าน VPN ของห้องสมุด

5.3.2.4 ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ พบว่ามีอุปสรรคในด้านการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ให้บริการ โดยเกิดขึ้นจากลักษณะของแหล่งสารสนเทศที่อาจารย์ต้องการแสวงหาสารสนเทศ มีข้อจำกัดในการเข้าถึง โดยเป็นการจำกัดสิทธิ์ในการเข้าใช้และการเข้าถึงสารสนเทศที่ให้บริการของแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ ด้วยรหัสการเข้าใช้ หรือระบบพิสูจน์ตัวตน ส่งผลให้อาจารย์ไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ และไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่เป็นฉบับเต็มได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554) ที่พบว่า นักศึกษาพบปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ให้บริการ เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องสิทธิ์หรือสิทธิ์ในการเข้าใช้บริการจากแหล่งสารสนเทศภายนอก ตลอดจนการเข้าถึงเอกสารฉบับเต็ม

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.4.1.1 ควรมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้ให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ส่วนใหญ่มีการสำรวจเลือกดูสารสนเทศผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มากกว่าการสืบค้นจากแหล่งสารสนเทศจริง

5.4.1.2 ควรมีการจัดให้มีบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าสำหรับอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้วยภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีหลายด้าน ทำให้อาจารย์มีเวลาในการแสวงหาสารสนเทศน้อยลง

5.4.1.3 ควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศของอาจารย์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าภาษาต่างประเทศยังเป็นอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ ทั้งในการสืบค้นและการทำความเข้าใจกับสารสนเทศที่ค้นได้

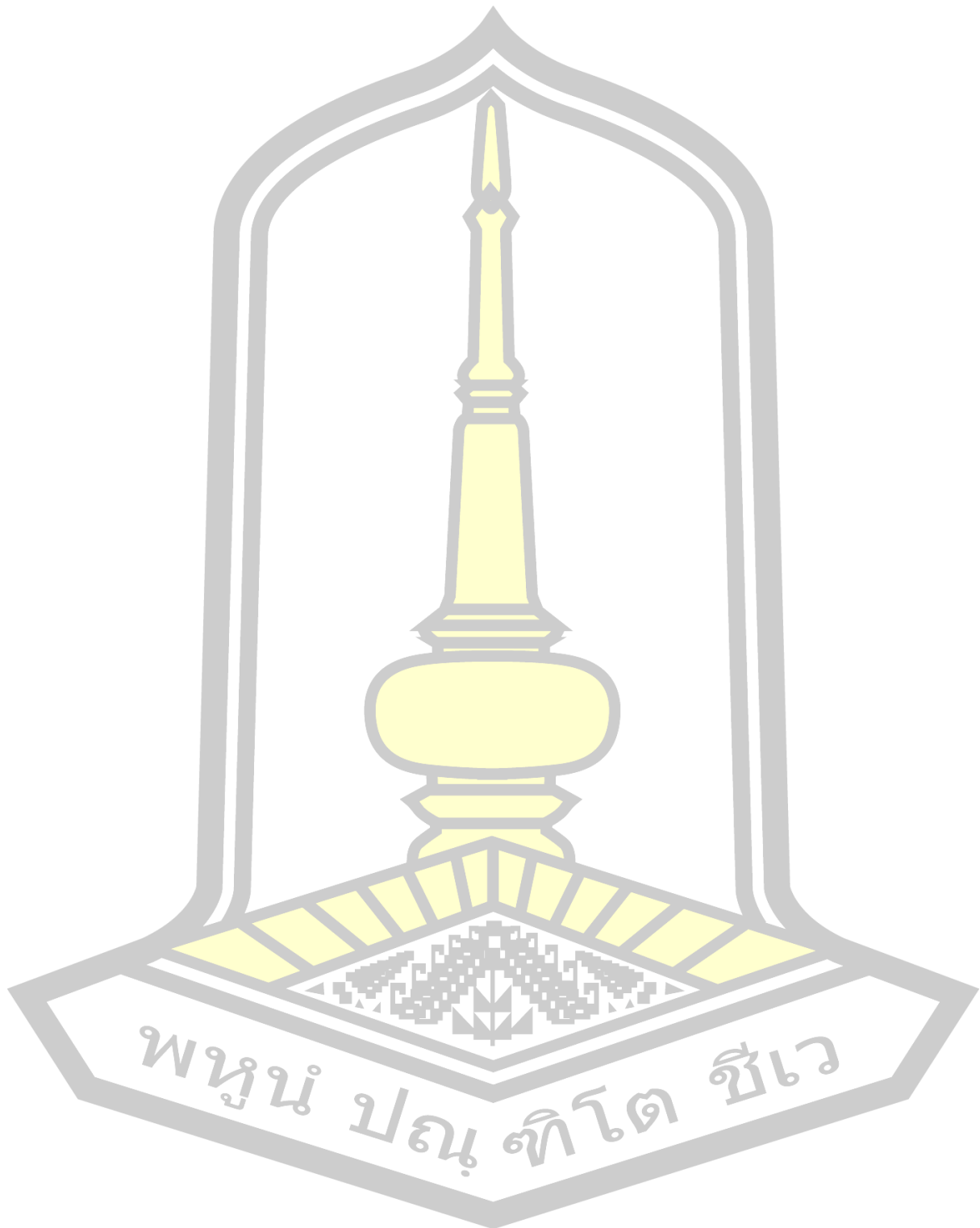
5.4.1.4 ควรมีการปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความเสถียรและมีประสิทธิภาพสูงเพื่อรองรับการสืบค้นและการดาวน์โหลดข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ว่ามีพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว ปะติตั้งไข. (2552). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ (0001404)*. บุรีรัมย์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กิจการ พรหามา และลลิตกร พรหมมา. (2553). *อาจารย์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลวรางค์ ฤทธิเดช, เทิดศักดิ์ ไม้เท้าทอง และพวา พันธุ์เมฆา. (2557). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักวิจัยใน บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 7(1), 39–52.
- แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี. (2560). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการสารสนเทศศาสตร์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสาร บรรณศาสตร์ มศว*, 10(1), 1–9.
- คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2552). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. ภาพสีนู้: ประสานการพิมพ์.
- ชญาภรณ์ กุลนิตี. (2553). *สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ถวัล มาตจรัส, ดำรง ญาณจันทร์ และอภิวรรณ วีรสมิทธิ. (2550). *คู่มือการจัดทำผลงานประเภทแต่งหนังสือ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นภาลัย สุวรรณธาดา, ธิดา โมสิกรัตน์ และสุมาลี สังข์ศรี. (2553). *การเขียนผลงานทางวิชาการและบทความ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- นฤมล กิจไพศาลรัตนนา. (2557). *ค้นคว้า อ่าน เขียน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปารวี เขมโชติกูร. (2556). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วย เอ็ดส์ จังหวัดบุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฝนทิพย์ กำลั้งยิง. (2556). *พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อวางแผนหลังเกษียณอายุของวัยทำงานตอนปลายของกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทรนิษฐ์ สุรโกมลเศรษฐ และมาลี กาบมาลา. (2557). การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง. *วารสารวิจัย มช. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 2(2), 35–45.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2558). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับ

สถาบัน ปี การศึกษา 2558. บุรีรัมย์: สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

มาลี ล้าสกุล. (2558). สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2560). การประชาสัมพันธ์ ศูนย์วิทยบริการ.

บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมนึก ภัททิยาณี. (2546). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สายลม วุฒิสมนบูรณ์. (2546). กระบวนการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2553). คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติ

ราชการ ตามคำ รับรองการปฏิบัติราชการ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของ

สถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สีปาน ทรัพย์ทอง. (2557). การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุกานดา เจริญวันชัยกุล. (2554). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 4(1), 1-14.

สุนิดา บุญญานนท์. (2554). ห้องสมุดในยุคปัจจุบันเป็นมากกว่าที่อ่านหนังสือหนึ่งเล่ม. Retrieved

October 20, 2018, from <http://www.librarianmagazine.com>

/VOL4/NO2/07.html

อรอุมา สืบกระพัน. (2552). ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ

วิศวกร บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) สำนักปฏิบัติการส่วนภูมิภาค - ภาคเหนือ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2555). ประมวลสาระชุดวิชา ผู้ใช้และการบริการสารสนเทศ หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี:

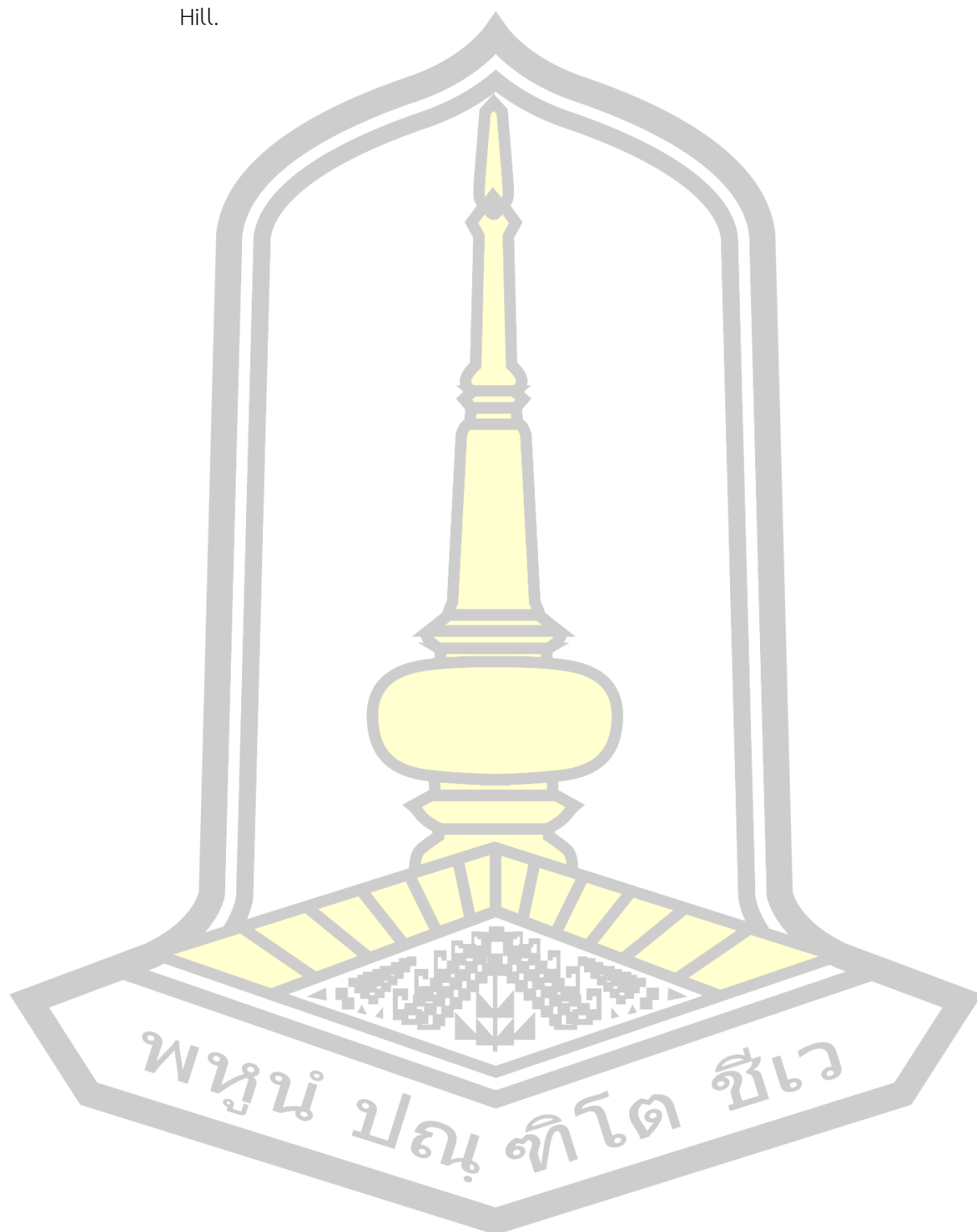
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

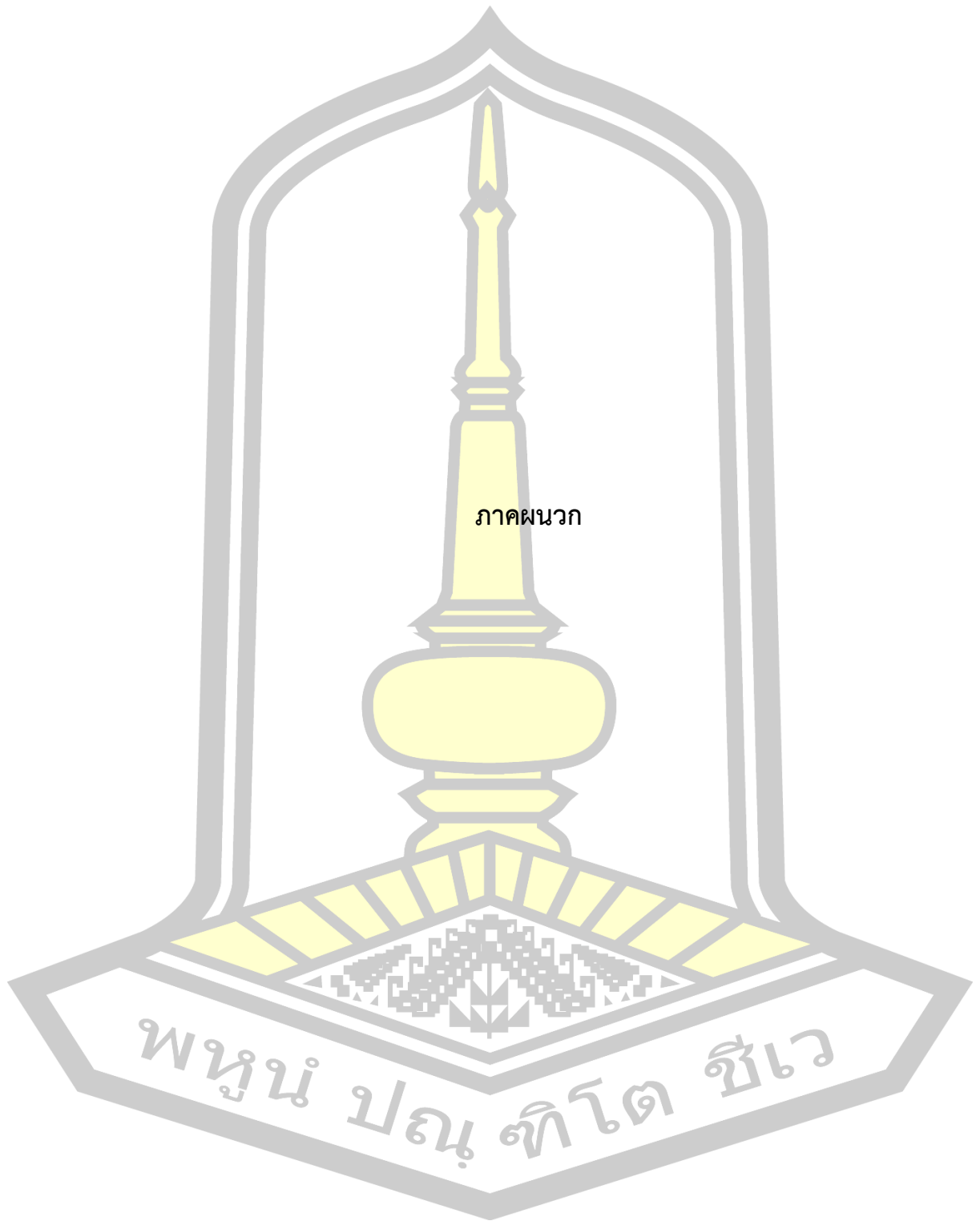
อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. (2553). สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- Bates, M. J. (1989). *The Design of Browsing and Berry picking Techniques for the Online Search interface*. Retrieved August 10, 2017, from www.gseis.auc.edu/faculty/bates/berrypicking.html.
- Bronstein, J. (2007). The Role of the Research Phase in Information Seeking Behavior of Jewish Studies Scholars: A Modification of Ellis's Behavioural Characteristics. *Information Research*, 12(3), 318.
- Chen, Ch. and Herson, P. (1982). *Information Seeking : Assessing and Anticipating User Needs*. New York: Neal-Schuman.
- Ellis, D. (1989). A Behavioural Approach to Information Retrieval Design. *Journal of Documentation*, 45(3), 171–212.
- Ellis, D. (1993). Modeling the Information-seeking Patterns of Academic Researchers: A Grounded Theory Approach. *Library Quarterly*, 63(4), 469–468.
- Ellis, David & Haugan, Merete. (1997). Modeling the Information Seeking Patterns of Engineers and Research Scientists in an Industrial Environment. *Journal of Documentation*, 53(4), 384–403. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/EUM0000000007204>.
- Ellis, David, Cox, D. & Hall, k. (1993). A Comparison of the Information Seeking Patterns of Researchers in the Physical and Social Sciences. *Journal of Documentation*, 49(4), 356–369.
- Ellis, D. (1997). *Information Seeking Behavior*. London: Routledge.
- Ellis, D. (2005). Ellis' Model of information Seeking Behavior. Retrieved March 20, 2001, from https://www.researchgate.net/publication/290179237_The_Ellis_model_of_information_seeking_behavior_and_the_peripheral_scientific_community.
- Fortin, Maurice G. (2000). Faculty use of the World Wide Web: Modeling Information Seeking Behavior in a Digital Environment. Retrieved August 9, 2017, from <https://sslvpn.bru.ac.th/go/search.proquest.com~ssl/docview/304629344/fulltextPDF/A6182BBB74BB4494PQ/1?accountid=31931>.
- Gosling, M. and Hopwood, E. (1999). *Learn About Information* (2nd ed). Canberra: Do matrix Pty.

- Kakai, Miriam, Ikoja-Odongo, R. & Kigongo-Bukenya, I.M.N. (2004). A Study of the Information Seeking Behavior of Undergraduate Students of Makerere University Uganda. *World Libraries*, 14(1), 1–12.
- Kuhlthau, Carol C. (1991). Inside the Search Process: Information Seeking from the User's Perspective. *Journal of the American Society for Information Science*, 42(5), 361–317.
- Kuhlthau, C. C. (2005). *Kuhlthau's Information search Process*. (K. E. Fisher & and L. (E. F. M. Sandra Erdelez, Eds.). Theories of Information Behavior, Medford, MJ: Information Today.
- Leckie, Gloria J., Pettigrew, Karen E. and Sylvain, Christian. (1996). Modeling the Information /seeking of Professionals: A General Model Derived From Research on Engineers, Health Care Professionals, and Lawyers. *Library Quarterly*, 66(2), 161–193.
- Makri, Stephann, Blandford Ann, & Cox, Anna L. (2008). Investigating the Information-Seeking Behavior of Academic Lawyers: from Ellis's Model to Design. *Information Processing & Management*, 44(22), 613–634.
- Meho, L. Lb. (2001). Information-seeking behavior and use of social science faculty studying stateless nations: a case stud. *Library & Information Science Research. Manning Hall. Chapel Hill. North Cololina*, 23(1), 5–25.
- Webster's new collegiate, dictionary. (1997). *Webster's new collegiate dictionary*. Springfield, MA: G. & C. Merriam.
- Wilson, T.D. (1997). Information Behaviour: An Interdisciplinary Perspective. *Information Processing & Management*, 33, 551–572.
- Wilson, T.D. (1999). Models in Information Behaviour Research. *Journal of Documentation*, 55, 249–270.
- Wilson, Tom & Walsh, C. (1993). Intervening Variables in Information-Seeking Behaviour. In *Information Behaviour: An Interdisciplinary Perspective*. Retrieved August 3, 2017, from <http://informationr.net/tdw/publ/infbehav/chap4.html>
- Young, H. (1983). *The ALA Glossary of Library and Information Science*. Chicago: American Library Association.

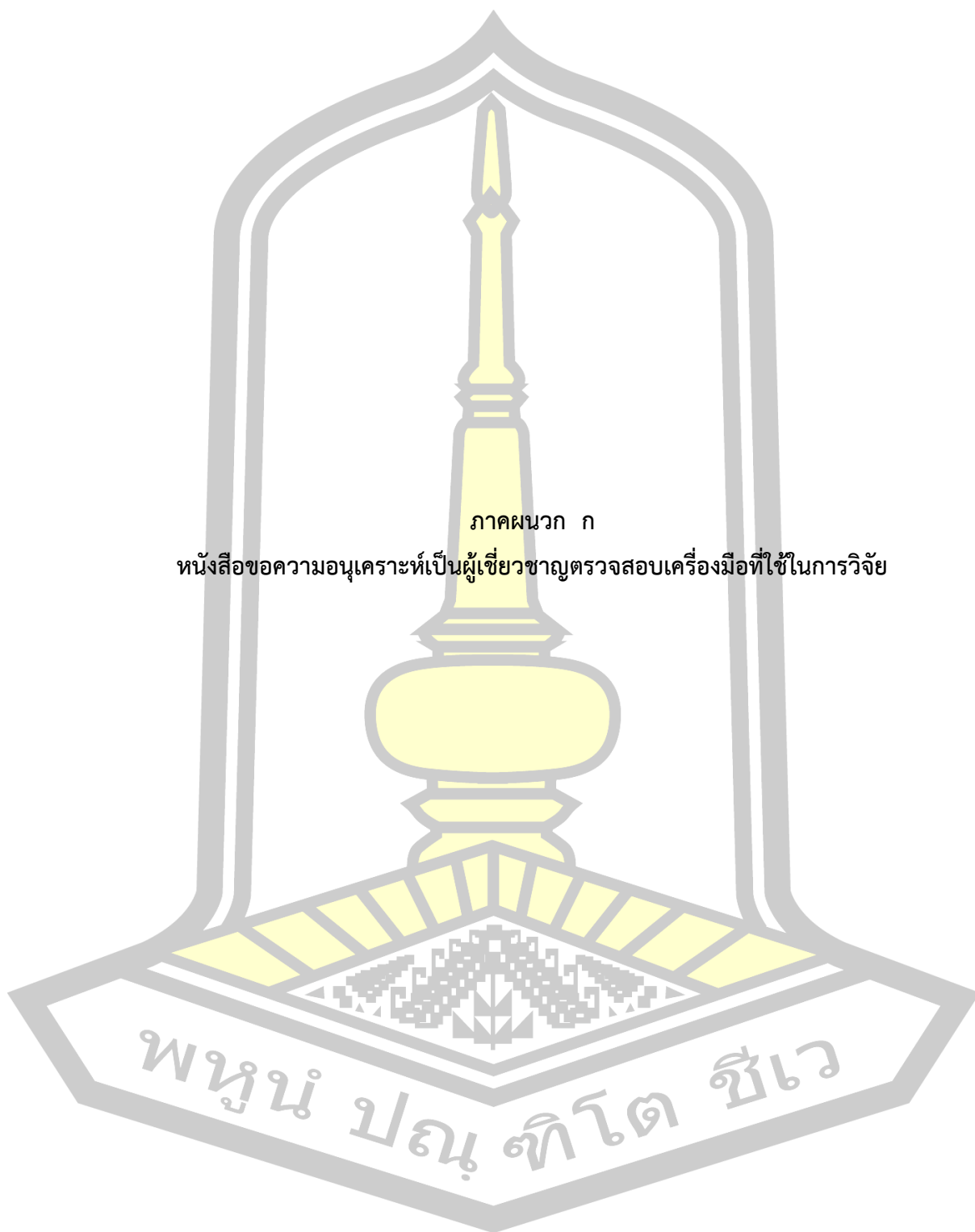
Zwass, Vladimir. (1998). *Foundations of information systems*. Boston: Irwin McGraw-Hill.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโตฺ ซิวเว

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะวิทยาการสารสนเทศ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 043-754359 ภายใน 5177

ที่ ศธ 0530.13/1๕๕1

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขุน เทียมทินกฤต

ด้วยนางสาวณัฐรดา บุญเย็น รหัสประจำตัวนิสิต 56011280003 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตร ศศ.ม. สาขาสงเคราะห์ศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรม
การแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย
ในครั้งนี้ ก่อนที่ผู้ศึกษาจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ)

คณบดีคณะวิทยาการสารสนเทศ

ที่ ศธ 0530.13/ก ๖๖๑

คณะวิทยาการสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

10 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพา ดำเนิน

ด้วยนางสาวณัฐรดา บุญเย็น รหัสประจำตัวนิสิต 56011280003 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตร ศศ.ม. สาขาสงเคราะห์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย
ในครั้งนี้ ก่อนที่ผู้ศึกษาจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ)
คณบดีคณะวิทยาการสารสนเทศ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานเลขานุการ คณะวิทยาการสารสนเทศ
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4375-4359

ที่ ศธ 0530.13/๖๕๖

คณะวิทยาการสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

10 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงแก้ว ปะติตั้งโช

ด้วยนางสาวณัฐรดา บุญเย็น รหัสประจำตัวนิสิต 56011280003 นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตร ศศ.ม. สาขาสงเคราะห์ศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (ด้านสื่อ)
ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ก่อนที่ผู้ศึกษาจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร แก้วมัน)

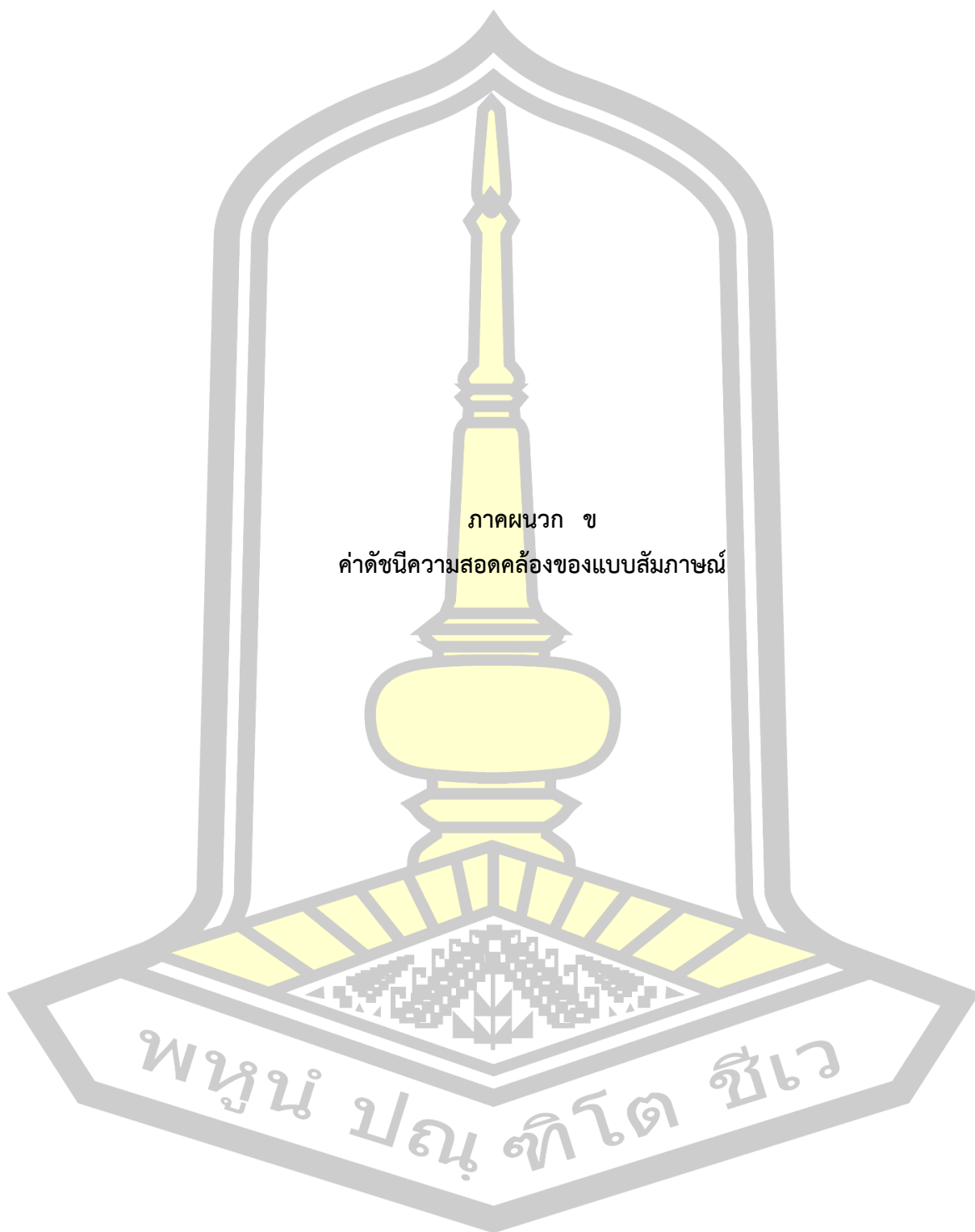
รองคณบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน

คณบดีคณะวิทยาการสารสนเทศ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานเลขานุการ คณะวิทยาการสารสนเทศ

โทรศัพท์/โทรสาร 0-4375-1350

ภาคผนวก ข
คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์

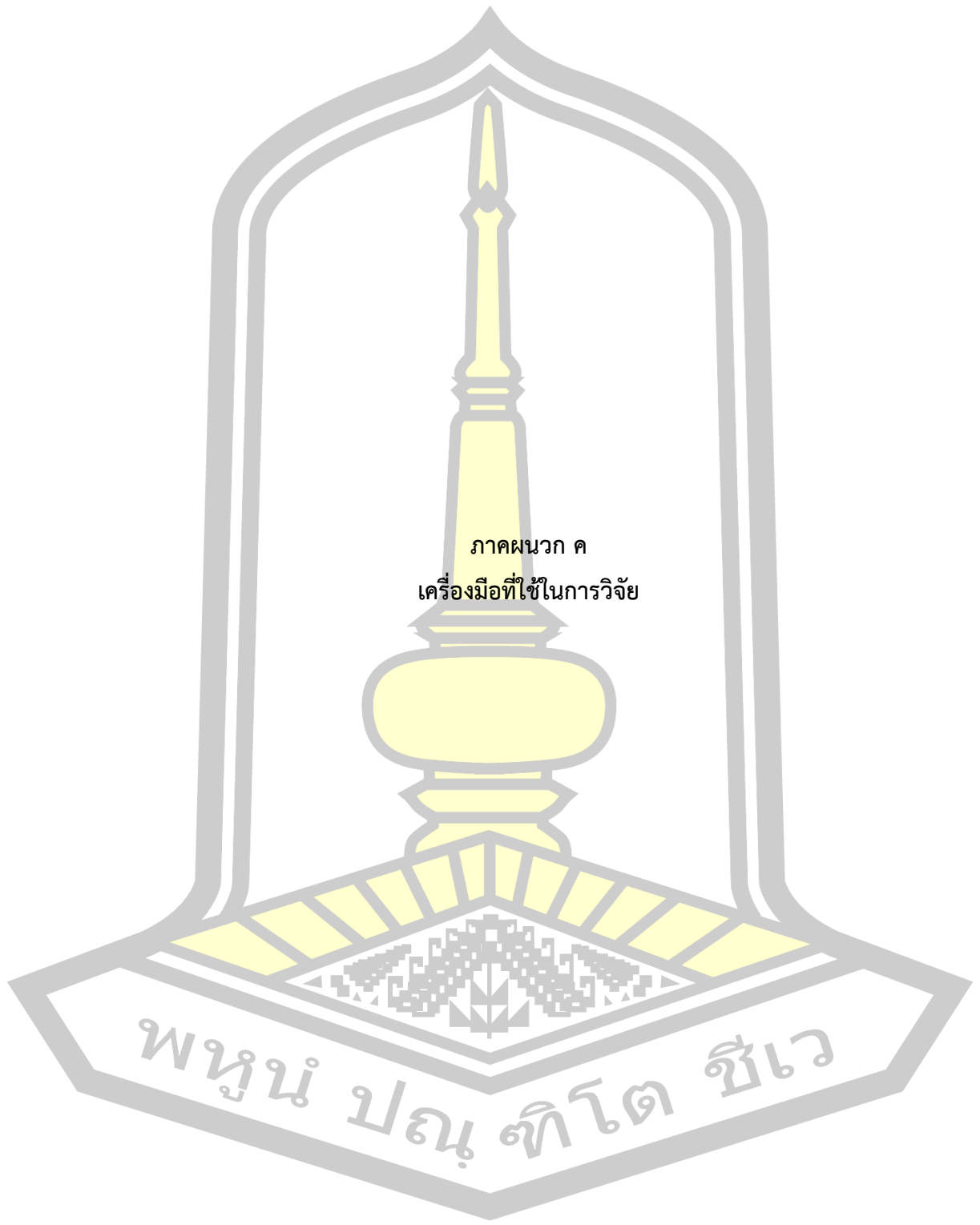
พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

**ผลการประเมินคุณภาพแนวคำถามในการสัมมนา
พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

รายการข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ					
1.1 อาจารย์ได้หิวข้อการทำผลงานทางวิชาการนี้มาอย่างไร	+1	0	+1	2	0.66
1.2 อาจารย์มีการแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการโดยติดตามจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม หรือลิงค์ หรือไม่อย่างไร	0	0	+1	1	0.33
1.3 อาจารย์มีวิธีการสำรวจหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00
1.4 อาจารย์แยกแยะ กลั่นกรองสารสนเทศที่แสวงหามาได้โดยพิจารณาถึงคุณภาพของสารสนเทศต่าง ๆ อย่างไร และใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่ารายการสารสนเทศใดสามารถนำไปใช้ในการทำผลงานทางวิชาการได้	0	+1	+1	2	0.66
1.5 อาจารย์มีการติดตามสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการที่กำลังทำอยู่หรือไม่อย่างไร	+1	0	+1	2	0.66
1.6 เมื่ออาจารย์คัดเลือกเอกสารที่ต้องการได้แล้ว อาจารย์มีวิธีการดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาอย่างไร	+1	+1	0	2	0.66
1.7 อาจารย์มีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับมาหรือไม่อย่างไร	+1	0	+1	2	0.66
1.8 อาจารย์จะสิ้นสุดการแสวงหาสารสนเทศเมื่อไหร่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00
2. อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ					
อาจารย์พบอุปสรรคอะไรบ้างอย่างไร ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ	0	0	+1	1	0.33

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ แก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

แนวคำถามเดิม	แนวคำถามแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ	1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
1.1 อาจารย์ได้หัวข้อการทำผลงานทางวิชาการนี้มาอย่างไร	1.1 อาจารย์ได้หัวข้อการทำผลงานทางวิชาการนี้มาอย่างไร
1.2 อาจารย์มีการแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการโดยติดตามจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม หรือลิงค์ หรือไม่ อย่างไร	1.2 อาจารย์มีการแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการโดยติดตามเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร จากรายการต่อไปนี้ 1.2.1 ติดตามจากรายการอ้างอิง 1.2.2 ติดตามจากรายการบรรณานุกรม 1.2.3 ติดตามจากลิงค์
1.3 อาจารย์มีวิธีการสำรวจหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอย่างไร	1.3 อาจารย์เริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศอย่างไร
1.4 อาจารย์แยกแยะ กลั่นกรองสารสนเทศที่แสวงหามาได้โดยพิจารณาถึงคุณภาพของสารสนเทศต่าง ๆ อย่างไร และใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่ารายการสารสนเทศใดสามารถนำไปใช้ในการทำผลงานทางวิชาการได้	1.4 อาจารย์ใช้อะไรเป็นตัวกำหนด เกี่ยวกับเรื่องที่จะค้นหาบ้าง
1.5 อาจารย์มีการติดตามสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการที่กำลังทำอยู่หรือไม่อย่างไร	1.5 อาจารย์มีวิธีการสำรวจหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอย่างไร
1.6 เมื่ออาจารย์คัดเลือกเอกสารที่ต้องการได้แล้ว อาจารย์มีวิธีการดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาอย่างไร	1.6 อาจารย์แยกแยะ กลั่นกรองสารสนเทศที่แสวงหามาได้โดยพิจารณาถึงคุณภาพของสารสนเทศต่าง ๆ อย่างไร และใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่ารายการสารสนเทศใดสามารถนำไปใช้ในการทำผลงานทางวิชาการได้
1.7 อาจารย์มีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับมาหรือไม่อย่างไร	1.7 อาจารย์มีการติดตามสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการที่กำลังทำอยู่หรือไม่อย่างไร
1.8 อาจารย์จะสิ้นสุดการแสวงหาสารสนเทศเมื่อไหร่ อย่างไร	1.8 เมื่ออาจารย์คัดเลือกเอกสารที่ต้องการได้แล้ว อาจารย์มีวิธีการดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาอย่างไร
2. อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ อาจารย์พบอุปสรรคอะไรบ้าง อย่างไร ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ	1.9 อาจารย์มีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับมาอย่างไร 1.10 อาจารย์จะสิ้นสุดการแสวงหาสารสนเทศเมื่อไหร่ อย่างไร 2. อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ อาจารย์พบอุปสรรคหรือปัญหาอะไรบ้าง อย่างไร (จากอุปสรรค 5 ด้าน) 2.1 อุปสรรคทางด้านลักษณะเฉพาะบุคคล 2.2 อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ 2.3 อุปสรรคทางสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล 2.4 อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ 2.5 อุปสรรคลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ

ภาควิชา ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประถม โท ชีวะ

แนวคำถามในการสัมภาษณ์
พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....เพศ.....อายุ.....
 สาขาวิชา.....คณะ.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....E-mail.....
 ตำแหน่งทางวิชาการ.....อายุงาน.....วันที่.....เวลา.....
 สถานที่ .....

ผลงานทางวิชาการที่ทำ

1. ประเภทผลงาน.....ชื่อเรื่อง.....
 .....
2. ประเภทผลงาน.....ชื่อเรื่อง.....
 .....
3. ประเภทผลงาน.....ชื่อเรื่อง.....
 .....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
  - 1.1 อาจารย์ได้หัวข้อการทำผลงานทางวิชาการนี้มาอย่างไร
  - 1.2 อาจารย์มีการแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการโดยติดตามเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร
 จากรายการต่อไปนี้ ติดตามจากรายการอ้างอิง ติดตามจากรายการบรรณานุกรม ติดตามจากลิงค์
  - 1.3 อาจารย์เริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศอย่างไร
  - 1.4 อาจารย์ใช้อะไรเป็นตัวกำหนด เกี่ยวกับเรื่องที่จะค้นหาบ้าง
  - 1.5 อาจารย์มีวิธีการสำรวจหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอย่างไร

1.6 อาจารย์แยกแยะ กลั่นกรองสารสนเทศที่แสวงหามาได้โดยพิจารณาถึงคุณภาพของสารสนเทศต่าง ๆ อย่างไร และใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่ารายการสารสนเทศใดสามารถนำไปใช้ในการทำผลงานทางวิชาการได้

1.7 อาจารย์มีการติดตามสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการที่กำลังทำอยู่หรือไม่อย่างไร

1.8 เมื่ออาจารย์คัดเลือกเอกสารที่ต้องการได้แล้ว อาจารย์มีวิธีการดึงสารสนเทศที่ต้องการออกมาอย่างไร

1.9 อาจารย์มีการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับมาอย่างไร

1.10 อาจารย์จะสิ้นสุดการแสวงหาสารสนเทศเมื่อไหร่ อย่างไร

2. อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ

ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำผลงานทางวิชาการ อาจารย์พบอุปสรรคหรือปัญหาอะไรบ้าง อย่างไร จากอุปสรรค 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 อุปสรรคทางด้านลักษณะเฉพาะบุคคล

2.2 อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ

2.3 อุปสรรคทางสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล

2.4 อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์

2.5 อุปสรรคลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวณัฐรดา บุญเย็น
วันเกิด	วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 534 หมู่ 9 ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	บรรณารักษ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถนนจิระ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2561 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทิโต ชีเว